

DE VOGELS VAN BELGISCH CONGO
EN VAN RUANDA-URUNDI

(LES OISEAUX DU CONGO BELGE ET DU RUANDA-URUNDI)

III. — Columbiformes - Cuculiformes - Psittaciformes

(11) (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

1000 S. EAST ASIAN AVENUE, CHICAGO, ILL. 60607

ANNALEN VAN HET MUSEUM
VAN BELGISCH CONGO

C. — DIERKUNDE
REEKS IV. — DEEL II. — AFLEVERING 3
(Bladzijden 417-564)

ANNALES DU MUSÉE
DU CONGO BELGE

C. — ZOOLOGIE
SÉRIE IV. — VOLUME II. — FASCICULE 3
(Pages 417-564)

DE VOGELS VAN BELGISCH CONGO
EN VAN RUANDA-URUNDI

(LES OISEAUX DU CONGO BELGE ET DU RUANDA-URUNDI)

DOOR

Dr H. SCHOUTEDEN

Ere-Directeur van het Museum van Belgisch Congo
Lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen van België
Lid van het Koninklijk Belgisch Koloniaal Instituut

III. — Columbiformes - Cuculiformes - Psittaciformes

TERVUREN

1950

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

XV. — ORDE COLUMBIFORMES

Bij deze Orde horen de Duiven en Tortels of *Columbidae*, enerzijds, en de Zandhoenders of *Pteroclidae*, anderzijds.

Het lichaam is meestal nogal plomp; de hals is kort en de kop klein; de snavel is korter dan de kop. De poten zijn meestal kort, tenen 2-4 zijn naar voren, teen I is naar achteren gericht (bij de *Columbidae* is teen I goed ontwikkeld; bij de *Pteroclidae*, daarentegen, is hij tot een stompje gereduceerd); de klauwen zijn kort, gekromd, stevig; meestal is de tarsus helemaal of bijna helemaal naakt, maar bij zekere typen is hij van voren grotendeels (*Vinago*, onder de Duiven) of helemaal (*Pteroclidae*) bevederd. De vleugels zijn krachtig, min of meer puntig, en laten de Columbiformes toe verre reizen te ondernemen; de staart bestaat uit 12-18 pennen.

Alle Columbiformes voeden zich in hoofdzaak met plantaardige stoffen, voornamelijk vruchten en zaden. Insecten en kleine Weekdieren worden bij gelegenheid ook opgenomen.

De twee familiën die hiertoe horen worden onderscheiden als volgt :

1. *a.* Tarsus van voren meestal naakt, soms over ongeveer de twee derden bevederd maar dan is de vogel grotendeels olijfgroen bevederd. Teen I is lang. De snavel is slechts distaal hard en zijn basis is met een weke washuid bedekt. Fam. *Columbidae* (blz. 420).
- b.* Tarsus van voren tot aan de tenen bevederd. De bevedering is nooit groen. Teen I is tot een stompje gereduceerd. De snavel is hard en vertoont geen weke washuid aan de basis Fam. *Pteroclidae* (blz. 417).

FAM. PTEROCLIDAE

Dit zijn de Zandhoenders (de « Sand-Grouses » van de Engelsen, de « Gangas » van de Fransen), die, zoals de naam aanduidt, zandachtige streken bewonen. Ze zijn aan het leven op de grond in heel droog land aangepast en worden zelfs tot in de woestijn veelvuldig gevonden. Hun kleur vertoont een merkwaardige aanpassing aan zulke biotopen.

Bij de Pterocliden zijn de poten kort, met betrekkelijk korte voortenen en een tot een stompje gereduceerde teen I, die toch een goed ontwikkelde klauw draagt; de voorzijde van de tarsus is tot aan de tenen bevederd. De vleugels zijn puntig en krachtig; de twee eerste handpennen of pen I zijn de langste? De snavel is kort en hard en vertoont geen vleesachtige washuid aan zijn basis; de bovenkaak is regelmatig gebogen, met scherpe punt.

De Zandhoenders zijn tot hiertoe niet met zekerheid bekend uit onze gebieden. In navolging van CHAPIN, worden toch hier enkele Zandhoenders genoemd, die in naburige streken voorkomen en binnen onze grenzen zouden kunnen aangetroffen worden. Passende biotopen schijnen echter te ontbreken. Wel heeft STORMS exemplaren van een soort meegebracht van zijn reizen aan het Tanganika-meer; misschien komen ze van de oostzijde van het meer.

In gebieden waar Zandhoenders thuis horen komen deze soms in ongelooflijk groot getal voor, zelfs in zulke dorre streken dat het voorkomen van vogels aldaar heel onwaarschijnlijk lijkt; ze voeden er zich met woestijnplanten, en vliegen dan soms op enorme afstanden weg naar water.

De twee geslachten verschillen door de kleur en de tekeningen.

De eieren worden eenvoudig op de grond in het zand gelegd.

CHAPIN erkent slechts een genus: *Pterocles*. Andere auteurs delen een deel der Afrikaanse soorten in bij *Eremialector* of *Ganga* en bij *Nyctiperdix*.

CHAPIN vermeldt vier soorten die misschien in onze gebieden zouden kunnen voorkomen. Hij onderscheidt ze als volgt :

1. a. De middelste stuurpennen steken voor ten minste 17 mm., en soms 40 mm. en meer nog, over de andere stuurpennen, ze zijn distaal versmald. Het volwassen mannetje vertoont een enkele zwarte dwarse band over de borst en zijn voorhoofd is niet dwarsgestreept. Het wijfje vertoont een donkerbruin gevlekte borst. *Pterocles exustus*.
- b. De middelste stuurpennen steken niet, of heel weinig, over de andere stuurpennen. 2.
2. a. Voorhoofd zwart-wit dwarsgestreept. 3.
- b. Geen dwarse zwarte en witte strepen over het voorhoofd. 4.
3. a. Bovenborst met dwarse roestbruine band, gevolgd door een witte band en soms nog een derde, zwarte band. *Pter. quadricinctus* ♂
- b. Bovenborst met dwarse, witte band, gevolgd door een zwarte band. *Pter. bicinctus* ♂
4. a. Keel en wangen witachtig, okerkleurig gewassen en door een zwarte streep omgeven. Onderzijde niet dwarsgestreept. Vleugel langer dan 200 mm. *Pter. gutturalis* ♂
- b. Geen zwarte streep rondom de keel; onderzijde zwart dwarsgestreept. 5.
5. a. Vleugel langer dan 195 mm. Onderstaartvederen roestbruin met of zonder dwarse, zwarte strepen. *Pter. gutturalis* ♀
- b. Vleugel korter dan 190 mm. Onderstaartvederen licht oker- of isabelkleurig, zwart dwarsgestreept. 6.
6. a. Hals en bovenborst eenkleurig lichtgekleurd, of slechts met enkele, korte, zwarte dwarse strepen. *Pter. quadricinctus* ♀
- b. Hals en borst helemaal zwart dwarsgestreept. *Pter. bicinctus* ♀

1. — *Pterocles* [*Nyctiperdix*] (*Pterocles*) *bicinctus multicolor* HARTERT.

Mannetje. Voorhoofd zwart maar wit gezoomd van voren en van achteren; het overige van de bovenkop vertoont vederen die zwart zijn met min of meer brede, bruinachtige of roestkleurige zoom; bovenrug en bovenzijde tot en met de bovenstaartvederen grauw- tot zwartbruin, de vederen roestkleurig-, bruinachtig- of wit dwarsgestreept; schoudervederen grauwbruin maar basaal roestkleurig dwarsgestreept, met witte eindvlek; dekvederen zandkleurig, de lange bruingrauw met witte eindvlek; handpennen zwartbruin, de buitenste armpennen eveneens, met witte, schuine streep vóór de eindzoom op de buitenvlag, de volgende armpennen distaal wit, de binnenste met witte eindvlek en roestkleurige, dwarse strepen vóór het einde; stuurpennen zwartbruin, met een reeks roestkleurige tot witte, dwarse strepen en dito eindzoom. Kopzijden, keel, hals, krop zandkleurig, grijs of geel gewassen, de krop van achteren door een witte en een zwarte band begrensd, het overige van de onderzijde fijn en dicht zwart en wit dwarsgestreept; onderstaartvederen oker- of isabelgeel, met zwarte of grauwbrown dwarse strepen.

Wijfje. Het voorhoofd is gekleurd gelijk de bovenkop en de kopzijden, dus zwartgestreept op bruinachtige of roestkleurige grond; keel bruinachtig wit, de zijden eveneens gevlekt; hals op bruinachtige grond zwart dwarsgestreept; het overige van de onderzijde gelijk bij het mannetje, maar zonder dwarse banden op de borst; bovenzijde en mantel zwart en wit of roestkleurig dwarsgestreept; schoudervederen en gewoonlijk ook de vederen van de bovenrug en de langere dekvederen met witte eindzoom.

Snavel roodachtig geel; poten bruinachtig; oogomgeving geel.

Vleugel: 180-190; staart: 80-90; tarsus: 25-30; snavel: 14-16 mm.

Deze vorm van *bicinctus* is bekend van Zuid-Afrika tot aan de Loangwa-vallei in Noord-Rhodesië. Misschien zou hij in het zuidoosten van Katanga kunnen waargenomen worden?

2. — *Pterocles* (*Pterocles*) *exustus Emini* REICHENOW.

Mannetje. Kopzijden en keel licht okergeel; bovenkop, nek en krop isabelkleurig, de nek min of meer grauw gewassen; een zwarte, smal witgezoomde borstband; bovenborst isabel; onderborst, buik en schenen

roodbruin; het midden van het onderlichaam dikwijls zwart; onderstaartvederen en voorzijde van de tarsus geelwit; dekvederen licht okergeel, meestal met zwarte eindzoom, de kleine zandkleurig en min of meer grijs gewassen; slagpennen bruinzwart, de laatste handpennen met wit einde, de binnenste armpennen okergeelachtig; bovenzijde en bovenstaartvederen vaal grauwbrown, de schoudervederen met licht okergeel einde, soms met roodbruine eindzoom; middelste stuurpennen zandkleurig of grauwbrown, met zwart einde, de andere donkerbruin, gedeeltelijk geelbruin dwarsgestreept, met zwartbruine band vóór het einde, dat geelwit is.

Wijffe. Bovenkop, nek en hals zandkleurig, met donkerbruine vlekken of strepen; krop met grotere vlekken en basaal door een witte en een dwarse streep begrensd; kopzijden en keel licht okergeel; bovenborst licht zandkleurig, het overige van de onderzijde zwart en licht roestkleurig dwarsgestreept, in het midden dikwijls zwart; onderstaartvederen en tarsus bruinachtig wit; bovenzijde en dekvederen zandkleurig, met zwartbruine zigzagdwarse strepen.

Afb. 424. — *Pterocles quadricinctus* en zijn biotoop.

(VAN SOMEREN fot.).

Snavel licht grauwbrown, distaal donkerder; poten licht grauwbrown; oogomgeving licht groenachtig. Vleugel: 173-185; staart: 120-145; tarsus: 22-27; snavel: 13-15 mm.

Pterocles exustus wordt van Senegal tot Noordoost-Afrika en Kilimandjaro, en ook tot Arabië en Indië gevonden. De vorm *Emini* werd eerst gevonden ten noordwesten van het Victoria-meer, door EMIN en STUHLMANN, en zou misschien in het oosten van het Kibali-Ituri-district kunnen aangetroffen worden.

3. — *Pterocles* [Ganga] (*Eremialector*) *gutturalis tanganjicae* REICHENOW.

Pterocles gutturalis wordt van Noordoost-Afrika tot de Oranje-rivier, in Zuid-Afrika, gevonden. De vorm *tanganjicae* bewoont het zuidwesten van het Tanganjika Territory en werd ook op Engels gebied in de buurt van het Moero-meer aangetroffen. Tot hertoe is geen exemplaar er van met zekerheid uit onze gebieden bekend. Onder de door STORMS in Centraal-Afrika bijeengebrachte Vogels bevonden zich echter tegenwoordigers van deze vorm: een dezer vogels is nu in het bezit gekomen van het Congo-Museum en werd aangeduid als afkomstig van de streek bij Pala. Het voorkomen van een *Pterocles* in deze streek zou nochtans dienen te worden bevestigd.

Mannetje. Bovenkop grauwbrown tot leizwart; gele, zwartgezoomde wenkbrauwstrepen; zwarte teugelstreep; bovenrug en schoudervederen olijfbrown, de vederen zwart in het midden; romp en bovenstaartvederen grauwbrown; dekvederen grauwbrown, olijfgeel gezoomd, de langste roestbruingezoomd; slagpennen leizwart, de binnenste grauwolijfbrown, middelste stuurpennen grauwbrown, de andere zwartbruin met roodbruin einde, de buitenste met roodbruine dwarse strepen aan de buitenvlag. Kopzijden en keel okergeel tot oker-

wit, zwart omzoomd; krop grauw of grauwbruin, min of meer olijkleurig gewassen; borst bruiner, naar achteren toe in het roodbruin overgaand; de onderstaartvederen dito gekleurd, met of zonder zwarte dwarse strepen; ondervleugeldekvederen zwartbruin; tarsus van voren vaal roodbruin bevederd.

Wijffe. Vederen van bovenkop en nek zwart of zwartbruin, licht bruinachtig tot okergeel gezoomd (het voorhoofd soms helemaal bruin); een okergele of licht bruinachtige wenkbrauwstreep; een zwarte teugelstreep; het overige van de bovenzijde, met schouder- en dekvederen en bovenstaartvederen donkerbruin tot zwartbruin, met talrijke bruinachtige tot licht roestbruine vlekken (zij- en eindvlekken van de vederen); de dekvederen duidelijk grijs gewassen, de lichte delen distaal min of meer roestkleurig; slagpennen gelijk bij het mannetje, de binnenste gelijk de schoudervederen. Keel en kopzijden licht okergeel; borst zwart of donkerbruin en roodbruin dwarsgestreept; onderstaartvederen chocoladebruin, een deel ten minste van de vederen basaal zwart dwarsgestreept; stuurpennen min of meer duidelijk zwart en licht dwarsgestreept.

Vleugel: 210-220; staart: 80-90; tarsus: 28-35; snavel: 16-18 mm.

4. — *Pterocles (Ganga, Eremialector) quadricinctus* TEMMINCK. — Afb. 424.

Bij het *mannetje* is het voorhoofd wit, met brede, zwarte, dwarse band; een zwart-witte wenkbrauwstreep; bovenrug zwartgevekt op roodisabelkleurige grond. Kop met drie dwarse banden: eerst een donker-roodbruine, dan een witte, dan een zwarte. Kleine dekvederen niet dwarsgestreept, de strepen van de andere dekvederen witgezoomd.

Bij het *wijffe* zijn bovenkop en nek isabelkleurig; de eerste met overlangse, zwarte strepen, de nek zwartgevekt of min of meer dwarsgestreept; bovenrug isabel, de vederen met 3-4 dwarse, zwarte strepen; de rug verder eveneens dwarsgestreept, de vederen roodbruin of roodachtig isabel tussen de zwarte strepen, de eindzoom isabel; bovenstaartvederen en stuurpennen dito gekleurd; dekvederen isabel, met fijne, dwarse, zwarte strepen; vliegpennen donkerbruin, behalve de binnenste armpennen, die, gelijk de schoudervederen, op isabelkleurige of roodbruine grond zwart dwarsgestreept zijn. Keel geler, borst eenkleurig roestisabel, met of zonder enkele zwarte strepen; het overige van de onderzijde fijn zwart en wit (of lichtjes isabel) dwarsgestreept, de zwarte strepen breder op de buik; onderstaartvederen breder zwart dwarsgestreept op isabelkleurige grond.

Snavel groenbruin, poten geel.

Vleugel: 170-184; staart: 71-90; tarsus: 23-30; snavel: 12-15 mm.

Deze soort wordt slechts gevonden in het noorden van Zwart-Afrika, van Senegal tot Noord-Uganda. CHAPIN meent dat de vorm *Loweii* GRANT aan onze noordelijke grens zou kunnen aangetroffen worden, daar hij in Soedan en de Nijl-vallei voorkomt.

FAM. COLUMBIDAE

Hiertoe horen de Duiven, Tortels enz.. 't Zijn kleine of middelgrote vogels, waarvan het voorkomen en de houding zo treffend aan onze huisduiven herinneren dat het wel onnodig is er over uit te weiden. Aan de kenmerken die ze met de Pteroclididen gemeen hebben, moet toegevoegd worden dat de snavel heel typisch is: hij is veeleer zwak en week, maar met een hoornachtige punt, terwijl de basis er van met een eigenaardige, vleesachtige washuid is bedekt, waaronder de neusgaten liggen. De bevedering van het lichaam is veeleer dicht en bestaat uit grote vederen, die gemakkelijk afvallen en aan hun basis met dons bedekt zijn. De tarsus is van voren nooit tot aan de tenen bevederd en is steeds naakt aan de achterzijde; hij is korter dan teen 3 met klauw, maar meestal langer dan 3 zonder de klauw. Teen I is goed ontwikkeld en nogal lang. Vleugel min of meer puntig of afgerond; pen 2 is de langste. De staart van de Congolese Duiven bestaat uit 12 of 14 pennen; hij is afgerond of dwars afgesneden soms ook verlengd. Meestal hebben de twee geslachten een zelfde kleed.

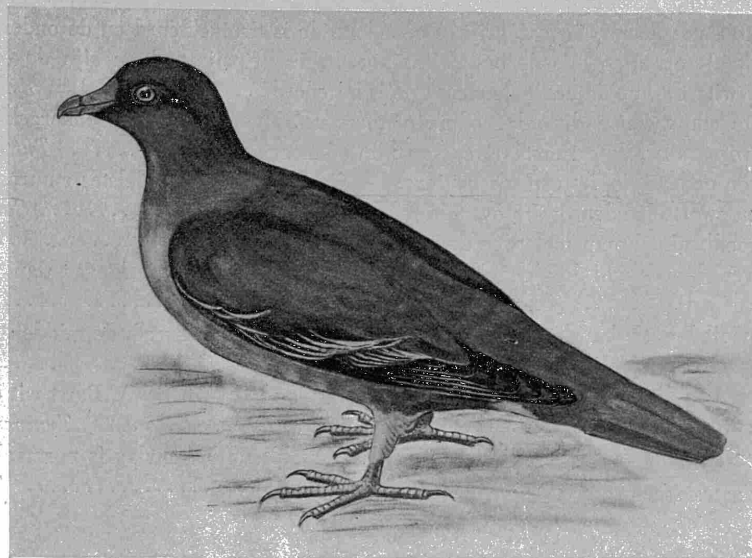
De Duiven die in onze Kolonie voorkomen zijn meestal Afrikaanse standvogels, al kunnen ze soms verwegtrekken; een Europese soort, *Streptopelia turtur*, werd nochtans op de wintertrek in Belgisch Congo aangetroffen.

Duiven eten plantaardige stoffen, al kunnen bij gelegenheid Insecten b. v. opgenomen worden; vruchten, bloemen, weke bladeren of spruiten vooral worden door de woudbewoners verorberd; zaden liever door

de savannenbewoners, die veel op de grond vertoeven. Verscheidene soorten worden uitsluitend in het woud aangetroffen, maar de meeste Columbiden bewonen de savanne of het grasland.

De nesten van de Duiven worden of wel op bomen of wel op de grond of in gaten aangelegd. Ze zijn heel eenvoudig en bestaan slechts uit enkele bijeengeraapte en losse takjes.

Jonge Duiven zijn nestblijvers; ze zijn dus niet in staat zich zelf te voeden en moeten op het nest door de ouders gevoederd worden.

Afb. 425. — *Treron calva calva* TEMM.

(BREUGELMANS del.).

De Columbiden kunnen in twee groepen verdeeld worden: de *Columbinae*, waarvan de staart 12 pen-
nen telt en die nooit groen bevederd zijn, en de *Treroninae*, die ten minste gedeeltelijk olijfgroen gekleurd
zijn en 14 stuurpen- en hebben; bij deze laatste Duiven is de zool van de tenen merklijk breder dan bij de
Columbinae en is de voorzijde van de tarsus ongeveer over de twee derden bevederd.

Afb. 426. — Eerste handpen van *Tympanistria*.

Tien genera worden onderscheiden.

1. *a.* Vogels die grotendeels olijfgroen of geel bevederd zijn. Voorzijde van de tarsus over meer dan de helft bevederd; de tarsus korter dan teen 3 zonder de klauw; zolen van de tenen verbreed. (*Treroninae*). *Treron (Vinago)* (blz. 452).
- b.* Bevedering nergens groen noch geel. Voorzijde van de tarsus ten hoogste aan de basis bevederd; tarsus meestal langer dan teen 3 zonder de klauw; zolen niet verbreed (*Columbinae*). 2.
2. *a.* Heel grote Duiven: de vleugel meet meer dan 195 mm. Geen metaalglanzende noch zwarte vlekken op de vleugels, wel soms witte vlekjes; geen nekraag. *Columba* (blz. 447).
- b.* Kleinere of kleine Duiven: de vleugel is meestal korter dan 190 mm. De vleugels vertonen metaalglanzende of zwarte vlekken, of wel vertoont de nek een (soms in 't midden onderbroken) zwarte dwarse band, ofwel is de basis van de nek min of meer metaalglanzend of iriserend. 3.

3. a. Geen metaalglanzende noch zwarte vlekken op de vleugels. 4.
 b. Metaalglanzende of zwarte vlekken op de vleugels. Slagpennen gedeeltelijk roodbruin. 7.
4. a. Een goed afgetekende zwarte band dwars over de nek, of een grote zwarte vlek aan iedere zijde daarvan. *Streptopelia* (blz. 434).
 b. Anders. 5.
5. a. Een eigenaardige vlekking aan de basis van nek en hals: de vederen zijn basaal zwart maar distaal wijnrood gekleurd. *Stigmatopelia* (blz. 432).
 b. Geen vlekking. Basis van de nek metaalglanzend of iriserend. 6.
6. a. Buitenste stuurpennen distaal grijs. De onderzijde is lichtgekleurd en de onderstaartvederen zijn wit (♂), ofwel (♀) is de onderzijde roestbruin of wijnrood en zijn de onderstaartvederen niet wit; de kop is nooit helemaal grijs bevederd. *Aplopelia* (blz. 442).
 b. Buitenste stuurpennen distaal roodbruin gewassen. De onderzijde is donkergekleurd, grauwbruin tot wijngrauw, de onderstaartvederen min of meer roodbruin. *Turturoena* (blz. 445).
7. a. Boven- en onderzijde grotendeels bruinrood of roodbruin; middelste stuurpennen roodbruin. Geen zwarte banden dwars over de romp. *Calopelia* (blz. 430).
 b. Nooit roodbruin. Romp met twee dwarse banden. 8.
8. a. Staart veel langer dan de vleugel, de middelste stuurpennen veel langer dan de andere. Borst wit of grijs. *Oena* (blz. 422).
 b. Staart nooit langer dan de vleugel, afgerond, de stuurpennen breed, de middelste nooit dubbel zo lang als de zijdelingse. 9.
9. a. Handpen I is distaal fel versmald; de buitenvlag is smal (Afb. 426). Borst wit of grijs. *Tympanistria* (blz. 428).
 b. Handpen I is distaal geleidelijk en normaal versmald; de buitenvlag is normaal. Borst wijnrood. *Turtur* (blz. 424).

SUBFAM. COLUMBINAE

GENUS OENA SWAINSON.

Langstaartige Tortelduifjes, de staart ongeveer even lang als het lichaam en veel langer dan de vleugel, de middenstuurpennen ten minste dubbel zo lang als de buitenpennen, alle pennen veeleer smal en puntig. De tarsus is naakt en ietwat langer dan, of ongeveer even lang als teen 3 zonder de klauw. De snavel is zeer smal, puntig. Handpennen gedeeltelijk roodbruin; metaalglanzende vlekken op de dekvederen; handpen I langer dan de langste armpen. Twee dwarse, zwarte banden over de romp. De twee geslachten verschillen door de kleur.

Een enkele soort, die slechts in de savanne thuis is en droog land verkiest. Ze neemt haar voedsel op de grond.

1. - *Oena capensis* LINNAEUS. — Afb. 427-429.

Dit mooie Tortelduifje wordt gemakkelijk herkend aan zijn lange staart. De typische vorm er van, *capensis capensis*, komt waarschijnlijk over een heel groot deel van de savannen van Zwart-Afrika voor. Op Madagaskar wordt hij door een andere vorm vertegenwoordigd.

1 a. - *Oena capensis capensis* LINNAEUS.

Uit onze Kolonie is deze vogel slechts door betrekkelijk weinig exemplaren bekend: deze verdelen zich echter over bijna alle savannenstreken.

Bij dit Tortelduifje is de kleurverdeling anders bij het wijfje dan bij het mannetje, vooral aan krop en kop.

Mannetje. — Bovenkop grijs, het voorhoofd zwart; het achterhoofd, de nek, de rug, de schoudervederen, de binnenste armpennen zijn lichtbruin; twee dwarse, zwarte banden over de romp, die tussen deze banden

Afb. 427. — *Oena capensis* LINN.
(VAN SOMEREN del.).

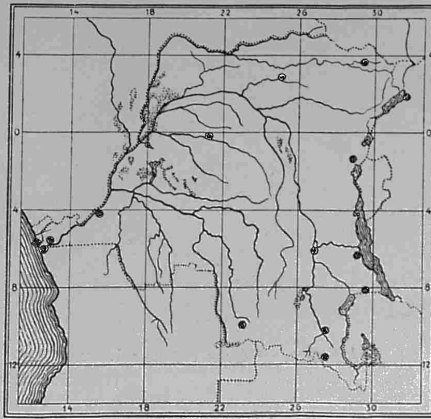
Afb. 428. — *Oena capensis* op het nest.

(VAN SOMEREN fot.).

bruinachtig tot witachtig is; de meeste dekvederen grijs; handpennen en buitenste armpennen donkerbruin, de binnenvlag grotendeels en de buitenvlag langs de schacht roodbruin, het einde donkerbruin; de binnenste armpennen en de grote dekvederen vertonen enkele grote, min of meer glanzende, zwarte, purperen, staalblauwe of groene vlekken; de lange middenstuurpennen zijn basaal grau of bruinachtig grau en distaal zwart, de andere pennen zijn lichter grijs, distaal breed zwart, hun eindzoom grijs tot wit, de buitenste stuurpennen met witte buitenvlag. Onderzijde grotendeels wit, maar zwart van snavel tot en met krop; de halszijden lichtgrijs; okselvederen zwart, ondervleugeldekvederen roodbruin; middelonderstaartvederen zwart, de zijdelingse wit; onderzijde van de staart grotendeels zwart.

Bij het *Wijffe* is de bovenkop lichtbruin gelijk de nek, het voorhoofd en de kin witachtig of grijs gewassen; de krop en de keel zijn vaalbruin of licht grau bruin.

Vleugel: 100-110; staart: 130-150; tarsus: 13-15; snavel: 12-14 mm.

Afb. 429. — Vindplaatsen van *Oena capensis* LINN.

Een twintigtal exemplaren in onze verzameling.

Distr. Neder-Congo: Banana (VRIJDAGH). — Muanda (VRIJDAGH). — Leopoldstad (HENRION). — Leopoldstad (FIASSE).

Distr. Tshuapa: Boende (WIJNANTS).

Distr. Uelé: Buta (HUTSEBAUT).

Distr. Kibali-Ituri: Geen exemplaar. Wel van Butiaba, oostelijke oever van het Albert-meer (JACKSON).

Distr. Tanganika: Tembwe (SCHOUTEDEN). — Kabalo (SCHOUTEDEN).

Distr. Lualaba: Kasaji (FISHER).

Distr. Opper-Katanga: Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER).

Andere vindplaatsen: Faradje (CHAPIN). — Boma (PETIT). — Lulenge-riv. (BÖHM). — Kasindi/Katwe (CHAPIN). — Musosa (BREDO).

GENUS TURTUR BODDAERT.

Kleine Tortelduiven, die hun voedsel vooral op de grond zoeken. Metaalglanzende vlekken op de vleugels; handpen I langer dan de langste armpennen, met lichte bocht aan de binnenvlag voorbij het midden. Staart afgerond, met brede stuurpennen, de buitenste pennen korter dan de middelste. Tarsus naakt, langer dan teen 3 zonder de klauw. Romp zwart dwarsgestreept.

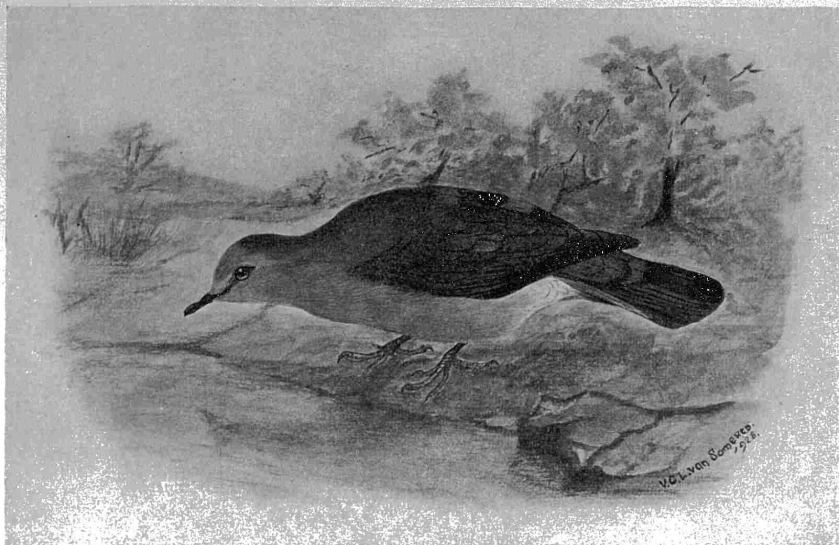
Twee soorten werden in onze Kolonie gevonden. Een derde zou er misschien kunnen aangetroffen worden. Men zal deze drie soorten als volgt onderscheiden:

1. *a.* De metaalglanzende vlekken van de vleugels zijn paarsblauw, staalblauw of blauwgroen, nooit echter goudgroen. 2.

- b. Deze vlekken zijn mooi goudgroen. *Turtur chalcospilos*.
 2. a. De snavel is donkerrood tot roodzwart, met licht einde. Borst wijnkleurig. Bovenstaartvederen
 grauwbrown, distaal breed zwartgezoomd. *T. afer*.
 b. De snavel is zwartachtig. Borst licht grijs, licht wijnkleurig gewassen. Bovenstaartvederen grijs,
 distaal zwartgezoomd. *T. abyssinicus*.

1. — **Turtur abyssinicus** SHARPE.

Turtur abyssinicus bewoont bij voorkeur eerder droog land en is tot hertoe niet bekend uit Belgisch Congo; zijn woongebied strekt zich van uit Senegal tot Abessinië en Erythrea, over het Chari-gebied en Soedan. CHAPIN meent dat deze soort misschien ten noordwesten van het Albert-meer zou kunnen gevonden

Afb. 430. — *Turtur afer kilimensis* MEARNS.

(VAN SOMEREN del.).

worden, daar ze tot bij Nimule en Wau (Barhr-el-Ghazal), dus niet heel ver van onze noordoostelijke grens, werd aangetroffen.

De beschrijving van *T. afer* past volkomen op deze soort, met dit voorbehoud, dat de snavel zwart is, de onderzijde er veel minder wijnkleurig uitziet, de bovenstaartvederen grijs zijn en het voorhoofd breder wit is.

2. - **Turtur afer** LINNAEUS. — Afb. 430-431.

Deze soort wordt over heel Zwart-Afrika gevonden. Ze bewoont voornamelijk de savannen maar wordt ook in lichte wouden en op open plekken van het diepe oerwoud aangetroffen.

De typische vorm, *Turtur afer afer*, wordt slechts in West-Afrika, van Senegal tot Sierra-Leone, aangetroffen; de vorm *Mearnsi* bewoont het hoogland van Abessinië; het overige van Zwart-Afrika wordt bewoond door de vorm *kilimensis*, die dus de vorm is die ook in onze gebieden wordt gevonden. *Afer* en *Mearnsi* zijn lichter gekleurd dan *kilimensis*.

2 a. - **Turtur afer kilimensis** MEARNS.

Dit is het lieve Tortelduijje dat men overal zo veelvuldig, zelfs tot in Europese centra, aantreft.

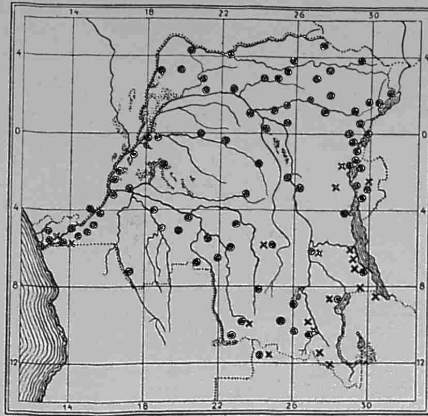
Bovenkop bruingrauw, het voorhoofd grijs tot wit; nek en het overige van de bovenzijde grauwbrown, de romp ietwat lichter gekleurd en met twee min of meer duidelijke dwarse, zwarte banden; bovenstaartvederen grauwbrown, de langste met brede, zwarte eindzoom; slagpennen roodbruin aan de buitenzoom, ten

minste distaal en apicaal zwart; de binnenste armpennen grauwbrown; een grote, metaalglanzende, paarsblauwe, staalblauwe of blauwgroene vlek op de buitenvlag van de binnenste armpennen en van de grote dekvederen, vóór het einde van de pen; middenstuurpennen donkerbruin, apicaal zwart, de buitenpennen basaal grijs, distaal zwart, de eindzoom echter min of meer breed grijs; de buitenste pen basaal aan de buitenvlag smal wit of witachtig. Onderzijde wijnkleurig, naar achteren toe lichter gekleurd, de buik zelf wit; middelste onderstaartvederen zwart, de andere grijs tot wit; ondervleugeldekvederen roodbruin.

Snavel donkerrood tot roodzwart, het einde veel lichter gekleurd, geelachtig tot rose; poten wijnrood tot donker lilakleurig; oogring purperwijnrood.

Vleugel: 95-120; staart: 80-92; tarsus: 15-20; snavel: 13-16 mm.

Bij de *Juv.* vertonen de dekvederen en de slagpennen distaal roestkleurige en zwarte dwarse strepen en is de onderzijde min of meer duidelijk zwart dwarsgestreept; geen vlekken op de vleugels.

Afb. 431. — Vindplaatsen van
● *Turtur afer kilimensis*. × *Turtur chalcospilos Erlangeri*.

Meer dan 160 exemplaren in ons Museum :

Distr. Neder-Congo: Boma (WEYNS). — Leopoldstad (CHRISTY). — Muanda (SCHOUTEDEN). — Kifuku, Banana (SCHOUTEDEN). — Kidada (SCHOUTEDEN). — Makaia Ntete (SCHOUTEDEN). — Leopoldstad (CHAPIN). — Boma (SCHWETZ). — Thijsstad (SCHWETZ). — Boma (DARTEVELLE). — Tumba (Mevr. M. BEQUAERT). — Lemba-vlakte (Mevr. LEPERSONNE). — Kisantu (ANASTASE). — Leopoldstad (HENRION). — Leopoldstad (FIASSE). — Leopoldstad (BERTEAUX). — Leopoldstad (BECQUET). — Boma (VRIJDACH). — Gombe bij Matadi (HENRION). — Kalina (DE RIEMAECKER). — [Ganda Sundi (NANNAN)].

Distr. Leopold II-meer: Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Kunungu (SCHOUTEDEN). — Dwa (SCHOUTEDEN). — Keseki (KELE). — Kwamouth (KELE). — Bolobo (KELE). — [Inongo (MAES)].

Distr. Tshuapa: Eala (SCHOUTEDEN). — Lukolela (GHESQUIÈRE). — Lukolela (LECOCQ). — Boende (WIJNANTS). — Bokungu (DUPUIS).

Distr. Congo-Ubangi: Lisala/Umangi (DE LA KÉTHULLE). — Bosodula (VRIJDACH). — Kuleponge (VRIJDACH). — Bumba (Mevr. BABILON). — [Libenge (GOLENVAUX)].

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Buta (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDACH). — Titule (HUTSEBAUT). — Bambesa (STEYAERT). — [Bambili (HUTEREAU)].

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Mahagi (SCHOUTEDEN). — Faradje (SCHOUTEDEN). — Wago-woud (BREDO).

Distr. Stanleystad: Stanleystad (CHRISTY). — Elisabetha (Mevr. TINANT). — Stanleystad (GHESQUIÈRE). — Panga (BOCK). — [Ilambi (SCHWETZ)].

Distr. Maniema: [Lokandu (VISSERS). — Kindu (SCHOUTEDEN)].

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Rutshuru-vlakte (GRAUER). — Zambo (CHRISTY). — Talia/Semliki (PILETTE). — Lulenga (SCHOUTEDEN). — Luofu (HACKARS). — Rutshuru (HACKARS). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Butembo (HACKARS).

Afb. 432. — *Turtur chalcospilos* WAGL.

Afb. 433. — *Turtur chalcospilos* op het nest.

(VAN SOMEREN fot.).

Ruanda-Urundi: Ruzizi-riv. (BASTIAENS). — Usumbura (VRIJDAGH). — Usumbura (SCHOUTEDEN). — Usumbura (FAIN). — Astrida (FAIN). — Akanyaru-riv. (FAIN). — Nkungu (LESTRADE).

Distr. Tanganika: Kabalo (SCHOUTEDEN).

Distr. Lualaba: Kapiri (LEGROS). — Funda Biabo (DE BAILLET). — Mutombo Mukulu (BOUVIER et LEPLAS). — Kiabo, Kadia (DEWIT). — Kansenia (DE WITTE). — Dilolo (HUTSEBAUT). — Kasaji (FISHER).

Distr. Sankuru: Inkongo (WILSON). — Kabinda (WINDMOLDERS).

Distr. Kasai: Luluaburg (CALLEWAERT). — Tshisika (SCHOUTEDEN). — Luebo (SCHOUTEDEN). — Kabwe (WINDMOLDERS). — [Basongo (SCHOUTEDEN)].

Distr. Kwango: Kwilu-riv. (ROULING). — Luana, Atene (CHARLIERS). — Franz-Jozef-watervallen (SCHWETZ).

Andere vindplaatsen: Ikengo (CHAPIN). — Banalia (CHAPIN). — Avakubi (CHAPIN). — Katendwe (ap. CHAPIN). — Moba (ap. CHAPIN). — Bafwabaka (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Yambuya (JAMESON). — Irumu (EMIN). — Beni (MECKLEMBURG). — Kisenyi (STEGMANN). — Lupungu (FROBENIUS). — Mukimbungu (LAMAN). — Dikulwe-riv. (BÖHM). — Kasindi (GRAUER). — Mbiambana (EMIN). — Rungu (EMIN). — Lukonzolwa (ASCENSO). — Goma (GYLDENSTOLPE). — Ekibondo (REHN). — Koteli (SCHOUTEDEN). — Indunguru/Rwindi (FRECHKOP). — Luapula-riv. bij Kasenga (WHITE).

3. - *Turtur chalcospilos* WAGLER. — Afb. 431-433.

Deze soort herinnert merkwaardig aan *Turtur afer* en heeft dezelfde algemene kleurverdeling en dezelfde afmetingen. De metaalglansvlekken van de vleugels zijn hier echter goudgroen of metaalgroen.

Deze soort wordt gevonden van Zuid-Afrika tot de kust van Gaboen, Katanga en Noordoost-Afrika. In onze Kolonie komt de vorm *Erlangeri* voor, die REICHENOW uit Angola beschreef; *Volkmanni* REICHW. werd uit Zuidwest-Afrika beschreven.

3 a. — *Turtur chalcospilos Erlangeri* REICHENOW.

Turtur chalcospilos wordt vooral in het oosten van onze Kolonie gevonden, maar komt ook in Neder-Congo voor. Wij bezitten er slechts 20 exemplaren van.

Distr. Neder-Congo: Boma (SCHWETZ). — Matadi (DARTEVELLE). — N'Sengi (DARTEVELLE). — Manzadi (DARTEVELLE).

Ruanda-Urundi: Goma (SCHOUTEDEN). — Gisagara (FAIN).

Distr. Tanganika: Tembwe (SCHOUTEDEN). — Kabalo (SCHOUTEDEN). — [Albertville (SCHOUTEDEN)].

Distr. Opper-Katanga: Elisabethstad (HUTSEBAUT). — Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Kasaji (FISHER).

Distr. Sankuru: Kabinda (WINDMOLDERS).

Andere vindplaatsen: Dikulwe-riv. (BÖHM). — Bunkeya-riv. (BÖHM). — Pala (BÖHM). — Lukonzolwa (ASCENSO). — Mushoshi (MOURITZ). — Marungu, Suse-riv. (ap. CHAPIN). — Kasoko (ap. CHAPIN). — Mulungu (HENDRICKX). — Musosa (BRED0). — Luapula-riv. bij Kasenga (WHITE).

VAN SOMEREN noteert dat dit Tortelduifje gaarne Termieten (Witte mieren) opeet, in 't bijzonder de gevleugelde individuen van de kleinere soorten.

GENUS TYMPANISTRIA REICHENBACH.

Kleine Tortels, waarvan de vleugel zwarte of metaalglanzende vlekken vertoont; de handpennen gedeeltelijk roodbruin. De vleugel is minder dan 130 mm. lang; de eerste handpen is distaal merkwaardig versmald en is apicaal slechts half zo breed als aan de basis; deze pen is ook duidelijk gebogen, veel korter dan 2, en slechts weinig langer dan de langste armpen. Staart afgerond, de pennen breed. Tarsus onbevederd, langer dan teen 3 zonder klauw. De romp vertoont twee dwarse, zwarte banden. De borst is wit bij het mannetje, grijs bij het wijfje.

Een enkele soort.

1. - *Tympanistria tympanistria* TEMMINCK en KNID. — Afb. 426, 434-435.

Dit Tortelduifje wordt gemakkelijk herkend aan zijn kleur en vooral aan zijn wit of lichtjes grijs voorhoofd. Het wordt in alle streken van Zwart-Afrika gevonden.

De typische vorm bewoont Zuid-Afrika; de vorm *Fraseri* bewoont het overige van Zwart-Afrika en wordt in onze gebieden gevonden, in het secundaire woud, galerijwouden en woudeilanden van de savannen.

1 a. - *Tympanistria tympanistria Fraseri* BONAPARTE.

Bovenkop en nek zijn donker grauwbruin tot zwartbruin, maar het voorhoofd is wit (of lichtjes grijs, bij het wijfje); witte wenkbrauwstrepen die tot achter het oog reiken; een zwarte of zwartbruine teugelstreep; bovenzijde, schouder-, dek- en bovenstaartvederen donkerbruin, de romp met twee meestal duidelijke,

Afb. 434. — *Tympanistria tympanistria Fraseri* BONAP.

(VAN SOMEREN del.).

dwarse, zwarte banden; slagpennen roodbruin, de buitenvlag en het einde donkerbruin tot bruinzwart; middenstuurpennen donkerchocoladebruin, de buitenste grijs, met breed, zwart of donkerchocoladebruin eindstuk, de eindzoom zelf grijs; de binnenste armpennen eenkleurig met de grote dekvederen en evenals deze met een grote, matzwarte (wijfje) of metaalglanzende groene of blauwe vlek op de buitenvlag, vóór het einde. Onderzijde van het mannetje wit van de kin af, terwijl ten minste de krop van het wijfje grauw gewassen is; flanken bruin tot grauw; onderstaartvederen bruin; ondervleugeldekvederen roodbruin.

Snavel lilabruin; poten eveneens.

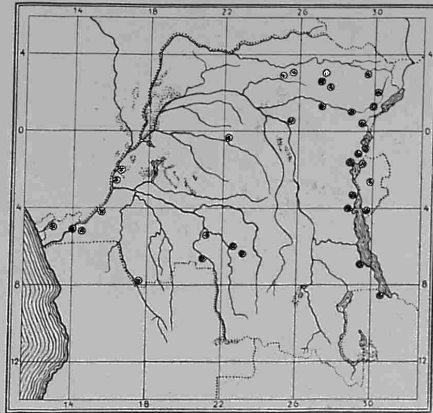
Vleugel: 98-120; staart: 80-95; tarsus: 17-20; snavel: 12-17 mm.

Juv.: Onderzijde min of meer duidelijk zwart dwarsgestreept; geen vlekken op de vleugels; dekvederen min of meer duidelijk roodbruin of roestrood dwarsgestreept.

Een vijftigtal exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Kisantu (GOOSSENS). — Temvo (LANCE). — Temvo (SCHOUTEDEN). — Mাকাia Ntete (SCHOUTEDEN). — Leopoldstad (HENRION).

- Distr. Leopold II-meer*: Kunungu (SCHOUTEDEN). — Keseki (KELE).
Distr. Tshuapa: Bokungu (DUPUIS).
Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Gamangui (CHAPIN). — Buta (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH).
Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Watsa (VRIJDAGH).
Distr. Stanleystad: Stanleystad (CHAPIN).
Distr. Kivu: Bobandana (PILETTE). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Rutshuru (HACKARS). — Lutunguru (PRIGOGINE).
Ruanda-Urundi: Nyundo (DOUCE). — Nyanza, Tanganika-meer (BURGEON). — Astrida (FAIN). — Gisagara (FAIN).
Distr. Sankuru: Kabinda (WINDMOLDERS).

Afb. 435. — Vindplaatsen van
Tympanistria tympanistria Fraseri

- Distr. Kasai*: Luluaburg (CALLEWAERT). — Gombe (SCHOUTEDEN). — Merode (WINDMOLDERS). — Luluaburg (WINDMOLDERS).
Distr. Kwango: Willem-watervallen (SCHWETZ).
 Andere vindplaatsen: Avakubi (CHAPIN). — Babonde (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Pala (BÖHM). — Irumu (EMIN). — Urumbi (EMIN). — Nyangabo (EMIN). — Kisenyi (STEGMANN). — Mukimbungu (LAMAN). — N.W. Tanganika-meer (GRAUER). — Beni (GRAUER). — Mawambi (GRAUER). — Ukaika (GRAUER). — Baraka (GRAUER). — Kartushi (GYLDENSTOLPE). — Kampi ya Mambutti (GYLDENSTOLPE). — Kibati (WHITMAN).

GENUS CALOPELIA SALVADORI.

Grote Woudduiven, die bij voorkeur op de grond hun voedsel zoeken en nooit in de hoge boomkruinen worden gezien.

Hun kleur is heel typisch, daar er geen andere Duiven zijn waarvan de vleugels prachtig metaalglanzende vlekken vertonen en die tevens grotendeels bruinrood of roodbruin zijn gekleurd.

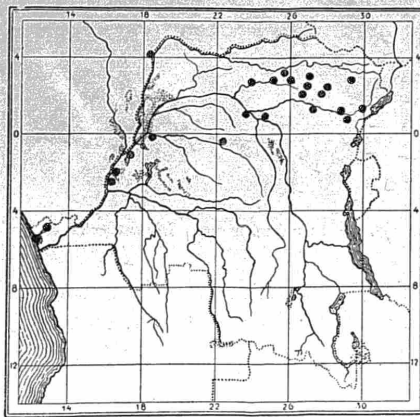
De staart is ongeveer even lang als de vleugel en is afgerond, met brede stuurpenen. Handpen I is langer dan de langste armpennen en vertoont aan de binnenvlag een lichte bocht. Tarsus naakt, ongeveer even lang als teen 3 zonder de klauw, of ietwat langer dan deze.

1. - *Calopelia Brehmeri* HARTLAUB. — Afb. 436.

Dit is een woudbewonende soort, waarvan de verspreiding loopt van Sierra-Leone over Neder- en Midden-Congo tot in het noordoosten van onze Kolonie; in het bergwoud komt deze Duif niet voor. Ten zuiden van de middenkuip blijkt geen exemplaar bekend te zijn.

Deze soort wordt gemakkelijk herkend aan de kleur van bovenzijde en onderzijde en van kop en nek, en aan de prachtige vlekken die de vleugels sieren.

Kop en nek zijn mooi blauwgrauw, het voorhoofd min of meer lichter gekleurd; een zwarte teugelstreep; het overige van de bovenzijde mooi bruinrood tot chocoladebruin, de romp en de bovenstaartvederen warmer roodbruin; schoudervederen dito gekleurd, de laatste donkerder; slagpennen bruin, behalve de binneste, de binnenvlag echter min of meer breed bruinachtig tot roodbruin; een prachtig metaalglanzende, koperrode tot groene vlek vóór het einde van de buitenvlag van enkele der grote dekvederen of der bin-

Afb. 436. — Vindplaatsen van *Calopelia Brehmeri*.

nenste armpennen; middenstuurpennen roodbruin, de andere lichtgrauw, maar breed zwart vóór het einde, en met brede roodbruinachtige eindzoom. Kin en keel licht blauwgrauw, naar achteren toe in lila overgaand; het overige van de onderzijde mooi roodbruin; onderstaartvederen donker roodbruin.

Snavel grauwblauw of purper, distaal geelachtig tot groenachtig; poten wijnkleurig.

Vleugel: 125-140; staart: 105-115; tarsus: 23-25; snavel: 15-17 mm.

Juv.: Bovenkop blauwgrauw, maar voorhoofd min of meer roodbruin; schouder- en dekvederen en binneste slagpennen zwart dwarsgestreept; geen metaalglanzende vlekken op de vleugels. Onderzijde min of meer duidelijk dwarsgestreept.

35 exemplaren in ons bezit.

Distr. Neder-Congo: Lundu (SCHOUTEDEN).

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN). — Keseki (KELE).

Distr. Tshuapa: Lukolela (GHESQUIÈRE). — Lukolela (BOURRY). — Eala (MAYNÉ). — Bokungu (DUPUIS). — Lotakomela (DUPUIS).

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Bafwaitu (CHRISTY). — Medje (SCHOUTEDEN). — Kifuku Nawariv. (SCHOUTEDEN). — Koteli (SCHOUTEDEN). — Buta (HUTSEBAUT). — Zobia (HUTSEBAUT). — Titule (HUTSEBAUT). — Barisi (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH).

Distr. Kibali-Ituri: Bondo Mabe (SCHOUTEDEN).

Distr. Kivu: Beni/Mawambi (GRAUER).

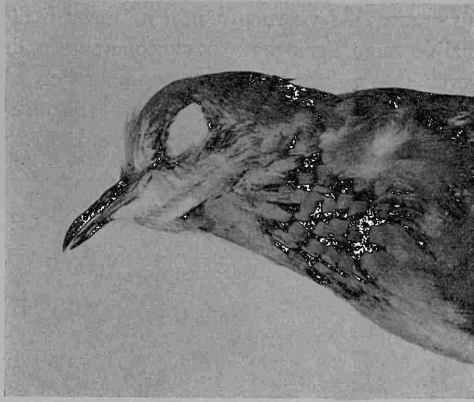
Distr. Stanleystad: Elisabetha (MEV. TINANT). — Yangambi (VRIJDAGH).

Andere vindplaatsen: Avakubi (CHAPIN). — Bafwabaka (CHAPIN). — Gamanguï (CHAPIN). — Ukaika (GRAUER). — Irumu (GRAUER). — DYBOWSKY vond deze soort in Bangui.

Exemplaren met koperrode en met groene vlekken (*infelix*) worden samen gevonden.

GENUS STIGMATOPELIA SUNDEVALL.

Tortelduiven die slechts buiten het woud worden aangetroffen en die hun voedsel op de grond zoeken. Geen metaalglanzende noch zwarte vlekken op de vleugels; staart weinig afgerond, de stuurpenen nogal breed; tarsus langer dan teen 3 zonder de klauw; handpen I langer dan de langste armpennen, ietwat

Afb. 437. — Halstekening van *Stigmatopelia senegalensis*.

korter dan 2 en merklijk langer dan 5. De basis van nek en vooral hals vertoont een eigenaardige vlekking, daar de vederen, die gevorkt zijn, basaal zwart, distaal echter wijnrood zijn gekleurd.

Een enkele soort, die gemakkelijk herkend wordt aan de eigenaardig gekleurde nek- en halskraag.

Afb. 438. — *Stigmatopelia senegalensis* BRISS.
(VAN SOMEREN del.).

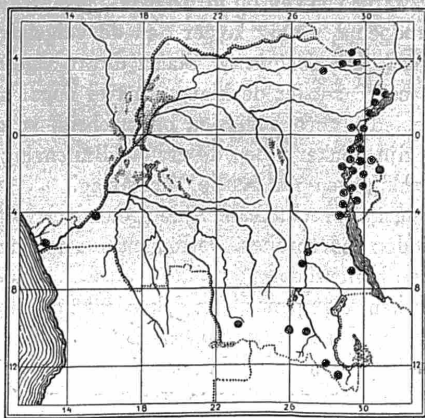
1. - ***Stigmatopelia senegalensis* BRISSON.** — Afb. 437-439.

Deze Tortelduif is wijd verspreid, van Senegal en Z. Marokko tot Indië in het Oosten, en tot Zuid-Afrika. Ze schijnt in alle savannenlanden te kunnen voorkomen.

De typische vorm wordt slechts in West-Afrika, tot in Kameroen, gevonden. In Zwart-Afrika komt verder de vorm *aequatorialis* voor; andere vormen worden op San Thomé, in Noord-Afrika en in Azië gevonden.

1 a. - *Stigmatopelia senegalensis aequatorialis* ERLANGER. — Afb. 437-439.

Bovenkop, kopzijden en nek donkerwijnrood, de vederen van de nek met zwarte basis, die duidelijk gezien wordt: hierdoor wordt een soort van gevlekte nekkraag gevormd, die zich op de hals voortzet (de andere vederen hebben een grijze basis); bovenrug- en schoudervederen helemaal of ten minste grotendeels (distaal) roodbruin of roestbruin; dekvederen grijs, gedeeltelijk (de binnenste) met min of meer brede, roodbruine zoom; handpennen leizwart tot donkerbruin, de buitenzoom heel fijn lichtgekleurd; armpennen min of meer donkergrijs, de binnenste distaal lichtjes roodbruin gewassen; achterrug en romp eveneens grijs, de vederen distaal gewoonlijk roodbruin gewassen; de middelste stuurpennen donkergrauwbruin tot leizwart,

Afb. 439. — Vindplaatsen van *Stigmatopelia senegalensis*.

de volgende basaal zwart of leizwart dan grijs, de buitenste basaal (voor ongeveer de helft) zwart, distaal wit, de zoom van de buitenvlag van de laatste pen wit tot aan de basis. Koponderzijde en hals wijnrood, de kin soms witachtig; hals gelijk de nek zwart én wijnrood getekend (de vederen zwart maar distaal wijnrood); borst wijnrood, naar achteren toe naar het wit overgaand; buik en onderstaartvederen wit; flanken grijs.

Snavel zwart; poten min of meer diep wijnrood; oogomgeving blauwachtig.

Vleugel: 128-145; staart: 103-125; tarsus: 17-22; snavel: 13-16 mm.

Een vijftigtal exemplaren in onze verzameling.

Distr. Neder-Congo: Boma (VRIJDAGH). — Leopoldstad (HENRION).

Distr. Uelé: Gangala na Bodio (LAUWERS).

Distr. Kibali-Ituri: Faradje (CHAPIN). — Mahagi (SCHOUTEDEN). — Abimva (SCHOUTEDEN). — Kawa-woud (BREDO). — Kasenyi (MEV. LEPERSONNE). — Niarombe (VRIJDAGH). — Ukwa, Yakuluku (VRIJDAGH). — Kasenyi (VRIJDAGH). — Kil. 1000 weg Congo-Nijl (VRIJDAGH). — Djalasinda (SCHOUTEDEN). — Kasenyi (BREDO).

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Molekera (PILETTE). — Talia/Semliki (PILETTE). — Bij het Mitumba-gebergte (BONNEVIE). — Goma (SCHOUTEDEN). — Rutshuru brug (BURGEON). — Luvungi (BURGEON). — Katanda (HACKARS). — Kamande (LIPPENS).

Ruanda-Urundi: Kisenyi (VAN SACECHEM). — Rugobagoba (DOUCE). — Kigali (DOUCE). — Gabiro (VERHULST). — Kibingo (LESTRADE). — Astrida (HUTSEBAUT). — Usumbura (VRIJDAGH). — Nyavarungo (COLBACK). — O. Ruzizi (BASTIAENS). — Astrida (FAIN). — Gisagara (FAIN). — Astrida (AURELIAAN). — Astrida (LESTRADE).

Distr. Tanganika: Kabalo (SCHOUTEDEN). — Kabalo (POLL). — Ankoro (DEWIT).

Distr. Opper-Katanga: Sakania (BREDO).

Distr. Lualaba: Kansenia (DE MONTPELLIER). — Kasaji (FISHER).

Andere vindplaatsen: W. Ruwenzori (CHAPIN). — Edward-meer (CHAPIN). — Rwindi-riv. (CHAPIN). — Bunkeya-Riv. (NEAVE). — Mlonde, Marungu (ap. CHAPIN). — Tanganika-meer (ap. DUBOIS). — Kibiro (EMIN). — Mpororo (MECKLEMBURG). — Uvira (GRAUER). — Kasindi (GRAUER). — Beni (GRAUER). — Mokambo-heuvels (MOURITZ). — Ekibondo (REHN). — N. Muhavura-vulkaan (GYLDENSTOLPE).

Het schein CHAPIN twijfelachtig dat deze soort in Neder-Congo zou voorkomen. Door de hier vermelde vondsten van HENRION en VRIJDACH kan de soort definitief onder de fauna van Neder-Congo gerekend worden.

GENUS STREPTOPELIA BONAPARTE.

Duiven die goed gekenmerkt worden door een zwarte band dwars over de nek of door een grote, zwarte vlek aan iedere zijde er van (in dit geval spreekt men ook van een in 't midden onderbroken nekkraag). Geen grote metaalglanzende noch zwarte vlekken op de vleugels, geen witte vlekken (wel soms in 't midden donkergekleurde dekvederen). Handpen I weinig korter dan de volgende; meestal vertoont de binnenvlag vóór het einde een kleine inkeping (uitz.: *decipiens*). Staart dwars afgesneden of weinig afgerond. Tarsus helemaal onbevederd, langer dan teen 3 zonder de klauw. Snavel nogal smal; een naakte oogring.

Zes soorten worden in onze gebieden gevonden. Men onderscheidt ze als volgt:

1. *a.* De onderstaartvederen zijn donkergekleurd, grauw. Buitenvlag van de laatste stuurpen, aan de onderzijde, zwart, zulks even ver als de binnenvlag. 2.
- b.* Onderstaartvederen lichtgrijs tot wit. Onderzijde grotendeels wit of licht wijnkleurig. 3.
2. *a.* De nekkraag is in 't midden onderbroken. De binnenste armpennen en enkele dekvederen vertonen een brede roodbruine buitenzoom. *Strept. lugens*.
- b.* Nekkraag niet onderbroken. Armpennen en dekvederen eenkleurig. *Strept. semitorquata*.
3. *a.* Dekvederen eenkleurig. Nekkraag niet onderbroken. 4.
- b.* Dekvederen basaal merklijk donkerder dan aan de zoom, tot zwart. De nekkraag is in 't midden onderbroken. Buitenvlag van de buitenste stuurpen wit. *Strept. turtur*.
4. *a.* Binnenvlag van handpen I met kleine scherpe inkeping voorbij de halve lengte. 5.
- b.* Binnenvlag van handpen I zonder inkeping. Wangen en voorhoofd grijs of blauwgrijs. Buitenvlag van de basale helft van de buitenste stuurpen zwart gelijk de binnenvlag of slechts heel smal witgezoomd. *Strept. decipiens*.
5. *a.* Voorhoofd en bovenkop zijn lichtwijnkleurig, evenals de kopzijden; ten hoogste is het achtergedeelte van de kop grijs gewassen. Buitenvlag van de laatste stuurpen even ver als de binnenvlag zwart, of slechts smal witgezoomd. *Strept. vinacea*.
- b.* Bovenkop grijs, het voorhoofd lichter gekleurd; wangen grijs of lichtjes wijnrood gewassen. Buitenvlag van de laatste stuurpen normaal wit *Strept. capicola*.

Onder deze zes soorten treft men een soort aan, die in Europa en Azië broedt en dan naar het zuiden trekt: *Strept. turtur*: tot hertoe werden er slechts twee exemplaren in onze gebieden waargenomen.

1. - *Streptopelia* [*Afropelia*] *capicola* FINSCH en HARTLAUB. — Afb. 440-441.

Deze soort wordt gevonden in de savannen, van Zuid-Afrika tot in Noordoost-Afrika en komt ook in het zuiden en het oosten van onze Kolonie voor. De typische vorm bewoont Zuid-Afrika. In onze gebieden treft men de vorm *tropica* aan, die ook in Oost-Afrika en Uganda voorkomt.

1 *a.* - *Streptopelia capicola tropica* REICHENOW.

Kop en nek zijn grijs, maar wijnkleurig gewassen, het voorhoofd lichter gekleurd; een zwarte teugelstreep; een zwarte nekband, waarvan de vederen ten minste gedeeltelijk witte of grijze eindzomen vertonen; vóór deze band treft men meestal een grijze zoom aan; bovenzijde, schoudervederen, binnendekvederen en bovenstaartvederen grauwbruin, romp leigrauw gewassen; buitendekvederen grijs of grijsbruin, handpennen zwartbruin, met fijne, witte buitenzoom; binnenste armpennen gelijk de schoudervederen; middelste stuurpennen bruin, maar ten minste basaal grauw gewassen, de andere over meer dan de basale helft zwart,

dan donkergraauw tot (de buitenste) wit; de buitenvlag van de laatste pen is wit over de hele lengte en meestal tot aan de schacht. Keel, hals, borst licht wijnkleurig; kin wit; flanken grijs; buik en onderstaartvederen wit, de eerste geleidelijk in het wijnrood overgaand; ondervleugeldekvederen grauw; stuurpennen distaal zuiverder wit dan aan de bovenzijde.

Snavel zwart; poten rood.

Vleugel: 140-160; staart: 110-130; tarsus: 18-24; snavel: 13-17 mm.

Een vijftigtal exemplaren in ons bezit.

Distr. Neder-Congo: Boma (WEYNS). — Boma (VRIJDAGH). — Vista (VLEESCHOUWERS). — Banana (VRIJDAGH). — Boma (DARTEVELLE). — Kisantu (SCHOUTEDEN). — Matadi (DARTEVELLE). — Kisantu (ANASTASE). — Gombe bij Matadi (HENRION).

Afb. 440. — *Streptopelia capicola capicola* REICHW.
(VAN SOMEREN del.).

Distr. Leopold II-meer: Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Kwamouth (KELE).

Tshuapa: Bokungu (DUPUIS).

Distr. Uelé: Dungu (HUTSEBAUT).

Distr. Kibali-Ituri: Kasenyi (VRIJDAGH).

Distr. Kivu: Uvira (GRAUER). — Kalembelembe (PILETTE). — Masidongo (PILETTE). — Costermansstad (SCHWETZ). — Kabare, Z.W. Kivu-meer (SCHWETZ). — Kadiadia (HACKARS).

Ruanda-Urundi: Usumbura (SCHOUTEDEN). — Kisenyi (VAN SACEGHEM). — Gabiro (BURGEON). — Katodjo (FRECHKOP). — Usumbura (VRIJDAGH). — Gakoma (AURELIAAN). — Astrida (FAIN).

Distr. Tanganika: Boudewijnstad (HUTSEBAUT). — Kabalo (SCHOUTEDEN).

Distr. Opper-Katanga: Luiswishi-riv. (DE RIEMAECKER). — Lupundu (DE RIEMAECKER). — Elisabethstad (DE RIEMAECKER). — Kibuyu-riv. (DE RIEMAECKER). — Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Kansenia (DE WITTE). — Mutombo Mukulu (BOUVIER en LEPLAS). — Kasaji (FISHER).

Distr. Kwango: Frans-Jozef-watervallen (SCHWETZ). — Luano, Atene (CHARLIERS).

Andere vindplaatsen: Marungu (BÖHM). — Luapula (BÖHM). — Opper-Lufira (NEAVE). — Busanga

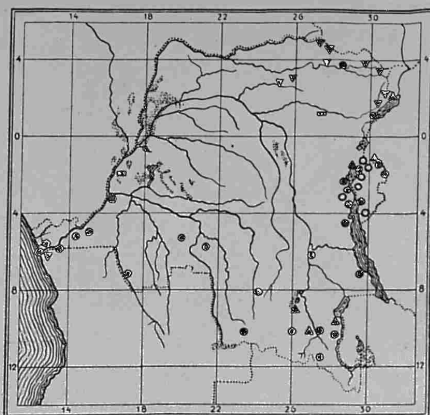
(NEAVE). — Kapopo (NEAVE). — Sidabo (GYLDENSTOLPE). — Kidada (SCHOUTEDEN). — Macaco (SCHOUTEDEN). — Nyangabo (EMIN).

Een van onze exemplaren (uit Banana) vertoont aan de buitenvlag van de laatste stuurpen evenveel zwart als dit het geval is bij *vinacea*.

2. - *Streptopelia decipiens* FINSCH en HARTLAUB. — Afb. 441.

De verspreiding van deze Tortelduif loopt van Senegal en West-Afrika tot Noordoost-Afrika, Oost-Afrika en zo naar het zuiden. Verscheidene vormen worden onderscheiden, waarvan twee uit onze gebieden zijn bekend; een derde zou er misschien ook kunnen gevonden worden. Geen inkeping aan de binnenrand van de eerste handpen.

Bovenkop grijs, min of meer wijnrood gewassen, het voorhoofd lichter gekleurd; nek wijnrood met

Afb. 441. — Vindplaatsen van
 ● *Streptopelia capicola* ○ *Str. lugens*
 ▲ *Str. decipiens* ▼ *Str. vinacea*
 ■ *Str. turtur*

zwarte, dwarse band; bovenzijde, dekvederen (de buitenste echter grijs), schoudervederen, romp en bovenstaartvederen bruin, de romp min of meer grauw gewassen, vooral aan de zijden; handdekken zwart; handpennen donkerbruin, met fijne, lichtgekleurde buitenzoom; middenstuurpennen bruin, de andere voor meer dan de basale helft, ook aan de buitenvlag, zwart, min of meer grauw gewassen, dan bruinachtig tot leigrauw, distaal naar het wit overgaand. Wangen grijs, wijnrood gewassen; kin en keel wit; halszijden en borst wijnkleurig, naar de buik toe lichtgrijs tot wit; onderstaartvederen wit of lichtgrijs en min of meer duidelijk witgezoomd; stuurpennen aan de onderzijde basaal zwart, distaal lichtgrijs tot wit, de buitenste aan de buitenrand fijn witgezoomd.

Snavel zwart; poten roodlila.

Vleugel: 152-188; staart: 120-145; tarsus: 22-26; snavel: 18-19 mm.

2 a. - *Streptopelia decipiens ambigua* BOCAGE.

Deze vorm bewoont Angola en Katanga en wordt tot in het Zambezi-dal gevonden. De onderzijde er van is fel grijs gewassen; bij de volgende vorm (*logonensis*) is de onderzijde daarentegen wijnrood gewassen.

Vier exemplaren in onze verzameling.

Distr. Luabala: Kadia (BRIEN). — Kaleka (DEWIT). — Kasaji (FISHER).

Distr. Opper-Katanga: Kole (BREDO).

Andere vindplaats: Bunkeya-riv. (NEAVE).

2 b. - *Streptopelia decipiens logonensis* REICHENOW.

Deze vorm wordt van Frans Equatoriaal Afrika tot aan het Albert- en het Edward-meer gevonden. Twee exemplaren in ons bezit.

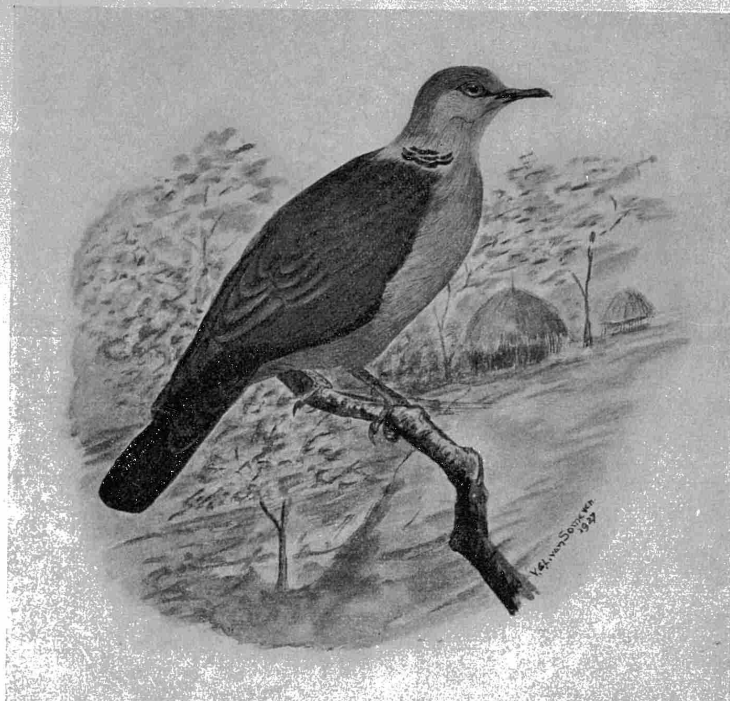
Distr. Kibali-Ituri: Mahagi (VRIJDAGH).

Ruanda-Urundi: Kisenyi (VAN SACEGHEM).

Andere vindplaats: Gabiro (FRECHKOP).

2 c. - *Streptopelia decipiens permista* REICHENOW.

De onderzijde is bij deze vorm veel witter dan bij de twee andere vormen; de onderstaartvederen zijn eveneens wit.

Afb. 442. — *Streptopelia lugens* RÜPPELL.

(VAN SOMEREN del.).

CHAPIN is van oordeel dat deze vorm misschien in Ruanda-Urundi of aan het Tanganika-meer zou kunnen aangetroffen worden. Het bekend woongebied van *permista* loopt van Abessinië tot Nyasaland; wij bezitten er exemplaren van uit de Elgon-streek (GRANVIK).

3. - *Streptopelia lugens* RÜPPELL. — Afb. 441-444.

Deze donkere *Streptopelia*-soort wordt slechts in hoogland aangetroffen, in haar typische vorm, van Z.W. Arabië tot aan Nyasaland. In onze gebieden is ze bekend uit Ruanda. In Kameroen en Nigeria komt een andere vorm voor.

3 a. - *Streptopelia lugens lugens* RÜPPELL.

Bovenkop en nek zijn donkergrauw, het voorhoofd ietwat lichter gekleurd, evenals de kopzijden; aan iedere zijde van de hals, een grote zwarte vlek, waarvan de vederen min of meer grauw zijn gezoomd; rug- en schoudervederen donkerbruin tot zwartbruin, de zoom lichter gekleurd, tot roodbruin; dekvederen don-

Afb. 443. — *Streptopelia lugens* op het nest.

(VAN SOMEREN fot.).

Afb. 444. — *Streptopelia lugens* met jongen in het nest.

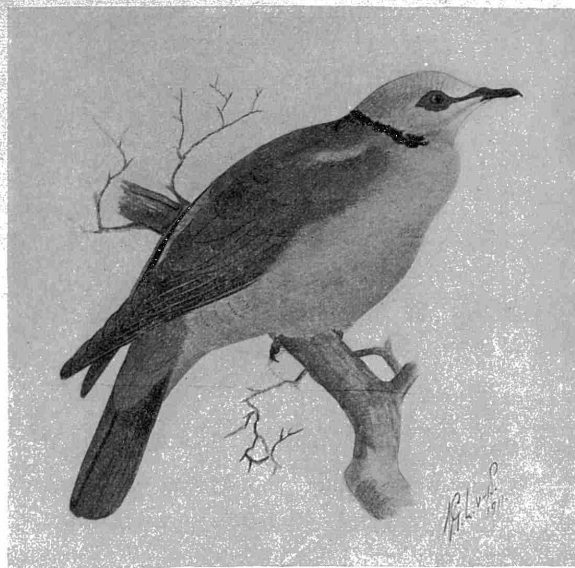
(VAN SOMEREN fot.).

kerbruin, met bredere bruinachtige tot roodbruin tot roodbruinachtige of blauwgraue (de buitenste vederen) zoom; handpennen zwartbruin met fijn lichtgekleurde buitenrand; armpennen dito, de binnenste met brede, roodbruine buitenzoom; romp- en zijdelingse bovenstaartvederen min of meer blauwgraau gewassen of met grijze zoom; middelste stuurpennen donkerbruin, de andere leizwart tot zwart, met brede, grijze eindzoom. Onderzijde van kop en hals grauwwachtig, de kin wit of witachtig, de borst donkerder, veeleer leigrauw, maar in 't midden lichter gekleurd en min of meer wijnrood gewassen; buik en onderstaartvederen grauw tot lei- of blauwgraau; ondervleugeldekvederen leigrauw.

Snavel bruinzwart tot leizwart; poten rood tot donker wijnrood, gelijk de oogring.

Vleugel: 175-185; staart: 120-130; tarsus: 18-23; snavel: 16-18 mm.

Bij de *Juv.* is de algemene kleur bruin, ook aan de onderzijde en zijn de mantel- en borstvederen smal bruinachtig of grijsachtig gezoomd; de eindzoom van de handpennen en de buitenzoom van de binnenste armpennen is oranje- tot roodbruin.

Afb. 445. — *Streptopelia semitorquata* RÜPPELL.
(VAN SOMEREN del.).

Veertien exemplaren in onze verzameling.

Distr. Kivu: Tshamugussa (DE WITTE).

Ruanda-Urundi: Gando-meer (LIPPENS). — Rutagana (LESTRADE). — Bururi (LESTRADE). — Astrida (FAIN). — Rugege-woud, Rwasenkoko (FAIN). — Rugege-woud, Muhokole (LAURENT).

Andere vindplaatsen: Muhavura, Sabinjo, Mikeno (GYLDENSTOLPE). — Ten W. van de Ruzizi-riv. (CHAPIN). — Kisenyi (GRAUER).

4. - ***Streptopelia semitorquata* RÜPPELL.** — Afb. 445-445bis.

Deze Nekringtortelduif bewoont een groot deel van Zwart-Afrika. Zij wordt gevonden van Senegal tot Noordoost-Afrika en van daar tot in Zuid-Afrika, en komt bijna overal in onze Kolonie voor.

CHAPIN is van oordeel dat er benevens de typische vorm slechts één andere vorm, *minor*, dient te worden onderscheiden: hij zou in het oosten van Afrika thuis zijn.

4 a. - ***Streptopelia semitorquata semitorquata* RÜPPELL.**

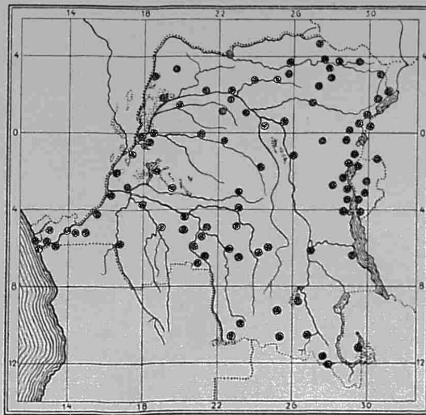
Dit is de grootste *Streptopelia* die in onze gebieden voorkomt. De soort wordt evengoed in wouden (vooral secundaire wouden) als in savannen aangetroffen en is een der vogels die men overal ziet, behalve in het gebergte.

Kop wijnrood, de bovenkop echter grotendeels lichtgrijs, het voorhoofd nog lichter gekleurd, tot witachtig; nek wijnrood, met zwarte nekring, waarvan de vederen ten minste gedeeltelijk een witte of grijze zoom vertonen; bovenzijde, schoudervederen, binnendekvederen en bovenstaartvederen (ten minste grotendeels) bruin, de achterrug en de romp min of meer hevig leigrauw gewassen, vooral aan de zijden; de buitendekvederen grauwer; slagpennen donkerbruin, met fijne, lichtgekleurde buitenrand; stuurpennen basaal (meer dan de helft) zwart tot zwartbruin, terwijl ze distaal aan de bovenzijde bruin zijn, de buitenpennen echter, vooral aan de buitenvlag, min of meer grijs gewassen (aan de onderzijde zijn de stuurpennen distaal lichtgrijs, soms zelfs wit). Kin en min of meer ook de keel, witachtig; hals en borst diep wijnrood gekleurd; buik, flanken en onderstaartvederen leigrauw; ondervleugeldekvederen donker.

Snavel zwart tot leizwart of zwartbruin; poten rood of diep wijnrood; oogring roodgrijs of wijnrood.

Vleugel: 165-198; staart: 104-145; tarsus: 21-27; snavel: 15-19 mm.

Bij de *Juv.* zijn bovenkop, nek en onderzijde grotendeels roestkleurig; de vederen van de bovenzijde zijn bruin, met roestkleurige eindzoom; middelste stuurpennen bijna eenkleurig bruin.

Afb. 445bis. — Vindplaatsen van *Streptopelia semitorquata*.

Meer dan 175 exemplaren zijn in ons bezit.

Distr. Neder-Congo: Boma (WEYNS). — Boma (DARTEVELLE). — Boma (VRIJDAGH). — Banana (SCHOUTEDEN). — Muanda (SCHOUTEDEN). — Mayumbe (VLEESCHOUWERS). — Bakede (DARTEVELLE). — Gombe bij Matadi (HENRION). — Kidada (SCHOUTEDEN). — Temvo (LANCE). — Leopoldstad (DARTEVELLE). — Leopoldstad (MOREELS). — Leopoldstad (Mevr. LEPERSONNE). — Leopoldstad (HENRION). — Leopoldstad (BECQUET). — Kisantu (ANASTASE). — Kalina (HENRION).

Distr. Leopold II-meer: Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Kunungu (SCHOUTEDEN). — Bolobo (SCHOUTEDEN). — Dwa (GWE). — Kwamouth (KELE). — [Inongo (MAES). — Mushie (MAES). — Bagata (FAIN)].

Distr. Tshuapa: Coquilhatstad (DE RIEMAECKER). — Eala (SCHOUTEDEN). — Lukolela (LECOQ). — Lukolela (BOURRY). — Lokolenge (GHESQUIÈRE). — [Boende (WIJNANTS). — Moma (MOLIN)].

Distr. Congo-Ubangi: Lisala/Umanji (DE LA KÉTHULLE). — Bumba (CHAPIN). — Libenge (GOLENVAUX). — [Alberta (Mevr. TINANT)].

Distr. Uelé: Mauda (SCHOUTEDEN). — Rungu (SCHOUTEDEN). — Koteli (SCHOUTEDEN). — Buta (HUTSEBAUT). — Bambili (VRIJDAGH). — Alipago (VRIJDAGH). — Bambesa (VRIJDAGH). — Titule (HUTSEBAUT).

Distr. Stanleystad: Stanleystad (CHRISTY). — Ilambi (SCHWETZ). — Elisabetha (Mevr. TINANT). — Barumbu (Prins Leopold). — [Lowa (SCHOUTEDEN). — Angumu (DYLEFF)].

Distr. Kibali-Ituri: Boga (PILETTE). — Dramba (SCHOUTEDEN). — Nierombe (SCHOUTEDEN). — Nioka (VRIJDAGH). — Mahagi (VRIJDAGH).

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Mutiba (PILETTE). — Bulaimu (PILETTE). — Kirungu (PILETTE).

TE). — Kinabe (PILETTE). — Lulenga (SCHOUTEDEN). — Burunga (SCHOUTEDEN). — Goma (SCHOUTEDEN). — Luvungi (BURGEON). — Butembo (HACKARS). — Rutshuru (HACKARS). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Makewera-woud (GHESQUIÈRE). — Zulu (DE WITTE). — Kibumba (DE WITTE). — Costermansstad (SCHWETZ). — Butembo (PRIGOGINE). — Lubero (HACKARS). — Lutunguru (PRIGOGINE).

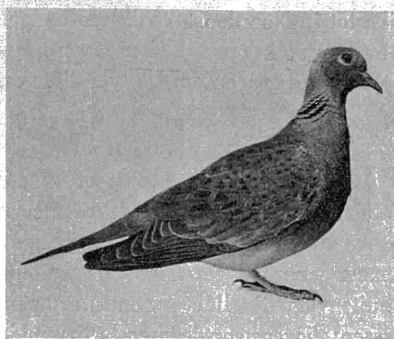
Ruanda-Urundi: Kisenyi (DOUCE). — Gabiro (VERHULST). — Rutegama (LESTRADE). — Kibingo (LESTRADE). — Usumbura (VRIJDAGH). — Kisenyi (VAN SACEGHEM). — Rumonge (VRIJDAGH). — Gisagara (FAIN). — Lutsira (LAURENT). — Gakoma (AURELIAAN).

Distr. Tanganika: Tembwe (SCHOUTEDEN). — Kabalo (SCHOUTEDEN).

Distr. Opper-Katanga: Lubumbashi-riv. (DE RIEMAECKER). — Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER). — Lubombo (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Kinda (DE BAILLET). — Kalela, Kadia (DEWIT). — Dilolo (HUTSEBAUT). — Kasaji (FISHER).

Distr. Sankuru: Inkongo (WILSON). — Kabinda (WINDMOLDERS). — Bushimaie (Mevr. M. BEQUAERT).

Afb. 446. — *Streptopelia turtur* LINN.
(naar HEINROTH).

Distr. Kasai: Luluaburg (CALLEWART). — Macaco (SCHOUTEDEN). — Gombe (SCHOUTEDEN). — Basongo (SCHOUTEDEN). — Merode (WINDMOLDERS).

Distr. Kwango: Atene (CHARLIERS). — Popokabaka (SCHWETZ). — [Kikwit (Mevr. TINANT)].

Andere vindplaatsen: Gamangui (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Faradje (CHAPIN). — Gaimu-berg (CHAPIN). — Rungu (EMIN). — Bangwelo-meer (AOSTA). — Uvira (MECKLEMBURG). — Kingoyi (LAMAN). — Dikulwe-riv. (NEAVE). — Lubudi-riv. (NEAVE). — Mokambo-heuvels (MOURITZ). — Malabo (GYLDENSTOLPE). — Sidabo (GYLDENSTOLPE). — Ekibondo (REHN). — Tonduli (SCHOUTEDEN). — Ikengo (SCHOUTEDEN). — Vista (SCHOUTEDEN). — Kibati (FRECHKOP). — Munigi (FRECHKOP). — Mulungu (HENDRICKX). — Idschwii-eiland (LOVERIDGE).

5. - *Streptopelia turtur arenicola* HARTERT. — Afb. 441, 446.

Dit is een vorm van de gewone Europese Tortelduif, *Streptopelia turtur* LINN., die in Europa en Azië broedt en later naar het noorden van Afrika b.v. trekt.

De vorm *arenicola* broedt in Turkestan en tot in Perzië, maar ook in het noorden van Afrika. Hij trekt in de winter naar het zuiden en wordt dan in het noordwesten van Indië en in Soedan gevonden. Tot hiertoe was er een enkel, jong, exemplaar, uit onze Kolonie bekend: het werd door CHAPIN in Avakubi verkregen. Een tweede exemplaar, eveneens jong, kan ik nu vermelden: het werd door mijn inlandse preparator Kele in Keseki, ten zuiden van Bolobo, ingezameld.

Hier volgt de beschrijving van ons jong exemplaar. De kleur van de dek- en schouderveren is typisch voor de soort.

Bovenkop en nek bruinachtig, het voorhoofd grijs; rug bruin, romp en bovenstaartveren blauwgrijs gewassen; middenstuurpennen tot aan het einde donkerbruin, de andere pennen zwart of leizwart, maar

distaal breed wit, de buitenste pen met witte buitenvlag; schoudervederen donkerbruin, zwart in het midden, zijdelings roestkleurig, de eindzoom smal wit; dekvederen donkerbruin tot zwart, zijdelings lichter gekleurd en met witte eindzoom; slagpennen grauwbruin, de buitenrand en de eindzoom van de handpennen lichtgekleurd, de binnenste armpennen gelijk de schoudervederen. Kin en keelmidden wit; wangen en het overige van de keel wijnkleurig, de vederen met fijne, witte eindzoom; de flanken min of meer donker; het overige van de onderzijde, onderstaartvederen inbegrepen, wit.

Bij volwassen exemplaren van deze soort zijn bovenkop en nek asblauw en treft men aan iedere zijde van de nek een grote, zwarte vlek aan, waarvan de vederen een witte of grijze eindzoom vertonen.

Snavel roodbruin; poten roodachtig; oogring rood.

Vleugel: 170-180; staart: 110-130; tarsus: 22-24; snavel: 17-19 mm.

Een enkel exemplaar.

Distr. Leopold II-meer: Keseki (KELE).

Andere vindplaats: Avakubi (CHAPIN).

6. - *Streptopelia vinacea* GMELIN.

Deze soort wordt van West-Afrika tot in Noordoost-Afrika gevonden. Ze wordt door verscheidene vormen vertegenwoordigd, waarvan één tot hiertoe in onze Kolonie werd aangetroffen: *barbaru*. Een andere vorm, *savannae*, zou er ook kunnen aangetroffen worden. De typische vorm bewoont Senegal en Nigeria.

6 a. - *Streptopelia vinacea barbaru* ANTINORI.

De vorm *barbaru* is bekend van Sennaar tot Noordoost-Congo.

Kop en nek licht wijnkleurig, de achterkop donkerder, min of meer grijs gewassen; een zwarte teugelstreep; een zwarte nekband, de bovenste vederen er van meestal lichtgezoomd; bovenzijde, schoudervederen en binnendekvederen bruin, min of meer wijnrood gewassen; de buitenste dekvederen grijs, met lichtere zoom; handpennen donkerbruin, de buitenvlag fijn lichtgezoomd; armpennen dito, de binnenste min of meer grauw gewassen; romp grauw gewassen; bovenstaartvederen bruin; middelste stuurpennen bruin, de andere basaal en ten minste over de halve lengte zwart, distaal (aan boven- en onderzijde) grauw tot wit (de buitenste); de buitenvlag van de laatste stuurpen tot op dezelfde hoogte zwart als de binnenvlag, zulks ten minste tegen de schacht, de buitenzoom wit. Keel, hals en borst licht wijnkleurig, de kin lichter gekleurd, tot wit; flanken blauwgrijs, buik en onderstaartvederen wit; ondervleugeldekvederen grauw.

Snavel roodzwart; poten wijnrood.

Vleugel: 135-142; staart: 100-110; tarsus: 19-21; snavel: 10-13 mm.

Veertien exemplaren in onze verzameling.

Distr. Uelé: Mauda (SCHOUTEDEN). — Buta (HUTSEBAUT). — Tukpwo (VRIJDAGH). — Dika (SCHOUTEDEN).

Distr. Kibali-Ituri: Faradjie (CHAPIN). — Mahagi (SCHOUTEDEN). — Oka (SCHOUTEDEN). — Mahagi (VRIJDAGH). — Nioka (VRIJDAGH). — Niarembe (VRIJDAGH).

Andere vindplaats: Niangara (CHAPIN).

6 b. - *Streptopelia vinacea savannae* BATES.

Deze vorm is bekend van Sierra-Leone tot Kameroen en bereikt misschien de Ubangi-rivier, volgens CHAPIN. BLANCOU vond hem hoger op in het Oubangi-Chari-gebied van Frans Equatoriaal Afrika. Hij is donkerder gekleurd dan *barbaru*.

GENUS APLOPELIA BONAPARTE.

Duiven zonder vlekken op de vleugels noch zwarte nek kraag, de nek echter min of meer hevig metaalglanzend of iriserend. Tarsus langer dan teen 3 zonder de klauw, naakt; de scheen apical onbevederd. Staart afgerond; handpen I langer dan pen 5; handpennen 2-5 met bocht aan de buitenvlag.

Een enkele soort is tot hiertoe bekend voor onze gebieden. Een tweede zou er kunnen gevonden worden.

Men zal ze als volgt onderscheiden.

1. a. Onderzijde licht gekleurd, of roestbruin tot wijnrood, de onderstaartvederen nooit roodbruin. *Apl. simplex*.
 b. Onderzijde en onderstaartvederen roodbruin. *Apl. larvata*.

1. - **Aplopelia simplex** HARTLAUB.

Deze soort bewoont het woud, van Liberia tot Kameroen en wordt ook gevonden in Oost-Congo en Uganda en tot aan de oostoever van het Tanganika-meer. Wij bezitten de typische vorm, van het eiland San Thomé. In onze Kolonie werd alleen de vorm *Jacksoni* aangetroffen; CHAPIN meent dat de vorm *plumbescens* eveneens zou kunnen voorkomen.

Snavel grauwzwart; oogomgeving grauw, de oogleden donkerrood.

Verscheidene vormen van *Aplopelia simplex* zijn bekend; een enkele werd in onze gebieden aangetroffen.

Vleugel: 136-162; staart: 70-102; tarsus: 26-30.5; snavel: 12-16 mm.

1 a. - **Aplopelia simplex Jacksoni** SHARPE. — Afb. 449.

Deze zeldzame Duif bewoont het bergwoud. Zij werd beschreven uit Uganda maar werd later bekend gemaakt van het Ruwenzori-bergwoud en van Kilo. Onlangs heeft MOREAU deze vorm in het bergwoud van Kungwe en Mahare, aan de oostoever van het Tanganika-meer ontdekt. Nu ben ik in staat *Jacksoni* te vermelden voor het Kivu-bergwoud: hiermede verdwijnt dus een belangrijke hiatus in de bekende verspreiding van *Aplopelia simplex Jacksoni*.

Bovenkop van voren en voorhoofd lichtgrijs; van achteren is de bovenkop blauwgrijs lijk de nek, min of meer duidelijk koperrood, groen of lila metaalglanzend of iriserend (de basis der vederen is grauw, de zoom min of meer breed glanzend; rug en bovenstaartvederen min of meer donkerbruin, min of meer lila-groen gewassen, de zoom der vederen grauw of lila; middelste stuurpennen helemaal zwart, de andere zwart aan de basis maar distaal (ongeveer een derde van de lengte) grijs (aan de onderzijde witter); schoudervederen en dekvederen donker olijfbruin, min of meer glanzend, en met min of meer duidelijke grijze zoom; slagpennen donkerbruin, de buitenste der handpennen lichter gekleurd, de binnenvlag min of meer grauw gewassen. Kin en keelmidden wit, keel en wangen grijs; krop en borst grauw, ietwat wijnrood gewassen, de vederen distaal glanzend groen tot lilakleurig; flanken grauw; buikmidden en onderstaartvederen wit of licht isabel of wijnrood.

Snavel betrekkelijk kort: 12-13 mm.

Het *wijfje* van *Aplopelia simplex* is donkerbruin aan kop, nek en bovenzijde, roestbruin tot wijnrood aan de onderzijde, de onderstaartvederen soms grijs, nooit wit; het voorhoofd is grijs, de keel witachtig; de bovenzijde is onder een bepaald licht min of meer koper- of groenglanzend; de bovenkop van achteren en de nek zijn lila- of groenglanzend, iriserend; de buitenste stuurpennen zijn distaal grijs.

De *Juv.*, ook de mannetjes, gelijken op het wijfje, vertonen echter dwarse, zwarte strepen op hals en borst; de schouder- en dekvederen zijn distaal roestbruin gekleurd, met zwarte streep vóór de eindzoom; de bovenkop vertoont van voren heel fijne, dwarse, zwarte streepjes; de slagpennen zijn smal roestbruin gezoomd aan de buitenvlag.

Wij bezitten slechts twee exemplaren van *Jacksoni*.

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE).

Ruanda-Urundi: Rugege-woud N., 2.400 m. (FAIN).

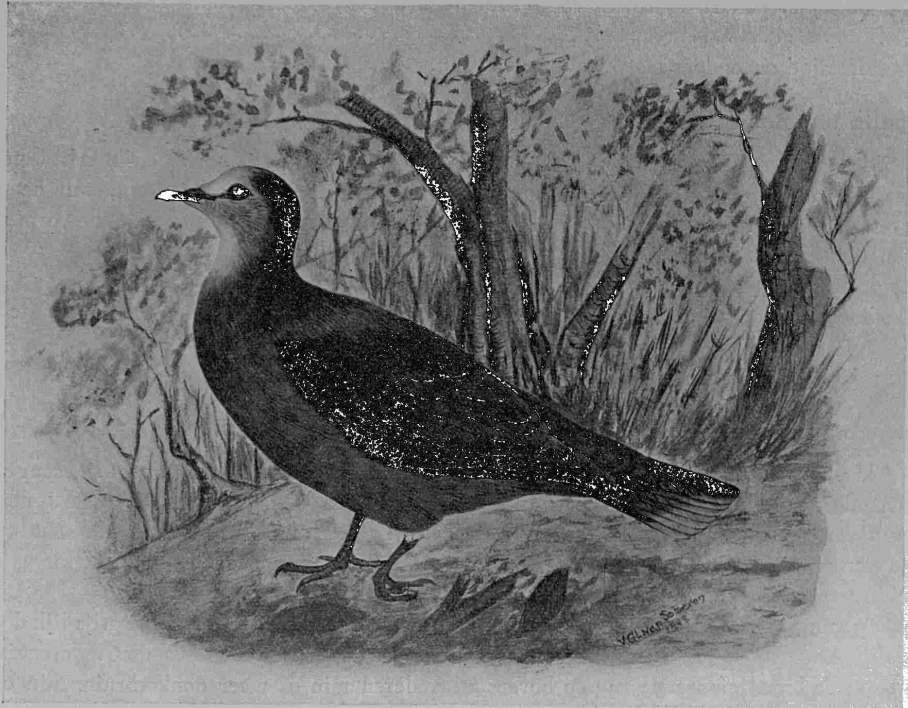
Andere vindplaatsen: W. Ruwenzori (CHAPIN). — Ten W. van het Albert-meer (CHAPIN).

1 b. - **Aplopelia simplex plumbescens** SHARPE.

Deze vorm is bekend uit Zuid-Kameroen. Hij wordt er in laaglandwoud gevonden.

1 c. — **Aplopelia simplex Samaliyae** WHITE.

WHITE heeft deze vorm in Mwinilunga, Noordwest-Rhodesië, niet ver van onze zuidelijke grens, ontdekt. Deze interessante vogel zal hoogstwaarschijnlijk in het westen van het Lualaba-district worden teruggevonden. Bij *Samaliyae* is het voorhoofd wit.

Afb. 447. — *Aplopelia larvata* TEMM.

(VAN SOMEREN del.)

Afb. 448. — *Aplopelia larvata* TEMM. op het nest.

(VAN SOMEREN fot.)

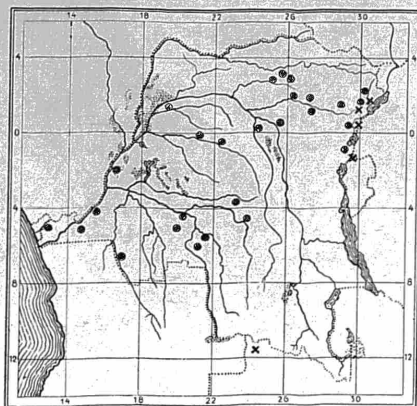
2. - *Aplopelia larvata* TEMMINCK. — Afb. 447-448.

Deze soort is tot hertoe in onze verzamelingen niet vertegenwoordigd en is niet bekend uit onze gebieden. Wij mogen echter verwachten dat *larvata* in het zuidoosten van onze Kolonie zal aangetroffen worden.

2 a. - *Aplopelia larvata larvata* TEMMINCK.

Voorhoofd wit of grijsachtig; bovenkop en nek roodbruin tot olijfbruin, de basis van de nek veeleer grauw, met volgens het licht koperrode tot groene metaalglans; rug en mantel olijfbruin tot leibruin, min of meer metaalglanzend (zoom der vederen); slagpennen en middelste stuurpennen olijf- tot groenbruin; de andere stuurpennen zwartbruin tot leizwart, maar distaal breed grijs. Kopzijden en keel licht wijnkleurig; hals roodbruin, min of meer metaalglanzend koperrood tot groen; het overige van de onderzijde roodbruin.

Snavel zwart; poten donkerrood tot violetrood; oogomgeving eveneens.

Afb. 449. — Vindplaatsen van
 × *Aplopelia simplex* ● *Turturoena iriditorques*

Vleugel: 140-150; staart: 110-115; tarsus: 24-25; snavel: 12-15 mm.

Geen exemplaar in onze verzameling.

Deze Duif is bekend van Zuid-Afrika tot Noord-Rhodesië en de Kenya Colony. Volgens JACKSON komt zij in Oost-Afrika slechts in dicht woud of boven de 5000 voet voor. Men zal ze dus ook in onze Kolonie in dezelfde biotopen vinden.

GENUS TURTUROENA BONAPARTE.

Boomduiven met mooi glanzende nek maar zonder metaal- noch zwartglanzende vlekken op de vleugels. Vleugel langer dan de staart, deze min of meer afgerond; handpen I langer dan 4 of 5; buitenvlag van handpennen 2-5 versmald vóór het midden; stuurpennen breed. Tarsus korter dan teen 3 met klauw, aan de basis van voren bevederd. Een naakte oogring.

Een enkele soort. — Afb. 450: *Turturoena Delegorguei* DELEG. (Oost- en Zuid-Afrika).

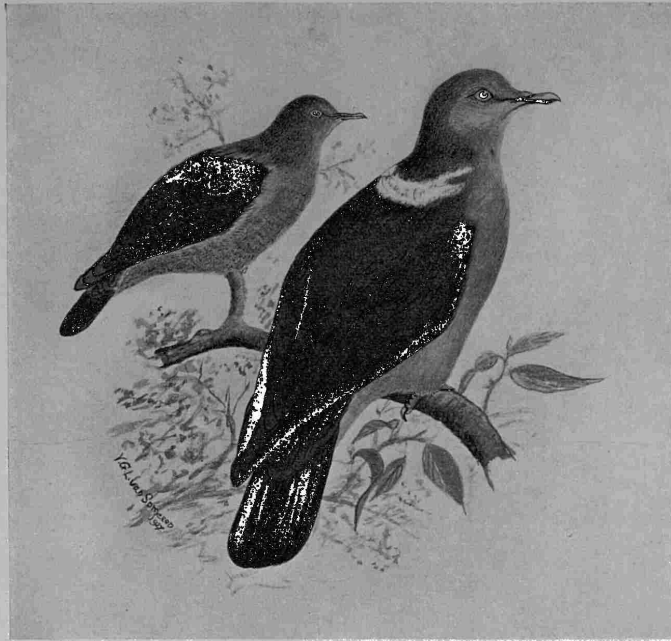
1. - *Turturoena iriditorques* CASSIN. — Afb. 449.

Deze mooie Columbide met metaalglanzende nek bewoont het woud, van Sierra-Leone tot het noorden van Angola en tot aan de oostelijke grens van onze Kolonie. Mannetjes en wijfjes verschillen door de kleur van de achterkop en van de onderzijde.

Mannetje: Kop grauw, het voorhoofd lichter gekleurd; achterkop met lila- tot groene of kopergroene glans; nek metaalglanzend koperrood tot kopergroen of lila; het overige van de bovenzijde leizwart of

min of meer groen of purperglanzend; middenstuurpennen leizwart tot leigrauw, het einde lichter gekleurd; op de andere pennen min of meer roest- of roodbruin gewassen (aan de onderzijde zijn de pennen basaal aan de buitenvlag leizwart of leigrauw, aan de binnenvlag donker roodbruin tot zwartbruin; distaal gelijk aan de bovenzijde), maar lichter gekleurd; vleugels en ondervleugeldekedveren leizwart. Kopzijden donkergrauw; kin en keel lichter gekleurd; onderzijde donker wijnbruin of wijngrauw; onderstaartvederen mooi roodbruin tot wijnbruin.

Bij het *Wifje* is de bovenkop roodbruin, de achterkop echter min of meer groenglanzend; de onderzijde is grauwbruin, de borst min of meer roodbruin (fijne en dichte stippeltjes), soms zelfs grotendeels donkerroodbruin, onderstaartvederen warm roodbruin.

Afb. 450. — *Turturoena Delegorguei* DELEG.
(VAN SOMEREN del.).

Snavel leizwart tot leigrauw, distaal lichter gekleurd; washuid mauve; poten min of meer vleeskleurig tot rood (vóorzijde van de tarsus); oogring donkerrood.

Vleugel: 155-170; staart: 110-120; tarsus: 18-21; snavel: 15-18 mm.

Vijf en dertig exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Kisantu (GOOSSENS). — Leopoldstad (CHRISTY).

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN).

Distr. Tshuapa: Boende (WIJNANTS).

Distr. Stanleystad: Panga (SCHOUTEDEN). — Ilambi (SCHWETZ). — Stanleystad (CHRISTY). — Avakubi (CHRISTY).

Distr. Uelé: Buta (HUTSEBAUT). — Malengoya (HUTSEBAUT). — Zobia (HUTSEBAUT). — Titule (HUTSEBAUT). — Ibembo (HUTSEBAUT).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Gayu (CHAPIN).

Distr. Kasai: Kamaiembi (SCHOUTEDEN). — Luebo (SCHOUTEDEN). — [Basongo (SCHOUTEDEN)].

Distr. Sankuru: Lusambo (GHESQUIÈRE).

Distr. Kwango: Atene (CHARLIERS). — Kasongo Lunda (SCHWETZ).

Andere vindplaatsen: Ukaika (GRAUER). — Saidi (REHN). — Kampi ya Mambuti (GYLDENSTOLPE). — Lulonga-riv. (ap. BANNERMAN). — Ganda Sundi (CHAPIN). — Woud ten O. van de Rutshuru (ap. CHAPIN).

GENUS COLUMBA LINNAEUS.

Dit zijn grote en zware Duiven, waarvan de vleugel ten minste 195 mm. lang is. De snavel betrekkelijk lang en smal. Geen zwarte nekkraag noch zwarte of metaalglanzende vlekken op de vleugels, wel soms witte vlekjes. Tarsus onbevederd tot aan de basis, ietwat korter dan teen 3 zonder de klauw. Een naakte oogring. 12 stuurpennen, de staart dwars afgesneden. Handpennen 1 en 2 ongeveer even lang; 1 met inkeping aan de binnenvlag, na het midden.

Vier soorten worden in Belgisch Congo aangetroffen; twee er van bewonen het woud (*unicincta* en *albinucha*); de beide andere bewonen daarentegen de savannen.

Deze vier soorten worden gemakkelijk onderscheiden.

1. a. Dekvederen witgevekt. 2.
- b. Dekvederen nooit gevekt, wel lichtgezoomd. 3.
2. a. Borst asgrauw, zonder witte vlekjes. Stuurpennen lichtgrauw aan de basis, de distale helft donker, tot zwart. Nekvederen gevorkt. *Columba guinea*.
- b. Borst donker lilabruin, de vederen met witte eindvlekjes. Stuurpennen helemaal zwart. Nekvederen min of meer puntig, nooit gevorkt. *Col. arquatrix*.
3. a. Stuurpennen leizwart met brede, lichte dwarse band rond het midden. *Col. uncinata*.
- b. Stuurpennen basaal leigrauw tot grauwzwart, distaal lichter gekleurd. *Col. albinucha*.

OBERHOLSER zou de soort *guinea* in een afzonderlijk genus willen plaatsen, die *Dialoptila* SALV. zou moeten heten. Bij deze soort alleen zijn de halsvederen gevorkt en is de oogomgeving naakt.

1. - *Columba albinucha* SASSI. — Afb. 453.

Deze zeldzame soort wordt slechts gevonden in hoogland, van de streek van Kilo tot Lutunguru in het zuiden.

Aan de bovenzijde is de kop van voren (en tot boven de ogen) donker violetbruin tot purperzwart, van achter daarentegen is hij wit tot lichtgrijs bevederd; de nekvederen zijn min of meer puntig, basaal zwart of leizwart en distaal breed violet of grauwviolet gezoomd; bovenrug en schoudervederen donker purperenzwart of kastanjebruin, lila gewassen; romp en bovenstaartvederen blauwachtig grijs tot grauw, lichter gezoomd; dekvederen grauwzwart of leizwart; vliegpennen zwartbruin, grauw tot groen gewassen; stuurpennen min of meer donkergrauw, de buitenvederen meestal merklijk donkerder, soms heel duidelijk grauwzwart, aan de basis (ongeveer 2/3 van de lengte). Kin, keel en hals violetachtig grauw, de basis van de hals meer violet; vederen van de borst zwart of purperzwart of donker kastanjebruin, naar de buik toe grijs, met min of meer brede, witte of lilakleurige, distale zoom: deze lichte zoom soms veel smaller, in het midden, of tot twee zijdelingse vlekken gereduceert; flanken, buik en onderstaartvederen lichtgrijs.

Poten rood tot oranjegeel; snavel eveneens, de basis zwart.

Vleugel: 195-215; staart: 105-125; tarsus: 18-23; snavel: 16-18 mm.

Bij de Juv. vertonen de vederen van de onderzijde slechts een roestbruinachtige eindzoom.

Negen exemplaren in onze verzameling:

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE).

Distr. Kivu: Makojoba (PILETTE). — Mutiba (PILETTE). — Nkinzi (PILETTE). — Lesse (BONNEVIE). — Lutunguru (PRIGOGINE).

Andere vindplaatsen: Moera (GRAUER). — Simbo (GYLDENSTOLPE).

2. - *Columba* [*Stictoenas*] *arquatrix* TEMMINCK. — Afb. 451-453.

Mooie soort, waarvan de typische vorm, *Col. arquatrix arquatrix*, van Zuid-Afrika tot in Angola en in de hoger gelegen woudstreken van Oost-Afrika en Oost-Congo wordt aangetroffen. In Kameroen en op Fernando Po wordt een andere vorm gevonden.

Bovenkop leigrauw tot lichtgrijs, het voorhoofd en de wangen donkerder gekleurd en min of meer intensief lila of purper gewassen; nek grotendeels licht lilakleurig, glanzend (de vederen zijn basaal zwart, maar vertonen distaal een brede lilakleurige of lilagrijze, soms ook grijze, zoom); bovenrug donker lila-zwart, soms min of meer blauw gewassen; stuurpennen helemaal zwart; binnendekvederen donker lila- of purperbruin of -zwart; de buitenste donkergrauw, de meeste dekvederen en enkele schoudervederen met wit

Afb. 451. — *Columba arquatrix* TEMM.
(VAN SOMEREN del.).

Afb. 452. — *Columba arquatrix* TEMM. (VAN SOMEREN fot.).

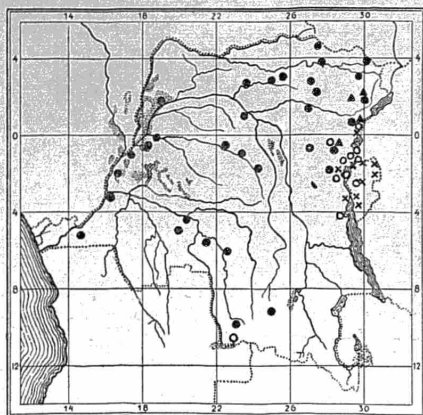
eindvlekje op de buitenvlag; slagpennen donkerbruin tot zwartbruin, de buitenvlag ten minste grijs gewassen, de buitenrand heel fijn lichtgekleurd. Kin licht gekleurd; meestal witachtig; keel, hals en krop lilakleurig, deze laatste met min of meer puntige, basaal zwarte vederen; borst verder donkerlilabruin tot lilaroodbruin, min of meer grauwgewassen, de vederen van de borst (ten minste) met 1-2 kleinere of grotere, witte eindvlekjes, of soms met witte eindzoom; buik en onderstaartvederen asgrauw.

Snavel geel; oogring en poten geel.

Vleugel: 210-235; staart: 130-165; tarsus: 22-28; snavel: 18-21 mm.

Vier en twintig exemplaren.

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Sibatwa-woud (PAUWELS). — Kibati (PILETTE). — Burunga (SCHOUTEDEN). — Kansenze (BURGEON). — Burunga, Mokoto (DE WITTE). — Kamatembe (DE WITTE). — Tshamugussa (DE WITTE). — Kakondo (HENDRICKX). — Kanyasenge (FRECHKOP). — Kibati (FRECHKOP). — W. Ruwenzori (BORGERHOFF).

Afb. 453. — Vindplaatsen van
 ● *Columba uncinata* × *Columba arquatrix*
 ○ *Columba guinea* ▲ *Columba albinucha*

Ruanda-Urundi: Karisimbi-vulkaan (SCHOUTEDEN). — Nya Muzinga (SCHOUTEDEN). — Astrida-of Rugege-woud (AURELIAAN).

Distr. Lualaba: Dilolo (HUTSEBAUT).

Andere vindplaatsen: Chingogo-woud (STEGMANN). — Lulenga (GYLDENSTOLPE). — Nyabirehe (DE WITTE). — Mulu (CHAPIN). — Ten O. van de Rutshuru-vallei (CHAPIN). — Ten W. van de Ruzizi-vallei (CHAPIN). — Idschwi-eiland (LOVERIDGE).

De ontdekking van *Columba arquatrix* bij Dilolo, door mijn geachte vriend Broeder HUTSEBAUT, is bijzonder interessant: de soort was trouwens uit Angola bekend.

3. - *Columba (Dialiptila) guinea* LINNAEUS [*Dialiptila phaeonota*]. — Afb. 453-454.

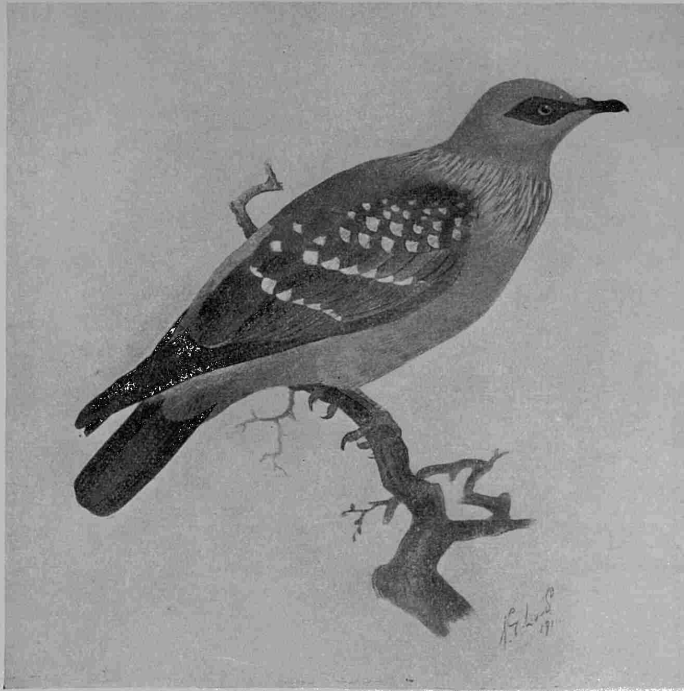
Deze mooie, witgekleurde Duif bewoont savannenstreken over een heel groot deel van Afrika.

De typische vorm wordt gevonden van Senegal tot Abessinië, Uganda, onze gebieden Kivu en Ruanda-Urundi, en het zuiden van het Tanganika Territory; andere vormen worden in Noordoost-Afrika aangetroffen.

3 a. - *Columba guinea guinea* LINNAEUS.

Bovenkop asgrauw; nek roodbruin tot violetroodbruin, de vederen distaal gevorkt en zijdeachtig grijs of groengrijs; bovenrug en schoudervederen eveneens roodbruin tot chocoladebruin, min of meer violet of wijnkleurig gewassen, de schoudervederen met min of meer duidelijk, licht eindvlekje; het overige van de rug, de romp en de bovenstaartvederen lichtgrauw tot witgrijs; stuurpennen voor de basale helft min of

meer lichtgrauw, de distale helft bruinzwart of grauwwaars, met (aan de bovenzijde, maar veel minder aan de onderzijde) een min of meer duidelijke, grauwe of roestkleurige dwarse band, vóór het midden; de buitenvlag van de buitenste stuurpen grotendeels (maar niet distaal) wit; buitenste dekvederen grauw, binnenste roodbruin, gelijk de schoudervederen, alle met driehoekige, witte eindvlek; deze vlekken groter op de buitenste dekvederen; slagpenen grauw- of donkerbruin, min of meer grauwwaars, vooral langs de schacht, buitenvlag van de binnenste armpennen breed roodbruin gezoomd. Kopzijden en keel asgrauw, de kin lichter gekleurd, hals gelijk de nek, het overige van de onderzijde asgrauw, de langste onderstaartvederen min of meer donkerder gekleurd; halsvederen gevorkt, oogomgeving naakt.

Afb. 454. — *Columba guinea* LINN. (VAN SOMEREN del.).

Snavel leizwart tot grauwwaars, de washuid lichter gekleurd; oogomgeving rood (leigrauw bij de Juv.); poten rood tot lilarood of roodbruin.

Vleugel: 215-240; staart: 100-135; tarsus: 24-29; snavel: 20-24 mm.

Een twintigtal exemplaren.

Distr. Kivu: Lubudi (PAUWELS). — Uvira-vlakte (STAPPERS). — Ibanda (VANDELANNOITE). — Kamabo (BONNEVIE).

Ruanda-Urundi: Kisenyi (GRAUER). — Nyundo (VAN SACEGHEM). — Z.O. Karisimbi (SCHOUTEDEN). — Gabiro (VERHULST). — Burufi (LESTRADE). — Makomba (LESTRADE). — Muhavura, Burambi (DE WITTE). — Usumbura (HUTSEBAUT). — Astrida (FAIN).

Anderé vindplaatsen: Lubilia-riv. (CHAPIN). — Mohasi-meer (MECKLEMBURG). — Zulu (DE WITTE).

4. - *Columba uncinata* CASSIN. — Afb. 453, 455.

Dit is onze grootste Columbide. Hij bewoont het woud en wordt over een heel groot gebied gevonden, van Liberia tot Gaboen, Zuid- en Midden-Congo, en tot Uganda.

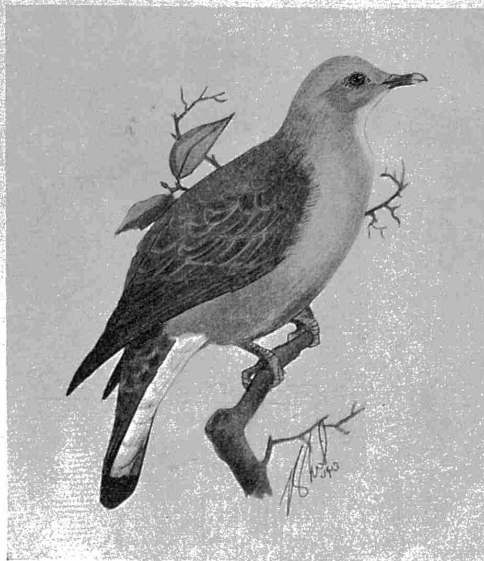
Bovenkop en nek zijn lichtgrijs, min of meer blauwwaars; de vederen van de bovenrug, van de mantel en grotendeels ook de dekvederen zijn leizwart tot donkerleigrauw, met lichtgrijze zoom; stuurpenen lei-

zwart (basaal ietwat lichter gekleurd), met grijze (middenpennen) tot witte dwarse band vóór het einde; handpennen leizwart tot donkerleigrauw; romp en bovenstaartvederen leigrauw, met lichtere zoom. Kopzijden lichtgrijs; kin en keel wit; hals lichtgrijs; borst lichtgrijs tot leigrauw, ten minste van voren min of meer intensief wijnrood gewassen; buik en onderstaartvederen wit; de dwarse banden van de stuurpennen zuiverder wit dan aan de bovenzijde.

Snavel zwartgrauw, distaal lichter gekleurd; poten grauw.

Vleugel: 200-240; staart: 120-145; tarsus: 22-25; snavel: 19-20 mm.

Bij de *Juv.* is de onderzijde grotendeels roestkleurig, met donkergrijze, dwarse strepen; de bovenzijde is leigrauw, de vederen grotendeels distaal roestbruin tot bruinachtig gezoomd.

Afb. 455. — *Columba unicincta* CASS.
(VAN SOMEREN del.).

Een zestigtal exemplaren.

Distr. Leopold II-meer: Kwamouth (SCHOUTEDEN; KELE). — Kunungu (SCHOUTEDEN).

Distr. Tshuapa: Lukolela (BOURRY). — Ikela, Musokofila (DUPUIS). — Moma (GHESQUIÈRE). — Bikoro (SCHOUTEDEN).

Distr. Congo-Ubangi: Nieuw-Antwerpen (DE LA KÉTHULLE).

Distr. Uelé: Mauda (SCHOUTEDEN). — Djamba (SCHOUTEDEN). — Buta (HUTSEBAUT). — Barisi (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH). — Poko (CHRISTY). — Bafwabaka (CHRISTY).

Distr. Kibali-Ituri: Bondo Mabe (SCHOUTEDEN). — Mongbwalu (Mevr. LEPERSONNE). — Kilo (THÉLIE). — Dramba (SCHOUTEDEN).

Distr. Kivu: Butembo, Mohenga (PRIGOGINE). — Zambo (CHRISTY). — Beni (BONNEVIE).

Distr. Stanleystad: Angumu (DYLEFF). — [Elisabetha (Mevr. TINANT)].

Distr. Kasai: Luebo (SCHOUTEDEN). — Luluaburg (CALLEWAERT).

Distr. Kwango: Baâba (CHARLIERS).

Distr. Lualaba: Kasaji (FISHER). — Kinda (DE BAILLET).

Andere vindplaatsen: Avakubi (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Djapanda. — Moera (GRAUER). — Beni (GRAUER). — Ukaika (GRAUER). — Mbwahi (BABAU). — Basongo (SCHOUTEDEN). — Kisantu (SCHOUTEDEN). — Eala (SCHOUTEDEN).

SUBFAM. TRERONINAE

GENUS TRERON VIEILLOT (*Vinago* auct.).

Dit zijn de zogenaamde Vruchtduiven of Groene Duiven. Ze worden gemakkelijk herkend aan hun kleur, die grotendeels groen, olijfgroen, geelgroen of grauwgroen, of geel is, wat bij geen enkele andere Columbide het geval is; de naakte delen van de poten zijn geel tot oranje-rood.

De tarsus is kort, korter dan teen 3 zonder de klauw, van voren over meer dan de basale helft bevederd; de tenen zijn vlezig, met verbrede zool; teen 3 zonder de klauw is ongeveer even lang als de tarsus. De vleugel is ten minste 150 mm. lang; handpen 2 is de langste; geen zwarte noch metaalglanzende vlekken op de vleugel, waarvan de pennen min of meer brede gele zomen vertonen. 14 stuurpennen, de

Afb. 456. — *Treron calva* *Granviki* GROTE.
(VAN SOMEREN del.).

staart dwars afgesneden. De snavel is stevig en de bovenkaak eindigt in een korte haak. Oogomgeving bevederd. Derde handpen met brede bocht aan de buitenvlag.

Deze Duiven zijn echte boomduiven, die of wel in 't woud of wel in de beboste savannen worden gevonden. De gewone woudsoort, *Treron calva* (secundaire woud vooral), voedt zich voornamelijk met de vruchten van de Parasolboom of *Musanga Smithi*; *Treron waalia* daarentegen met wilde vijgen (*Ficus*). Ze worden nooit op de grond gezien en schuilen tussen de boomkruinen.

Twee soorten zijn bekend uit onze gebieden. Een derde zou er misschien ook kunnen voorkomen. Men zal ze gemakkelijk onderscheiden als volgt:

1. *a.* Onderzijde olijfgrauw tot grauwgroen maar met scherp afgetekend mooi geel midden van borst en buik. Kop en hals asgrijs, min of meer groen gewassen. *Treron waalia*.
- b.* Onderzijde grotendeels geelgroen, of grauwgroen, slechts op de buik, en geleidelijk, in het geel overgaand. 2.
2. *a.* Onderzijde grauwgroen; de middenste stuurpennen helemaal groen, de andere distaal fel groen gewassen. *Treron Delalandii*.
- b.* Onderzijde geelgroen; de stuurpennen meestal weinig groen gewassen. *Treron calva*.

1. - *Treron (Vinago) calva* TEMMINCK. — (*australis* auct.). — Afb. 457 (1).

Dit is de « Groene Duif », een Vogel die alle Europeanen in de Kolonie bekend is: ze wordt bijna overal aangetroffen, in alle soorten van land, wouden evengoed als savannen, maar natuurlijk voornamelijk secundaire wouden. Het grootste deel van Zwart-Afrika wordt overigens door deze Duif bewoond, maar verscheidene vormen dienen te worden onderscheiden: vier er van worden in onze gebieden gevonden.

Kop en nek zijn olijfgroen tot geelgroen gekleurd, de onderzijde is mooi geelgroen, het buikmidden en de poten mooi citroengeel bevederd; de rug, de romp en de bovenstaartvederen zijn olijfgroen; een min of meer goed aangeduide grijze nekband; de kleine dekvederen zijn donker wijnkleurig of lila, de meeste andere, de schoudervederen en de binnenste armpennen zijn olijfgroen; slagpennen en grote dekvederen zwart, de eerste met smalle, de andere met brede, gele buitenzoom; stuurpennen aan de basis leizwart maar grauw of groen gewassen; de twee middelste pennen meer eenkleurig, distaal zijn de stuurpennen over ongeveer een vierde van de totale lengte lichtgekleurd, grijs of groen gewassen. Grote onderstaartvederen roodbruin, de andere groengrauw tot olijfgroen, maar distaal breed wit; langs de schacht zijn de grote onderstaartvederen dikwijls grauwgroen gekleurd.

De washuid is min of meer lang, maar is meestal korter bij de wijfjes.

Snavel blauwgroen tot blauwwit, de washuid oranje tot koraalrood; poten geel, oranjerood of rood.

Vleugel: 150-185; staart: 78-110; tarsus: 18-24; snavel: 11-13 mm.

Men kan de vier vormen van *Treron calva*, die in Belgisch Congo gevonden worden, als volgt onderscheiden:

Treron calva calva TEMM.: De kleur van de kop verschilt betrekkelijk weinig van die van de rug; de grijze nekband is weinig duidelijk. De vleugel meet 150-164 mm. De washuid is lang: 11-17 mm. De stuurpennen zijn niet of slechts weinig groen getint.

Trer. calva uellensis REICHW.: De kop is duidelijk geler dan de rug; de grijze nekband is duidelijk. De stuurpennen zijn weinig groen gewassen. De vleugel meet 150-164 mm. De washuid gelijk *calva calva*.

Trer. calva Granviki GROTE: Kop en onderzijde zijn lichter (meer geelgroen) gekleurd dan de rug; de grijze nekband is zeer duidelijk. De stuurpennen zijn grijs. De vleugel meet 160-175 mm. De washuid meet volgens CHAPIN 9-13 mm.

Trer. calva Salvadorii DUB.: De kop en de onderzijde zijn eveneens lichter en meer geelgroen gekleurd dan de rug. De grijze nekband is eveneens heel duidelijk. De stuurpennen echter zijn fel groen getint. De vleugel meet 166-185 mm. De washuid is klein: 8-9 mm. volgens CHAPIN.

CHAPIN aanziet *calva* als een zelfstandig soort. Voor andere auteurs is *calva* een ondersoort van *australis*.

1 a. - *Treron calva calva* TEMMINCK.

Dit is de Groene Duif die het woud bewoont en die bijna overal in onze Kolonie wordt aangetroffen. Betrekkelijk kleine vorm, minder mooi gekleurd dan de andere vormen, met weinig uitkomende grijze nekband. Hij wordt gevonden van Kameroen en Gaboen over Neder-Congo tot in Angola, en over alle woudgebieden tot in Kivu, Kasai en zelfs het westen van het Lualaba-district.

Meer dan 120 exemplaren in onze verzameling.

Distr. Neder-Congo: Boma (WEYNS). — Boma (VRIJDAGH). — Mayumbe (CABRA). — Mayumbe (SOLON). — Temvo (LANCE). — Tshela (SCHOUTEDEN). — Ganda Sundi (SCHOUTEDEN). — Makaia Ntete (SCHOUTEDEN). — Mayumbe (VLEESCHOUWERS). — Boma (DARTEVELLE). — Zambi (DARTEVELLE). — Zambi (VAN SACEGHEM). — Gombe bij Matadi (HENRION). — Soyo, Matadi (DARTEVELLE). — Leopoldstad (SCHOUTEDEN). — Leopoldstad (HENRION). — Leopoldstad (BECQUET). — [Kisantu (SCHOUTEDEN)].

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN). — Inongo (HUISMAN). — Butubu, Tua (VLEESCHOUWERS). — Kwamouth (SCHOUTEDEN). — [Oshwe (MAES). — Bagata (FAIN) — Mushie (SCHOUTEDEN)].

Distr. Tshuapa: Eala (SCHOUTEDEN). — Eala (VERLAINE). — Boende (WIJNANTS). — Coquil-

(1) Ik was voornemens voor dit genus de benaming *Vinago* te gebruiken, in navolging van CHAPIN, om de eenvormigheid te behouden tussen zijn « Birds » en mijn « Vogels ». Mijn geachte vriend raadt mij echter aan toch *Treron* te gebruiken.

hatstad (DE RIEMAECKER). — Lukolela (BOURRY). — [Basankusu (GEERTS). — Moma (MOLIN). — Bama-
nia (SCHOUTEDEN)].

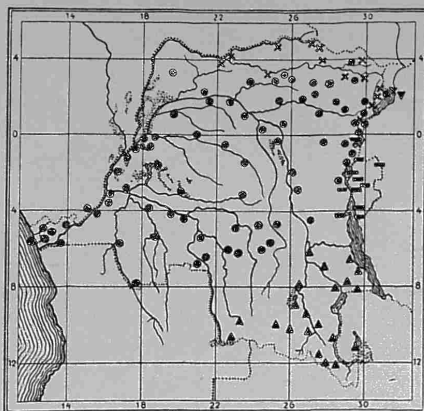
Distr. Congo-Ubangi: Umangi (DE LA KÉTHULLE). — Alberta (MEVR. TINANT).

Distr. Stanleystad: Elisabetha (MEVR. TINANT). — Panga (BOCK). — Ilambi (SCHWETZ). — Stan-
leystad (WEYNS). — Lukomesa (CHRISTY). — [Angumu (DYLEFF). — Ponthierstad (POSSON)].

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Medje (CHAPIN). — Medje (SCHOUTEDEN). — Buta (HUTSE-
BAUT). — Bambesa (VRIJDAGH). — Titule (HUTSEBAUT). — Mbuma (HUTSEBAUT). — Bili (HUTSEBAUT).
— Zobia (HUTSEBAUT). — Gangala na Bodio (LAUWERS). — [Paulis (ABBELOOS). — Ibembo (HUTSE-
BAUT)].

Distr. Kibali-Ituri: Bafwabaka (CHRISTY). — Abimva (SCHOUTEDEN). — Kilo (THÉLIE). —
Mongbwalu (MEVR. LEPERSONNE). — Lodjo (MEVR. LEPERSONNE). — Mahagi (VRIJDAGH).

Distr. Maniema: [Kindu (SCHOUTEDEN). — Lokandu (VISSERS)].

Afb. 457. — Vindplaatsen van *Treron*

● <i>Tr. calva calva</i>	▲ <i>Tr. calva Salvadorii</i>
■ <i>Tr. calva Granviki</i>	× <i>Tr. calva uellensis</i>
▼ <i>Treron waalia</i> .	

Distr. Kivu: Zambo (CHRISTY). — Beni (LISFRANC). — Talia/Semliki (PILETTE). — Lutunguru
(DYLEFF). — Lutunguru (PRIGOGINE). — Goma (SCHOUTEDEN). — Goma (DOUCE). — May-ya-Moto (DE
WITTE). — Luamisole-moerassen (HENDRICKX). — Kamatembe (DE WITTE). — Eduard-meer (HACKARS).
— Kadiadia (HACKARS).

Distr. Kasai: « Kasai » (Cie du Kasai). — Gombe (SCHOUTEDEN). — Tshikapa (SCHOUTEDEN).
— Luluaburg (CALLEWAERT). — Merode (WINDMOLDERS). — Manghai (SCHOUTEDEN). — [Basongo
(SCHOUTEDEN). — Luebo (SCHOUTEDEN)].

Distr. Sankuru: Bibanga (MEVR. M. BEQUAERT). — Kabinda (WINDMOLDERS). — [Lodja (GHES-
QUIÈRE). — Kondue (LUJA)].

Distr. Kwango: Leverstad (MEVR. TINANT). — Willem-watervallen (SCHWETZ). — [Popokabaka
(SCHWETZ)].

Andere vindplaatsen: Lié (CHAPIN). — Kamunionge (CHAPIN). — Avakubi (CHAPIN). — Irumu
(EMIN). — Manyanga (BOHNDORFF). — Gombe (BOHNDORFF). — Banalia (NAHAN). — Kingoyi (LAMAN).
— Kasongo (CARRUTHERS). — Ukaika (GRAUER). — Kitsimuro (GYLDENSTOLPE). — Kampi ya Mambutti
(GYLDENSTOLPE). — Saidi (REHN). — Nepoko (REHN). — Ikengo (SCHOUTEDEN). — Tonde (SCHOU-
TEDEN). — Lukula (SCHOUTEDEN).

1 b. - *Treron calva Salvadorii* DUBOIS (*chobiensis* ap. CHAPIN).

De kop is merklijk geler gekleurd dan de rug; de onderzijde is eveneens lichter, meer geelgroen;
de grijze nekband is heel duidelijk; de stuurpenen zijn fel groen gewassen. Washuid klein: 8-9 mm.
volgens CHAPIN. De vleugel is lang: (166)-171-185 mm.

Een veertigtal exemplaren.

Deze vorm wordt gevonden van de westelijke oever van het Tanganika-meer en Katanga tot Noordwest-Rhodesië enz.

Distr. Tanganika: Tembwe (SCHOUTEDEN). — Kabalo (SCHOUTEDEN). — Pala (STORMS). — Kiambi (DE WITTE).

Distr. Opper-Katanga: Kole (BREDO). — Opper-Lufira-riv. (LYNES). — Kasepa-riv. (DE RIEMAECKER). — Lubumbashi-riv. (DE RIEMAECKER). — Elisabethstad (DE RIEMAECKER). — Lukafu (DE WITTE).

Distr. Lualaba: Nionga (DE WITTE). — Kansenia (DE WITTE). — Kanzenze (DE WITTE). — Dilolo (DE WITTE). — Dilolo (FREYNE). — Kadia (DEWIT). — Dilolo (HUTSEBAUT). — Kasaji (FISHER).

Andere vindplaatsen: Masembe (BÖHM). — Lukumbi-riv. (BÖHM). — Lufuku-riv. (BÖHM). — Itambi-meer (BÖHM). — Lufua-riv. (BÖHM). — Likulwe-riv. (BÖHM). — Kalule-riv. (NEAVE). — Lualaba-riv. (NEAVE). — Lufupa-riv. (NEAVE). — Mokambo-heuvels (MOURITZ). — Musosa (BREDO). — Bangwelo-meer (AOSTA). — Kasenga (WHITE).

WHITE heeft deze vorm voor Noordwest-Rhodesia vermeld: Mwinilunga, Lusaka enz., in de nota waar in hij de volgende vorm beschrijft.

1 c. - *Treron calva Clayi* WHITE.

WHITE (1943) heeft uit Noordoost-Rhodesië deze *calva (australis)*-vorm beschreven, die nauw verwant is met *Salvadorii*. Hij onderscheidt zich er van door de niet grijs gewassen rug en schoudervederen en door intensievere kleur van de onderzijde.

De vorm *Clayi* is bekend uit Mpika enz., en zou misschien tussen de Moero- en Tanganika-meren kunnen aangetroffen worden (1).

Vleugellengte van het mannetje: 174-180 mm.

1 d. - *Treron calva Granviki* GROTE (*Salvadorii* ap. CHAPIN). — Afb. 456.

Deze vorm van de Groene Duif bewoont de savannen ten oosten van het grote Woud, tot in Uganda, Ruanda-Urundi, het Tanganjika Territory.

Kop en onderzijde zijn veel levendiger gekleurd dan bij de echte *calva*, en de kop steekt duidelijk tegen de rug af (het groen is merklijk geler); de grijze nekband is mooi ontwikkeld; de stuurpennen zijn grijs, niet groen gewassen. De washuid meet volgens CHAPIN 9-13 mm., de vleugel 160-172 mm. Poten rood.

Een dertigtal exemplaren in onze verzameling.

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Rutshufu (GHESQUIÈRE). — Mawkera-woud (GHESQUIÈRE). — Katare (FRECHKOP). — Bigoisagua (PILETTE). — Lulenga (SCHOUTEDEN).

Ruanda-Urundi: Kibago, Bururi (LESTRADE). — Kil. 50, weg Usumbura/Shangugu (VRIJDAGH). — Astrida (AURELIAAN). — Rugobagoba (DOUCE). — Rumonge (SOUKA).

Andere vindplaatsen: Kitehe (CHAPIN). — Mswa (EMIN). — Kasindi (ARRHENIUS). — Kagera-vallei (AOSTA). — Ruzizi-vallei (GRAUER). — Idschwi-eiland (GRAUER, LOVERIDGE). — May-ya-Moto (DE WITTE). — Munigi (FRECHKOP). — N.W. Tanganika-meer (GRAUER).

Tot hertoe werden deze groene Duiven vermeld als *Salvadorii* DUB. Wij bezitten echter een exemplaar van de Groene Duif uit de verzameling van STORMS, afkomstig uit Pala; het was als *Salvadorii* gemerkt, door DUBOIS bepaald, en eigenlijk een Paratype van *Salvadorii* is.

Ik heb onlangs er op gewezen dat dit exemplaar en ook het Type, in Brussel, de kenmerken vertoonden die CHAPIN aan *chobiensis* beschrijft, en dat zijn *Salvadorii* de naam *Granviki* moet dragen.

1 e. - *Treron calva uellensis* REICHENOW.

Bij deze vorm is de kop duidelijk lichter gekleurd (geler groen) dan bij de typische vorm *calva calva*, en bestaat er een duidelijke grijze nekband. De stuurpennen zijn niet of slechts weinig groengewassen. De washuid van de snavel is lang. De vleugel meet ten hoogste 165 mm. Poten geel.

(1) Verleden jaar hebben GRANT en PRAED het woongebied van *Clayi* als volgt aangegeven: « Southern Belgian Congo, Northern Rhodesia, South-western Tanganjika Territory and Nyasaland to Portuguese East Africa as far east as Tambara. » Zulks zou het gebied dat WHITE aan *chobiensis* (dus aan *Salvadorii*) met recht toeschrijft omvatten.

Vinago calva uellensis werd beschreven uit Yakoma en Koloka. De vorm bewoont in onze Kolonie de savannen ten noorden van het Equatoriaal woud, in Ubangi, Uelé en Kibali-Ituri, maar wordt ook gevonden in de aanpalende Franse en Engelse gebieden, tot aan het Victoria-meer.

Ik reken bij deze vorm een twaalfstal exemplaren in onze verzameling.

Distr. Uelé: Rungu (SCHOUTEDEN). — Mauda (SCHOUTEDEN). — Barisi (HUTSEBAUT). — Dika (SCHOUTEDEN).

Distr. Kibali-Ituri: Djalasinda (SCHOUTEDEN). — Niarembe (SCHOUTEDEN). — Djugu (VRIJDAGH).

Distr. Kivu: « Beni », W. Ruwenzori (BONNEVIE). — Mutiba (PILETTE).

Andere vindplaatsen: Yakoma (SCHUBOTZ). — Koloka (SCHUBOTZ). — Abimva (SCHOUTEDEN). —

Afb. 458. — *Treron waalia* MEYER

Semio (BOHNDORFF). — Tomaya (EMIN). — Niangara (CHAPIN). — Faradje (CHAPIN). — Lendu-hoogvlakte (CHAPIN). — Bogoro (CHAPIN). — Bwamba-vallei, W. Ruwenzori (VAN SOMEREN).

Mijn vriend J. VRIJDAGH schonk ons een Groene Duif die hij bij Boma inzamelde en welke beter de kenmerken van *uellensis* dan van *calva* vertoont!

2. - *Treron Delalandei* BONAPARTE.

Deze Groene Duif is minder mooi gekleurd dan *Vinago calva* en vooral *waalia*. De bovenzijde is geelgroen, maar de kop is min of meer grauwigroen, terwijl de onderzijde groengrauw is, slechts op de middellijn geelgroen; de stuurpennen zijn fel groengewassen.

Vleugel: 160-175; staart: 90-110; tarsus: 22-23; snavel: 12-13 mm.

De verspreiding van *Treron Delalandei* loopt van Zuid-Afrika tot Rhodesië en tot aan de kust van Oost-Afrika. Ze werd tot aan de Loangwa-rivier in Noord Rhodesië gevonden en de vorm *orientalis* GUNNING en ROBERTS zou misschien ook in het Zuidoosten van Katanga kunnen aangetroffen worden; wij bezitten exemplaren van deze vorm uit Zuid-Rhodesië.

3. - *Treron waalia* MEYER. — Afb. 457-458.

Deze prachtige soort wordt gevonden van Senegal tot Noordoost-Afrika, over Soedan, het Albert-meer en Uganda.

Kop en nek zijn grijs, maar min of meer intensief groen gewassen; rug, binnenste armpennen, schouder- en grotendeels ook de dekvederen zijn geelgroen, de voorste dekvederen echter donker wijnkleurig; slagpennen en grote dekvederen leizwart tot zwart, met geelachtige buitenzoom; stuurpennen (behalve de twee middelste) aan de basis over meer dan de helft leizwart, dan grijs, de middelste pennen helemaal grijs. Kopzijden, hals en onderzijde van het lichaam grijs, groen gewassen; de borst, de buik en de bevedering van de poten prachtig citroengeel, de flanken echter grauwwaarsgroen (de gele kleur steekt scherp af); de langere onderstaartvederen mooi roodbruin, lichter gekleurd aan de zoom, de andere grijs, met brede witte of bruinachtige zoom.

Snavel blauwgrijs, de basis roodachtig; poten geelrood of geel.

Vleugel: 170-183; staart: 105-130; tarsus: 19-21; snavel: 10-13 mm.

Een tiental exemplaren.

Distr. Kibali-Ituri: Mahagi-haven (SCHOUTEDEN). — Ischwa-vlakte (VRIJDAGH).

BLANCOU heeft *Vinago waalia* voor het Oubangi-Chari-gebied vermeld. Wij bezitten ook een exemplaar uit Uganda: Abela in Teso (JACKSON).

XVI. — ORDE CUCULIFORMES

Twee families vertegenwoordigen de Cuculiformes: de *Cuculidae* of Koekoeken en de *Musophagidae* of Toerako's en Loeries.

Bij de Cuculiden is teen 4 normaal naar achteren gericht en is de snavel betrekkelijk slank en puntig, met gladde randen. Bij de Musophagiden kan teen 4 naar achteren draaien en is de snavel hoog en kort, dikwijls gekield, met min of meer « getande » randen van de bovenkaak. De Cuculiden zijn insecteneters, de Musophagiden voeden zich met planten.

FAM. CUCULIDAE

Hier horen de echte Koekoeken, de Geelbekkoekoeken, de Goudkoekoeken, en de Koekals of Spoor-koekoeken.

Ze worden vooreerst gekenmerkt door de poot, waarvan twee tenen (2 en 3) naar voren en twee tenen (1 en 4) naar achteren zijn gericht; de poten zijn veeleer kort. De snavel is min of meer driehoekig, breder naar de basis toe, met duidelijk gebogen en op een haak eindigend bovenkaak; de neusgaten zijn of wel spleetvormig of wel afgerond en verheven, en liggen aan de basis van de snavel. De vleugels zijn of wel lang en spits, of wel breed en afgerond; handpen 3 is langer dan 1 en 2. De staart bestaat uit 10 pen- nen en is min of meer lang, afgerond of wigvormig.

De Cuculiden zijn vogels die in de wouden of in de savannen of in moerassig grasland worden gevonden en maar bij gelegenheid op de grond lopen; meestal worden ze op bomen of heesters aangetroffen. Ze voeden zich met allerlei insecten of insectenlarven, en voornamelijk met rupsen; sommige soorten nemen ook andere diertjes op.

Men weet dat de eieren van onze Europese Koekoek eenvoudig in de nesten van andere Vogels, die aan het broeden zijn, gevonden worden. Het wijfje verstaat de kunst om eieren van de eigenaar van het nest buiten te werpen, om plaats te maken voor het eigen ei. Het gemengd broedsel wordt nu door het wijfje aan wie het nest toebehoort bedroefd; de jonge Koekoek die uit het ei komt, en die soms veel groter is dan zijn burens, wordt door de pleegouders verzorgd en gevoed, totdat hij kan wegvliegen! Het meerendeel der Afrikaanse Cuculiden, en namelijk alle Cuculinen, bouwen geen nest en broeden evenmin hun eieren noch verzorgen ze hun jongen: ze laten die zorgen aan andere Vogels over, die nestbouwers zijn en tot de Passeriformes horen (1). De Spoorkoekoeken (Centropinen: *Centropus*) en de Geelbekkoekoeken (Phaenocophainen: *Ceuthmochares*) broeden daarentegen zelf hun eieren, in eigen nest, en voeden hun jongen.

Zulke merkwaardige broedparasitismus wordt niet alleen bij de Cuculiden gevonden, maar wordt ook

(1) Zie FRIEDMANN, H., 1948. The Parasitic Cuckoos of Africa (*Monogr. Wash. Acad. Sc.*, 1).

uitgeoefend door de Honigvogels (Indicatoridae) en door verscheidene Spermestiden, namelijk de Viduinen of Weduwen.

De Cuculiden zijn voor het meerendeel standvogels, maar verscheidene soorten horen bij de trekvogels. Hetzij dat ze (dit is het geval met onze gewone Europese Koekoek) uit Europa of Azië, na de broedtijd, naar het zuiden trekken en de wintermaanden in Afrika doorbrengen; hetzij dat ze zich in Afrika zelf verplaatsen, van het zuiden naar het noorden of omgekeerd.

De Cuculiden worden onder drie onderfamiliën verdeeld: de Cuculinen met de genera *Clamator*, *Pachycoccyx*, *Cuculus*, *Cercococcyx* en *Chrysococcyx*; de Phaenicophainen met één genus: *Ceuthmochares*; en de Centropinen, met het genus *Centropus*. Men zal deze zeven genera als volgt onderscheiden:

1. *a.* De klauw van teen I is heel lang en recht of weinig gebogen: met klauw is teen I langer dan teen 4 met klauw. *Centropus* (blz. 482).
- b.* Teen 1 met klauw is merklijk korter dan teen 4 met klauw; zijn klauw is kort en fel gebogen. 2.
2. *a.* Een kuif aan de kop; onderzijde nooit dwarsgestreept; snavel nooit geel; staart langer dan de vleugel; geen metaalglans. *Clamator* (blz. 458).
- b.* Geen kuif aan de kop; of wel is de onderzijde dwarsgestreept, of wel is de snavel geel, of wel is de staart ten hoogste even lang als de vleugel, of wel is de bevedering ten minste gedeeltelijk metaalglanzend. 3.
3. *a.* Neusgaten spleetvormig of ovaal. 4.
- b.* Neusgaten afgerond, kortbuisvormig. 5.
4. *a.* Snavel geel of oranjegeel; stuurpenen zonder vlekken; staart merklijk langer dan de vleugel. *Ceuthmochares* (blz. 471).
- b.* Snavel ten minste grotendeels zwart; stuurpenen gevlekt; staart ten hoogste even lang als de vleugel. *Pachycoccyx* (blz. 463).
5. *a.* Bovenzijde ten minste gedeeltelijk metaalglanzend, groen, brons, koper kleurig of lila; de vleugel nooit langer dan 130 mm. *Chrysococcyx* (blz. 473).
- b.* Bovenzijde nooit metaalglanzend, maar zwart tot grijs of bruin, met of zonder glans; de vleugel meet ten minste 130 mm. 6.
6. *a.* De staart is langer dan de vleugel. *Cercococcyx* (blz. 470).
- b.* De staart is korter dan de vleugel. *Cuculus* (blz. 464).

SUBFAM. CUCULINAE

GENUS CLAMATOR KAUP (*Coccytes* auct.).

Koekoeken waarvan de staart langer is dan de vleugel, de stuurpenen naar binnen toe geleidelijk langer, de buitenste veel korter dan de middelste; handpenen 3-4 of 4-5 de langste, de vleugel spits; onderstaartvederen normaal; neusgaten spleetvormig of ovaal; snavel enigszins compres; bovenkop met verlengde vederen die een kuif vormen.

Drie soorten van Kuifkoekoeken in onze Kolonie.

1. *a.* Grotere Vogel: de vleugel meet meer dan 180 mm.; de dekvederen vertonen witte vlekken. *Cl. glandarius*.
- b.* Kleinere Vogels: de vleugel nooit langer dan 180 mm.; de dekvederen vertonen geen vlekken. 2.
2. *a.* De vleugel is langer dan 165 mm.; hals en keel vertonen brede, overlangse, zwarte strepen. *Cl. Levaillanti* [cafer].
- b.* De vleugel is ten hoogste 165 mm. lang; keel en hals zijn wit of grijs, gelijk het overige van de onderzijde, of vertonen slechts heel fijne streepjes. (soms is de hele bevedering zwart). *Cl. jacobinus*.

1. - *Clamator glandarius* LINNAEUS. — Afb. 459-460.

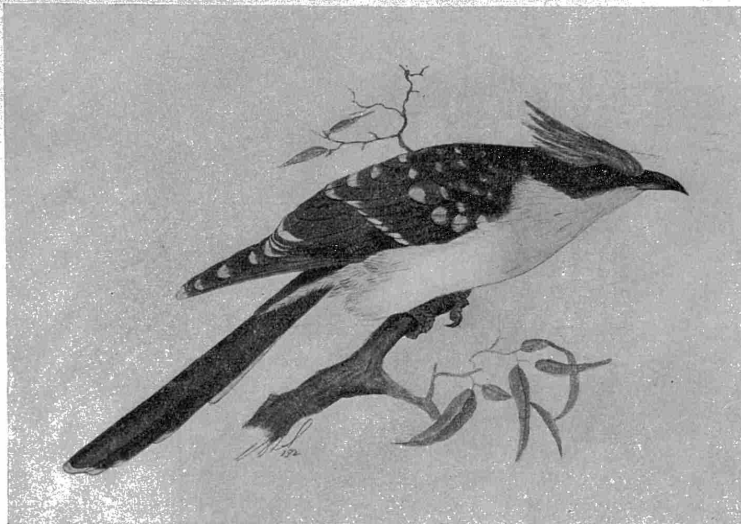
Deze Kuifkoekoek, de Grote gevlekte Koekoek, wordt gevonden van Spanje tot Iran, enerzijds, tot Zuid-Afrika, anderzijds. In onze Kolonie broedt de soort waarschijnlijk niet: hier kunnen trekvogels aangetroffen worden die uit het noorden komen, maar ook vogels die uit het zuiden komen.

Bovenkop en kopzijden zijn grijs (met zwarte schachten) tot zwartbruin, nek, romp en bovenstaartvederen grauwbrown, met olijfvachtige glans, de eindzoom der vederen min of meer duidelijk lichtgekleurd of wit; een, meestal in 't midden onderbroken, okergeelachtige nekband; schouder- en dekvederen grauwbrown, met meestal grote witte eindvlek; slagpennen grauwbrown, met witte eindvlek; stuurpennen zwartbruin tot grauw- of leizwart, wit aan het einde (de middelste pennen zijn ietwat groenglanzend). Kin, keel en borst okergeelachtig, het overige van de onderzijde wit; ondervleugeldekvederen okergeel, de grote grijs.

Snavel zwart of bruin, de onderkaak lichter gekleurd; poten grauw.

Vleugel: 184-215; staart: 189-250; tarsus: 30-37; snavel: 21-28 mm.

Bij de Juv. zijn bovenkop en kopzijden zwartachtig; de handpennen zijn grotendeels roodbruin, met donkerbruin einde en (buitenste vederen) buitenvlag en met smalle witte eindzoom; vleugeldekvederen met kleine witte eindvlek; onderzijde naar voren toe min of meer okergeel getint.

Afb. 459. — *Clamator glandarius* LINN.

(VAN SOMEREN del.).

Zestien exemplaren in ons bezit.

Distr. Neder-Congo: Zambi (VAN SACEGHEM). — Leopoldstad (BERTEAUX). — Boma (COCU).

Distr. Uelé: Buta (HUTSEBAUT). — Tukpwo (VRIJDAGH). — Ngai (HUTSEBAUT).

Distr. Stanleystad: Yangambi (VRIJDAGH).

Distr. Kibali-Ituri: Blukwa (COLLART). — Niarembe (VRIJDAGH). — Mahagi (VRIJDAGH). — Ischwa (VRIJDAGH).

Distr. Kasai: Kabwe (WINDMOLDERS).

Andere vindplaats: Semio (BOHNDORFF).

PETIT noteerde deze vogel bij Landana, ten oosten van het Moero-meer, CHEVALIER vond hem in Kredje (Chari-Chad-gebied).

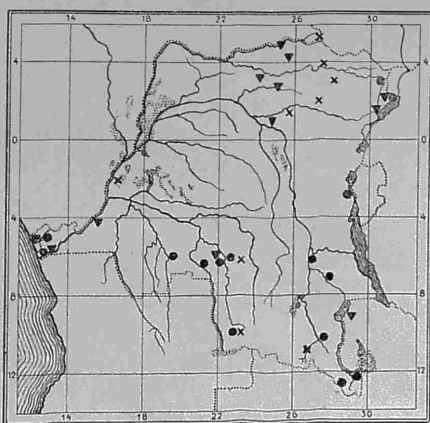
De eieren worden gelegd in de nesten van verscheidene Afrikaanse Glansspreeuwen en Kraaien: *Corvus albus*, *Onychognathus morio*, *Spreo*, *Lamprotornis*, enz; in Europa, in Eksternesten.

2. - *Clamator* [*Melanolophus*] *jacobinus* BODDAERT. — Afb. 460.

Deze soort, die bij de Zuid-Afrikaanders de naam draagt van « Gewone Nieuwjaarsvogel », is zeer verspreid in Zwart-Afrika; ze wordt eveneens in Indië en op Ceylon gevonden, maar onder haar typische vorm. Ze bewoont de savannenstreken. In onze Kolonie is ze van Neder-Congo tot Katanga en langs het oosten tot aan het Albert-meer bekend; in het noorden, in Uelé, werd ze tot hiertoe nooit aangetroffen.

In Zuid-Afrika komt een helemaal zwarte vorm voor, bekend onder de naam van *serratus*. Een andere vorm, *hypopinarus*, werd onderscheiden, waarvan de onderzijde grotendeels wit is en de keel en de borst fel grijs gewassen zijn. Een derde vorm, eindelijk, de vorm *pica* (of *jacobinus*, voor veel auteurs) is helemaal wit aan de onderzijde, met of zonder fijne streepjes aan keel en borst. CHAPIN onderscheidt voor onze Kolonie de vormen *jacobinus* (dus *pica*) en *hypopinarus*; *serratus* zou thuis zijn in Zuid-Afrika. Deze Koekoek is echter een trekvogel en zwarte exemplaren zijn tot in West-Afrika en Abessinië gevonden geworden, terwijl *hypopinarus*-exemplaren tot aan het Albert-meer worden aangetroffen.

In dit werk volg ik de zienswijze van MACKWORTH-PRAED en GRANT, die van oordeel zijn dat alle *jacobinus*-Koekoeken van Afrika tot een enkele vorm horen, en dat *serratus*, *pica* en *hypopinarus* slechts kleurfasen zijn van eenzelfde vorm van *Clamator jacobinus*: deze vorm moet dan de naam dragen van *Clamator jacobinus serratus*, en de naam *Clamator jacobinus jacobinus* past voor de Aziatische vorm. In het zuiden van Afrika komen dus vooral de fasen *serratus* en *hypopinarus* voor; in het noorden van Zwart-Afrika, en ook in onze gebieden, treedt vooral de fase *pica* op.

Afb. 460. — Vindplaatsen van
 ● *Clamator jacobinus* ▼ *Clam. glandarius*
 × *Pachycoecyx Audeberti validus*

2 a. - *Clamator jacobinus serratus* SPARRMAN (met kleurfasen *pica* HARTERT en *hypopinarus* CABANIS en HEINE).

De bovenzijde, van de snavel tot en met de stuurpenen, is zwart, met diep blauwe of blauwgroene glans; de stuurpenen met min of meer brede witte eindzoom; handpenen bruin of zwartbruin, hun basis breed wit (waardoor een witte band dwars over de vleugel wordt getekend). Onderzijde, of wel helemaal zwart (fase *serratus*); of wel wit of licht geel- of okerachtig gewassen (fase *pica*); of wel wit met fel grijs gewassen keel en borst (fase *hypopinarus*); is de onderzijde lichtgekleurd, dan zijn soms de schachten van keel en borst donker of zelfs zwart.

Snavel zwart: poten leizwart tot loodgraauw.

Vleugel: 145-170; staart: 163-230; tarsus: 25-27; snavel: 23-30 mm.

Ongeveer 25 exemplaren in onze verzameling. Al deze zijn vogels met lichtgekleurde onderzijde; enkele maar (Albert-meer, Kiambi) mogen als *hypopinarus* aangezien worden.

Distr. Neder-Congo: Mayumbe (SOLON). — Zambi (VAN SACEGHEM).

Distr. Kasai: Luluaburg (CALLEWAERT). — Tshikapa (SCHOUTEDEN). — Kabwe (WINDMOLDERS).

Distr. Kibali-Ituri: Aru (SCHOUTEDEN). — Mahagi (SCHOUTEDEN). — Ischwa (VRIJDAGH). — Niarembe (VRIJDAGH).

Distr. Kivu: Sanghe, op Ruzizi (PILETTE). — Rwindi-rivier (DE WITTE). — Bulaimu (PILETTE).

Distr. Tanganika: Kabalo (SCHOUTEDEN). — Kiambi (DE WITTE).

Distr. Opper-Katanga: Lukafu (DE WITTE). — Luombwa/Luapula (DE WITTE). — Sakania (HUTSEBAUT).

Distr. Lualaba: Kasaji (FISHER).

Andere vindplaatsen: Kasongo (BOHNDORFF). — Kasindi (ARRHENIUS). — Beni (ARRHENIUS).

Eieren van *Clamator jacobinus* werden gevonden in nesten van *Pycnonotus*, *Andropadus*, *Parisoma*, *Fiscus*, *Urocolius*, *Campephaga*, *Stigmatopelia* enz., dus bij een aantal gastvogels.

Tot hiertoe is mij geen enkel zwart exemplaar uit onze gebieden bekend. BERLIOZ heeft nochtans onlangs *serratus* vermeld uit Gaboen: Port-Gentil.

3. - *Clamator* [*Oxylophus*] *Levaillanti* SWAINSON (*cafer* ap. CHAPIN et auct.) (1).

Deze Kuifkoekoek (in Zuid-Afrika Gestreepte Nieuwjaarsvogel genoemd) wordt gevonden over een groot deel van Zwart-Afrika, en voornamelijk in de savannenstreken, namelijk van Senegal tot Z. Abessi-

Afb. 461. — *Clamator Levaillanti* SWAINS.
(VAN SOMEREN del.).

nië en tot aan de Kaap. In Belgisch Congo komt de soort veelvuldig voor. Aan de breed zwartgestreepte keel en borst is *Levaillanti* gemakkelijk kenbaar.

De hele bovenzijde, van de snavel tot en met de stuurpennen, is zwart (maar soms gedeeltelijk donkerbruin of roodbruin, bij de juv.), met blauwe, purperen of staalgroene glans; de stuurpennen zijn distaal breed wit; de handpennen zijn breed wit aan de basis (waardoor een witte dwarse streep over de vleugel getekend wordt) maar voor het overige zwartbruin tot donkerbruin. Kin, keel en hals zijn wit of grauwwit, met min of meer brede, zwarte middelstreep aan de vederen; soms zijn deze strepen bijzonder breed en zien keel en hals er grotendeels zwart uit; het overige van de onderzijde eenkleurig wit of met meestal heel fijne, zwarte schachtstrepen; de onderstaartvederen licht okerbruin tot wit; ondervleugeldekvederen wit of geelwit, met of zonder fijne zwarte schachtstrepen, de grote soms helemaal zwart.

(1) In CHAPIN'S « Birds » wordt deze soort *cafer* genoemd. MEISE en STRESEMANN hebben echter onlangs bewezen dat LICHTENSTEIN'S *Cuculus cafer* de vroeger *clamosus* genoemde *cuculus* is, en dat voor *Clamator cafer* auct. de naam *Levaillanti* dient te worden aangenomen.

Snavel zwart; poten leizwart.

Vleugel: 160-190; staart: 215-255; tarsus: 28-31; snavel: 27-31 mm.

Meer dan honderd exemplaren in onze verzameling.

Distr. Neder-Congo: Thijsstad (SCHWETZ). — Kisanu (GOOSSENS).

Distr. Leopold II-meer: Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Kunungu (SCHOUTEDEN).

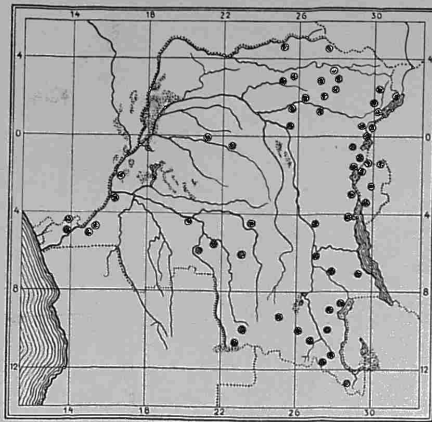
Distr. Tshuapa: Boende (WIJNANTS). — Boende Moke (DUPUIS). — Bokungu (DUPUIS).

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Buta (HUTSEBAUT). — Rungu (SCHOUTEDEN). — Mauda (SCHOUTEDEN). — Titule (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH). — Paulis (ABBELOOS). — Barisi (HUTSEBAUT).

Distr. Stanleystad: Stanleystad (WEYNS). — Banalia (NAHAN).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Mahagi (SCHOUTEDEN). — Nioka (VRIJDAGH). — Kasenyi (BREDO). — Kasenyi (LEFÈVRE).

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Beni (GRAUER). — Kibati (PILETTE). — Semliki/Oude Missiepost St. Gustaaf (PILETTE). — Bigoisagua (PILETTE). — Sanghe op Ruzizi (PILETTE). — Bulaimu

Afb. 462. — Vindplaatsen van *Clamator Levallanti (cafer)*.

(PILETTE). — Mitumba-gebergte (PILETTE). — Zambo (BONNEVIE). — Mutwanga (HACKARS). — Burunga (SCHOUTEDEN). — Goma (SCHOUTEDEN). — Luvungi (PAUWELS). — Beni (BORGERHOFF). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Butembo, Bilolo (DYLEFF).

Ruanda-Urundi: Kisenyi (SCHOUTEDEN). — Usumbura (SCHOUTEDEN). — Kisenyi (BASTIAENS). — Gabiro (BURGEON). — Gabiro (VERHULST). — Kibingo (LESTRADE). — Astrida (AURELIAAN). — Mutura (DOUCE). — Astrida (FAIN). — Gisagara (FAIN). — Musha (LESTRADE). — Kibungu (LESTRADE).

Distr. Maniema: Milumba (PILETTE) (ten O. van Kabambare).

Distr. Tanganika: Kabalo (SCHOUTEDEN). — Kiambi (DE WITTE).

Distr. Opper-Katanga: Elisabethstad (SCHOUTEDEN). — Sakania (HUTSEBAUT). — Lukonzolwa (DE WITTE). — Shindaika (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Funda Biabo (DE BAILLET). — Kansenia (DE WITTE). — Dilolo (FREYNE). — Kasaji (FISHER).

Distr. Sankuru: Lusambo (GHESQUIÈRE).

Distr. Kasai: Belenge (SCHOUTEDEN). — Merode (WINDMOLDERS).

Andere vindplaatsen: Semio (BOHNDORFF). — Manyanga (BOHNDORFF). — Kasongo (BOHNDORFF). — Ipoto (EMIN). — Kingoyi (LAMAN). — Lugoma-riv. (BÖHM). — Lufua-riv. (BÖHM). — Kafue-riv. (BÖHM). — Lufuku-riv. (BÖHM). — Likulwe-riv. (BÖHM). — Moera (GRAUER). — Burunga (GYLDENSTOLPE). — Masi-dongo (GYLDENSTOLPE). — Kartushi (GYLDENSTOLPE). — Ekibondo (REHN). — Gamangui (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Pawa (CHAPIN). — Avakubi (CHAPIN). — Basongo (SCHOUTEDEN). — Luebo (SCHOUTEDEN). — Makumbi (SCHOUTEDEN). — Panga (SCHOUTEDEN). — Gando-meer (SCHOUTEDEN). — Bolobo (SCHOUTEDEN). — Eala (SCHOUTEDEN). — Karimia (ANSORGE). — Munagana (DE WITTE).

Deze Kuifkoekoek legt zijn eieren in de nesten van *Turdoides*, *Phyllanthus* enz.

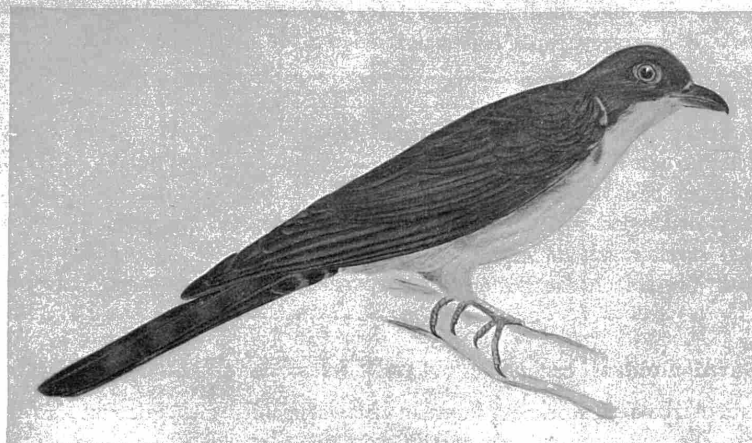
GENUS *PACHYCOCCYX* CABANIS.

Grote en zeldzame Cuculiden, met spleetvormige neusgaten, teen 1 korter dan teen 4 met klauw, staart iets korter dan de vleugel, die puntig is, onderstaartvederen lang en normaal; de snavel is stevig, breed aan de basis; handpennen 3-4 zijn de langste; de stuurpennen ongeveer even lang, met de uitzondering van de eerste pen aan iedere zijde, die merklijk korter is.

Een enkele soort.

1. - *Pachycoccyx Audeberti* SCHLEGEL. — Afb. 460, 463.

Deze soort, of Dikbekkoekoek, bewoont niet alleen Zwart-Afrika maar ook Madagaskar, waar de typische vorm thuis is. Op het vaste land wordt de vorm *validus* gevonden.

Afb. 463. — *Pachycoccyx Audeberti* SCHLEG. (BREUGELMANS del.).

1 a. - *Pachycoccyx Audeberti validus* REICHENOW.

Deze grote vogel wordt maar zelden gezien en ingezameld, al schijnt de verspreiding heel groot te zijn.

De bovenzijde, van de snavel af, is donkerbruin tot zwartbruin, lichtjes blauw, groen of koperrood glanzend; vleugels donkerbruin, de pennen met witte eindvlek of -zoom, de binnenvlag lichter gekleurd, tot wit aan de basis; rompvederen fijn wit- of grijsgezoomd; zijdelingse bovenstaartvederen distaal witgezoomd, de buitenste ook ten minste gedeeltelijk wit of wit dwarsgestreept; stuurpennen met witte eindzoom en met de aanduiding van lichtere dwarse banden, die soms (basaal en over ongeveer de twee derden), dit vooral op de buitenpennen, in 't wit overgaan (aan de onderzijde komen deze tekeningen beter uit en zijn de stuurpennen grotendeels grijs). Onderzijde wit, naar achteren toe min of meer geelbruin of okerkleurig gewassen, net als de ondervleugeldekvederen en de onderstaartvederen, die een zwarte, dwarse band vertonen vóór het einde; een zwarte vlek aan iedere zijde van de borst; een zwarte streep van de basis van de snavel naar achteren op de hals.

Snavel zwart, met gele of groenachtige onderkaak; poten geel, klauwen zwart.

Vleugel: 213-230; staart: 165-225; tarsus: 23-27; snavel: 20-25 mm.

Juv.: Bovenkop en mantel gedeeltelijk wit; dekvederen en slagpennen met witte eindvlek.

Twee exemplaren maar in onze verzameling.

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN).

Distr. Kasai: [Merode (WINDMOLDERS)].

Distr. Lualaba: Kasaji (FISHER).

Andere vindplaatsen: Banalia (NAHAN). — Mpandi-riv. (NEAVE). — Babeyru (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Tingasi (Rungu) (EMIN). — Baginzi-berg (CHRISTY). — Dikulwe-riv. (NEAVE).

GENUS CUCULUS LINNAEUS.

Dit zijn de echte Koekoeken, waaronder onze Belgische soort ook hoort. De neusgaten zijn afgerond en verheven, kort buisvormig; geen kuif; staart nooit langer dan de vleugel, de stuurpennen van buiten naar binnen geleidelijk langer; de vleugel is spits, handpen 3 is de langste pen; onderstaartvederen lang en normaal; teen 1 met klauw korter dan teen 4 met klauw.

Alle *Cuculus* zijn echte parasiten, die hun eieren in nesten van andere Vogels leggen.

De soorten die in Belgisch Congo voorkomen worden als volgt onderscheiden :

1. a. Bovenzijde roestbruin dwarsgestreept op zwarte grond. *Cuc. canorus*, rode fase.
- b. Bovenzijde niet dwarsgestreept. 2.
2. a. Bovenzijde grijs of grauw. 3.
- b. Bovenzijde zwart of blauwzwart. De onderzijde kan eveneens zwart zijn (*cafer* s. str.) of dwarsgestreept zijn, met roodbruine borst (*c. gabonensis*, *c. mabirae*, *c. Jacksoni*, deze laatste met zwart dwarsgestreepte onderstaartvederen, de eerste met enkele vlekken maar).
 Cuc. cafer [*clamosus*].
3. a. Borst roodbruin, keel grijs. *Cuc. solitarius*.
- b. Borst en keel grijs, eenkleurig of dwarsgestreept. 4.
4. a. Vleugel korter dan 180 mm. *Cuc. poliocephalus*.
- b. Vleugel langer dan 180 mm. 5.
5. a. Bovenkaak donkergekleurd tot en met de basis. Buitenste stuurpennen met witte randvlekken. Snavel smaller aan de basis. *Cuc. canorus*.
- b. Bovenkaak met gele basis. Buitenste stuurpennen wit dwarsgestreept. Snavel met brede basis. *Cuc. gularis*.

1. - **Cuculus** [**Surniculoides**] **cafer** LICHTENSTEIN (*clamosus* ap. CHAPIN et auct.) (1). Afb. 464.

Dit is een zuiver Afrikaanse Koekoek, waarvan het woongebied zich uitstrekt van de Kaap tot Noord-oost- en West-Afrika. Verscheidene vormen er van worden onderscheiden: drie ervan worden in onze gebieden gevonden.

De hele bovenzijde, van snavel tot staart, is glanzend blauwzwart (de slagpennen, behalve de binnenste, zwartbruin, minder glanzend), de stuurpennen met witte (soms bruingevlekte) eindvlek, de buitenste pennen ook met min of meer brede schachtvlekken, de laatste ook met randvlekken aan de binnenvlag en soms ook aan de buitenvlag (soms verenigen zich rand- en schachtvlekken tot dwarse banden), de binnenvlag meestal minder blauw glanzend dan de buitenvlag.

De onderzijde verschilt van kleur volgens de onderzochte vorm.

Bij de typische vorm, *cafer cafer*, is de onderzijde gelijk de bovenzijde gekleurd, of ietwat bruiner.

Bij de andere vormen die in onze Kolonie voorkomen is de onderzijde veel lichter gekleurd (behalve bij de Juv.): keel, hals en krop zijn min of meer donker roodbruin (eenkleurig of zwart dwarsgestreept); het overige van de onderzijde isabel tot wit, met min of meer talrijke en brede zwarte, dwarse strepen; onderstaartvederen licht isabel, met of zonder zwarte vlekjes of dwarse strepen; ondervleugeldekvederen gedeeltelijk wit (of licht isabel) en zwart. De vorm *gabonensis* heeft een mooi roodbruine borst en keel, de onderzijde is dwarsgestreept en de onderstaartvederen zijn eenkleurig of vertonen slechts enkele zwarte vlekjes; bij de vorm *Jacksoni* is de donkere streping breder en vertonen de onderstaartvederen zwarte, dwarse strepen; bij de vorm *mabirae* zijn de strepen van de onderzijde merklijk smaller dan bij *gabonensis*.

Snavel en poten zwart.

Vleugel: 161-183; staart: 140-175; tarsus 18-22; snavel: 21-27 mm.

De Juv. van alle vormen zijn aan de onderzijde grotendeels zwart, met de aanduiding van witte of roestkleurige dwarse strepen.

Eieren in de nesten van *Andropadus*, *Laniarius*, *Dryoscopus*, *Pycnonotus*, *Oriolus auratus* enz.

(1) MEISE en STRESEMANN hebben onlangs bewezen dat de *Cuculus cafer* van LICHTENSTEIN deze soort is, en niet de vogel die tot hiertoe *Clamator cafer* werd benoemd.

1 a. - *Cuculus cafer cafer* LICHTENSTEIN.

De typische vorm van *cafer*, de Zwarte Koekoek, wordt gevonden van Zuid- tot Noordoost-Afrika. In onze Kolonie komt hij slechts in het zuiden voor.

13 exemplaren in onze verzameling.

Distr. Kwango: Kilemba-vallei (LYNES).

Distr. Lualaba: Funda Biabo (DE BAILLET). — Kinda (DE BAILLET).

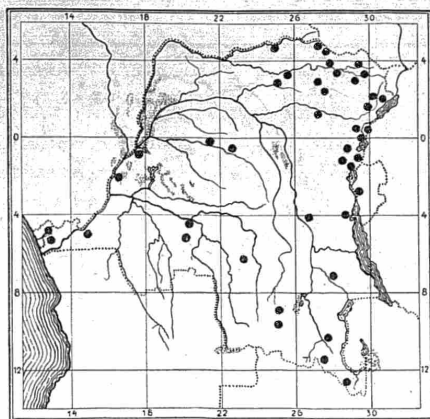
Distr. Opper-Katanga: Elisabethstad (SCHOUTEDEN). — Lukafu (DE WITTE). — Sakania (HUTSEBAUT).

Distr. Tanganika: Kiambi (DE WITTE).

1 b. - *Cuculus cafer gabonensis* LAFRESNAYE.

Bewoont de wouden van West-Afrika tot Oost- en Midden-Congo.

11 exemplaren in onze verzameling.

Afb. 464. — Vindplaatsen van *Cuculus cafer (clamosus)*.

Distr. Neder-Congo: Kai Bumba (SCHOUTEDEN). — Ganda Sundi (SCHOUTEDEN). — Kisantu (SCHOUTEDEN). — Kisantu (GOOSSENS).

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN).

Distr. Tshuapa: Lukolela (BELLEFROID). — Boende (WIJNANTS). — Bokungu (DUPUIS).

Distr. Uelé: Angodia (HUTSEBAUT). — Malengoya (HUTSEBAUT). — Buta (HUTSEBAUT). — Poko (CHRISTY). — Paulis (ABBELOOS).

Distr. Kibali-Ituri: Abimva (SCHOUTEDEN).

Distr. Kivu: Munigi (FRECHKOP). — Rutshuru (DE WITTE). — Opper Loashi-vallei (PILETTE). — Lutunguru (PRIGOCINE). — Maboya (PRIGOCINE). — Mutwanga (HACKARS). — Semliki (DE WILDE).

1 c. - *Cuculus cafer Jacksoni* SHARPE.

Deze vorm is bekend van N.W. Kameroen tot Oost-Afrika en Angola.

11 exemplaren zijn in ons bezit.

Distr. Uelé: Dika (SCHOUTEDEN). — Mauda (SCHOUTEDEN). — Barisi (HUTSEBAUT).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE).

Distr. Kivu: Mutiba (PILETTE).

Distr. Kasai: Basongo (SCHOUTEDEN). — Merode (WINDMOLDERS).

Andere vindplaatsen: Ruzizi-vallei (GRAUER). — Semio (BOHNDORFF). — Irumu (EMIN). — Ipoto (EMIN). — Lendu (EMIN). — Kasindi (ARRHENIUS). — Dungu (CHAPIN). — Faradje (CHAPIN).

Distr. Maniema: « 300 km. W. van Baraka » (= Kasongo) (GRAUER).

Andere vindplaatsen: Beni (GRAUER). — Ukaika (GRAUER). — Kasindi (ARRHENIUS). — Avakubi (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Zoro (CHAPIN). — Butahu (DE WILDE).

Wij bezitten ook een exemplaar uit het Bugoma-woud, Uganda, uit de verzameling JACKSON.

1 d. - *Cuculus cafer mabirae* VAN SOMEREN.

Deze vorm werd beschreven van de wouden van Uganda en werd teruggevonden in het oosten van onze Kolonie. Ik noteer hier exemplaren uit Kunungu, bij Bolobo, die eveneens smalle strepen vertonen aan de onderzijde. Ik denk dat *mabirae* eenvoudig een synoniem is van *gabonensis*.

CHAPIN schreef overigens « I doubt if it is a valid race », and vermeldde exemplaren uit Lukolela. In Kivu komen evengoed exemplaren met brede als met smalle strepen voor.

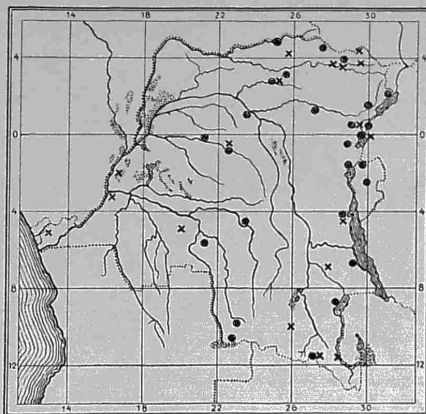
Acht exemplaren in ons bezit.

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN).

Distr. Kibali-Ituri: Abimva (SCHOUTEDEN).

Distr. Kivu: Lutunguru (PRIGOGINE). — Manguredjipa (DYLEFF). — Baraka (PAUWELS).

Ruanda-Urundi: Karisimbi-vulkaan (FAIN).

Afb. 465. — Vindplaatsen van
● *Cuculus canorus* × *Cuculus gularis*

2. - *Cuculus canorus* LINNAEUS. — Afb. 465.

Dit is onze Europese Koekoek, die in Europa en W. Azië broedt maar de wintermaanden in Zwart-Afrika, en wel tot in Transvaal, doorbrengt. De trek gebeurt voornamelijk langs het oosten; toch werden enkele vogels ook in het midden van onze Kolonie waargenomen.

Kop, nek, rug, dekvederen, romp en bovenstaartvederen zijn asgraau, de dekvederen en de rug echter bruiner; de vliegpennen zijn olijf- of grauwbrown, de handpennen met een reeks witte vlekken of dwarse strepen op de binnenvlag; stuurpennen zwart tot leizwart, met witte eindvlek, witte vlekken tegen de schacht en min of meer duidelijke randvlekken. Keel en krop zijn lichtgraau (soms roodbruin of roestrood gewassen), de kin lichter gekleurd; het overige van de onderzijde is isabelkleurig tot wit, met zwartbruine of zwartgraauwe dwarse strepen of golflijnen; de onderstaartvederen eenkleurig of zwartgestreept.

Dit is het gewoon kleed van de Koekoek. Maar er komen ook exemplaren voor die een ander kleed vertonen en tot de « rufous phase » horen. Hier zijn keel en krop ook dwarsgetreep en is de hele bovenzijde donkerbruin, met roestbruine of roodbruine dwarse strepen; ook de stuurpennen vertonen roestbruine strepen, die aan de normale witte randvlekken aansluiten; handpennen met witte eindzoom.

Bij de *Juv.* zijn de bovenzijde en de dekvederen donkergraau-olijfbruin, met min of meer duidelijke, dwarse roodbruine strepen of vlekken, en witte eindzoom aan de vederen; slagpennen aan de buitenrand roestbruin gevlekt, aan de binnenvlag met grote vlekken of dwarse strepen, die wit zijn maar naar binnen roestbruin worden, en met witte eindzoom; stuurpennen eveneens met roestbruine randvlekken. De hele onderzijde is bruin- of grauwbrown dwarsgestreept.

Snavel zwart, de basis van de onderkaak geel; poten geel.

Vleugel: 192-230; staart: 165-195; tarsus: 18-24; snavel: 25-28.

De vogels die in onze gebieden gevonden worden horen meestal tot de typische vorm, *Cuculus canorus canorus*; enkele exemplaren van andere vormen zijn ook bekend: de vorm *telephonus*, die aan de onderzijde lichter is gekleurd, daar de dwarse strepen smaller zijn dan bij de typische vorm, en de vorm *Bangsi*, die veel kleiner is: dan wanneer de normale vleugellengte van *canorus canorus* meestal meer dan 210 mm. bedraagt, meet de vleugel van *Bangsi* ten hoogste 200 mm. Door verscheidene auteurs wordt ook *gularis* voor een vorm van *canorus* aangezien; hier wordt, in navolging van CHAPIN, *gularis* als een zelfstandige soort besproken.

2 a. - *Cuculus canorus Bangsi* OBERHOLSER.

Het enig Congolees exemplaar dat CHAPIN (1939) bij deze vorm durft rekenen berust in onze verzameling.:

Distr. Tanganika: Tembwe (SCHOUTEDEN).

Twee andere exemplaren werden door STRESEMANN van de Oost-zijde van het Tanganika-meer vermeld. De broedplaatsen van *Bangsi* bevinden zich in Spanje en Noord-Afrika.

2 b. - *Cuculus canorus canorus* LINNAEUS.

Dit is onze Belgische Koekoek, die zijn broedplaatsen niet alleen in Europa maar ook tot in Klein Azië heeft. In N. Rhodesië komt, volgens WINTERBOTTOM, de vogel in November aan en verdwijnt hij met April, op weg naar zijn broedplaatsen.

23 exemplaren in ons bezit.

Distr. Tshuapa: Boende (WIJNANTS). — Bokungu (DUPUIS).

Distr. Uelé: Mauda (SCHOUTEDEN). — Buta (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH).

Distr. Stanleystad: Elisabetha (MEV. TINANT).

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Kasindi (DERCHE). — Goma (SCHOUTEDEN). — Butembo (PRIGOGINE). — Mohange (DYLEFF). — Mutwanga (HACKARS).

Ruanda-Urundi: Nyundo (DOUCE). — Astrida (AURELIAAN). — Karisimbi-vulkaan (FAIN).

Distr. Opper-Katanga: Elisabethstad (DE RIEMAECKER). — Lubumbashi-riv. (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Dilolo (FREYNE). — Kasaji (FISHER).

Distr. Kasai: Macaco (SCHOUTEDEN).

Distr. Sankuru: Lusambo (GHESQUIÈRE).

Andere vindplaatsen: Tunguru (EMIN). — Beni (GRAUER). — Irumu (EMIN). — Dungu (CHAPIN). — Avakubi (CHAPIN). — Lukonzolwa (ASCENSO).

2 c. - *Cuculus canorus telephonus* HEINE.

Deze vorm broedt in Azië, tot in Japan, trekt dan naar het zuiden, tot in Nieuw Guinea, maar werd ook op de trek in Oost-Afrika, in de Zambezi-vallei en tot in het oosten van Belgisch Congo aangetroffen.

GYLDENSTOLPE heeft deze vorm bij Masidongo gevonden, CHAPIN in Luofu, ten zuidwesten van het Edward-meer. De volgende exemplaren in onze verzameling horen hiertoe.

Distr. Kivu: Oude Missiepost St. Gustaaf (PILETTE).

Distr. Uelé: Mauda (SCHOUTEDEN).

Ruanda-Urundi: Astrida (AURELIAAN).

3. - *Cuculus gularis* STEPHENS. — Afb. 465.

Dit is een zuiver Afrikaanse soort, die over een groot deel van Zwart-Afrika wordt gevonden, namelijk van Zuid-Afrika tot Noordoost- en West-Afrika, en ook in veel savannenstreken van onze Kolonie wordt aangetroffen.

Deze Koekoek is nauw verwant met *Cuculus canorus* en wordt soms aangezien als een Afrikaanse vorm van onze Europese soort.

Gularis verschilt van *canorus* voornamelijk door de kleur van de snavel: bij *gularis* is deze geel, met

zwart of bruin einde van de bovenkaak; bij *canorus* is hij zwart met gele basis van de onderkaak. De binnenste stuurpenen zijn aan de bovenzijde slechts zwart aan het einde en rondom de schachtvlekken en deze zijn ook groter dan bij *canorus*; aan de onderzijde zijn de stuurpenen merkkelijk lichter gekleurd maar zijn zwart gekleurd tussen de witte randvlekken, terwijl het einde zwart is met brede, witte eindzoom. De buitenste stuurpenen zijn gewoonlijk wit en bruinzwart dwarsgestreept (in plaats van eenvoudig gevlekt te zijn). De vleugels zijn ook grauwer dan bij *canorus* en de dwarse strepen aan de onderzijde van de penen zijn meestal smaller dan bij deze laatste soort. Snavel minder slank, breder aan de basis.

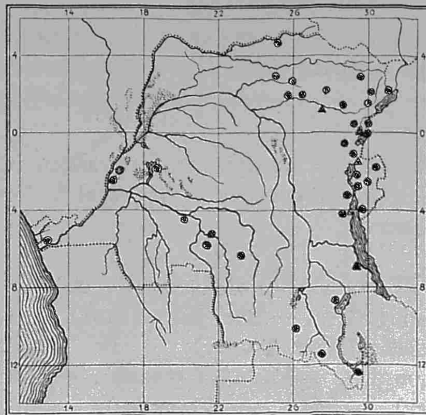
Vleugel: 205-230; staart: 145-185; tarsus: 20-22; snavel: 21-25 mm.

Een twintigtal exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Lundu (SCHOUTEDEN).

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN). — Kwamouth (SCHOUTEDEN).

Distr. Uelé: Buta (HUTSEBAUT). — Ango (VRIJDAGH).

Afb. 466. — Vindplaatsen van
● *Cuculus solitarius* ▲ *Cuc. poliocephalus*

Distr. Tshuapa: Bokungu (DUPUIS).

Distr. Kivu: Oude Missiepost St. Gustaaf (PILETTE). — Beni (BONNEVIE). — Moera (BONNEVIE).
Butembo (PRIGOGINE). — Moera (CHRISTY).

Distr. Tanganika: Kiambi (DE WITTE).

Distr. Opper-Katanga: Elisabethstad (SCHOUTEDEN). — Elisabethstad (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Kansenia (DE MONTELLIER).

Andere vindplaatsen: Sassa (BOHNDORFF). — Baraka (GRAUER). — Kasindi (ARRHENIUS). — Opper Lualaba (NEAVE). — Niangara (CHAPIN). — Dungu (CHAPIN). — Faradje (CHAPIN). — Garamba (CHAPIN).

Eieren werden gevonden in nesten van Drongo's (*Dicrurus adsimilis*) en *Erythropygia leucophrys*.

4. - *Cuculus poliocephalus* LATHAM. — Afb. 466.

De typische vorm van deze Koekoek broedt in Noord-Azië en trekt dan naar het zuiden, misschien tot aan de kust van Oost-Afrika. De vorm *Rochii* darentegen broedt op Madagaskar, trekt naar Oost-Afrika en bereikt het oosten van onze Kolonie, waar enkele exemplaren ervan werden ingezameld.

4 a. - *Cuculus poliocephalus Rochii* HARTLAUB.

Kop, nek, bovenzijde met stuurpenen donker leigrauw tot zwartgrauw, lichtjes groenglanzend; de vliegpennen ietwat olijfbruin getint; handpennen met witte of bruinachtige vlekken aan de buitenvlag, met witte dwarse strepen aan de binnenvlag; stuurpenen met witte eindzoom, kleine witte randvlekken (behalve de twee middelste penen), en met witte schachtvlekken, de krop soms roestkleurig gewassen. Keel en hals grijs; het overige van de onderzijde wit maar zwart of donkerbruin dwarsgestreept; onderstaartvederen

okergeelachtig, zwartgelekt of zwart dwarsgestreept; ondervleugeldekvederen wit, met fijne bruingrijze strepen.

Snavel zwart, de basis van de onderkaak geel.

Vleugel: 140-160; staart: 130-145; tarsus: 15; snavel: 12-22 mm. (REICHENOW).

Er bestaat ook een rode fase, zoals dit het geval is bij *Cuculus canorus*; de bovenzijde is merkkelijk donkerder dan bij deze soort.

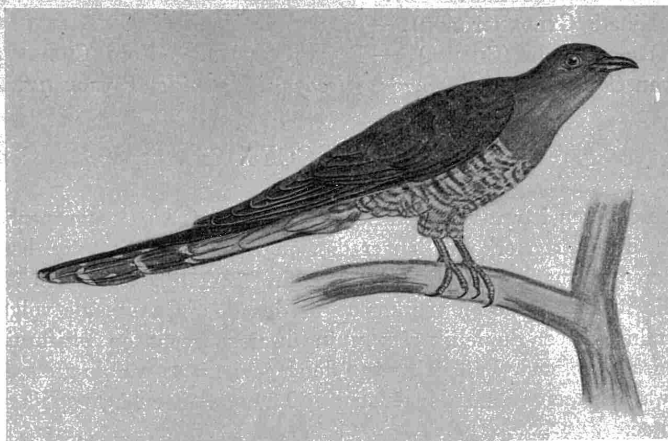
Eén congolees exemplaar van deze Madagascar-Koekoek berust in ons verzameling.

Distr. Kivu: Bulaimu (PILETTE).

Andere vindplaatsen: Tanganika-meer (STORMS). — Kisenyi (STEGMANN). — Kasindi (ARRHENIUS). — Avakubi (CHAPIN).

5. - *Cuculus [Notococcyx] solitarius* STEPHENS. — Afb. 466-467.

Deze soort is zeer verspreid in Zwart-Afrika, van het zuiden tot in het noordoosten en het westen. Ze wordt vooral in savannen maar ook in het woud gevonden. In Zuid-Afrika wordt ze « Pietmijnvrouw » genoemd.

Afb. 467. — *Cuculus solitarius* STEPH. (BREUGELMANS del.).

Bovenkop en wangen, nek, rug, romp, bovenstaartvederen, schouder- en dekvederen, en binnenste armpennen zijn leigrauw; de vliegpennen donkerbruin tot zwartbruin, de binnenvlag van handpennen 1-5 (ten minste) over meer dan de halve lengte (tot 2/3) met grote, witte, dwarse vlekken (pen 5 ook wel wit met zwarte vlekking), de binnenvlag van de andere pennen basaal breed wit; stuurpennen zwart, ietwat blauw glanzend, met witte eindvlek en vier witte schachtvlekken of -strepen (soms afwezig op de middelste pennen) en (behalve meestal de middenpennen) met witte randvlekken op de binnenvlag of soms ook (buitenste pennen) op de buitenvlag (dan vormen de vlekken soms dwarse banden). Kin en keel grijs; krop min of meer donker roodbruin, bij veel exemplaren min of meer duidelijk donker dwarsgestreept; het overige van de onderzijde isabelgeel tot witachtig, met dwarse, zwarte strepen; de onderstaartvederen mooi isabelgeel, met of zonder enkele zwarte vlekjes; ondervleugeldekvederen isabel, de langste distaal grijs.

Snavel zwartbruin, de basis van de onderkaak grauwgroen tot geelachtig; poten geelachtig.

Vleugel: 160-185; staart: 124-170; tarsus: 17-20; snavel: 20-22 mm.

Bij de *Juv.* zijn de bovenzijde, de keel en de krop zwart, met fijne, witte vederzoom; stuurpennen met grote witte vlekken.

Een zestigtal exemplaren in ons bezit.

Distr. Neder-Congo: Boma (VRIJDAGH).

Distr. Leopold II-meer: Inongo (HUISMAN). — Dwa (SCHOUTEDEN). — Keseki (KELE).

Distr. Tshuapa: Bokungu (DUPUIS).

Distr. Uelé: Buta (HUTSEBAUT). — Medje (SCHOUTEDEN). — Zobia (HUTSEBAUT). — Paulis (ABBELOOS). — Gangala na Bodio (LAUWERS).

Distr. Stanleystad: Panga (BOCK).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Mahagi (SCHOUTEDEN).

Distr. Kivu: Uvira (PAUWELS). — Baraka (PAUWELS). — Moganga-woud (PAUWELS). — Bolovet (PILETTE). — Beni (PILETTE). — Burunga (SCHOUTEDEN). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Rutshuru (DE WITTE). — Rutshuru (HACKARS). — Rutshuru (FRECHKOP). — Lutunguru (PRIGOGINE). — Kabare, Z. W. Kivu-meer (THEYS).

Ruanda-Urundi: Karambi, Nyanza (LESTRADE). — Kibungu (VERHULST). — Vumne (LESTRADE). — Kibungu (LESTRADE). — Ntaga (LESTRADE).

Distr. Opper-Katanga: Kakyelo (DE WITTE). — Elisabethstad (RICHARD). — Nieuwdorp (LEGROS). — Lubumbashi (DE RIEMAECKER). — Munama-riv. (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Kansenia (DE WITTE).

Distr. Kasai: Macaco (SCHOUTEDEN). — Basongo (SCHOUTEDEN). — Kamaiembi (SCHOUTEDEN). — Luebo (SCHOUTEDEN). — Merode (WINDMOLDERS).

Distr. Sankuru: Kabinda (WINDMOLDERS).

Andere vindplaatsen: Irumu (EMIN). — Semio (BOHDORFF). — Manyema (EMIN). — Ipoto (EMIN). — Indekaru (EMIN). — Goma (SCHOUTEDEN). — Lukonzolwa (AOSTA). — Ishangi (GRAUER). — Ruzizi-vallei (GRAUER). — Kibati (GYLDENSTOLPE). — Kampi ya Mambuti (GYLDENSTOLPE). — Saidi (REHN). — Ruwenzori (JACKSON). — Banalia (CHAPIN). — Pawa (CHAPIN). — Zozo (CHAPIN). — Musosa (BREDO).

Eieren in nesten van *Cossypha*, *Erythropygia*, *Alseonax*, *Motacilla*, *Pycnonotus*, *Atimastillas*, enz.

GENUS CERCOCOCCYX CABANIS.

Cuculiden met afgeronde en ietwat verheven neusgaten; zonder kuif; stuurpennen geleidelijk langer, van buiten naar binnen, de staart merklijk langer dan de vleugel, deze puntig, handpennen 4-5 of 4 de langste; onderstaartvederen normaal, lang; teen 1 met klauw merklijk korter dan teen 4 met klauw.

De drie soorten die in onze gebieden voorkomen worden door CHAPIN als volgt onderscheiden:

1. a. Bovenzijde min of meer duidelijk roestbruin dwarsgestreept op olijfbroine grond; bovenzijde lichtjes groenglanzend. Buitenvlag van de slagpennen en van de grote dekvederen breed roestbruin dwarsgestreept. Staart langer dan 180 mm.; vleugellengte gelijk aan 69 tot 81 % van de staartlengte. *Cerc. montanus*.
- b. Bovenzijde niet dwarsgestreept, maar effen donkergrauw of olijfbroin, dikwijls met lichte glans. Buitenvlag van de slagpennen of wel roestbruin gevlekt of dwarsgestreept, of wel eenkleurig. Staart 160-206 mm. lang. 2.
2. a. Buitenvlag van de slagpennen en van de grote dekvederen roestbruin gevlekt of dwarsgestreept. Bovenkop, rug en romp donkergrauw. De vleugellengte bereikt gewoonlijk minder dan 75 % van de staartlengte. *Cerc. Mechowi*.
- b. Buitenvlag van de slagpennen weinig duidelijk roestbruin gevlekt, of ongevlekt; grote dekvederen onduidelijk gevlekt. Rug en romp donker olijfbroin, bovenkop soms ietwat grauer. De vleugellengte bedraagt altijd meer dan 75 % van de staartlengte. *Cerc. olivinus*.

1. - *Cercococcyx Mechowi* CABANIS. — Afb. 468-469.

Deze soort bewoont de wouden van Sierra-Leone tot Kameroen en Noord-Angola, enerzijds, Uganda anderzijds. In onze Kolonie is ze tot hiertoe slechts uit het noorden, Kabinda en Kunungu bekend.

Bovenzijde leigrauw van de snavel tot aan en met de bovenstaartvederen, de schouder- en de kleine dekvederen, maar min of meer staalgroenglanzend; de bovenstaartvederen met kleine, witte of roestkleurige randvlekjes; vleugels donkerbruin tot grauwwaart, alle pennen en de grote dekvederen met roestkleurige randvlekjes of -streepjes aan de buitenvlag; de handpennen met min of meer grote, witte vlekken aan de binnenvlag, de armpennen breed wit aan de basis van de binnenvlag; middenstuurpennen olijfwart tot zwart, met witte eindvlek of -zoom en een reeks roestachtige randvlekken, soms ook min of meer onduidelijke, witte schachtstrepen; de buitenpennen met een reeks (tot 8-9) kleine witte schachtvlekken, roodachtige (soms witte) randvlekken aan de buitenvlag, en witte randvlekken aan de binnenvlag (soms vormen de vlekken dwarse strepen of banden: zulks is vooral aan de onderzijde merkbaar). Onderzijde, van de

snavel af, wit of licht isabel, roest- of okergeelachtig gekleurd, met zwarte of bruinzwarte, dwarse strepen; de onderstaartvederen eenkleurig isabel of met enkele zwarte vlekjes.

Bovenkaak groenzwart, onderkaak olijfkleurig; poten geel.

Vleugel: 130-150; staart: 170-206; tarsus: 17-19; snavel: 18-22 mm.

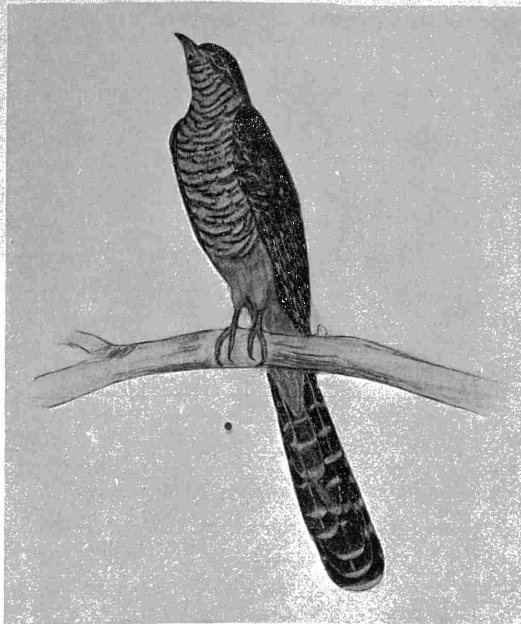
Jonge exemplaren vertonen roestbruine zomen aan de vederen van kop, nek en vleugels; de onderstaartvederen zijn zwartgestreept.

Veertien exemplaren in onze verzameling.

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN). — Koko (KELE).

Distr. Tshuapa: Bokungu (DUPUIS).

Distr. Sankuru: Kabinda (WINDMOLDERS).

Afb. 468. — *Cercococcyx mehowi* CAB. (BREUGELMANS del.).

Distr. Uelé: Buta (HUTSEBAUT). — Titule (HUTSEBAUT). — Poko (CHRISTY).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Bondo Mabe (SCHOUTEDEN).

Distr. Stanleystad: Angumu (DYLEFF).

Distr. Kivu: Lutunguru (PRIGOGINE).

Andere vindplaatsen: Avakubi (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Awamba (EMIN). — Beni (MECKLEMBURG). — Beni/Mawambi (GRAUER). — Ukaika (GRAUER). — Woud ten O. van de Rutshuru-vlakte (CHAPIN). — Mauda (SCHOUTEDEN). — Kabobo (BREDO). — Djalele (DE WILDE).

CHAPIN zag dat een jongen door een *Illadopsis fulvescens ugandae* werd gevoed.

2. - *Cercococcyx montanus* CHAPIN.

Deze soort bewoont het bergwoud, van het Ruwenzori-gebied tot aan het Tanganika-meer en het Nyassa-meer in Oost-Afrika. In onze Kolonie komt de typische vorm voor, die bekend is van de Ruwenzori tot het noordwesten van het Tanganika-meer. Weinige exemplaren van deze Koekoek werden tot hiertoe ingezameld.

2 a. - *Cercococcyx montanus montanus* CHAPIN. — Afb. 469.

De bovenzijde, met kop en nek, is donkerbruin of olijfbuin, lichtjes groenglanzend; de vederen van nek en rug en de dekvederen min of meer duidelijk roestbruin gezoomd; vleugels eveneens donkerbruin

tot olijfbroin, de penne aan hun buitenvlag en de grote dekvederen roestbruin dwarsgestreept, de binnen-vlag van de penne wit of roestbruin gevlekt aan de rand; bovenstaartvederen en stuurpenne eveneens roestbruin dwarsgestreept, de strepen van de penne ten minste aan de randen ervan duidelijk. Onderzijde wit, maar min of meer roestbruin gewassen, dieper aan de keel en de borst, en zwart of bruinzwart dwarsgestreept; onderstaartvederen met enkele zwarte vlekken.

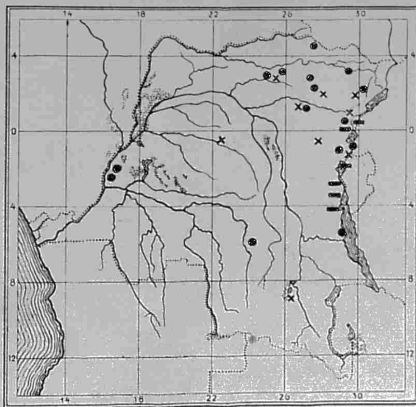
Vleugel: 125-150; staart: 180-201; snavel: 17-20 mm.

Wij bezitten twee exemplaren van deze zeldzame vogel; een uit onze Kolonie, het ander uit Uganda: Kigezi (uit de verzameling van JACKSON).

Distr. Kivu: Sibatwa-woud, ten westen van Baraka (PAUWELS).

Andere vindplaatsen: Kalongi (CHAPIN). — Mulo (CHAPIN). — Ten W. van de Ruzizi-vallei (CHAPIN). — Wau-eiland (GRAUER). — Ten N.W. van het Tanganika-meer (GRAUER).

De eieren worden waarschijnlijk in de nesten van *Sheppardia* gelegd.

Afb. 469. — Vindplaatsen van *Cercococcyx*
 ● *Cerc. Mechowi* ■ *Cerc. montanus*
 × *Cerc. olivinus*

3. - *Cercococcyx olivinus* SASSI. — Afb. 469.

Deze Koekoek is bekend van de wouden van de Goudkust tot Z. Kameroen, Noord-Angola, Noord- en Oost-Congo, tot Neder-Katanga.

De soort verschilt van *C. Mechowi* door de algemene kleur van de bovenzijde, die olijfbroin is, met weinig glans; de randvlekken van de vliegpennen klein en min of meer onduidelijk (soms zelfs afwezig), de dekvederen meestal zonder vlekken; dwarse strepen van de onderzijde breder; onderstaartvederen lichter okerkleurig; de vlekking van de stuurpenne veeleer wit. De verhouding tussen de lengte van de vleugel en die van de staart is anders dan bij *Mechowi*.

Vleugel: 136-156; staart: 160-195; tarsus: 17-18; snavel: 17-21 mm.

Bij de *Juv.* zijn de vederen van de bovenzijde breed roestbruinachtig gezoomd, de stuurpenne dito dwarsgestreept. Keel bruinachtig, het overige van de onderzijde wit; eerst met brede, overlangse, bruinzwarte strepen; later met zwarte strepen.

Zeven exemplaren in onze verzameling.

Distr. Tshuapa: Bokungu (DUPUIS).

Distr. Uelé: Buta (HUTSEBAUT).

Distr. Stanleystad: Angumu (DYLEFF).

Distr. Kibalai-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Bolovet (PILETTE).

Andere vindplaatsen: Avakubi (CHAPIN). — Babonde (CHAPIN). — Katapena (CONOVER). — Malisawa (GYLDENSTOLPE). — Ten O. van de Rutshuru-vallei (GRAUER).

GENUS CHRYSOCOCCYX BOIE.
(*Lampromorpha* auct., *Metallococcyx* auct.)

Kleine Cuculiden, waarvan de mannetjes een prachtige metaalgroen- of bronsachtigglanzend kleed dragen, dat er soms zelfs (*cupreus*) schubbig uitziet; de wijfjes (en de Juv.) zijn minder mooi gekleurd en hebben een ander kleed, zó is hun onderzijde bij alle soorten dwarsgestreept, terwijl een enkel mannetje (*flavigularis*) een dicht en fijn dwarsgestreepte onderzijde heeft (wel kunnen de flanken dwarse strepen vertonen). Neusgaten afgerond, met verheven rand; staart meestal korter dan de vleugel, soms (mannetjes van *cupreus*) langer dan deze; of wel is de staart afgerond en zijn alleen de buitenpennen merklijk korter dan de andere, of wel (*cupreus* - mannetje) zijn de stuurpennen van buiten naar binnen geleidelijk langer en is de staart dus puntig; handpen 3 is de langste pen; teen 1 met klauw is korter dan teen 4 met klauw.

De Prachtkoekoeken zijn voor de Koloniale welbekende Vogels, de mannetjes vooral, waarvan de mooi glanzende bovenzijde door iedereen wordt bewonderd. Het zijn de Foliotocollen of Goudkoekoeken, de Diederiks enz., die ondanks hun prachtige kleuren de kunst verstaan om in het gebladerte weinig gezien te worden.

De *Chrysococcyx* leggen hun eieren in de nesten van andere Vogels en laten de zorg voor hun jongen over aan de eigenaars van deze nesten, net zoals onze Europese Koekoek het in ons land doet.

De vier soorten van dit genus kunnen als volgt worden onderscheiden:

1. a. De buitenste stuurpennen zijn wit en slechts distaal gevlekt. De onderzijde is heel fijn en heel dicht grauwbruin dwarsgestreept (de strepen zijn nooit glanzend), maar bij het mannetje zijn keel, hals en borst donkerbronsgroen (of zwartbruin met bronsglans), de eerste breed geel over de middellijn; op ieder veder telt men 6-7 dwarse strepen. Geen wenkbrauwstreep. *Chrysococcyx flavigularis*.
- b. Zijn de buitenste stuurpennen wit, dan vertonen ze niet alleen distale vlekken maar ook vlekken of dwarse banden op de binnenvlag naar de basis toe. Is de onderzijde dwarsgestreept dan zijn de strepen breder of zijn ze niet dicht bij elkaar (ieder veder vertoont 2-5 dwarse strepen maar). 2.
2. a. De buitenste stuurpennen zijn zwart, met witte of roestbruine vlekken of banden. De onderzijde is wit, met breed dwarsgestreepte flanken bij het mannetje, terwijl de wijfjes donkere vlekken op de keel vertonen, maar dwarse strepen op het overige van de onderzijde. *Chr. caprius*.
- b. De buitenste stuurpennen zijn soms (*cupreus*-mannetje) zwart met witte vlekken, maar dan is de onderzijde mooi geel. Bij alle andere vogels zijn de stuurpennen wit, met distale en ook basale (aan de binnenvlag) donkere vlekken. Is de onderzijde dwarsgestreept dan is de keel ook dwarsgestreept of is ze wit. 3.
3. a. Of wel is de onderzijde, van de borst af, mooi geel (*mannetje*); of wel is de onderzijde wit, breed glanzendgroen dwarsgestreept (*wijfje* en *juv.*). De middelste stuurpennen vertonen nooit roestbruine randvlekken; de halszijden zijn nooit grauwbruin; er bestaat geen witte wenkbrauw- of slaapstreep. *Chrys. cupreus*.
- b. Of wel is de hele onderzijde wit, met grote donkere vlek aan de zijden van de borst (*mannetje*); -of wel is de onderzijde min of meer roestbruin gewassen en vertoont ze min of meer smalle grauwbruine dwarse strepen, en zijn de halszijden grauwbruin (*wijfje*); bij de *juv.* zijn de randen van de middelste stuurpennen roestbruin gevlekt en vertoont de onderzijde bredere en min of meer groenglanzende dwarse strepen. Een min of meer duidelijke witte slaap- of wenkbrauwstreep. *Chrys. Klaas*.

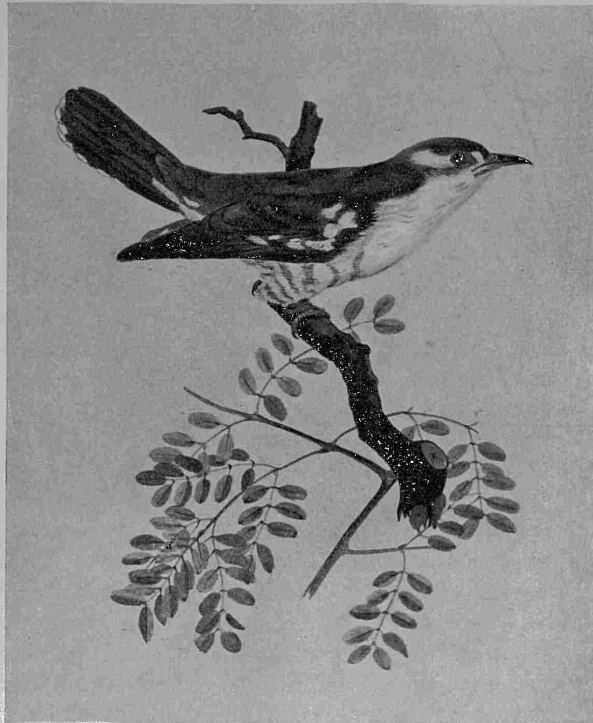
1. - *Chrysococcyx caprius* BODDAERT [*Lampromorpha cuprea* ap. ROBERTS]. — Afb. 470-472.

Deze Metaalkoekoek (of Diederik) is een gewoon verschijnsel in onze Kolonie, niet alleen in savannestroken maar ook in lichte wouden. Hij wordt van Senegal tot Abessinië en tot de Kaap, over Midden-Afrika, gevonden en bewoont dus feitelijk bijna heel Zwart-Afrika.

Het *mannetje* heeft een prachtig metaalglanzende bovenzijde, grotendeels groen, de bovenrug, de schoudervederen en de binnenste armpennen min of meer bronskleurig gewassen; een smalle, witte streep dwars

over het voorhoofd, witte wenkbrauwen; ten minste de middelste en de grote dekvederen met grote, witte randvlek; handpennen en buitenste armpennen minder glanzend, de binnenvlag veeleer zwart, met grote, witte vlek, de buitenvlag met grotere of kleinere witte vlekken; middelste stuurpennen gelijk de rug; de andere ten minste aan de buitenvlag groenglanzend, anders zwart, met witte randvlekken op iedere vlag en grote eindvlek. Onderzijde wit, of okergeel gewassen; een metaalgroene streep aan iedere zijde van de keel, van de snavel af; brede glanzendgroene, dwarse strepen op de flanken, de onderstaartvederen, de schenen en de ondervleugeldekvederen.

Het *wijffe* is minder glanzend aan de bovenzijde, meer bronskleurig, en in veel gevallen gedeeltelijk

Afb. 470. — *Chrysococcyx caprius* BODD., ♂.
(VAN SOMEREN del.).

roodbruin; kop dikwijls roestbruinachtig tot grauwbruin, lichtjes glanzend; de vlekken van slag- en stuurpennen roodbruin of roodbruin gewassen; keel en krop roestkleurig, gestreept.

Snavel zwart, de basis van de onderkaak grijs; poten zwartbruin tot donkergrauw.

Vleugel: 106-123; staart: 77-93; tarsus: 16-17; snavel: 16-20 mm.

Bij de Juv. is de bovenzijde roodbruin, fijn en dicht metaal of bronskleurig dwarsgestreept; de bovenkop eenkleurig roodbruin; slag- en stuurpennen roodbruin, dwarsgestreept of aan de rand gevlekt, de buitenste stuurpennen zelfs wit getekend. Onderzijde wit, de keel overlangs gestreept, het overige van de onderzijde grauwbruin-, bronsbruin- of bronsgroen gevlekt. Snavel roodgeel.

Meer dan tweehonderd exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Mayumbe (SOLON). — Makaia Ntete (SCHOUTEDEN). — Tshela (SCHWETZ). — Muanda (VRIJDAGH). — Matadi (DARTEVELLE). — Leopoldstad (HENRION). — Leopoldstad (BERTEAUX). — Leopoldstad (BECQUET). — Leopoldstad (MEYR. LEPERSONNE).

Distr. Leopold II-meer: Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Kunungu (SCHOUTEDEN). — Keseki (KELE). — Bolobo (KELE). — Inongo (MAES).

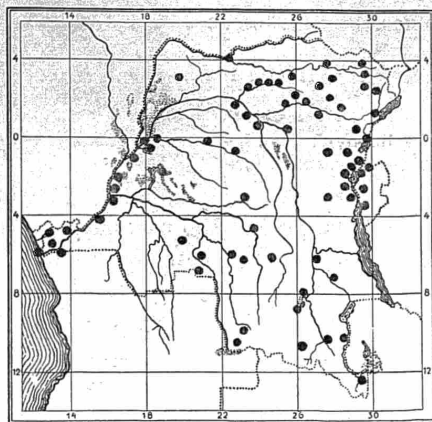
Distr. Tshuapa: Boende (WIJNANTS). — Bikoro (SCHOUTEDEN). — Bokungu (DUPUIS). — Momboyo (DUPUIS). — Bongemba (DUPUIS). — Lofoma (DUPUIS). — Inkongo (SCHOUTEDEN).

Distr. Stanleystad: Stanleystad (WEYNS). — Avakubi (CHRISTY). — Elisabetha (MEVR. TINANT). — Isangi (MEVR. TINANT). — Panga (BOCK). — Mondimbi (BOCK). — Banalia (NAHAN). — Angumu (DYLEFF).

Distr. Congo-Ubangi: [Yakoma (ARNOULD). — Karawa (WALLIN)].

Distr. Uelé: Niangara (DE CALONNE). — Medje (CHRISTY). — Poko (CHRISTY). — Buta (HUTSEBAUT). — Koteli (SCHOUTEDEN). — Rungu (SCHOUTEDEN). — Medje (SCHOUTEDEN). — Ibembo (HUTSEBAUT). — Zobia (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDACH). — Titule (HUTSEBAUT). — Bambesa (STEYAERT). — Bolo (VRIJDACH). — Paulis (ABBELOOS).

Distr. Kibali-Ituri: Abimva (SCHOUTEDEN). — Faradje (SCHOUTEDEN). — Kasenyi (LEFÈVRE). — Mongbwalu (MEVR. LEPERSONNE).

Afb. 471. — Vindplaatsen van *Chrysococcyx caprius*.

Distr. Kivu: Beni (BORGERHOFF). — Nya Lukemba (PAUWELS). — Molekera (PILETTE). — Beni (PILETTE). — Bulaimu (PILETTE). — Oude Missiepost St. Gustaaf (PILETTE). — Lisasa (PILETTE). — Kibati (PILETTE). — Kaniki (PILETTE). — Luvungi (BURGEON). — Katanda (BURGEON). — Lubero (HACKARS). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Rutshuru (DE WITTE). — Nyarusambo (DE WITTE). — Munagana (DE WITTE). — Rutshuru (HACKARS). — Mulungu (HENDRICKX). — Munigi (FRECHKOP). — Butembo (PRIGOGINE).

Ruanda-Urundi: Kisenyi (DOUCE). — Munyashinyia (DOUCE). — Kibali-moerassen (DOUCE). — Kibingo (LESTRADE). — Gisagara (FAIN).

Distr. Tanganika: Kiambi (DE WITTE). — Kabalo (SCHOUTEDEN).

Distr. Opper-Katanga: Kakyelo (DE WITTE). — Lukafu (DE WITTE). — Kasenga (LYNES).

Distr. Lualaba: Dilolo (QUESTIAUX). — Kando (DE WITTE). — Kadia (DEWIT). — Nyonga (DE WITTE). — Kasaji (FISHER).

Distr. Sankuru: Lusambo (GHESQUIÈRE). — Komi (GHESQUIÈRE). — Kabinda (WINDMOLDERS).

Distr. Kasai: Luluaburg (CALLEWAERT). — Tshisika (SCHOUTEDEN). — Kabambaie (SCHOUTEDEN). — Hemptinne (WINDMOLDERS). — Merode (WINDMOLDERS).

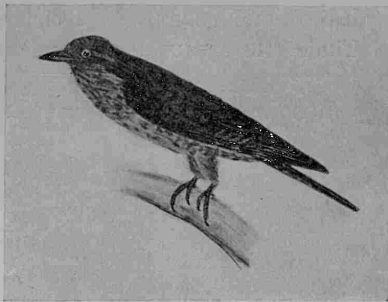
Distr. Kwango: Atene (CHARLIERS). — Baaba (CHARLIERS).

Andere vindplaatsen: Gamangui (CHAPIN). — Isoro (CHAPIN). — Lupungu (FROBINIUS). — Alala-hoogvlakte (NEAVE). — Usumbura (GRAUER). — Kasindi (GRAUER). — Moera (GRAUER). — Lukolela (CHAPIN). — Masidongo (GYLDENSTOLPE). — Mukimbungu (LAMAN). — Eala (SCHOUTEDEN). — Goma (SCHOUTEDEN). — Nyondo (SCHOUTEDEN). — Musosa (BREDO).

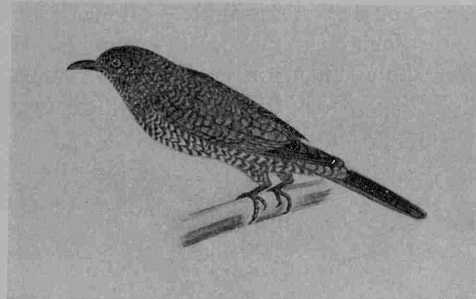
Eieren werden gevonden in de nesten van *Motacilla*, *Anthus*, *Parisoma*, *Tchitrea*, *Cossypha*, *Prinia*, *Nectarinia*, *Chalcomitra*, *Passer*, en van verscheidene Wevervogels.

2. - *Chrysococcyx cupreus* SHAW [*Chr. intermedius* Sharpei ap. ROBERTS]. — Afb. 473-475.

De Goudkoekoek of Foliotocool (in Zuid-Afrika: Mooi meisje) is over het grootste deel van Zwart-Afrika thuis, vooral in het woud. De typische vorm, *cupreus cupreus*, bewoont het noordelijk gedeelte van dat gebied en zou misschien, volgens CHAPIN, aan onze noordelijke grens kunnen waargenomen worden; over Midden-Afrika wordt de vorm *intermedius* gevonden, terwijl de vorm *Sharpei* Zuid-Afrika bewoont. Bij

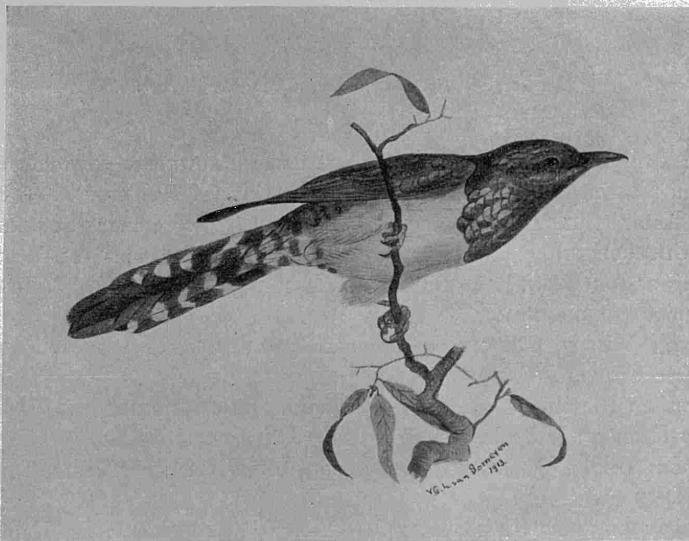

Afb. 472. — *Chrysococcyx caprius* BODD., ♀.
(BREUGELMANS del.).

Afb. 473. — *Chrysococcyx cupreus* SHAW, ♀.
(BREUGELMANS del.).

de typische vorm zou de staart van de mannetjes 101-136 mm. meten en zouden de onderstaartvederen eenkleurig geel zijn; *intermedius* zou een kortere staart hebben: 85-107 mm. en de onderstaartvederen zouden gewoonlijk dwarse strepen vertonen; de staart van *Sharpei* is nog korter dan deze van *intermedius*. Andere auteurs zijn van mening dat *intermedius* geen recht van bestaan heeft en synoniem is van *cupreus* s. str.

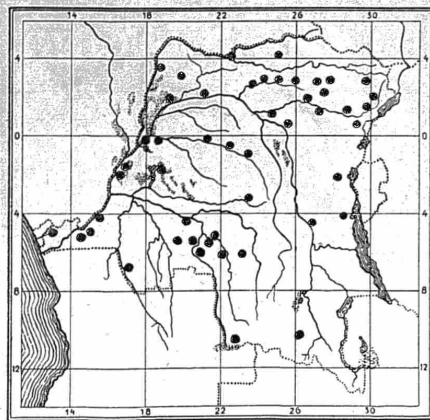
Afb. 474. — *Chrysococcyx cupreus* SHAW, ♂.
(VAN SOMEREN del.).

Eieren werden gevonden in nesten van Mussen (*Passer*), Weervogels, *Bradornis*, *Chalcomitra*, *Tchitrea* enz.

Het mannetje draagt een prachtig kleed dat de benaming Goudkoekoek uitlegt. De hele bovenzijde is namelijk prachtig goud- of smaragd- of metaalgroen, vleugels en staart eveneens; de slagpennen zijn aan de binnenvlag gedeeltelijk zwart, en zijn breed witgezoomd; de middelste stuurpennen zijn eenkleurig, de volgende vertonen een witte eindvlek, de twee buitenste brede, witte vlekken of banden. De onderzijde van

kop, hals en krop gelijk de rug; het overige mooi geel; de onderstaartvederen metaalgroen dwarsgestreept; ondervleugeldekvederen geelachtig wit. De bevedering van de bovenzijde heeft een schubbig uitzicht.

Het wijfje is minder mooi gekleurd. De bovenzijde, evenals de schouder- en dekvederen, is metaalgroen met roodbruine dwarse strepen en zomen; de kop bronsbruin met weinig roodbruin, de slagpennen donkerbruin tot zwartbruin, met grote roodbruine of gedeeltelijk witte vlekken of dwarse banden, de buitenvlag van de handpennen met dito vlekken, deze van de armpennen met dwarse strepen; middelste stuurpennen metaalgroen of koperrood, met roodbruine tot witte eindvlek, distaal soms koperrood glanzend, soms ook met de aanduiding van fijne, dwarse strepen; de volgende stuurpennen ten minste aan de binnenvlag roodbruin gevlekt; de twee buitenste wit, met bronsgroene dwarse band vóór het einde en twee vlekken of strepen op de binnenvlag, bij de basis; de daaropvolgende pen (derde stuurpen van buiten af geteld) is wit, maar de binnenvlag ten minste is min of meer roestbruin gewassen en de pen vertoont een dwarse, bronsgroene streep vóór het einde en drie strepen op de binnenvlag, naar de basis toe. Onderzijde wit of roestbruin gewassen, met metaalgroene, dwarse strepen, die op de keel smaller zijn.

Afb. 475. — Vindplaatsen van *Chrysococcyx cupreus* SHAW.

De *Juv.* gelijkt veel op het wijfje, maar kop en nek zijn wit-groen dwarsgestreept.

Snavel groenachtig, zwartgetipt; poten blauwachtig of grauw.

Vleugel : 100-115; staart (mannetje) : 101-136; staart (wijfje) : 85-90; tarsus : 15-17; snavel : 17-21 mm.

3. - *Chrysococcyx cupreus intermedius* HARTLAUB.

Meer dan honderd exemplaren in onze verzameling.

Distr. Neder-Congo: Leopoldstad (COART). — Kisantu (GOOSSENS). — Leopoldstad (SCHOUTEDEN). — Kai Bumba (SCHOUTEDEN). — Thijsstad (SCHWETZ).

Distr. Leopold II-meer: Inongo (HUISMAN). — Kunungu (SCHOUTEDEN). — Dwa (SCHOUTEDEN).

Distr. Tshuapa: Ikengo (SCHOUTEDEN). — Boende (WIJNANTS). — Eala (VERLAINE). — Ikela (DUPUIS). — Bokungu (DUPUIS). — Boende (HUIJPENS).

Distr. Congo-Ubangi: Libenge (GOLENTAUX). — Nieuw Antwerpen (DE LA KÉTHULLE). — Umangi (DE LA KÉTHULLE). — [Yakoma (ARNOULD). — Karawa (WALLIN)].

Distr. Uelé: Medje (CHRISTY). — Bosabangi (CHRISTY). — Poko (CHRISTY). — Rungu (SCHOUTEDEN). — Buta (HUTSEBAUT). — Zobia (HUTSEBAUT). — Bili (HUTSEBAUT). — Koteli (HUTSEBAUT). — Ngai (HUTSEBAUT). — Barisi (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH). — Ibembo (HUTSEBAUT). — Paulis (ABBELOOS).

Distr. Stanleystad: Panga (SCHOUTEDEN). — Stanleystad (COLLART). — Yangambi (GERMAIN).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Arebi (SCHOUTEDEN). — Kitenge (ROULEFF).

Distr. Kivu: Marissagua (PILETTE). — Lesse (PILETTE). — Bulaimu (PILETTE). — Butembo

(PRIGOGINE). — Lutunguru (PRIGOGINE). — Lowasisi (PRIGOGINE). — Loiki (PRIGOGINE). — Kabenga (PRIGOGINE).

Distr. Opper-Katanga: « A 1450 m., au bord du plateau des Bianos » (Eerw. ZZ. Benedictinesen).

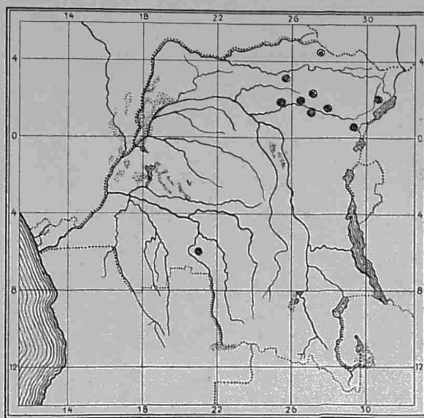
Distr. Lualaba: Dilolo (QUESTIAUX).

Distr. Sankuru: Lodja (MEVR. M. BEQUAERT). — Komi (GHESQUIÈRE).

Distr. Kasai: Luluaburg (CALLEWAERT). — Belenge (SCHOUTEDEN). — Macaco (SCHOUTEDEN). — Kamaiembi (SCHOUTEDEN). — Basongo (SCHOUTEDEN). — Luebo (SCHOUTEDEN). — Luluaburg (BEERNAERT). — Luluaburg (VAN KERCKHOVEN). — Merode (WINDMOLDERS). — Hemptinne (WINDMOLDERS).

Distr. Kwango: Baaba (CHARLIERS). — Kasanga (SCHWETZ).

Andere vindplaatsen: Avakubi (CHAPIN). — Kasongo (BOHNDORFF). — Yambuya (JAMESON). — Oud Irumu (EMIN). — Baraka (GRAUER). — Moera (GRAUER). — Beni (GRAUER). — Ukaika (GRAUER). —

Afb. 476. — Vindplaatsen van *Chrysococcyx flavigularis*.

Saidi (REHN). — Musango (GYLDENSTOLPE). — Kampi ya Mambuti (GYLDENSTOLPE). — Simbo (GYLDENSTOLPE). — Kabambaic (SCHOUTEDEN). — Djoko Punda (SCHOUTEDEN). — Gombe, Kasai (SCHOUTEDEN). — Mongende (SCHOUTEDEN). — Tshela (SCHOUTEDEN). — Medje (SCHOUTEDEN). — Semliki (HACKARS).

4. - *Chrysococcyx flavigularis* SHELLEY.

Dit is een soort die heel wat minder bekend is dan de drie andere en die maar zelden wordt ingezmeld. Haar woongebied strekt zich nochtans uit over de wouden van Sierra-Leone tot Kameroen, Noord- en Midden-Congo.

Het *mannetje* heeft een, van de snavel tot aan de bovenstaartvederen, metaalbrons- tot koperrood-glanzende bovenzijde; de middelste stuurpennen violetbrons maar groen aan de zoom en distaal zwarter; het tweede paar stuurpennen evenzo gekleurd, maar met witte eindvlek; de buitenpennen wit met bronskleurige dwarse band vóór het einde en enkele min of meer duidelijke, dwarse banden; de buitenste pennen helemaal, of ongeveer helemaal wit; de schouder-, dek- en rugvederen min of meer duidelijk fijn roestkleurig dwarsgestreept; handpennen met roestkleurige vlekken of dwarse banden aan hun binnenvlag. Kopzijden, hals en krop bronsgroen, de keel echter prachtig geel (het geel loopt voort tot over de krop); het overige van de onderzijde bruinachtig tot roestkleurig, heel fijn dwarsgestreept; onderstaartvederen minder dicht dwarsgestreept.

Het *wijfje* is minder glanzend aan de bovenzijde, de hele onderzijde is dicht en fijn dwarsgestreept (4-5 strepen op iedere veder), dichter nog op krop en keel.

Snavel distaal groen geel, basaal groengrauw; oogring groengeel; poten groengeel.

Vleugel: 93-100; staart: 70-80; tarsus: 14-15; snavel: 16-18 mm.

Slechts vijf exemplaren in onze verzameling.

Distr. Uelé: Mauda (SCHOUTEDEN). — Titule (HUTSEBAUT).

Distr. Kibali-Ituri: Nioka (VRIJDAGH).

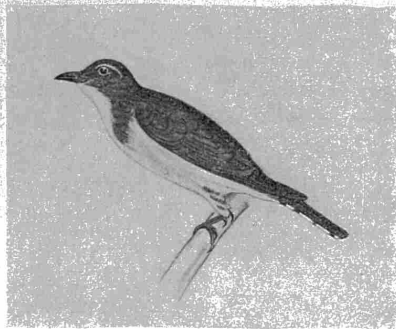
Distr. Kasai: Kamaiembi (SCHOUTEDEN).

Andere vindplaatsen: Banalia (CHAPIN). — Beni (CHAPIN). — Penge (CHAPIN). — Avakubi (CHAPIN). — Gayu (CHAPIN). — Panga (CHAPIN).

CHAPIN heeft deze geelkelige Goudkoekoek op alle hier vermelde plaatsen gehoord maar kon er slechts één exemplaar, in Banalia, machtig worden. MALBRANT heeft *Chr. flavigularis* in de buurt van Brazzaville gevonden.

5. - **Chrysococcyx** [**Adamatornis**] **Klaas** STEPHENS (*Klaasi* auct.). — Afb. 477-478.

Deze soort, de Goudkoekoek van KLAAS, of (Zuid-Afrika) Meitjie, bewoont een groot deel van Zwart-Afrika, van de Kaap tot Noordoost-Afrika en tot Gambia, en wordt over het grootste deel van Belgisch Congo aangetroffen.

Afb. 477. — *Chrysococcyx* *Klaas* STEPH.
(BREUGELMANS del.).

Het *mannetje* heeft een metaalgroene tot koperrode bovenzijde, met een witte streep achter ieder oog; de binnenvlag van de handpennen en van de buitenste armpennen is zwart, met witte vlekken of dwarse strepen op de handpennen, de basis van de armpennen wit; de twee middelste paren stuurpennen gelijk de rug, de andere pennen wit, met 4-6 groenglanzende vlekken of dwarse banden op de binnenvlag, een grote vlek vóór het einde van de buitenvlag, en kleinere vlekken meer basaal. De onderzijde is wit, de krop echter zijdelings metaalgroen; de schenen met overlangse vlekken; ondervleugeldekvederen grotendeels wit.

Het *wijfje* is minder glanzend dan het mannetje; kop, hals en voorrug zijn meer bronskleurig; achterrug, romp, schouder- en dekvederen en de binnenste armpennen roodbruin dwarsgestreept; slagpennen zwartbruin met roodbruine randvlekken aan de buitenvlag en dwarse strepen aan de binnenvlag. Onderzijde wit, min of meer roest- of bruinachtig gewassen, met fijne, dwarse grauwbrownige golflijnen; de keel soms zuiver wit.

Snavel bruin tot grauwbrown, distaal zwart; poten donkergroen.

Vleugel: 85-100; staart: 75-80; tarsus: 14-15; snavel: 17-19 mm.

Bij de *Juv.* is de bovenzijde, van de snavel tot en met de stuurpennen, helemaal roodbruin en groen dwarsgestreept; slagpennen eveneens roodbruin dwarsgestreept en gevlekt. Onderzijde wit, met brede zwarte maar min of meer groenglanzende, dwarse strepen; de middelste stuurpennen met roodbruine rand- en eindvlekken; de andere wit, met zwarte, dwarse strepen.

Een honderdtal exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Mayumbe (SOLON). — Leopoldstad (VAN DELFT). — Thijsstad (SCHWETZ). — Temvo (SCHOUTEDEN). — Kisantu (ANASTASE). — Leopoldstad (FIASSE). — Leopoldstad (HENRION). — Leopoldstad (BERTEAUX). — Leopoldstad (BECQUET). — Boma (VRIJDAGH).

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN). — Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Bolobo (KELE).

Distr. Tshuapa: Boende (WIJNANTS). — Bokungu (DUPUIS). — Eala (SCHOUTEDEN). — Lukolela (BELLEFROID). — Lukolela (LECOCQ).

Distr. Congo-Ubangi: [Yakoma (ARNOULD)].

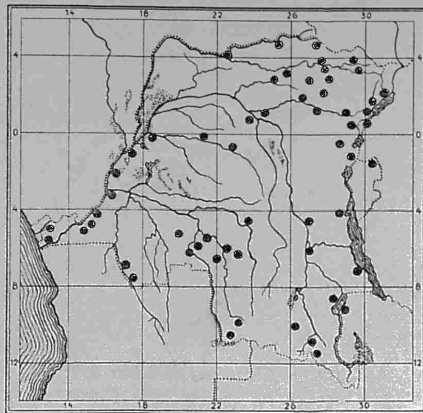
Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Buta (HUTSEBAUT). — Mauda (SCHOUTEDEN). — Malengoya (HUTSEBAUT). — Titule (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH).

Distr. Stanleystad: Panga (SCHOUTEDEN). — Panga (BOCK). — Barumbu (GHESQUIÈRE).

Distr. Kibali-Ituri: Mahagi (SCHOUTEDEN). — Djugu (VRIJDAGH). — Nioka (VRIJDAGH). — Niarembe (VRIJDAGH). — Ischwa (VRIJDAGH). — Kasenyi (VRIJDAGH).

Distr. Kivu: Zambo (CHRISTY). — Kinabe (PILETTE). — Marissagua (PILETTE). — Dogodo (PILETTE). — Beni (BONNEVIE). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Tshamugussa (DE WITTE). — Butembo (DYLEFF). — Butembo (PRIGOCINE). — Ruwenzori (CARRUTHERS).

Ruanda-Urundi: Gabiro (VERHULST).

Afb. 478. — Vindplaatsen van *Chrysococcyx Klaas*.

Distr. Maniema: Munie Mboka (PILETTE).

Distr. Tanganika: Kabalo (SCHOUTEDEN). — Pala (STORMS).

Distr. Opper-Katanga: Elisabethstad (SCHOUTEDEN). — Lukonzolwa (DE WITTE). — Elisabethstad (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Dilolo (DE WITTE). — Nieuwdorp (LEGROS). — Kansenia (DE WITTE). — Kapolowe (DE WITTE). — Dilolo (FREYNE). — Kasaji (FISHER).

Distr. Kasai: Kabwe (WINDMOLDERS). — Merode (WINDMOLDERS). — Luluaburg (WINDMOLDERS). — Hemptinne (WINDMOLDERS).

Distr. Sankuru: Lusambo (GHESQUIÈRE). — Kabinda (WINDMOLDERS).

Distr. Kwango: Frans-Jozef-watervallen (SCHWETZ). — Katanga (SCHWETZ). — Baaba (CHARLIERS).

Andere vindplaatsen: Avakubi (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Zoro (CHAPIN). — Faradje (CHAPIN). — Semio (BOHDORFF). — Nyangabo (EMIN). — W. Ruwenzori (MECKLEMBURG). — Yambuya (JAMESON). — Kafungwesi-riv., O. Moero-meer (SHARPE). — Baraka (GRAUER). — Moera (GRAUER). — Ekibondo (REHN). — Luebo (SCHOUTEDEN). — Belenge (SCHOUTEDEN). — Kamaiembi (SCHOUTEDEN). — Makumbi (SCHOUTEDEN). — Makaia Ntete (SCHOUTEDEN). — Ganda Sundi (SCHOUTEDEN). — Rungu (SCHOUTEDEN). — Niangara (SCHOUTEDEN). — Musosa (BREDO). — Irunga (DE WILDE).

Eieren in de nesten van Nectariniiden, van *Apalis*, *Cisticola*, van Wevervogels, *Passer*, *Pycnonotus*, *Tchitrea*, *Cinnyris*, *Lamprotornis* enz.

2. — SUBFAM. PHOENICOPHAINAE

GENUS CEUTHMOCHARES CABANIS en HEINE.

Dit zijn de Afrikaanse vertegenwoordigers van de *Phaenicophainae*. Ze zijn beter bekend als Geelbekkoekoeken of Geelsnavelige Koekoeken. Zoals de Koekals (*Centropus*) zijn het Cuculiden die voor hun jongen zorgen en dus geen broedparasitismus vertonen.

't Zijn slanke vogels, met mooi gele of oranjegele snavel, spleetvormige neusgaten; vleugel afgerond, merklijk korter dan de lange staart, onderstaartvederen week maar niet losbaardig; handpennen 4-6 of 5-6 zijn de langste; teen 1 met klauw is merklijk korter dan teen 4 met klauw, zijn klauw is gebogen; stuurpennen geleidelijk langer naar binnen.

Een enkele soort.

1. - *Ceuthmochares aereus* VIEILLOT.

De Geelsnavelige Koekoek of Geelbekkoekoek heeft een vrij grote verspreiding in Zwart-Afrika: van Senegal tot Neder-Congo en Angola, enerzijds, tot Uganda, Oost-Afrika en Natal, anderzijds.

Bovenkop en nek zijn donkergrauw, min of meer staalgroen glanzend; de rug is soms fel violetblauw-glanzend (ssp. *flavirostris*), dan staalgroenglanzend, min of meer blauw- of paarsgetint; de stuurpennen zijn merklijk meer glanzend, min of meer groen- of purper- of violetblauw-glanzend. Onderzijde van de kin af grijs, de keel lichter gekleurd, de buik asgrauw tot leizwart, de flanken min of meer donker. Snavel geel of oranjegeel, de bovenkaak met zwarte basale vlek; poten zwartgrauw tot leigroen; oogomgeving groen tot groenblauw.

Vleugel: 105-127; staart: 175-220; tarsus: 26-32; snavel: 23-27 mm.

Deze langstaartige Koekoek bewoont het woud en de dichte savannen en wordt ook veel in galerijwouden gevonden.

CHAPIN onderscheidt twee vormen (*aereus* s. str. en *intermedius* SHPE) die reeds in onze gebieden zijn gevonden en een derde die misschien in Z.O. Katanga zou kunnen voorkomen. Deze vormen zijn nauw verwant. Ik meen de vorm *intermedius* niet te moeten erkennen en voeg hier dus de onder deze naam door CHAPIN vermelde exemplaren bij de typische vorm: onze huidige recht omvangrijke reeks van ongeveer twee honderd exemplaren bewijst dat er in het oosten van onze Kolonie exemplaren voorkomen die ten minste evenveel blauw vertonen als de stukken uit Mayumbe, bij voorbeeld. De vorm *australis* zou aan de bovenzijde meer bronsgroenglanzend zijn en de onderzijde zou okerachtig gewassen zijn.

1 a. - *Ceuthmochares aereus aereus* VIEILLOT (syn. *intermedius* SHPE). — Afb. 479.

In mijn opvatting is deze vorm van Fernando Po en Kameroen tot Neder-Congo en Angola, enerzijds, over Midden-Congo tot Noord- en Oost-Congo en Neder-Katanga verspreid.

Ongeveer 200 exemplaren in ons bezit.

Distr. Neder-Congo: Temvo (SCHOUTEDEN). — Kil. 66 weg Boma/Banana (VRIJDAGH). — « Mayumbe » (SOLON). — « Mayumbe » (CABRA). — « Mayumbe » (WEYNS). — « Cataractes » (WEYNS). — « Mayumbe » (VLEESCHOUWERS). — Lemfu (GOOSSENS). — Thijsstad (SCHWETZ). — Leopoldstad (MEVR. LEPERSONNE). — Leopoldstad (BECQUET). — Leopoldstad (HENRION). — Leopoldstad (SCHOUTEDEN).

Distr. Leopold II-meer: Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Kunungu (SCHOUTEDEN). — Dwa (SCHOUTEDEN). — Inongo (HUISMAN).

Distr. Tshuapa: Tondu (SCHOUTEDEN). — Eala (SCHOUTEDEN). — Lukolela (LECOCQ). — Flandria (WIJNANTS). — Boende (WIJNANTS). — Ikela (DUPUIS). — Bokungu, Bulukutu (DUPUIS).

Distr. Uelé: Buta (HUTSEBAUT). — Poko (CHRISTY). — Koteli (SCHOUTEDEN). — Mauda (SCHOUTEDEN). — Medje (SCHOUTEDEN). — Titule (HUTSEBAUT). — Zobia (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH). — Paulis (ABBELOOS).

Distr. Stanleystad: Panga (BOCK). — Angumu (DYLEFF). — Stanleystad (CHRISTY).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Mawambi (GRAUER). — Bondo Mabe (SCHOUTEDEN). — Mahagi (SCHOUTEDEN). — Wago-woud (BREDO). — Mongbwalu (MEVR. LEPERSONNE). — Lodo-woud (VRIJDAGH).

Distr. Kivu: Loashi (PILETTE). — Sibatwa-woud (PAUWELS). — Beni (GRAUER). — Moera (GRAUER). — Marissawa (PILETTE). — Lesse (PILETTE). — Beni (BONNEVIE). — Kalumendo (BONNEVIE). — Lesse (BONNEVIE). — May-ya-Moto (DE WITTE). — Beni (LISFRANC). — Rutshuru (HACKARS). — Butembo (PRIGOGINE). — Lutunguru (PRIGOGINE).

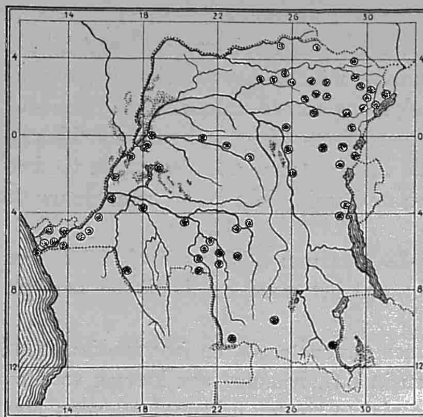
Distr. Opper-Katanga: Kasenga (DE WITTE).

Distr. Lualaba: Kinda (DE BAILLET). — Golo (DE BAILLET). — Dilolo (DE WITTE). — Kasaji (FISHER).

Distr. Sankuru: Inkongo (WILSON). — Lusambo (GHESQUIÈRE). — Kabinda (WINDMOLDERS).

Distr. Kasai: « Kasai » (Cie du Kasai). — Luluaburg (CALLEWAERT). — Basongo (SCHOUTEDEN). — Kamaiembi (SCHOUTEDEN). — Macaco (SCHOUTEDEN). — Tshisika (SCHOUTEDEN). — Gombe, Kasai (SCHOUTEDEN). — Luebo (SCHOUTEDEN). — Luluaburg (BEERNAERT). — Merode (WINDMOLDERS). — Kabwe (WINDMOLDERS). — Dibaya (WINDMOLDERS).

Distr. Kwango: Kwilu-riv. (ROULING). — Kasanga (SCHWETZ).

Afb. 479. — Vindplaatsen van *Ceuthmochares aereus aereus*.

Andere vindplaatsen: Bengamissa (CHAPIN). — Avakubi (CHAPIN). — Gayu (CHAPIN). — Niapu (CHAPIN). — Faradje (CHAPIN). — Pawa (CHAPIN). — Semio (BOHNDORFF). — Irumu (EMIN). — Ipoto (EMIN). — Ponthierville (CARRUTHERS). — Ten N.W. van het Tanganika-meer (GRAUER). — Ukaika (GRAUER). — Molemba (GYLDENSTOLPE). — Kartoushi (GYLDENSTOLPE). — Kibonge (BOHNDORFF). — Idschwai-eiland (LOVERIDGE). — Aru (SCHOUTEDEN).

1 b. - *Ceuthmochares aereus australis* SHARPE.

Deze vorm wordt gevonden van Natal in het zuiden tot Noord-Uganda in het noorden en zou in het oosten van Katanga voorkomen. Ze werd vermeld van Musosa.

Geen exemplaar in onze verzameling.

3. — SUBFAM. CENTROPODINAE

GENUS CENTROPUS ILLIGER.

Dit zijn de Spoorkoekoeken, die beter bekend zijn onder de benaming van Koekals; in Zuid-Afrika worden ze « Vleiloeries » genaamd.

't Zijn grote Cuculiden, stevig gebouwd, waarvan de poten heel typisch zijn: teen I draagt namelijk een lange en weinig gebogen klauw, zo lang dat teen I met klauw langer is dan teen 4 met klauw. De neusgaten zijn spleetvormig en door een soort van schub bedekt. De staart is langer dan de vleugel, de stuurpennen zijn breed en van buiten naar binnen geleidelijk langer; handpennen 3-5, of 3-6 zijn de langste en weinig

langer dan de langste armpennen, de vleugel is dus kort en afgerond; onderstaartvederen week en los; de schachten van de vederen van kop, nek, hals en schouders zijn eigenaardig stijf.

De Koekals zijn Cuculiden die zelf voor hun jongen zorgen en die dus hun eieren nooit in de nesten van andere Vogels leggen. Zij bouwen hun min of meer afgeronde nesten, die een zijdelingse ingang vertonen, in struiken of riet.

Verscheidene soorten worden in onze gebieden gevonden. Jonge exemplaren zien er soms heel anders uit dan volwassen individuen, en hiermede moet rekening worden gehouden: hun bovenzijde is min of meer zwart dwarsgestreept.

De soorten die ons interesseren kunnen als volgt worden onderscheiden :

Afb. 480. — *Centropus superciliosus* HEMPRICH en EHRENBURG. (VAN SOMEREN fot.).

1. a. Of wel is de bovenkop helemaal zwart maar dan is ook de hele onderzijde zwart. Of wel is de bovenkop scherp witgestreept. 2.
- b. De bovenkop is zwart (met blauwe, groene of bronsachtige glans), maar de hele onderzijde is nooit zwart (ten hoogste is de keel zwart); soms vertoont de bovenkop enkele korte lichtgekleurde streepjes (Juv.). 3.
2. a. De bovenkop en de hele onderzijde zijn zwart, of wel is de bovenkop aan de basis van de snavel witgestreept. Geen witte wenkbrauwen. *Centropus Grilli*.
- b. De bovenkop is witgestreept, het voorhoofd echter niet. Een witte wenkbrauwstreep. *Centr. superciliosus*.
3. a. De keel is zwart; het overige van de onderzijde is roestbruin. *Centr. leucogaster*.
- b. De keel is gekleurd gelijk het overige van de onderzijde. 4.
4. a. Niet alleen de kop en de nek maar ook de bovenrug zijn zwart. De romp is scherp dwarsgestreept. De onderzijde is roestbruin. *Centr. Anelli*.
- b. Slechts de bovenkop en de nek zijn zwart. De onderzijde is wit of okerachtig. 5.
5. a. Bovenkop en nek zijn groenglanzend zwart. *Centr. senegalensis*.
- b. Bovenkop en nek zijn blauwglanzend zwart 6.

dervederen zijn donkerbruin, ietwat olijfgroenachtig glanzend; de romp en de bovenstaartvederen zijn bruinachtig dwarsgestreept op donkerbruine tot zwarte grond; stuurpennen zwart, met groene of koperen glans, soms nog met de aanduiding van lichte dwarse strepen, en met witte eindzoom; vleugels roodbruin, de pen-
nen apikaal donkerbruin, de dekvederen soms (Juv.) zwart dwarsgestreept. Onderzijde wit van de kin tot en met de onderstaartvederen, dikwijls okerkleurig gewassen, de schachten witter.

Snavel en poten zwart; de basis van de onderkaak soms rosekleurig.

Vleugel: 210-225; staart: 220-250; tarsus: 52-56; snavel: 38-44 mm.

Acht exemplaren in onze verzameling:

Distr. Lualaba: Kando (DE WITTE). — Kansenia (DE WITTE). — Maka (BRIEN). — Mutombo Mukulu (BOUVIER en LEPLAS). — Kasaji (FISHER).

Distr. Opper-Katanga: Elisabethstad (BERTRAND). — Lubumbashi (DE RIEMAECKER).

Andere vindplaats: Z. Marungu: Suse-meer (ROCKEFELLER en MURPHY).

3. - *Centropus Grilli* HARTLAUB (*C. toulou grilli*). — Afb. 481.

Deze soort wordt gevonden van Zuid-Afrika to Abessinië en Portugees Guinea. In onze gebieden komt ze in het zuiden, het oosten en het noorden voor, maar ook in Neder-Congo.

Kop, nek en hals, en de hele onderzijde zijn zwart, met groene of blauwgroene glans, de schachten glanzend; bovenrug en schoudervederen min of meer donker kastanjebruin of olijf- of zwartbruin, met lichtgekleurde schachten; onderrug en romp zwart of zwartbruin bij volwassen exemplaren, bij de andere wit of bruinachtig dwarsgestreept (ten minste zijn de vedereindzomen licht roestkleurig); bovenstaartvederen en stuurpennen zwart met groene glans, de eindzoom witachtig, ten minste de middenpennen min of meer duidelijk bruinachtig dwarsgestreept; vleugels roodbruin, de pen-
nen distaal donkerder en soms aan de buitenrand zwartgevekt. Snavel en poten zwart.

Vleugel: 150-170; staart: 160-175; tarsus: 34-42; snavel: 24-27 mm.

Het hierboven beschreven kleed is het kleed dat gedragen wordt in het broedseizoen. Na dit seizoen draagt de vogel een ander kleed (of eclipskleed) dat op het kleed van de Juv. gelijkt. Dan zijn bovenkop, kopzijden en nek ten minste lateraal zwart of donkerbruin, met witachtige schachten; de bovenrug, de schouder- en dekvederen en de binnenste armpennen zijn eveneens zwart, maar bruinachtig of roestkleurig dwarsgestreept; de vleugels zijn roodbruin of roestbruin, de pen-
nen meestal zwart dwarsgestreept; de onderzijde is bruinachtig wit, de vederen van de flanken en de onderstaartvederen ten minste zwart of bruin dwarsgestreept; stuurpennen zwart, met talrijke smalle, dwarse, bruinachtige strepen; soms blijft alleen de keel witachtig.

Een twintigtal exemplaren in ons bezit.

Distr. Neder-Congo: Muanda (SCHOUTEDEN) — Boma (COCU). — Leopoldstad (HENRION).

Distr. Uelé: Bambesa (VRIJDAGH).

Distr. Kibali-Ituri: Dele bij Bunia (VRIJDAGH). — Ischwa (VRIJDAGH). — Mahagi (SCHOUTEDEN).

Distr. Kivu: Lisasa (PILETTE). — Bigoisagua (PILETTE). — Kalembelembe (PILETTE). — Bulaimu (PILETTE). — Molindi-riv. (DE WITTE).

Ruanda-Urundi: Ruzizi-riv. (GRAUER).

Distr. Tanganika: Kabalo (SCHOUTEDEN). — Pala (STORMS).

Distr. Opper-Katanga: Kilwa (BREDO). — Elisabethstad (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Kando (DE WITTE). — Dilolo (HUTSEBAUT).

Distr. Sankuru: Kabinda (WINDMOLDERS).

Distr. Kasai: Luluaburg (CALLEWAERT). — Luebo (SCHOUTEDEN).

Andere vindplaatsen: Kasindi (ARRHENIUS). — Rutshuru (ARRHENIUS). — Upemba-meer (BÖHM). — Mohasi-meer (MECKLEMBURG). — Usumbura (STEGMANN). — Medje (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Kasenyi (CHAPIN).

4. - *Centropus leucogaster* LEACH. — Afb. 481.

Deze grote en mooie soort bewoont het woud, van Frans Guinea tot aan de Semliki-rivier en Gaboen. Een vorm er van is uit onze Kolonie bekend en wordt er in het noorden en het noordoosten gevonden; een andere vorm met langere vleugels zou misschien in Neder-Congo of in Ubangi kunnen voorkomen.

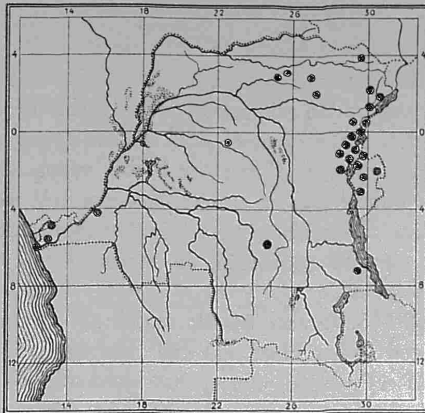
4 a. - *Centropus leucogaster Neumanni* ALEXANDER.

Kop, nek, hals en bovenrug zijn zwart, mooi blauw of blauwgroen glanzend; onderrug donkerbruin tot zwartbruin, de vederen soms dwarsgestreept, hun zoom lichter gekleurd; romp en bovenstaartvederen zwart, met een aantal fijne, dwarse, roestkleurige strepen; stuurpennen zwart, min of meer groenglanzend, en ten minste aan de basis (meer dan de helft voor de middelpennen, soms ook helemaal) met fijne, bruinachtige tot witachtige, dwarse strepen, de eindzoom meestal lichtgekleurd tot wit; vleugels roodbruin, de pennen distaal (de binnenste armpennen helemaal) en meestal ook de schoudervederen donker olijfbroen; ondervleugeldekvederen licht roodbruin. Onderzijde, van de krop en met de onderstaartvederen, min of meer okergeel of mooi roestbruin; kin, keel en hals zwart, blauw glanzend.

Snavel zwart; poten loodgrauw.

Vleugel: 173-195; staart: 272-350; tarsus: 47-53; snavel: 40-44 mm.

Bij de Juv. zijn de vederen van de zwarte gedeelten min of meer duidelijk fijn lichtkleurig dwarsge-

Afb. 482. — Vindplaatsen van *Centropus monachus*.

streept en vertonen ze witte of geelwitte schachten of schachtvlekken; de schouder- en dekvederen, de handpennen en de buitenste armpennen vertonen duidelijke, dwarse strepen; de onderzijde is eerst op okerachtige grond fijn donker of zwart dwarsgestreept, later is ze slechts aldus gekleurd aan de flanken.

Een twintigtal exemplaren.

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Buta (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH). — Zobia (HUTSEBAUT).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Bondo Mabe (SCHOUTEDEN).

Distr. Stanleystad: Angumu (DYLEFF).

Andere vindplaatsen: Avakubi (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Angu (ALEXANDER). — Beni (GRAUER).

4 b. - *Centropus leucogaster efulenensis* SHARPE.

Bekend uit Gaboen en Kameroen. De vleugel meet 196-200 mm., is dus langer dan bij *Neumanni*.

Deze vorm zou in Neder-Congo of Ubangi kunnen voorkomen.

5. - *Centropus monachus* RÜPPELL. — Afb. 482.

Deze Koekal wordt over een groot deel van Zwart-Afrika gevonden, tot Noord-Angola en het noorden van Tanganyika Territory in het zuiden. In onze gebieden wordt de soort door de vorm *occidentalis* vertegenwoordigd. De typische vorm bewoont Noordoost-Afrika en de Kenya Colony.

5 a. - *Centropus monachus occidentalis* NEUMANN.

Grote soort, waarvan rug en vleugels roodbruin zijn, terwijl de bovenkop en de nek zwart zijn met prachtige blauwe glans; het bovengeedeelte van de kopzijden is eveneens zwart; de binnenste armpennen

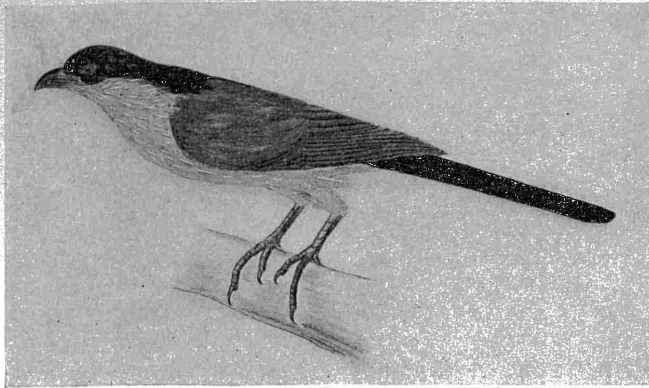
en het eindstuk van de andere vliegpennen zijn donker olijfbruin; de romp en de bovenstaartvederen zijn donkerbruin tot zwart, meestal met fijne, dwarse, bruinachtige strepen; de stuurpennen zijn eveneens zwart, met groene glans en heel smalle, lichtgekleurde eindzoom. Onderzijde, van de snavel tot en met de onderstaartvederen, okergeelachtig, min of meer intensief getint, de keel soms bijna wit, de onderstaartvederen daarentegen feller gekleurd; ondervleugeldekvederen of wel roodbruin of wel ten minste gedeeltelijk wit. Bij de Juv. zijn de vliegpennen zwart dwarsgestreept, soms is dit ook het geval met de mantel; bovenstaartvederen en romp zijn duidelijker dwarsgestreept dan bij de volwassen vogels.

Snavel zwart; poten zwart.

Vleugel: 170-203; staart: 195-231; tarsus: 43-50; snavel: 31-38 mm.

Een vijftigtal exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Ganda Sundi (SCHOUTEDEN). — Leopoldstad (HENRION). — Makaia Ntete (SCHOUTEDEN).

Afb. 483. — *Centropus senegalensis* LINN.

(BREUGELMANS del.).

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Medjé (CHRISTY). — Bambesa (VRIJDAGH). — Buta (HUTSEBAUT).

Distr. Tshuapa: Bokungu, Imbau (DUPUIS). — Bulukutu (DUPUIS). — Yalifafu (DUPUIS).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Kawa (BREDO). — Mongbwalu (MEV. LEPERSONNE).

Distr. Kivu: Oud Missiepost St. Gustaaf (PILETTE). — Beni (BORGERHOFF). — Tussen Talia en Semliki (PILETTE). — Beni (BONNEVIE). — Bweza (HACKARS). — Goma (COLBACK). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Loashi (GHESQUIÈRE). — Lushubere (DEPRIMOZ). — Mugunga (DE WITTE). — Beni (LISFRANC). — Lutunguru (PRIGOGINE). — Maboya (PRIGOGINE).

Ruanda-Urundi: W. Karissimbi (PILETTE). — Busuenda (PILETTE). — Kisenyi (DOUCE). — Kibga (DE WITTE). — Kibingo (LESTRADE). — Kibungu (LESTRADE).

Andere vindplaatsen: Mohasi-meer (MECKLEMBURG). — N. W. Urundi (GRAUER). — Dussuma (EMIN). — Kadjudju (BABAUT). — Irumu (GYLDENSTOLPE). — Kibumba (DE WITTE). — Boma (SCHOUTEDEN). — Banana (SCHOUTEDEN). — Kinyawanga (STUHLMANN). — Faradje (CHAPIN). — W. Ruwenzori (CHAPIN). Lufuku-riv. (BÖHM). — Kibati (FRECHKOP) (door VERHEYEN voor de typische vorm aangezien).

6. - *Centropus senegalensis* LINNAEUS. — Afb. 483-484.

Deze soort wordt van Senegal tot Noordoost-Afrika, in het zuiden tot Angola en Transvaal gevonden.

In onze gebieden komt vooral de typische vorm, *senegalensis senegalensis*, voor. In Katanga treft men de vorm *Flecki* aan.

6 a. - *Centropus senegalensis senegalensis* LINNAEUS.

Deze Koekal is nauw verwant met *C. monachus*, waarvan de hierboven gegeven beschrijving er goed op kan toegepast worden, met dit verschil dat de bovenkop en de nek geen mooie blauwe glans vertonen

maar groen of blauwgroenglanzend zijn. Bij veel exemplaren zijn de onderstaartvederen en de schenen min of meer duidelijk fijn zwart of donkerbruin dwarsgestreept; meestal ook zijn de binnenste armpennen roodbruin gelijk de andere vliegpennen en niet helemaal olijfbuin zoals dit het geval is voor *monachus*.

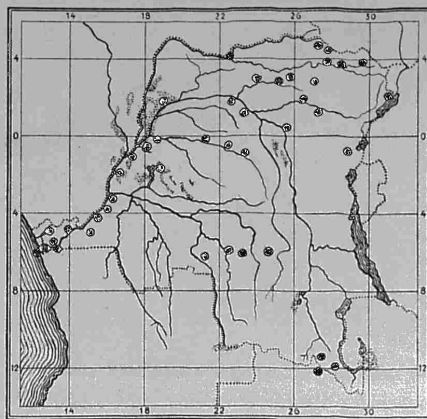
Snavel zwart; poten zwart.

Vleugel: 150-173; staart: 170-215; tarsus: 37-44; snavel: 26-30 mm.

Meer dan tachtig exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Mayumbe (CABRA). — Matadi (WEYNS). — Banana (VERMOESEN). — Malela (LANCE). — Boma (DARTEVELLE). — Mateba-eiland (DARTEVELLE). — Tshela (VLEESCHOUWERS). — Leopoldstad (HENRION). — Leopoldstad (BECQUET). — Leopoldstad (BERTEAUX). — Muanda (VRIJDAGH). — Boma (VRIJDAGH). — Leopoldstad (MAES).

Distr. Leopold II-meer: Inongo (HUISMAN). — Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Kunungu (SCHOUTEDEN).

Afb. 484. — Vindplaatsen van *Centropus senegalensis*.

Distr. Tshuapa: Bikoro (SCHOUTEDEN). — Lukolela (BOURRY). — Boende (WIJNANTS). — Ikela (DUPUIS). — Bokungu (DUPUIS).

Distr. Congo-Ubangi: Nieuw-Antwerpen (DE LA KÉTHULLE). — Bumba (WEYNS). — [Yakoma (ARNOULD)].

Distr. Stanleystad: Stanleystad (CHRISTY). — Stanleystad (WEYNS). — Elisabetha (Mevr. TIRANT). — Panga (BOCK). — Yangambi (GERMAIN).

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Bosabangi (CHRISTY). — Buta (HUTSEBAUT). — Koteli (SCHOUTEDEN). — Mauda (SCHOUTEDEN). — Bambesa (VRIJDAGH). — Tukpwo (VRIJDAGH). — Titule (HUTSEBAUT).

Distr. Kibali-Ituri: Gangala na Bodio (LAUWERS). — Faradje (SCHOUTEDEN). — Mahagi (SCHOUTEDEN).

Distr. Sankuru: Kabinda (WINDMOLDERS).

Distr. Kasai: Luluaburg (CALLEWAERT). — Kamaiembi (SCHOUTEDEN). — Belenge (SCHOUTEDEN). — Merode (WINDMOLDERS). — Hemptinne St. Benediktus (WINDMOLDERS).

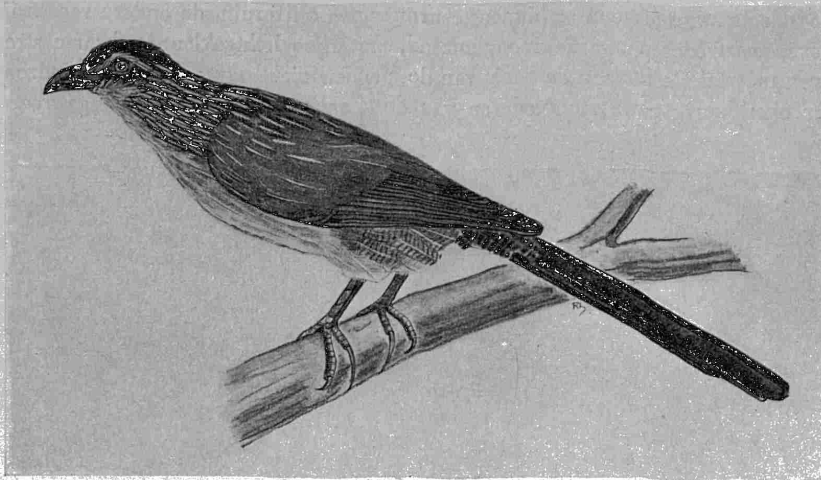
Andere vindplaatsen: Manyanga (BOHNDORFF). — Opper Lindi-riv. (EMIN). — Mukimbungu (LAMAN). — Muyomema (EMIN). — Kisantu (SCHOUTEDEN). — Eala (SCHOUTEDEN). — Ikengo (SCHOUTEDEN). — Tondou (SCHOUTEDEN). — Niangara (SCHOUTEDEN). — Dungu (SCHOUTEDEN). — Dika (SCHOUTEDEN). — Avakubi (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Kunzulu (CHAPIN).

6 b. - *Centropus senegalensis Flecki* REICHENOW.

De vorm *Flecki* bewoont het zuiden van het woongebied van de soort, tot in Zuid-Angola en Noord-

Rhodesië: HAYDOCK heeft hem onlangs niet ver van onze grens vermeld en WHITE heeft hem aan de Luapula-rivier gevonden.

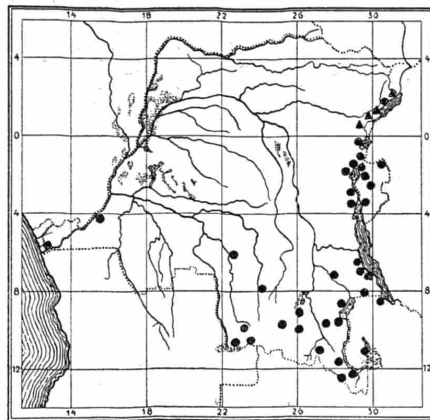
Hiertoe horen waarschijnlijk de vogels die MOURITZ in Zuidoost-Katanga zag, en die ik aan de Kafubu-rivier bij Elisabethstad aantrof. In onze verzameling bevindt zich een Koekal die LYNES

Afb. 485. — *Centropus superciliosus* HEMPR. en EHRENB. (BREUGELMANS del.).

in Ndola, aan de grens van Katanga, in Noord-Rhodesië, ingezameld heeft en die door hem en ook door CHAPIN als nauw verwant met *Flecki* wordt aangezien. In de Loangwa-vallei (N. Rhodesië) komen typische *Flecki* voor.

Deze vorm is lichter roodbruin gekleurd dan de typische vorm.

Afb. 486. — Vindplaatsen van *Centropus superciliosus*.
▲ *C. sup. superciliosus* ● *C. sup. loandae*

7. - *Centropus superciliosus* HEMPRICH en EHRENB. — Afb. 480, 485-487.

Deze *Centropus* wordt gevonden van de Kaap tot Z. Arabië, enerzijds, tot Portugees Congo, anderzijds. De typische vorm wordt in het noordoosten van Afrika en tot in de Kenya Colony en het noordoosten van onze Kolonie aangetroffen. De vorm *loandae* bewoont Neder-Congo en het zuiden en het oosten van onze Kolonie tot aan de Kivu-vulkanen en wordt verder in Angola en Portugees Congo gevonden. In Zuid-Afrika

komt een derde vorm voor: *Burchelli*. De vorm *loandae* verschilt van *superciliosus* s. str. door de grondkleur van de bovenkop, die veel donkerder is bij de typische vorm; *Centropus superciliosus* is een bewoner van de savannen.

Bovenkop, kopzijden en nek zwartbruin tot roetzwart; witte of geelwitte wenkbrauwstreep; de vederen van de nek met kamachtige, witte tekening (de schacht en de basis der baarden zijn wit); bovenrug en schoudervederen donker olijfbuin, in 't midden zwart, met dezelfde witte tekening; dekvederen olijfroodbruin, met witte tekening (soms zwartgezoomd); binnenste armpennen olijfbuin, de andere roodbruin, distaal donker; romp en bovenstaartvederen zwart, groenglanzend, met fijne lichtgekleurde dwarse strepen; stuurpenen dito, de strepen meestal slechts aan de basis van de pennen zichtbaar; een witte eindzoom. Onderzijde wit, min of meer okerkleurig gewassen; vederen van de flanken fijn zwart dwarsgestreept; de vederen

Afb. 487. — *Centropus superciliosus* op het nest.

(VAN SOMEREN fot.).

van keel en hals vertonen dikwijls zwarte vlekjes of streepjes op de baarden, tussen schacht en zoom, waardoor hier ook een kamachtige tekening ontstaat; onderstaartvederen en schenen zijn zwart dwarsgestreept.

Snavel zwart; poten loodgraauw.

Vleugel: 148-180; staart: 182-225; tarsus: 37-43; snavel: 26-32 mm.

7 a. - *Centropus superciliosus loandae* GRANT.

Een negentigtal exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Boma (SCHWETZ). — Leopoldstad (MOREELS).

Distr. Kwango: [Frans Jozef-watervallen (SCHWETZ)].

Distr. Kasai: Luluaburg (CALLEWAERT). — Hemptinne-St.-Benediktus (CALLEWAERT).

Distr. Lualaba: Kangué (DE BAILLET). — Kinda (DE BAILLET). — Kansenia (DE MONTPPELLIER).

— Kansenia (DE WITTE). — Dilolo (DE WITTE). — Mutombo Mukulu (BOUVIER en LEPLAS). — Luashi (FREYNE). — Kanzenze (DE WITTE). — Kasaji (FISHER).

Distr. Opper-Katanga: Luapula/Luombwa (DE WITTE). — Kilwa (DE WITTE). — Lukonzolwa (DE WITTE). — Kapolowe (LYNES). — Luapula-riv. (LYNES). — Dibanda, Sampwe (BOURGUIGNON). — Kole (BREDO).

Distr. Tanganika: Musosa (BREDO). — Pala (CHARLIERS). — Tembwe (HUBERT). — Moba (DE WITTE). — Kiambi (DE WITTE).

Ruanda-Urundi: Usumbura (FAIN). — Astrida (AURELIAAN). — Astrida (FAIN). — Gisagara (FAIN). — Kisenyi (BASTIAENS). — Usumbura (SCHOUTEDEN). — Kishawati (DOUCE). — Gabiro (VERHULST). — Kibingo (LESTRADE). — Madasamwa-riv. (FAIN). — Kibungu (LESTRADE).

Distr. Kivu: Ruzizi-riv. (DERCHE). — Uvira (PAUWELS). — Goma (DERCHE). — N.W. Tanganika-meer (STAPPERS). — Lulenga (SCHOUTEDEN). — Goma (BURGEON). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Rutshuru (HACKARS). — W. oever Edward-meer (HACKARS). — Molindi-riv. (DE WITTE).

Andere vindplaatsen: Katana (BABAULT). — Lufuku-riv. (BÖHM). — Bunkeya-riv. (NEAVE). — Sakanja (POYER). — Bukama (J. BEQUAERT). — Bangwelo-meer (NEAVE). — Idschwi-eiland (LOVERIDGE). — Uruwiti-vlakte (FRECHKOP).

7 b. - *Centropus superciliosus superciliosus* HEMPRICH en EHRENBERG.

27 exemplaren in onze verzameling.

Distr. Kibali-Ituri: Mahagi (SCHOUTEDEN). — Kasenyi (BREDO). — Kasenyi (LEFÈVRE). — Ischwa (VRIJDAGH). — Mahagi (VRIJDAGH). — Niarembe (VRIJDAGH). — Bogoro (VRIJDAGH). — Kawa (BREDO).

Distr. Kivu: Oude Missiepost St. Gustaaf (PILETTE). — Bigoisagua (PILETTE).

Andere vindplaats: Ndussuma (EMIN).

FAM. MUSOPHAGIDAE

De Musophagiden omvatten de Toerako's, de Bananeneters, de welbekende Bulikoko, en verwante soorten; de benaming Bananeneters is ietwat misleidend, daar ze zich vooral met andere kost voeden dan bananen; in Zuid-Afrika worden ze Loeries genaamd. Ze komen alleen in Zwart-Afrika voor.

't Zijn betrekkelijk grote Vogels, die meestal een mooi, soms prachtig en glanzend vederkleed dragen. Sommige bewonen het woud, andere de savannen, enkele soorten zijn aan het bergwoud eigen. Ze leven, meestal gezellig, in de boomkruinen en men ziet ze daar vlug lopen of huppelen, op zoek naar voedsel. Dit bestaat in hoofdzaak uit plantaardige kost, vruchten (zelfs steenvruchten), zaden, bloemen, knoppen enz.; maar ook Insecten worden opgenomen.

Alle Musophagiden zijn sierlijk gebouwd, met slank lichaam, korte hals en middelmatig grote kop, die in veel gevallen een vederen kuif of een helm vertoont; de snavel is kort, hoog, met sterk gebogen bovenlijn en meestal gekielde bovenkaak, waarvan de randen min of meer duidelijke inkervingen of tanden vertonen; de vleugels zijn meestal afgerond, korter of langer dan de staart; pen: is de langste; de staart is afgerond, 10 stuurpennen; de poten vertonen drie tenen naar voren, één naar achteren, maar teen 4, dus de buitenste teen van voren, kan min of meer naar achteren draaien, soms bijna even ver als teen I; een kort vlies tussen de voortenen.

Bij veel Musophagiden zijn de slagpennen ten minste gedeeltelijk mooi rood gekleurd. Men heeft lange tijd gedacht dat de rode kleur (de turacin, een koperpigment) in water oplosbaar was en men vertelde dat deze roodvleugelige Vogels hun mooie kleur verloren wanneer hun vleugels nat werden, door de regen b. v.: pas later, na opdroging, zou de rode kleur terug gevormd worden. Het is nu definitief bewezen, vooral door de waarnemingen van MOREAU en PHILLIPS, dat zulks bepaald vals is. Vogels in open lucht gehouden, en die dus aan de regen waren blootgesteld, vertoonden geen teken van verlies van de turacin.

De nesten van de Musophagiden worden tussen het gebladerte op bomen aangelegd en zijn betrekkelijk eenvoudig (Afb. 488). De uit het ei komende kuikens zijn bevederd en in staat zich zelf te behelpen.

Acht genera zijn tot hertoe in onze gebieden gevonden geworden; een negende (*Proturacus*) zal er misschien ook aangetroffen worden. Men kan deze negen genera als volgt onderscheiden:

1. a. Bovenzijde en vleugels blauw tot grijsblauw, zonder glans of met heel weinig glans. Een zwarte kuif aan de bovenkop. Stuurpennen lichtgekleurd aan de bovenzijde, met brede, zwarte, dwarse band vóór het einde. Handpennen nooit rood. Neusopeningen vrij. . . *Corythaeola* (blz. 499).
- b. Anders gekleurd. Vertonen de stuurpennen een dwarse, zwarte band, dan is de bovenzijde nooit

- blauw, noch groen, noch violet. Kuif nooit zwart (soms zijn de kuifvederen apicaal zwart). Neusopeningen meestal vrij, soms (*Tauraco*) door vederen bedekt. 2.
2. a. Bevedering ten minste grotendeels groen of blauw of violet, glanzend. De handpennen zijn grotendeels rood. 3.
- b. Bevedering grotendeels grijs tot bruingrijs; ten hoogste een min of meer duidelijke groene kropvlek, op witte achtergrond. Handpennen nooit rood. Neusopeningen vrij. 7.
3. a. Bovenkaak gezwollen, boven het voorhoofd verlengd, aan de bovenzijde afgerond. Bevedering blauw of violet, de kuif rood. Neusopeningen vrij. *Musophaga* (blz. 502).
- b. Bovenkaak compres, meestal gekield, nooit boven het voorhoofd verlengd. Bevedering nooit helemaal blauw of violet, ten minste gedeeltelijk groen. De kuif nooit helemaal rood. 4.

Afb. 488. — Een Toerako (*Tauraco Hartlaubi* FISCHER en REICHENOW)
op zijn nest. — Oost-Afrika. (VAN SOMEREN fot.).

4. a. Kuif metaalglanzend groen of violet. Dekvederen gedeeltelijk blauw-violet tot violet of grauwblauw. Neusopeningen vrij. 5.
- b. Kuif nooit metaalglanzend. Dekvederen groen. 6.
5. a. Snavel smal, de bovenkaak gekield, vooral aan de basis. Dekvederen blauwviolet tot violet. *Ruwenzorornis* (blz. 508).
- b. Snavel breder, de bovenkaak afgerond. Dekvederen grauwblauw. *Gallirex* (blz. 510).
6. a. Neusopeningen spleetvormig en vrij. *Proturacus* (blz. 499).
- b. Neusopeningen afgerond en door vederen bedekt. *Tauraco* (blz. 493).
7. a. Kop gedeeltelijk onbevederd (kopzijden, kin). Bovenzijde grotendeels bruingrijs of donkergrijs. Onderzijde wit van voren, met min of meer duidelijke groene kropvlek. *Gymnoschizorhis* (blz. 506).
- b. Kopzijden en kin zijn bevederd. Krop nooit wit noch met groene vlek. 8.
8. a. De kuif bedekt de hele bovenkop. Rug eenkleurig bruinachtig grijs of ongeveer zó. *Corythaixoides* (blz. 504).
- b. Een kuif lange, puntige vederen aan de achterkop. Rug grijs met zwarte schachtstrepen. *Crinifer* (blz. 504).

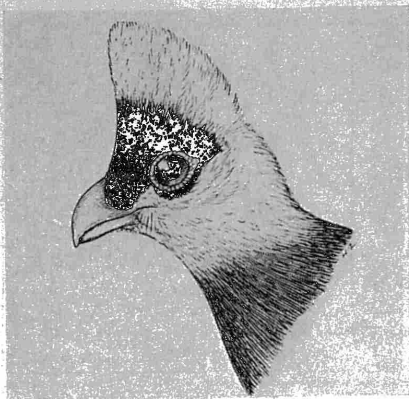
GENUS TAURACO (*Turacus auct.*).

Dit zijn de Toerako's, of Helmvogels of groene Loeries.

Snavel gekield, smal, compres; de neusgaten aan zijn basis gelegen en met naar voren gerichte borstelvormige vedertjes bedekt; een helmachtige vederenkuif, die min of meer lang is; oogomgeving onbevederd; handpennen (behalve pen I) en buitenste armpennen grotendeels rood; bevedering grotendeels groen.

De soorten Toerakos of Groene Loeries die in onze Kolonie voorkomen kunnen gemakkelijk als volgt worden onderscheiden:

1. *a.* Wangen en keel zijn wit. 2.
- b.* Wangen en keel zijn groen, met witte tekeningen. 3.
2. *a.* De kuif is wit. *Tauraco leucolophus.*
- b.* De kuif is grotendeels rood, de vederen wit aan het einde. *Taur. erythrolophus.*

Afb. 489. — *Tauraco leucolophus* HEUGLIN.
(naar CHAPIN).

3. *a.* De kuif is helemaal groen, lang en puntig. *Taur. persa.*
- b.* De kuifvederen zijn distaal wit of rood of zwart. 4.
4. *a.* De kuifvederen zijn rood of zwart aan het einde. *Taur. macrorhynchus.*
- b.* De kuifvederen zijn wit aan het einde. 5.
5. *a.* Kuifvederen geleidelijk langer, de kuif betrekkelijk kort (Afb. 492). *Taur. Schütti.*
- b.* Kuifvederen gedeeltelijk zeer lang, gedeeltelijk korter (Afb. 491). *Taur. Livingstonii.*

1. - *Tauraco erythrolophus* VIEILLOT.

Deze soort, de Roodkuifloerie, bewoont Angola tot aan de linkeroever van de Congo-stroom. Tot hertoe werd ze in onze gebieden nooit aangetroffen. Maar we danken de heer P. JANSSENS exemplaren er van, die hij op Portugees gebied aan de linkeroever van de stroommonding heeft ingezameld. Deze Vogel zou misschien tussen Matadi en Popokabaka kunnen voorkomen.

De kuif is middelmatig lang; de bovenkop, ook de kuif, en de nek zijn bloedrood, de kuifvederen apicaal wit, maar aan de basis lichtgrijs tot groenachtig; bovenzijde, met dekvederen, metaalgroen, de zoom van de vederen enigszins goudglanzend; romp en bovenstaartvederen donkerder, in 't blauw overgaand; stuurpennen purperblauw, de zoom min of meer groenglanzend; kopzijden en kin wit; keel, borst en bovenrug groen; buik, onderstaartvederen en schenen asgrauw tot leizwart, min of meer glanzendgroen gewassen; handpennen (behalve I) en buitenste armpennen rood tot purperrood, het einde en de zoom zwart of violetzwart.

Snavel geel, de bovenkaak basaal olijfgroen; poten zwart.

Vleugel: 160-180; staart: 177-200; tarsus: 36-42; snavel: 22-26 mm.

Vier exemplaren in onze verzameling.

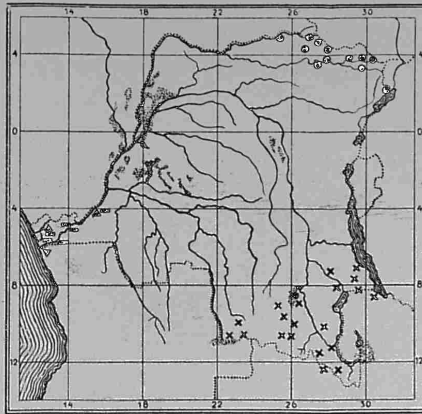
2. - *Tauraco leucolophus* HEUGLIN. — Afb. 489 en 490.

De Witkuifloerie of Witkuiftoerako.

Deze soort bewoont de savannen, van Nigeria tot Kameroen, het noorden van Belgisch Congo, Uganda, en Oost-Afrika.

De kuif is hoog en bestaat uit geleidelijk langer, losbaardige vederen; ze reikt over de achterkop.

Bovenkop van de snavel af tot boven het oog violet zwart, maar de kuif is grotendeels wit; de achterkop, de bovennek, de wangen en de keel zijn eveneens wit, de keel dikwijls ietwat groen gewassen; onder het oog een smalle, violetzwarte streep; rug, romp, bovenstaartvederen en staart zijn purperblauw tot violetblauw, glanzend (de romp en de bovenstaartvederen minder), de bovenrug groen gelijk de hals, de borst en de kleine dekvederen; buik, onderstaartvederen en schenen leigrauw, dikwijls glanzend blauw- of violetgewassen.

Afb. 490. — Vindplaatsen van *Tauraco*.
 ▽ *T. erythrolophus*. ▲ *T. macrorhynchus*.
 × *T. Livingstonii*. ● *T. leucolophus*.
 ■ *T. persa*.

Snavel olijfgroen aan de basis, distaal en aan de bovenkiel geel.

Vleugel: 160-185; staart: 165-200; tarsus: 34-40; snavel: 23-25 mm.

Een dertigtal exemplaren.

Distr. Uelé: Dika (SCHOUTEDEN).

Distr. Kibali-Ituri: Mahagi (SCHOUTEDEN). — Nierombe (SCHOUTEDEN). — Abimva (SCHOUTEDEN). — Faradje (SCHOUTEDEN). — Faradje (VRIJDAGH). — Gangala na Bodio (LOUWERS).

Andere vindplaatsen: Bafuka (PIACCIA). — Semio (BOHDORFF). — Doruma (BOHDORFF). — Mundu (EMIN). — Uere-riv. (JUNKER). — Ekibondo (REHN). — Kodja-berg (ALEXANDER). — Niangara (CHAPIN). — Aba (CHAPIN).

3. - *Tauraco Livingstonii* GRAY.

Deze Toerako, LIVINGSTONE'S Loerie, bewoont de savannen van Oost-Afrika, van de Kenya Colony tot Zoeloeland, en wordt teruggevonden tot in Angola en Katanga. Verscheidene vormen worden onderscheiden, waarvan een enkele in onze Kolonie voorkomt. De lengte van de kuifvederen en de kleur van de stuurpennen, van de schoudervederen, en zelfs van de kuifvederen, verschillen volgens de onderzochte vormen.

3 a. - *Tauraco Livingstonii marungensis* REICHENOW (Schalowi ap. CHAPIN). — Afb. 490 en 491.

De kuif is heel lang, merklijk langer dan de kop, de vederen smal en van ongelijke lengte, de langste tot 11 cm. lang en veel langer dan de kortste.

Kop, hals en borst zijn groen; de kuifvederen distaal wit; een zwarte streep onder het oog verbreedt zich naar voren tot een vlek; onder deze, een witte streep; een andere, kortere witte streep vóór en boven

het oog; rug, schouder- en binnenste armpennen glanzend groen; romp, bovenstaartvederen en stuurpennen donkerblauw glanzend (onder een bepaald licht glanzende vederen van de bovenzijde blauwgroen, met groene zoom); buik, onderstaartvederen en schenen aszwart, groen gewassen.

Snavel oranjegeel tot bruinrood tot zwart; poten zwart.

Vleugel: 163-190; staart: 165-200; tarsus: 34-44; snavel: 23-29 mm.

Een zestigtal exemplaren.

Distr. Tanganika: Kiambi (DE WITTE). — [Tembwe (SCHOUTEDEN)].

Distr. Opper-Katanga: Elisabethstad (SCHOUTEDEN). — Lubumbashi-riv. (DE RIEMAECKER). — Kasepa-riv. (DE RIEMAECKER). — Mumena (DE RIEMAECKER).

Afb. 491. — *Tauraco Livingstonii marungensis* REICHENOW.
(BREUGELMANS del.).

Distr. Lualaba: Kipiri (DE BAILLET). — Funda Biabo (DE BAILLET). — Kinda (DE BAILLET). — Kansenia (DE WITTE). — Nyonga (DE WITTE). — Kanzenze (DE WITTE). — Dilolo (DE WITTE). — Kanzenze (LEFÉBURE). — Luashi (FREYNE). — Dilolo (HUTSEBAUT). — Kasaji (FISHER).

Andere vindplaatsen: Pala (BÖHM). — Kaue-riv. Luvua-riv., Lugoma-riv., Lufua-riv., Lulenge-riv., Lufuku-riv., Upemba-meer (BÖHM). — Marungu (BÖHM). — Opper-Lofu-valley (NEAVE). — Z. O. Katanga (MOURITZ).

CHAPIN noemt in zijn « Birds » deze vogel *Livingstoni Schalowi*, en beschouwt *marungensis* als een synoniem van *Schalowi*. MOREAU 1943 is van oordeel dat het hier twee verschillende vormen gelden. Onze Katanga-vogels dienen dan de naam te dragen van *marungensis*.

4. - *Tauraco macrorhynchus* FRASER.

Deze soort bewoont het woud. In onze Kolonie wordt ze alleen in Neder-Congo gevonden, waar de vorm *Verreauxi*, met roodgetipte groene kuifvederen, voorkomt; de typische vorm heeft zwartgetipte kuifvederen en wordt slechts in Brits West-Afrika aangetroffen, van Sierra-Leone tot de Goudkust.

4 a. - *Tauraco macrorhynchus Verreauxi* SCHLEGEL. — Afb. 490.

De vorm *Verreauxi* is mij alleen uit Mayumbe bekend, maar werd vroeger van de Stanley-Pool ver-

meld. Het zou interessant zijn deze vogel in de wouden van deze streek terug te vinden. Het woongebied van *Verreauxi* strekt zich van Z. Nigerië tot Kameroen en Neder-Congo uit.

Kuif betrekkelijk kort, de vederen geleidelijk langer. Kop, nek, hals en borst zijn groen, de kuifvederen rood aan het einde; aansluitend op een zwarte vlek van voren, een zwarte streep onder het oog, en daaronder een langere, witte streep; bovenzijde, dekvederen en binnenste armpennen mooi violetblauw (maar groen onder een bepaald licht), de stuurpennen staalgroen met blauwe glans onder een bepaald licht; buik, onderstaartvederen en schenen leizwart, de vederen distaal min of meer groenglanzend; armpen 1 zwartbruin tot violetzwart, de volgende handpennen en de buitenste armpennen rood, met zwarte of violetzwarte zoom en eindstuk.

Snavel rood, distaal geel of oranjegeel; poten leizwart.

Vleugel: 155-178; staart: 160-185; tarsus: 34-43; snavel: 23-26 mm.

Vijf exemplaren in onze verzameling.

Distr. Neder-Congo: Kisala (SCHOUTEDEN). — Buma (SCHOUTEDEN). — Ganda Sundi (SCHOUTEDEN).

Andere vindplaats: Stanley-Pool (THEUSZ).

5. - *Tauraco persa* LINNAEUS.

De Groenkuifloerie is een bewoner van het woud; deze Toerako is bekend van Z. Nigerië tot aan de Ubangi-rivier, enerzijds, tot Neder-Congo en Noord-Angola, anderzijds.

Drie vormen worden onderscheiden. De typische vorm heeft onder het oog een fijne, zwarte streep en daaronder een brede, witte streep; — de vorm *Zenkeri* heeft eveneens een fijne zwarte streep, maar de witte streep daaronder is smal; — een derde vorm, *Buffoni*, die thuis hoort in Liberia, vertoont daarentegen een brede, zwarte streep en de witte streep is fel gereduceerd of zelfs afwezig. De typische vorm alleen komt in onze Kolonie voor.

5 a. - *Tauraco persa persa* LINNAEUS. — Afb. 490.

De typische vorm van *persa* wordt gevonden van de Ivoorkust tot Mt Kameroen, maar ook van Gaboen tot Neder-Congo en Noord-Angola.

De kuif is lang en puntig, de vederen losbaardig, en oneven lang. Kop met kuif, nek, hals, bovenrug, kleine dekvederen en borst zijn groen; achterraag, romp, bovenstaartvederen en stuurpennen, middel- en grote dekvederen en binnenste armpennen donkerviolet, glanzend (de romp minder), ten minste gedeeltelijk koperbruin onder een bepaald licht; een zwarte vlek van voren onder het oog zet zich naar achteren als een streep voort; onder deze zwarte streep, een witte band; een kortere witte streep van voren boven het oog; buik, onderstaartvederen en schenen as- of leizwart, lichtjes violet gewassen; handpen 1 zwart of zwartbruin, de andere handpennen en de buitenste armpennen grotendeels rood, met zwarte of zwartbruine zoom en einde.

Snavel roodgeel, rood, donkerrood of bruinrood, het einde donkerder; poten leizwart; oogleden rood.

Vleugel: 172-183; staart: 180-200; tarsus: 38-44; snavel: 22-27 mm.

Dertien exemplaren in ons bezit.

Distr. Neder-Congo: « Mayumbe » (CABRA). — Temvo (SCHOUTEDEN). — Kiniati (GHESQUIÈRE). — Matadi (DARTEVELLE). — Soyo (DARTEVELLE). — Boma (COCU).

Andere vindplaatsen: Stanley-Pool (THEUSZ). — Manyanga (BOHNDORFF). — Leopoldstad (BOHNDORFF). — Mukimbungu (LAMAN). — Luki (JULLIEN). — Brazzaville (MALBRANT). — Kidada (SCHOUTEDEN). — Zobe (PETIT).

5 b. - *Tauraco persa Zenkeri* REICHENOW.

Deze vorm wordt van Kameroen tot Equatoriaal Frans Afrika en wel tot aan de Ubangi-rivier gevonden. Daar deze vogel in Bangui door DYBOWSKI ingezameld is geworden, meent CHAPIN dat hij ook in het noordwesten van Belgisch Congo zou kunnen aangetroffen worden. BERLIOZ is van oordeel dat *Zenkeri* niet mag behouden blijven en een synoniem is van *persa persa*.

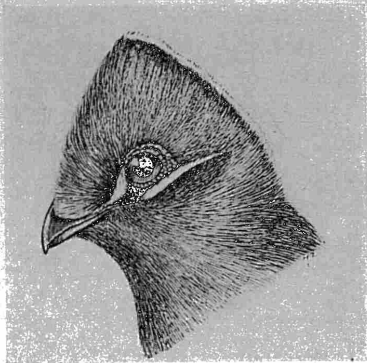
Wij bezitten *Zenkeri* uit Kameroen.

6. - *Tauraco Schütti* CABANIS. — Afb. 492-493.

De gewone Helmloerie is de Toerako die over het grootste deel van onze Kolonie, in het woud, voorkomt; de soort wordt gevonden van Noord-Angola, over Kwango en Kasai tot in Noord-Congo, Uganda, Ruanda-Urundi en aan het Tanganika-meer. In dit uitgestrekt Congolese woongebied worden vier verscheidene vormen onderscheiden, waarbij de kleur van de bovenzijde merkelijke verschillen vertoont.

De kuif van *Tauraco Schütti* is betrekkelijk kort, de vederen geleidelijk langer (Afb. 492).

Bovenkop en nek groen, de kuif eveneens, de vederen met wit einde; wangen, onderzijde van de kop, en borst groen; een zwarte vlek onder het oog, van voren, zet zich als een fijne streep min of meer naar achteren voort; daaronder een lange, witte streep; vóór en boven het oog een andere, korte, witte streep; buik, onderstaartvederen en schenen lei- tot bruinzwart, soms glanzendgroen gewassen; eerste handpen zwart of violetzwart, de andere handpennen en de buitenste armpennen rood, met zwart of violetzwart einde en zwarte zoom (deze zoom soms heel fijn); rug, romp, schouder- en dekvederen, en stuurpennen glanzend groen, of blauwgroen, of blauwviolet of donkerviolet, volgens de onderzochte vorm.

Afb. 492. — *Tauraco Schütti Emini* REICHW.
(naar CHAPIN).

Snavel zwart. Poten zwart.

Vleugel: 160-170; staart: 165-200; tarsus: 36-39; snavel: 21-25 mm.

Vier vormen worden onderscheiden. Bij *Schütti Schütti* zijn de bovenzijde en de stuurpennen donkerviolet; — bij *Sch. Sharpei*, blauwviolet; — bij *Sch. Finschi* is de bovenzijde blauwgroen en zijn de stuurpennen min of meer violet; — bij *Sch. Emini* is de bovenzijde glanzend groen.

6 a. - *Tauraco Schütti Emini* REICHENOW.

Deze vorm bewoont heel het gebied in het oosten van onze Kolonie, tot in Ruanda en in Uganda; in het westen werd hij tot in Niangara, Faradje en Medje gevonden.

Bovenrug, schouder- en dekvederen, en binnenste armpennen zijn mooi glanzend- of metaalgroen, de zoom meer glanzend; de stuurpennen zijn blauwgroen of groen, gelijk de romp en de bovenstaartvederen.

Een tachtigtal exemplaren.

Distr. Uelé: Medje (CHAPIN). — Rungu (SCHOUTEDEN).

Distr. Stanleystad: Angumu (DYLEFF).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Bondo Mabe (SCHOUTEDEN). — Kawa (BREDO). — Mongbwalu (MEYER, LEPERSONNE). — Aboro-woud (VRIJDAGH).

Distr. Kivu: Ruzizi (PAUWELS). — Baraka (PAUWELS). — Sibatwa (PAUWELS). — Beni (BORGERHOFF). — N. W. Tanganika-meer (GRAUER). — Beni (GRAUER). — Beni/Mawambi (GRAUER). — Zambo (BONNEVIE). — Luvungi (PILETTTE). — Lesse (PILETTTE). — Beni (PILETTTE). — Makojoba (PILETTTE). — Beni (BONNEVIE). — Lulenga (SCHOUTEDEN). — Burunga (SCHOUTEDEN). — Beni (HACKARS). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Kamatembe (DE WITTE). — Beni (LISFRANC). — Rugari (FRECHKOP). — Lutunguru (PRIGOGINE). — Lutunguru (DYLEFF). — Butembo (DYLEFF). — Butembo (DYLEFF en PRIGOGINE). — Butembo/Lutunguru (DYLEFF). — Ruwenzori (Ruwenzori Expedition).

Ruanda-Urundi: Karisimbi-vulkaan (FAIN). — Rugege-woud (FAIN). — Congo/Nijl-kam (FAIN).

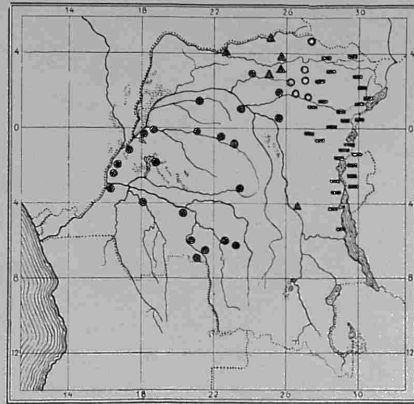
Andere vindplaatsen: Oud Irumu (EMIN). — Ipotó (EMIN). — Ukaika (GRAUER). — Ekibondo (REHN). — Malisawa (GYLDENSTOLPE). — Simbo (GYLDENSTOLPE). — Mokoto-meren (BABAUPT). — Batama (CHAPIN). — Gamangui (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Faradje (CHAPIN). — Niragongo-vulkaan (CHAPIN). — Kabobo (BREDO).

6 b. - **Tauraco Schütti Finschi** REICHENOW.

Deze vorm is bekend uit de streek tussen Doruma in het noorden en Medje en Bomili in het zuiden. Bovenrug, schouder- en dekvederen en binnenste armpennen zijn blauwgroen; de stuorpennen donkerder, de middelste pennen vooral, min of meer violet.

15 exemplaren in onze verzameling.

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Medje (CHRISTY). — Kifuku Nawa-riv. (SCHOUTEDEN).

Afb. 493. — Vindplaatsen van *Tauraco Schütti*.
 ■ *T. Schütti Emini*. ● *T. Schütti Schütti*.
 ○ *T. Schütti Finschi*. ▲ *T. Schütti Sharpei*.

Distr. Stanleystad: Panga (SCHOUTEDEN). — « Stanleystad-distr. » (WEYNS). — Bomili (DE MEDINA).

Andere vindplaatsen: Doruma (BOHNDORFF). — Bomokandi-riv. (BOYD ALEXANDER).

6 c. - **Tauraco Schütti Schütti** CABANIS.

Deze vorm bewoont het centraal woud, tot in Kasai en Kwango in het zuiden.

Bovenrug, schouder- en dekvederen en binnenste armpennen zijn prachtig violet; de stuorpennen eveneens.

Een zestigtal exemplaren.

Distr. Leopold II-meer: Inongo (HUISMAN). — Kunungu (SCHOUTEDEN). — Kiseke (VLEESCHOUWERS). — Kwamouth (KELE). — Dwa (GWE). — Bolobo (KELE). — Neder-Kwilu-riv. (ROULING).

Distr. Tshuapa: Ikengo (SCHOUTEDEN). — Eala (SCHOUTEDEN). — Lukolela (LECOCQ). — Coquilhatstad (ENGELS). — Lukolela (BOURRY). — Boende (WIJNANTS). — Ikela (DUPUIS). — Bokungu (DUPUIS). — Boende (HUIJPENS). — Bolunga (DUPUIS).

Distr. Uelé: Djamba (SCHOUTEDEN).

Distr. Stanleystad: Elisabetha (MEV. TINANT). — Banalia (NAHAN).

Distr. Sankuru: N. Sankuru (GHESQUIÈRE).

Distr. Kasai: Tshikapa (SCHOUTEDEN). — Gombe, Kasai (SCHOUTEDEN). — Basongo (SCHOUTEDEN). — Kamaiembi (SCHOUTEDEN). — Luluaburg (CALLEWAERT). — Merode (WINDMOLDERS). — Kabwe (WINDMOLDERS).

Andere vindplaatsen: Stanleystad (CHAPIN). — Lulonga-riv. (ap. BANNERMAN).

6 d. - *Tauraco Schüttsi Sharpei* REICHENOW.

Deze vorm is bekend van Semio in het noorden tot de streek van Kasongo in het zuiden.

Bovenrug, schouder- en dekvederen en binnenste armpennen, alsmede de stuurpennen, zijn glanzend blauwviolet.

Een twintigtal exemplaren in ons bezit.

Distr. Uelé: Bambili (HUTEREAU). — Buta (HUTSEBAUT). — Titule (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH).

Distr. Congo-Ubangi: [Yakoma (ARNOULD)].

Distr. Maniema: Wazimba-woud, ten N. W. van Kasongo (VAN DELFT).

Andere vindplaats: Semio (BOHNDORFF).

GENUS PROTURACUS BATES.

Dit is een merkwaardige Vogel, die op het eerste zicht merkkelijk aan een *Tauraco* herinnert. De neusopeningen zijn echter vrij (bij *Tauraco* zijn ze door vederen bedekt) en spleetvormig (bij *Tauraco* zijn ze afgerond); de snavel is gekield, met fel gebogen bovenkaak.

Een enkele soort.

Afb. 494. — Kop van *Proturacus Bannermani* BATES (naar BATES).

1. - *Proturacus Bannermani* BATES. — Afb. 494.

Deze mooie Toerako werd door BATES in het donker bergwoud van Kameroen ontdekt en weinig exemplaren er van zijn tot hiertoe bekend. Ik vermeld de soort hier, daar het toch mogelijk is dat *Proturacus Bannermani* in onze gebieden zou teruggevonden worden.

De kleur van de Vogel is bijna identisch met deze van *Tauraco erythrolophus* (zie blz. 493). De kuif is echter distaal helemaal rood (bij *Tauraco erythrolophus* zijn de vederen apicaal wit), de wangen zijn grijs (niet wit), de kin eveneens enz.

De snavel is geel maar de kiel van de bovenkaak is donkerrood.

Vleugel: 162-169; staart: 173-183; tarsus: 34-35; snavel: 23-25 mm. (volgens BANNERMAN).

Geen exemplaar in onze verzameling.

GENUS CORYTHAEOLA HEINE.

Grote Musophagiden waarvan de snavel zijdelings merkkelijk compres en de bovenkaak duidelijk gekield is; de neusgaten zijn afgerond en liggen op de halve hoogte van de kaak, dicht bij het einde dan bij de basis, ze worden niet door vederen bedekt; teugel en oogomgeving naakt; een kuif lange en brede vederen.

Een enkele soort.

1. - *Corythaeola cristata* VIEILLOT. — Afb. 495-496.

Dit is de welbekende Reuzentoerako, de Bulikoko van de inboorlingen, de « Blauwe Fazant » van veel Europeanen. Deze Vogel komt overal voor waar wouden zijn: van Senegal tot Uganda en tot Angola, evenzeer uit uitgestrekte wouden als in galerijwouden; secundaire wouden met schermboomen (*Musanga*) worden bijzonder bezocht.

Voorhoofd, kopzijden, nek en hals, keel, rug, bovenstaartvederen en mantel zijn mooi grijsblauw, ietwat groen gewassen, tot (onder bepaald licht) donkerblauw; de kuif aan de bovenkop is zwart (de basis der vederen is blauwgrijs); aan de bovenzijde zijn de slagpennen levendiger blauw dan de rug, met zwarte

Afb. 495. — *Corythaeola cristata* VIEILLOT.

(VAN SOMEREN del.).

schacht, de binnenvlag dikwijls violetzwart aan de rand; borst en buikmidden zijn lichtgroen of geelgroen gekleurd; schenen, flanken en onderstaartvederen roodbruin tot kastanjebruin; de vier middenstuurpennen grijsblauw aan de bovenzijde, met brede, violetzwarte, dwarse band vóór het einde; de andere stuurpennen grotendeels groenachtig geel, de basis en het einde grijsblauw, met brede purperzwarte, dwarse band vóór het einde, een smalle, grijsblauwe streep tussen het geel en het zwart; schachten van de stuurpennen zwart of bruin aan de bovenzijde, geel aan de onderzijde voor de zijpennen; kleine ondervleugeldekvederen grijsblauw, de andere zwart; aan de onderzijde zijn de slagpennen, de middenstuurpennen en de basis en het einde van de andere pennen zwart, met purperen glans.

Snavel mooi goudgeel, met rode tip; poten leigrauw tot zwart.

Vleugel: 303-360; staart: 330-400; tarsus: 45-60; snavel: 35-41 mm.

Bij de *Juv.* is de bovenkop helemaal zwart of bruinzwart, zonder kuif, en is de onderzijde van de vogel asbruin tot bruinzwart.

Ongeveer 150 exemplaren in onze verzameling.

Distr. Neder-Congo: Mayumbe (SOLON). — Temvo (SCHOUTEDEN). — Leopoldstad (HENRION).

— Djili, 20 km. ten O. van Leo (VAN DELFT). — Matadi, Kionzo (DARTEVELLE). — Boma (COCU). — Seke Banza (VRIJDAGH). — [Makaia Ntete (DA SILVA)].

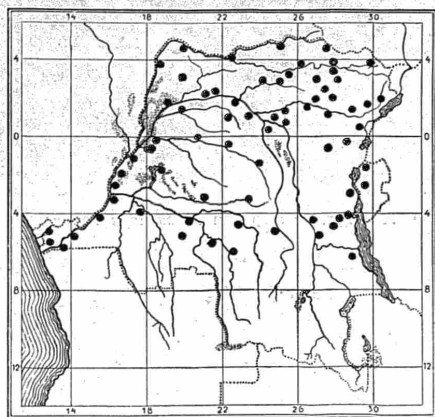
Distr. Leopold II-meer: Inongo (HUISMAN). — Mongende (SCHOUTEDEN). — Kiseke (VLEESCHOUWERS). — Neder Kwilu-riv. (ROULING).

Distr. Tshuapa: Eala (MAYNÉ). — Eala (SCHOUTEDEN). — Bikoro (SCHOUTEDEN). — Wambanga (BOCK). — Lukolela (LECOQ). — Boende (WIJNANTS). — Boende (HUYPENS). — Bokota (DUPUIS). — [Moma (MOLIN)]. — Eiland bij Coquilhatstad (DE RIEMAECKER).

Distr. Congo-Ubangi: Umangi (DE LA KÉTHULLE). — Umangi/Lisala (DE LA KÉTHULLE). — Banzystad/Mokwange (HUTEREAU). — Libenge (GOLENAUX). — [Yakoma (ARNOULD). — Karawa (WALLIN)].

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Buta (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH). — Rungu (SCHOUTEDEN).

Distr. Stanleystad: Stanleystad (WEYNS). — Banalia (NAHAN). — Banalia/Panga (J. BEQUAERT).

Afb. 496. — Vindplaatsen van *Corythaeola cristata*.

— Elisabetha (MEVR. TINANT). — Barumbu (GHESQUIÈRE). — Angumu (DYLEFF). — Isangi (CAMPS). — Ilambi (SCHWETZ). — Nepoko-riv. (HENRION). — Panga (SCHOUTEDEN). — Yangambi (VRIJDAGH). — [Alberta (MEVR. TINANT)].

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE).

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Kaboge, N. W. Tanganika (PAUWELS). — W. Luvungi (PAUWELS). — Assumba (PILETTE). — Beni (BONNEVIE). — Butembo (PRIGOGINE). — Butembo (DYLEFF). — Lutunguru (PRIGOGINE). — Lucomesa (PRIGOGINE). — Molundja (PRIGOGINE).

Ruanda-Urundi: Rugege-woud (LESTRADE). — Rugege-woud (FAIN). — Mohasi-meer (LESTRADE).

Distr. Maniema: Kasongo (VAN DELFT). — Munie Mboka (PILETTE). — Niembo (PAUWELS).

Distr. Tanganika: Tugulu, ten Z. W. van Albertstad (LEJEUNE). — Kongolo (DE RIEMAECKER).

Distr. Sankuru: Tshofa (MEVR. M. BEQUAERT). — [Inkongo (WILSON)].

Distr. Kasai: « Kasai » (Cie du Kasai). — Basongo (SCHOUTEDEN). — Luebo (SCHOUTEDEN). — Luluaburg (CALEWAERT).

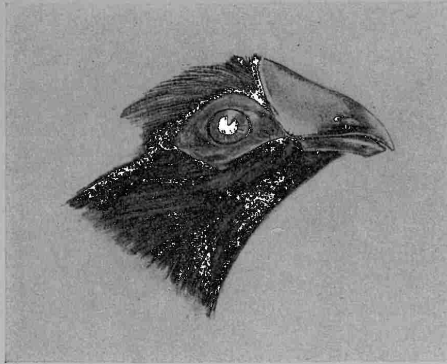
Distr. Kwango: Baaba, Atene (CHARLIERS).

Andere vindplaatsen: Zobe (Petit). — Semio (BOHDORFF). — Oud Irumu (EMIN). — Ipoto (EMIN). — Bogoie (MECKLEMBURG). — Mukimbungu (LAMAN). — Moera (GRAUER). — Ukaika (GRAUER). — Dungu-riv. (EMIN). — Malisawa (GYLDENSTOLPE). — Saidi (REHN). — Ekibondo (REHN). — Batama (CHAPIN). — Avakubi (CHAPIN). — Gayu (CHAPIN). — Manamama (CHAPIN). — Gamangui (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Niangara (CHAPIN). — Aba/Faradje (CHAPIN). — Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Djamba (SCHOUTEDEN). — Koteli (SCHOUTEDEN). — Bambili (SCHOUTEDEN). — Mauda (SCHOUTEDEN). — Lendu-vlakte (VRIJDAGH).

GENUS MUSOPHAGA ISERT.

Snavel zijdelings en naar achteren gezwollen, boven het voorhoofd helmachtig verlengd (Afb. 497); de bovenkaak niet gekield, maar afgerond; neusgaten elliptisch, waagrecht, rondom het midden van de hoogte gelegen, dicht bij het einde dan bij de basis van de snavel, basaal niet door de vederen bedekt; teugel en oogomgeving naakt; een kuif.

Een enkele soort.

Afb. 497. — Kop van *Musophaga Rossae*.

Afb. 498. — *Musophaga Rossae* GOULD. (VAN SOMEREN del.).

1. - **Musophaga Rossae** GOULD. — Afb. 497-499.

De Bananeter is een prachtige vogel, die aan de rand van het woud of in savannen wordt gevonden. Hij wordt aangetroffen van Kameroen tot Oost-Afrika, Noord-Rhodesië en Angola.

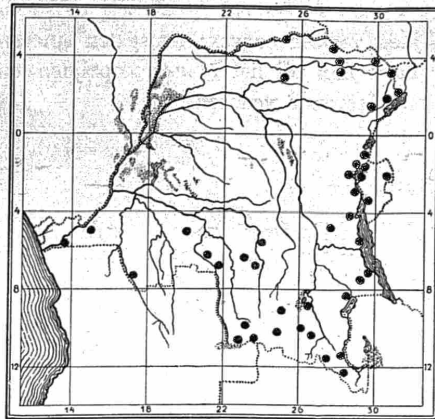
De bovenzijde en de dekvederen zijn glanzend zwart, met hevige violette, purperen of lila glans; de kuif (verlengde vederen van de bovenkop) is mooi donkerrood gekleurd; de slagpennen, met uitzondering van de eerste (die zwart is, min of meer violet gewassen) en van de binnenste (die gekleurd zijn gelijk de rug) zijn mooi purperrood, met zwarte of bruinzwarte, violetglanzende, zoom en (breder) einde van de pennen. Keel en borst van voren eveneens zwart, met hevige violette glans; van achteren gaat de kleur in het staalblauw over, en de buik en de onderstaartvederen zijn zwart of aszwart, de zoom der vederen lichtjes glanzend; aan de onderzijde zijn de stuurpennen zwart.

Snavel oranjegeel, distaal rood, de basis van de onderkaak eveneens rood; poten zwart.

Vleugel: 213-240; staart: 230-260; tarsus: 39-49; snavel: 40-44 mm.

De *Juv.* is matzwart, de bovenkop karmijnrood in het midden; snavel en poten zijn zwart; de kuif is niet ontwikkeld.

In onze gebieden werd tot hertoe alleen de typische vorm aangetroffen. CHAPIN meent dat de vorm

Afb. 499. — Vindplaatsen van *Musophaga Rossae*.

savannicola misschien in de savannen van het noordwesten zou kunnen voorkomen: bij deze is de kuif lichter gekleurd: hij werd uit Kameroen beschreven.

1 a. - ***Musophaga Rossae Rossae* GOULD.**

Meer dan honderd exemplaren in ons Museum.

Distr. Neder-Congo: Kisantu (GOOSSENS). — Lemfu (VAN WINGH).

Distr. Uelé: Buta (HUTEREAU). — Mauda (SCHOUTEDEN).

Distr. Kibali-Ituri: Djalasinda (SCHOUTEDEN). — Dramba (SCHOUTEDEN). — Geti (SCOPS). — Nioka (VRIJDAGH).

Distr. Kivu: Ruzizi (DERCHE). — Baraka (PAUWELS). — Assumba (PILETTE). — W. Goma (SCHOUTEDEN). — Rutshuru (GHESQUIÈRE). — Kalehe (DEPRIMOZ). — May-ya-Moto (DE WITTE). — Rutshuru (HACKARS). — Idschwi-eiland (LOVERIDGE).

Ruanda-Urundi: Kisenyi (DOUCE). — Usumbura (SCHOUTEDEN). — Kibungu (LESTRADE).

Distr. Maniema: Kabambare (PILETTE). — Munie Mboka (PILETTE). — Dogodo (PILETTE).

Distr. Tanganika: Pala (STORMS).

Distr. Opper-Katanga: Pweto (LEMAIRE). — Lubumbashi-riv. (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Kinda (DE BAILLET). — Kangué (DE BAILLET). — Kapaye (DE BAILLET). — Kitundu (DE BAILLET). — Kansenia (DE WITTE). — Katentania (VAN SACEGHEM). — Baya (VAN SACEGHEM). — Kansenia (DE MONTPPELLIER). — Dilolo (DELVAUX). — Dilolo (DE WITTE). — Luashi (FREYNE). — Kasaji (FISHER).

Distr. Sankuru: Tshipama (DRION). — Bibanga (MEY. BEQUAERT). — Kabinda (WINDMOLDERS).

Distr. Kasai: Tshikapa (SCHOUTEDEN). — Merode (WINDMOLDERS).

Distr. Kwango: Baaba (CHARLIERS). — Frans Jozef-watervallen (SCHWETZ).

Andere vindplaatsen: Semio (BOHNDORFF). — Luapula-riv. (CAPELLO en IVENS). — Lufuku-riv. (BÖHM). — Lukumbi-riv. (BÖHM). — Lufira/Kamolondo (BÖHM). — Masembe (BÖHM). — Rungu (EMIN). — Nyangabo (EMIN). — Lukula-riv. (HAMILTON). — Kambove (NEAVE). — Lubudi-riv. (NEAVE). — Lufupa-riv. (NEAVE). — Z. O. Katanga (MOURITZ). — Katana (BABAUULT). — Ekibondo (REHN). — Vivi/Isangila (JOHNSTON). — Irumu (GYLDENSTOLPE). — Gombe, Kasai (SCHOUTEDEN). — Gombe. — Niangara (CHAPIN). — Aba/Faradje (CHAPIN). — Kabobo (BREDO). — Mahagi (VRIJDAGH). — Vivi/Isangila (JOHNSTON).

1 b. - *Musophaga Rossae savannicola* GROTE.

GROTE heeft deze vorm uit Kameroen beschreven. Hij zou misschien aan onze noordelijke grens kunnen aangetroffen worden.

GENUS CORYTHAIXOIDES SMITH (1).

Snavel ietwat compres, de zijden veeleer convex; neusgaten spleetvormig, bij de bovenrand van de snavel gelegen, en dicht bij de basis dan bij het einde; kopzijden en keel bevederd; bovenkop met puntige kuif, uit losbaardige, lange, afgeronde vederen.

Een enkele soort.

1. - *Corythaixoides concolor* SMITH.

De soort wordt gevonden van Zuid-Afrika (waar ze « Grote Muisvogel » heet) tot het Tanganyika Territory en Katanga, enerzijds, en waarschijnlijk tot aan de monding van de Congo-stroom, anderzijds.

Helemaal bruinachtigrijns, de krop dikwijls groen gewassen; de romp en de onderzijde ietwat lichter gekleurd; de stuurpennen aan de bovenzijde zwartbruin naar het einde toe, de buitenpennen breder zwartbruin; handpennen en onderzijde van de stuurpennen donkerbruin tot zwart, soms met lichte, blauwgroene glans.

Snavel en poten zwart.

Vleugel: 205-220; staart: 224-270; tarsus: 35-40; snavel: 22-25 mm.

Twee vormen komen in onze Kolonie voor: *pallidiceps* is lichter gekleurd aan de bovenkop en de kopzijden dan de typische vorm.

1 a. - *Corythaixoides concolor concolor* SMITH.

Deze vorm komt alleen in Katanga, en ogenschijnlijk slechts in Opper-Katanga, voor.

Een twintigtal exemplaren in ons bezit.

Distr. Opper-Katanga: Kabeca (LEMAIRE). — Lukafu (DE WITTE). — Kakyelo (DE WITTE). — Luombwa/Luapula (DE WITTE). — Kilwa (DE WITTE). — Sampwe (BOURGUIGNON). — Shindaika (DE RIEMAECKER). — Kinyama (DE RIEMAECKER). — Kasepa-riv. (DE RIEMAECKER).

Andere vindplaatsen: Lulenge-riv. (BÖHM). — Lugoma-riv. (BÖHM). — Dikulwe-riv. (BÖHM). — Z. O. Katanga (MOURITZ).

1 b. - *Corythaixoides concolor pallidiceps* NEUMANN.

DUBOIS heeft *concolor* vermeld uit Kisantu; het gold waarschijnlijk *pallidiceps*. Hetzelfde geldt voor de vogel die ik bij Moanda zag en onder de benaming *concolor* vermeldde. Deze vorm wordt in Angola gevonden.

GENUS CRINIFER JAROCKI (*Chizaerhis* auct.).

Snavel licht compres, de zijden veeleer convex, de bovenkaak fel gebogen, afgerond; neusgaten spleetvormig, dicht bij de bovenrand en dicht bij de basis dan bij het einde van de snavel gelegen; kopzijden en keel bevederd; een kuif puntige vederen aan de achterkop.

(1) Volgens VERHEYEN hoort de soort *concolor* in een zelfde genus (*Corythair*) als de hier onder *Gymnoschizorhis* vermelde soort *personata*; bij *Corythaixoides* hoort dan alleen de oostafrikaanse soort *leucogaster*.

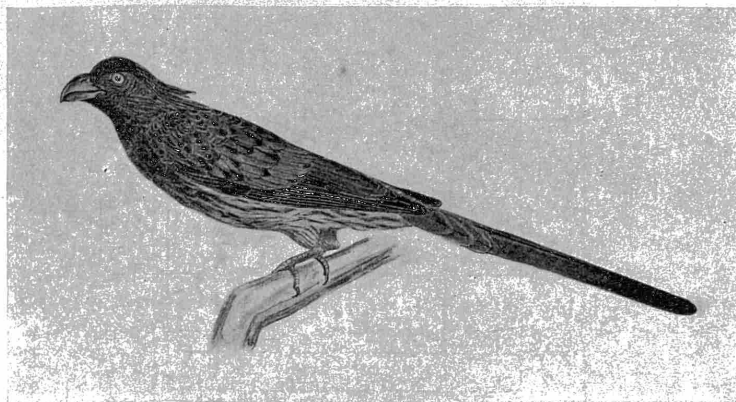
Twee soorten in onze Kolonie:

1. a. Stuurpennen eenkleurig zwart aan de onderzijde. *Crinifer africanus*.
- b. De stuurpennen, behalve de middelste, vertonen een brede, geelwitte, dwarse band. *Crin. zonurus*.

1. - *Crinifer africanus* LATHAM (*piscator* auct.). — Afb. 500-501.

Deze soort, of Schettervogel, wordt gevonden van Senegal tot Oubangui-Chari, enerzijds, en van Leopoldstad tot het Leopold II-meer, anderzijds. Ze bewoont open land.

Kop en nek zijn donkerbruin, maar de vederen van de achterkop en van de nek (die lang, smal en puntig zijn) zijn wit- of witgrijs gezoomd; rug- en dekvederen grijs, met donkere schachtstreep, die naar het einde toe tot een breed, donkerbruin tot zwartbruin vlekje verbreedt; romp- en bovenstaartvederen eveneens grijsbruin, met donkere schacht; slagpennen en handdekvederen zwartbruin tot zwart, ietwat groen

Afb. 500. — *Crinifer africanus* LATHAM.

(BREUGELMANS del.).

gewassen; handpennen wit aan de basis van de binnenvlag en soms ook aan de buitenvlag tegen de schacht; armpennen grijsbruin, de binnenste bruingrijs; stuurpennen bruingrijs, maar distaal in 't zwart overgaand, de laatste pennen bijna helemaal zwart. Keel bruin, borst eveneens, de vederen min of meer duidelijk witgezoomd; het overige van de onderzijde, de onderstaartvederen inbegrepen, en de ondervleugeldekvederen wit, met min of meer brede, bruine schachtstreep.

Snavel geel; poten zwart.

Vleugel: 212-234; staart: 224-270; tarsus: 38-41; snavel: 24-29 mm.

13 exemplaren in onze verzameling.

Distr. Neder-Congo: Leopoldstad (BECQUET).

Distr. Leopold II-meer: Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Mongende (SCHOUTEDEN). — Kunungu (SCHOUTEDEN). — Bolobo (ELOY). — Kwamouth (KELE).

Andere vindplaatsen: Kisanu (SCHOUTEDEN). — Leopold II-meer (ap. DUBOIS).

Daar de soort in het zuiden van Oubangui-Chari werd gevonden zou ze misschien in het noorden van onze Kolonie kunnen voorkomen.

2. - *Crinifer zonurus* RÜPPELL. — Afb. 501.

Deze *Crinifer* is bekend van de savannen van Noordoost-Afrika tot aan de Shari-rivier, Uelé, het oosten van onze Kolonie.

Kop en hals zijn bruin, de vederen van de achterkop puntig maar korter dan bij *africanus* en slechts distaal wit; rug- en dekvederen grijs, met bruinachtige tot zwartbruine eindzoom; romp bruingrijs, de twee middenstuurpennen eveneens, de andere zwartbruin met brede, witte of geelwitte, dwarse band voorbij het midden, behalve de twee middelste pennen, die eenkleurig zijn; handpennen met witte vlek voorbij de

halve lengte, aan de binnenvlag; ondervleugeldekvederen grijsbruin, witgezoomd. Keel en borst bruin, de vederen van de krop met korte, witte streep aan het einde van de schacht; het overige van de onderzijde licht gekleurd, met heel fijne, bruine schachtstrepen, het buikmidden meestal wit; de vederen van de borst witgezoomd.

Snavel geel tot groengeel; poten zwartachtig.

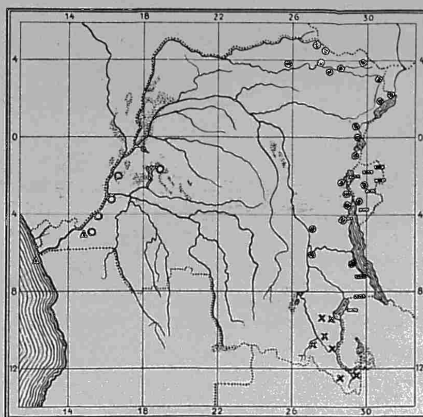
Vleugel: 238-260; staart: 240-280; tarsus: 38-41; snavel: 288-32 mm.

Een vijftigtal exemplaren.

Distr. Uelé: Mauda (SCHOUTEDEN). — Malengoya (HUTSEBAUT). — Bafuka (VRIJDAGH). — Bambil (HUTEREAU).

Distr. Kibali-Ituri: Dramba (SCHOUTEDEN). — Mahagi (SCHOUTEDEN). — Faradje (SCHOUTEDEN). — Kawa (BREDO).

Distr. Kivu: Uvira (PAUWELS). — Baraka (PAUWELS). — Luvungi (PAUWELS). — Mutiba (Pi-

Afb. 501. — Vindplaatsen van *Corythaixoides*, *Crinifer* en *Gymnoschizorhis*.

× *Corythaixoides concolor concolor*. ○ *Crinifer africanus*.

▲ *Coryth. conc. pallidiceps*. ● *Crin. zonurus*.

■ *Gymnoschizorhis personata Leopoldi*.

LETTE). — Talia/Semliki (PILETTE). — Oude Missiepost St. Gustaaf (PILETTE). — Beni (BONNEVIE). — May-ya-Moto (DE WITTE). — Rutshuru (HACKARS). — Rutshuru (FRECHKOP). — Mulungu (HENDRICKX). — Semliki (FLAMAND).

Ruanda-Urundi: Usumbura (VRIJDAGH). — Usumbura (SCHOUTEDEN). — Gisagara, Astrida (FAIN). — Gakoma (AURELIAAN). — Musegera-meer (LESTRADE). — Kabinda bij Kibungu (LESTRADE).

Distr. Tanganika: Tembwe (SCHOUTEDEN). — Kabalo (SCHOUTEDEN). — Kongolo (DE RIEMAEC-KER).

Andere vindplaatsen: Dungu (EMIN). — Ekibondo (REHN). — Bugeroro, Ruanda (AOSTA). — Niangara (CHAPIN). — Semio (BLANCOU).

GENUS GYMNOSCHIZORHIS SCHALOW (1).

Dit genus is verwant met *Crinifer*, maar de kopzijden en de keel zijn naakt (Afb. 502); de bovenkop met lange, puntige kuif, uit losbaardige vederen.

Een enkele soort.

1. - *Gymnoschizorhis personata* RÜPPELL.

Deze eigenaardige Musophagide wordt gevonden van Abessinië tot het Tanganyika-Territory, de Ruwenzori, het Kivu-meer, Katanga en het Nyasa-meer. Bewoner van de savanne.

(1) VERHEYEN plaatst *personata* onder *Corythaix*, samen met *concolor* (hier: *Corythaixoides*).

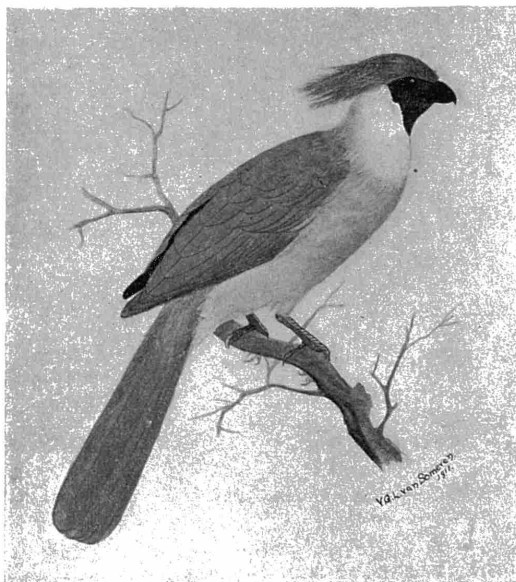
De typische vorm bewoont Abessinië. In onze Kolonie komt de Oostafrikaanse vorm, *Leopoldi*, voor: deze wordt aangetroffen van de Ruwenzori tot Ruanda-Urundi en verder tot het zuidwesten van het Tanganika-meer.

Afb. 502. — Kop van *Gymnoschizorhis*.
(BRUGELMANS del.).

1 a. - *Gymnoschizorhis personata* Leopoldi SHELLEY. — Afb. 501-503.

De naakte delen van de kop en de keel zijn zwart; bovenkop en kuif bruingrijs, de bevedering van kop en hals anders wit; de bovenzijde, tot en met de staart en de dekvederen, is bruin- of donkergrijs; buitenste slagpennen bruiner. Onderzijde wit van voren, de krop met groenachtige middenvlek; borst en

Afb. 503. — *Gymnoschizorhis personata* Leopoldi SHELLEY.
(VAN SOMEREN del.).

flanken wijnachtigbruin, min of meer donker, de onderstaartvederen en de schenen wit, maar wijnkleurig gewassen; aan de onderzijde zijn de schachten van slag- en stuurpennen wit; aan de bovenzijde zijn ze bruin tot zwartbruin.

Snavel en poten zwart.

Vleugel: 195-215; staart: 230-260; tarsus: 36-40; snavel: 23-25 mm.

Bij de typische vorm zijn de stuur- en slagpennen fel groen gewassen aan de onderzijde, is de krop grotendeels groen, en zijn de onderstaartvederen grijs.

Een vijftiental exemplaren.

Ruanda-Urundi: Lena-meer bij Mushao (COLBACK). — Gabiro (BURGEON). — Gabiro (VERHULST). — Katodjo (FRECHKOP). — Kibungu (LESTRADE). — Gabiro (FAIN). — Gisagara (FAIN). — Gakoma (AURELIAAN). — Astrida (LESTRADE). — Rwinkwavu (LESTRADE).

Distr. Tanganika: Pala (STORMS). — Musosa (BREDO).

Andere vindplaatsen: Mohasi-meer (AOSTA). — Urundi (GRAUER). — Kigali (BABAUULT). — Kitengule (GRAUER). — Kenschambi (KANDT). — Ten O. van het Moero-meer (SHARPE). — Nakhinga (FRECHKOP).

GENUS RUWENZORORNIS NEUMANN.

Snavel smal, de bovenkaak fel gekield; neusgaten spleetvormig, waagrecht, bij het midden van de snavelhoogte en dichter bij de basis dan bij het einde van de kaak gelegen; een korte kuif; oogomgeving meestal onbevederd; handpennen (behalve pen I) grotendeels rood.

Een enkele soort.

Afb. 504. — *Ruwenzorornis Johnstoni kivuensis* NEUMANN.
(BREUGELMANS del.).

1. - *Ruwenzorornis Johnstoni* SHARPE. — Afb. 504-506.

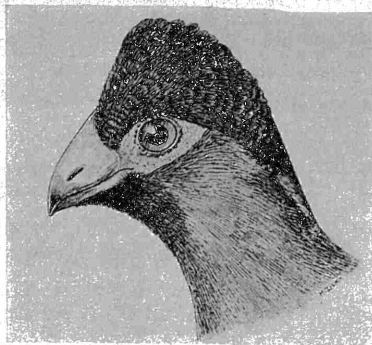
Deze prachtige Toerako, of Bergwoud-Toerako, met metaalglanzende bovenkop, wordt slechts in het bergwoud gevonden, van de Ruwenzori tot Kivu en Ruanda, en ook ten westen van het Tanganika-meer.

Bovenkop (met kuif) van de snavel af prachtig metaalgroen, naar achteren in het violet overgaand; kopzijden eveneens; bovennek rood; bovenrug lichtgroen; het overige van de bovenzijde blauwviolet tot violet, inbegrepen de binnenste armpennen en de mantel; handpennen (behalve pen I) en buitenste armpennen rood, met zwart einde en smalle, zwarte zoom, ten minste aan de buitenvlag; handpen I helemaal zwart. Onderzijde lichtgroen, het midden van de krop min of meer fel rood gewassen; de kin violetmetaal-

glanzend; achterlichaam en onderstaartvederen asgraauw; onderzijde der stuurpennen zwart, lichtjes violetglanzend.

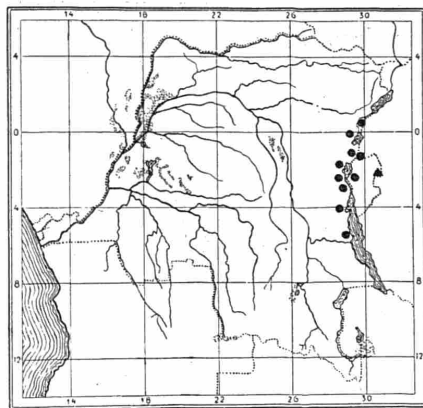
Snavel lichtgroen, het einde zwart, de basis soms rood; poten donkerbruin tot zwart; naakte kopdelen geel en rood.

Vleugel: 160-175; staart: 190-200; tarsus: 36-40; snavel: 32-36 mm.

Afb. 505. — *Ruwenzorornis Johnstoni Johnstoni* SHARPE.
(naar CHAPIN).

Drie vormen van deze merkwaardig mooie vogel zijn van onze Kolonie bekend. Bij een enkele ervan is de oogomgeving bevederd: *kivuensis*. De twee andere vormen verschillen door de kleur van de bovenzijde, die veel dieper violet is bij *Bredoi* dan bij *Johnstoni*.

Afb. 506. — Vindplaatsen van *Ruwenzorornis* en *Gallirex*.
● *Ruwenzorornis Johnstoni*. ▲ *Gallirex porphyreolophus*.

1 a. - *Ruwenzorornis Johnstoni Bredoi* VERHEYEN.

VERHEYEN heeft deze vorm onlangs beschreven naar een reeks exemplaren die BREDO in het Kabobowoud, ten noorden van Albertstad, had ingezameld.

De oogomgeving is onbevederd gelijk de oogleden; de kleur van dekvederen, romp, bovenstaartvederen, stuurpennen (aan de bovenzijde), kin en kuif is merkkelijk dieper violet dan bij de andere vormen; de snavel is ook korter en minder hoog.

1 b. - *Ruwenzorornis Johnstoni Johnstoni* SHARPE.

De typische vorm van *Johnstoni* wordt gevonden in het bergwoud op de Ruwenzori en de bergen ten westen van de Semliki.

De oogomgeving en de oogleden zijn onbevederd; de kleur van dekvederen, romp, bovenstaartvederen, stuurpenen, kin en kuif blauwviolet.

Vijf exemplaren in onze verzameling.

Distr. Kivu: Ruwenzori, Mutsora (FRECHKOP). — Bugongo-kam, Ruwenzori (CHAPIN). — Lubero-streek (HACKARS). — Tshabirimu-berg (HACKARS).

Andere vindplaats: Mulu (CHAPIN).

I c. - Ruwenzorornis Johnstoni kivuensis NEUMANN.

Deze vorm schijnt alleen in de vulkanen-streek voor te komen.

De oogomgeving is bevederd, de oogleden eveneens en slechts de rand van deze zijn naakt en rood gekleurd. Kleur van de bovenzijde gelijk de typische vorm.

Een veertigtal exemplaren in ons bezit.

Distr. Kivu: Baraka (beter: Sibatwa) (PAUWELS). — Lulenga, Mikeno-vulkaan (SCHOUTEDEN). Burunga, Mikeno-vulkaan (SCHOUTEDEN). — Ten W. van Nyamukubi (BURGEON). — Gando-meer (DE WITTE). — Kabara, Mikeno-vulkaan (DE WITTE). — Kahuzi-berg (HENDRICKX). — Kabare, ten Z. W. van het Kivu-meer (SCHWETZ).

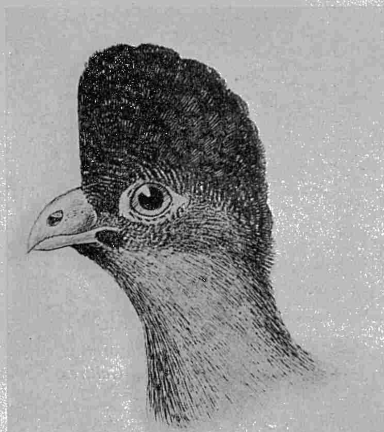
Ruanda-Urundi: Karisimbi-vulkaan (VAN SACEGHEM). — Rugege-woud (LESTRADE). — Rugege-woud (FAIN). — Muse (LESTRADE). — Kundhuru-ya-Tshuwe (DE WITTE).

Andere vindplaatsen: Bwahi (BABAULT). — Niragongo (MECKLEMBURG). — Kandashomwa-berg (CHAPIN).

GENUS GALLIREX LESSON.

Prachtige Vogels, nauw verwant met *Ruwenzorornis*. De snavel is zijdelings minder compres dan bij dit genus en de bovenkaak is niet gekield maar afgerond; de neusgaten bevinden zich ongeveer op halver lengte van de snavel. Bevedering grotendeels groen, slagpenen voor een groot deel rood; een helmachtige, metaalglanzende kuif op de bovenkop.

Een enkele soort.

Afb. 507. — *Gallirex porphyreolophus* VIGORS.
(naar CHAPIN).

1. - *Gallirex porphyreolophus* VIGORS. — Afb. 506-507.

Deze prachtige Musophagide wordt van Zuid-Afrika tot in Uganda aangetroffen. De typische vorm wordt gevonden ten zuiden van de Zambezi, de vorm *chlorochlamys* hoger op in Afrika. In Zuid-Afrika wordt hij de Blauwkuifloerie genoemd.

Voorhoofd, kopzijden en kin zijn mooi glanzend, metaalgroen, de kuif violetblauw (de vederen basaal zwart); onderwangen, nek, bovenrug, hals, borst en kleine vleugeldekvederen zijn grasgroen, de krop en de bovennek duidelijk rood of roestlijfkleurig gewassen bij de typische vorm, weinig zó bij *chlorochlamys*;

schoudervederen en de andere vleugeldekvederen grauwblauw (grauw onder een bepaald licht); de rug meer blauwgroen dan groen; de binnenste armpennen, de bovenstaartvederen en de stuurpennen staalblauw (soms blauwgroen); de handpennen en de buitenste armpennen rood, met zwarte zoom en einde, de eerste handpen helemaal zwart, min of meer blauw glanzend; buik en schenen min of meer donker asgrauw, soms ietwat staalblauw gewassen, de onderstaartvederen aszwart, soms echter groenglanzend; ondervleugeldekvederen donkerbruin, met uitzondering van de kleine, die groen zijn.

Snavel zwart; poten zwart of leigrauw; naakte oogomgeving rood.

Vleugel: 170-185; staart: 185-210; tarsus: 35-40; snavel: 24-25 mm.

1 a. - *Gallirex porphyreolophus chlorochlamys* SHELLEY.

Dit is de vorm die ten noorden van de Zambezi en, over Oost-Afrika, tot in Uganda wordt gevonden. Bovenrug en krop zijn eenkleurig groen, of slechts heel weinig rood gewassen. Deze Vogel komt ten oosten van het Tanganika-meer en tot in de Loangwa-vallei, in Noord-Rhodesië, voor. Hij zou dus ook in Katanga kunnen verwacht worden en STORMS had er een exemplaar van in zijn verzameling; misschien kwam het van de oostoever van het Tanganika-meer en niet van de streek van Pala. Ook in Ruanda-Urundi kon men deze Musophagide verwachten en vóór enkele weken werden ons inderdaad exemplaren van gezonden uit Oost-Ruanda.

Vier exemplaren.

Ruanda-Urundi: Mugesera-meer, vóór Ntaga (LESTRADE). — Muguha (LESTRADE).

XVII. — ORDE PSITTACIFORMES

Een enkele familie vertegenwoordigt deze orde.

FAM. PSITTACIDAE

Dit zijn de Papegaaien en Parkieten.

Kleine of nogal grote Vogels, meestal bont gekleurd, en gewoonlijk gedeeltelijk groen bevederd.

Snavel typisch, met fel gebogen bovenkaak, die op een scherpe punt eindigt, en korte, brede en stompe onderkaak; een basale washuid, waarin de neusgaten zitten en die min of meer lang is. Poten dik en kort, de tarsus korter dan teen 3; tenen 1 en 4 naar achteren gericht, 2 en 3 naar voren (klimpoot); tarsus met schubben bekleed; klauw 3 de langste, 4 langer dan 1 of 2; vleugel groot, min of meer afgerond, de vederen breed, met stevige schacht; 12 stuurpennen.

De Psittaciden vliegen gemakkelijk en worden soms in grote troepen gezien, als ze 's avonds of 's morgens van of naar de plaatsen vliegen waar ze hun voedsel vinden, en naar of van de bomen komen waar ze de nacht doorbrengen.

Hun voedsel bestaat in hoofdzaak uit vruchten en zaden; knoppen en bloemen worden echter ook gaarne opgenomen. Ze worden soms schadelijk voor aanplantingen, wanneer ze in groot aantal optreden en zich bij voorbeeld in maïs- of sorghovelden neerzetten of zich aan grondnoten te goed doen.

Ze klimmen gemakkelijk en iedereen heeft Papegaaien hun snavel daartoe zien gebruiken, daar ze zich er mee vasthouden terwijl ze hun poten verplaatsen; men ziet vooral de kleine Parkieten zich zó snel in het gebladerte bewegen.

De Psittaciden rusten of wel in het woud, of wel op dichtbebladerde bomen of ook in het kreupelhout. Hun nesten worden gevonden in holle bomen of in gaten die deze vogels zelf, in vermolmd hout b. v., met de snavel boren.

Men weet dat de Grijsze Papegaai gemakkelijk leert « spreken » en dat hij soms zelfs lange zinnen onthoudt en behendig weet ten beste te geven! De andere Psittaciden vermogen dit niet...

De verschillende genera die in onze gebieden voorkomen worden als volgt onderscheiden:

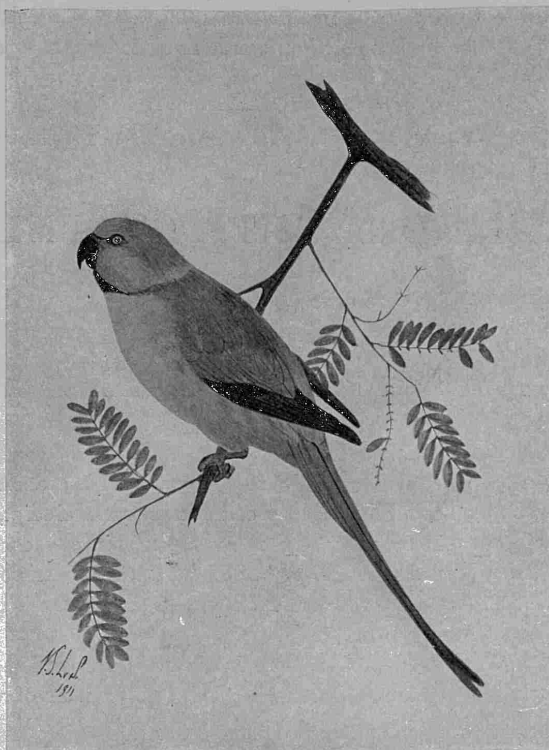
1. a. De staart is merkkelijk langer dan de vleugel, wigvormig, de middelste stuurpennen veel langer dan de andere; vleugel ten hoogste 155 mm. lang. *Psittacula* (blz. 512).

- b. De staart is korter dan de vleugel en de middelste stuurpennen zijn weinig langer dan de andere. 2.
2. a. Snavel rood, of wel bestaat er een zwarte nekband; vleugel onder 120 mm. . *Agapornis* (blz. 513).
 b. Snavel nooit rood (wel soms wit); nooit een zwarte nekband; vleugel langer dan 120 mm. 3.
3. a. Algemene kleur grauw, nergens groen; de staart rood. *Psittacus* (blz. 522).
 b. Gevederte ten minste gedeeltelijk groen; de staart nooit rood. *Poicephalus* (blz. 517).

GENUS PSITTACULA CUVIER.

Langstaartige Psittaciden, de vleugel merklijk korter dan de staart, waarvan de pennen van de buitenste tot de middelste langer worden; snavel even lang als hoog, de bovenkaak afgerond, zonder zijgroeven, met sterk gebogen eindhaak.

Een enkele soort.

Afb. 508. — *Psittacula krameri* SCOP.
 (VAN SOMEREN del.).

1. - *Psittacula krameri* SCOPOLI. — Afb. 508.

Dit is de sierlijke Langstaartige Halsbandparkiet of Edelparkiet, waarvan de verspreiding loopt van Senegal, over Soedan, tot Noordoost-Afrika, en verder tot in Ceylon. De lange staart, waarvan de twee middelste pennen ver voorbij de andere uitsteken, laat deze Vogel onmiddellijk erkennen.

De bevedering is lichtgroen, lichter op de onderzijde; de langste dekvederen en ten minste de buitenvlag van de slagpennen zijn donkerder groen, (met heel fijne, gele rand), de binnenvlag zwartbruin, de binnenste armpennen echter lichtgroen gelijk de rug; middelste stuurpennen basaal lichtgroen, dan groenblauw, de andere stuurpennen geel aan de binnenvlag, groenblauw aan de buitenvlag. Bij het mannetje is de nek blauwgrauw of mauve gewassen; hij vertoont van achteren een dwarse, rode band, die zich naar onderen, aan de zijden van de keel en tot aan de snavel, in een zwarte streep voortzet; de teugel eveneens

zwart. Bij het wijfje is de nek nooit zó gewassen noch versierd en vertoont eenvoudig een nekkring die donkerder groen is.

De snavel is roserood tot donkerrood, met zwarte spits; poten olijfgroen; washuid groengrijs.

Vleugel: 140-162; staart: 150-280 (middelste penne); tarsus: 13-16; snavel (van de washuid af): 18-21 mm.

Deze soort bewoont de savanne en werd tot hertoe nooit in onze gebieden aangetroffen. In het noorden zal ze wel gevonden worden, daar ze in Soedan niet ver van onze grens voorkomt. Wij zijn in het bezit van een door CHRISTY in Wau, Bahr-el-Ghazal, ingezameld exemplaar van de typische vorm.

GENUS AGAPORNIS SELBY.

Kleine Psittaciden, of Parkieten, waarvan de staart ten hoogste half zo lang als de vleugel en breed afgerond is; de bovenkaak is afgerond, zonder zijgroeven; de washuid is smal; de kopzijden zijn bevederd, met uitzondering soms van een oogring.

Afb. 509. — *Agapornis taranta* STANLEY (Abessinië).
(Foto Dierentuin Antwerpen).

Twee soorten maar zijn tot nu toe in onze gebieden aangetroffen geworden. CHAPIN vermeldt nog vier andere soorten, die in aangrenzende gebieden voorkomen en die misschien ook in Urundi of in Katanga zouden kunnen worden waargenomen. Men zal deze zes soorten als volgt onderscheiden:

1. *a.* Een zwarte nekband; bovenkop en voorhoofd donkergroen; snavel grijs. *Agap. swinderniana*.
- b.* Geen zwarte nekband; snavel ten minste grotendeels rood. 2.
2. *a.* Het voorhoofd ten minste is rood of oranjekeurig. 3.
- b.* Het voorhoofd is zwartbruin of roestbruin. 5.
3. *a.* Bovenkop groen, ten minste van achteren; romp blauw, bovenstaartvederen groen. . . *Ag. pullaria*.
- b.* Bovenkop olijfbuin van achteren. 4.
4. *a.* Romp en bovenstaartvederen zijn zuiver groen; het rood neemt een groot deel van de kop in, deze is slechts van achteren olijfgachtig gekleurd; de nek is geelachtig. *Ag. Lilianae*.
- b.* Romp groen, maar blauw van achteren, gelijk de bovenstaartvederen; bovenkop olijfbuin, het voorhoofd alleen oranje. *Ag. Fischeri*.
5. *a.* Voorhoofd en wangen zwartbruin, in het olijfbuin overgaand op de achterkop; bovenborst geel, dikwijls oranje op de hals; nek geel. *Ag. personata*.

- b. Voorhoofd en bovenkop roestbruin, in het olijfbruin overgaand op de achterkop; wangen zwart-achtig; hals meestal met oranje vlek, maar bovenborst en nek groen. *Ag. nigriensis*.

1. - *Agapornis Fischeri* REICHENOW.

Voorhoofd oranjerood; kopzijden en keel rose of oranjekeurig, de krop veeleer geel, het overige van de onderzijde lichtgroen; bovenkop olijfgroen of -geel; de nek olijfgeel, min of meer rood gewassen; het overige van de bovenzijde, de dekvederen, de binnenste armpennen en de schenen groen; slagpennen blauw-zwart, de buitenvlag min of meer groen gewassen; bovenstaartvederen en romp distaal ultramarijnblauw; middelste stuurpennen groen met lichtblauw einde, de andere pennen rood met groene of groenblauwe buitenvlag en brede zwarte band vóór het einde, dat lichtblauw is; ondervleugeldekvederen groen, de langste blauwgroen. Een naakte oogring.

Snavel koraalrood, washuid en oogring wit; poten grauw.

Vleugel: 90-100; staart: 45; tarsus: 14-15; snavel (van de washuid af): 15-18 mm.

Dit Roodkopje bewoont een deel van het Tanganyika Territory, aan het Victoria-meer en zou, volgens CHAPIN, in het oosten van Urundi kunnen aangetroffen worden.

Een exemplaar in ons bezit.

2. - *Agapornis Lillianae* SHELLEY.

Deze soort bewoont Nyasaland maar zou misschien in het zuidoosten van Katanga kunnen gevonden worden, daar ze uit de Opper-Loangwa-vallei, in Noord-Rhodesië, bekend is.

Bevedering grotendeels (bovenstaartvederen inbegrepen) groen, de onderzijde lichter gekleurd, tot geel-groen; de kop is van voren rood of oranjerood, tot boven de ogen; de achterkop en de nek daarentegen zijn olijfvachtig; het oranjerood van de kop zet zich op de hals voort; vleugelboeg donkergroen, de vleugelrand lichter groen; slagpennen zwartblauw, de buitenvlag donkergroen, de binnenste armpennen gelijk de rug; de middelste stuurpennen donkergroen, de andere basaal rood, dan groen, met zwarte, dwarse band vóór het einde.

Snavel rood, de basis lichter gekleurd.

Vleugel: 68-90; staart: 43-50; tarsus: 14-15; snavel: 16-19 mm.

Een exemplaar in onze verzameling.

3. - *Agapornis nigri-nis* SCLATER.

Deze *Agapornis* of Zwartwangparkiet werd in Noordwest-Rhodesië ontdekt en zou misschien in de aangrenzende gebieden van Belgisch Congo kunnen teruggevonden worden.

De kop van voren is roetbruin tot chocoladebruin, van achteren olijfgrauw; de nek en het overige van de bovenzijde zijn groen; wangen en keel zwart of aszwart; hals meestal oranjekeurig in het midden, het overige van de onderzijde lichtgroen; vleugelboeg en -rand groen; ondervleugeldekvederen eveneens; middelste stuurpennen groen, de andere basaal rood, distaal groen, met zwarte, dwarse band vóór het einde; slagpennen zwart of blauwzwart, de buitenvlag groen, de binnenste armpennen gelijk de rug.

Snavel rood, de basis lichter gekleurd.

Vleugel: 90-92; staart: 40-50; tarsus: 11-13; snavel: 15-16 mm.

Een enkel exemplaar in onze verzameling.

4. - *Agapornis personata* REICHENOW.

CHAPIN vermeldt deze soort als mogelijk te vinden in het oosten van onze Kolonie: ze werd in Tanganyika Territory tot in het noorden van het Nyassa-meer aangetroffen.

Kop bruinzwart, op de achterkop in het olijfzwart of -bruin overgaand; nek geel; het overige van de bovenzijde groen; borst geel, dikwijls oranje gewassen, het overige van de onderzijde groen; middelste stuurpennen groen, de andere basaal rood, distaal groen met zwarte, dwarse band vóór het einde; vleugelboeg groen, de rand lichter gekleurd; ondervleugeldekvederen groen; slagpennen blauwzwart, met groene buitenvlag, de binnenste armpennen groen gelijk de rug.

Snavel rood.

Vleugel: 90-100; staart: 45-50; tarsus: 14-15; snavel: 15-17 mm.

5. - *Agapornis pullaria* LINNAEUS. — Afb. 510 en 512.

Dit is een Roodkopje Parkiet die in vele streken van onze Kolonie voorkomt, buiten het grote woud. De soort wordt van West-Afrika tot Z. Abessinië, enerzijds, tot N. Angola, anderzijds aangetroffen. Ze schijnt niet in Katanga voor te komen. MOREAU heeft de soort vermeld uit het noorden van Kigoma.

Het kleed van mannetje en wijfje verschilt eenigszins. Bij het mannetje is de bevedering mooi groen, de onderzijde lichter gekleurd; de kop is van voren (voorhoofd en keel) min of meer intensief oranjerood; de romp is hyacint- tot hemelblauw; slagpennen bruinzwart, de buitenvlag groen, gelijk de schouder- en dekvederen; de vleugelboeg en de ondervleugeldekvederen zijn zwart, de vleugelrand is naar de boeg toe violet, blauw of zwart, dan witachtig of geelachtig; de middelste stuurpennen zijn groen, basaalwaarts geler, soms zelfs goudgeel, distaal zijn ze min of meer rose gekleurd; de andere stuurpennen zijn basaal groen, dan geel en breed rood, distaal groen met brede zwarte, dwarse band. — Bij het wijfje is de algemene kleur lichter, het rood van de kop is lichter oranjekleurig, de vleugelboeg en de ondervleugeldekvederen zijn groen, en de vleugelrand is groen en geel.

Afb. 510. — *Agapornis pullaria* LINN.
(BREUGELMANS del.).

Afb. 511. — *Agapornis swinderniana* KUHLM.
(BREUGELMANS del.).

Snavel oranjerood, de bovenkaak distaal grauwachtig; poten groengrijs.

Vleugel: 80-97; staart: 34-47; tarsus: 9-12; snavel: 13-15 mm.

Twee vormen komen in onze gebieden voor. Bij de typische vorm, *Ag. pullaria pullaria*, is de romp merklijk donkerder blauw dan bij de vorm *ugandae*.

5 a - *Agapornis pullaria pullaria* LINNAEUS.

Een vijftigtal exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Luki (JULLIEN). — Kisantu (GOOSSENS). — Leopoldstad (CHRISTY). — Boma (STYCZYNSKI). — Temvo (LANCE). — Zambi (VAN SACEGHEM). — Kisantu (SCHOUTEDEN). — Temvo (SCHOUTEDEN). — Boma (DARTEVELLE). — Kisantu (ANASTASE). — Leopoldstad (Mevr. LEPERSONNE).

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Medje (CHAPIN). — Mauda (SCHOUTEDEN). — Buta (HUTSEBAUT). — Amadi (HUTSEBAUT). — Zobia (HUTSEBAUT). — Dembia (VRIJDAGH). — Bambesa (VRIJDAGH).

Distr. Kasai: Bakwanga (WINDMOLDERS).

Distr. Kibali-Ituri: Mahagi (SCHOUTEDEN).

Andere vindplaatsen: Bafuka (PIAGGIA). — Wandu (EMIN). — Mukimbungu (LAMAM). — Manyanga (BOHNDORFF). — Irumu (GYLDENSTOLPE). — Ubangi (THONNER). — Niangara (CHAPIN). — Garamba (CHAPIN). — Kasenyi (VRIJDAGH).

5 b. - *Agapornis pullaria ugandae* NEUMANN.

Deze vorm wordt slechts in Uganda en in het oosten van onze gebieden langs de Semliki tot aan het Kivu-meer en Ruanda gevonden.

Acht exemplaren in onze verzameling.

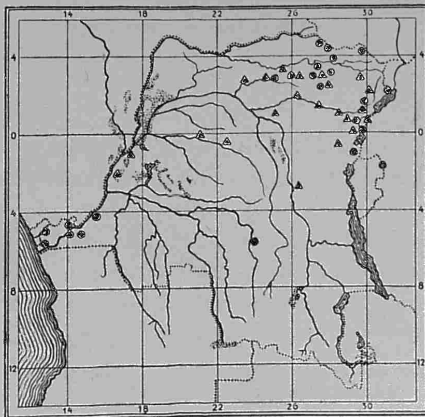
Distr. Kivu: Kalegela (PILETTE). — Kasindi (BONNEVIE). — Rutshuru (DE WITTE). — May-ya-Moto (DE WITTE).

Andere vindplaatsen: Beni (MECKLEMBURG, CHAPIN). — Kagera-riv. (GRAUER). — Rugetsi (DE WILDE).

6. - *Agapornis swinderniana* KUHLE. — Afb. 511 en 512.

Deze soort wordt onmiddellijk herkend aan de zwarte nekkring. Ze bewoont het woud, van Liberia en van Kameroen tot het oosten van Belgisch Congo.

Kop groen; een zwarte, dwarse nekraag; bovenrug, schouder- en dekvederen donkerder groen, tot olijfgroen, soms rood gewassen; romp en bovenstaartvederen ultramarijnblauw; slagpennen zwart met groene buitenzoom, de binnenste armpennen helemaal groen; middelste stuurpennen groen of zwart maar distaal breed groen, met of zonder rode of groene middelvlek; de andere stuurpennen rood, distaal en aan de buitenvlag zwart, het einde groen; ondervleugeldekvederen groen. Onderzijde lichter gekleurd, helemaal lichtgroen

Afb. 512. — Vindplaatsen van *Agapornis*.
● *Agap. pullaria*. ▲ *Ag. swinderniana*.

bij de typische vorm, terwijl bij de vorm *Zenkeri* de krop min of meer oranjegeel is gewassen, de zijden soms rood.

Snavel zwart, of donker blauwgrijs, de basis van de onderkaak lichter gekleurd; poten groengrijs tot grijs.

Vleugel: 87-96; staart: 32-43; tarsus: 10-11; snavel: 13-16 mm.

De typische vorm komt slechts in Liberia voor. In onze Kolonie wordt de vorm *Zenkeri* gevonden, die ook Kameroen bewoont.

6 a. - *Agapornis swinderniana Zenkeri* REICHENOW.

Meer dan vijftig exemplaren.

Distr. Leopold II-meer: Kunungu (SCHOUTEDEN). — Dwa (SCHOUTEDEN).

Distr. Tshuapa: Lukolela (LECOCQ). — Boende (WIJNANTS). — Bokungu (DUPUIS). — Imbau (DUPUIS).

Distr. Stanleystad: Panga (BOCK).

Distr. Congo-Ubangi: [Libenge (VACHAUDEZ)].

Distr. Uelé: Poko (CHRISTY). — Buta (HUTSEBAUT). — Gamangui (CHAPIN). — Djamba (SCHOUTEDEN). — Angodia (HUTSEBAUT). — Zobia (HUTSEBAUT). — Bambesa (VRIJDAGH).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Teturi (MEY. FUMIÈRE).

Distr. Kivu: Moera (GRAUER). — Kasindi (BONNEVIE). — Beni (LISFRANC). — Butembo (DYLEFF).

Andere vindplaatsen: Bengamisa (CHAPIN). — Avakubi (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Ipoto (EMIN).

— Semliki-riv. (MECKLEMBURG). — Bosabangi (CHRISTY). — Mawambi (GRAUER). — Kampi ya Mambuti (GYLDENSTOLPE). — Bompona (WHITESIDE). — Bondo Mabe (SCHOUTEDEN). — W. Ruwenzori (DE WILDE). — Semliki-vallei (HACKARS). — 340 km. ten westen van Baraka (= Kindu) (GRAUER).

GENUS POICEPHALUS SWAINSON.

Kopzijden bevederd, behalve een smalle oogring; snavel met brede washuid, hoger dan lang, de onderkaak eveneens hoger dan lang of even lang als hoog; bovenkaak min of meer ingedrukt, met min of meer duidelijke zijgroeven; staart recht afgesneden, langer of korter dan de halve vleugellengte.

Afb. 513. — *Poicephalus Gulielmi* JARD.
(BREUGELMANS del.).

Vier soorten zijn uit onze gebieden bekend. Ze worden als volgt onderscheiden:

1. a. De bovenzijde is ten minste gedeeltelijk groen. 2.
 b. De bovenzijde is eenkleurig grauwbrown tot asbruin, hoogstens olijfgroen gewassen, met gele vleugelboeg; onderzijde groen tot blauwgroen; kop met of zonder geel. Vleugel tot 150 mm. lang. *Poicephalus Meyeri*.
2. a. Kop, hals en borst bruin; abdomen groen; ondervleugeldekvederen groen; vleugel korter dan 180 mm. *Poic. crassus*.
 b. Borst en buik groen, vleugelboeg rood; vleugel langer dan 180 mm. 3.
3. a. Kop helemaal groen of met rood voorhoofd; bovenkaak grijs, onderkaak donker.
 Poic. Gulielmi.
 b. Kop vaal bruinachtig tot lichtbruin, met of zonder rood voorhoofd; boven- en onderkaak witachtig licht loodgrijs. *Poic. robustus*.

Deze Papegaaien bewonen vooral de savannen, maar komen soms ook in lichtere wouden of in het bergwoud voor.

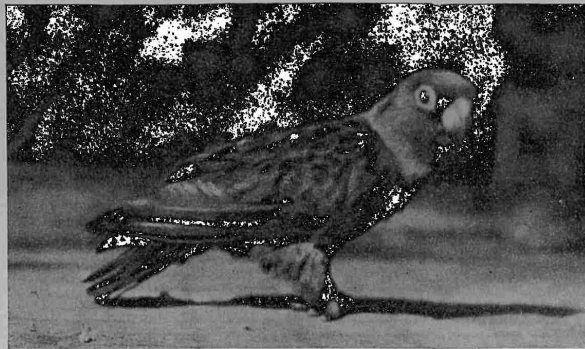
1. - *Poicephalus crassus* SHARPE. — Afb. 515.

Deze soort werd beschreven naar een exemplaar uit het noorden van Uelé: Doruma. Sedertdien is ze nooit meer in onze gebieden ingezameld geworden, wel in Soedan en Oubangi-Chari. Haar verspreiding loopt tot in Kameroen.

Bevedering groen, lichter en geler op romp en onderzijde; de borst groen gelijk het achterlijf; kop, nek, hals, en borst bruin, de keel olijf gewassen; slag- en stuurpennen donkerbruin, met groene zoom; onder-vleugeldekvederen groen.

Vleugel: 155-178; staart: 71-76; tarsus: 18; snavel: 24 mm.

Geen exemplaar in onze verzameling.

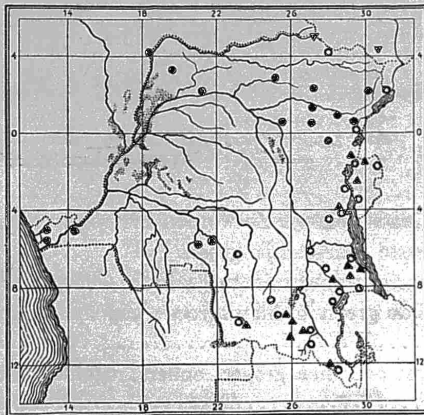

Afb. 514. — *Poicephalus Gulielmi* JARD. (DEHEYN fot.).

2. - *Poicephalus Gulielmi* JARDINNE. — Afb. 513-515.

Wordt gevonden van West-Afrika tot Kilimandjaro, enerzijds, tot Kasai en Angola, anderzijds.

Kop groen (de vederen zijn distaal zwart met heel brede groene zoom), de romp en de bovenstaartvederen veeleer geelgroen, soms met rood gemengd; vederen van bovenrug, schouder- en dekvederen leizwart maar groengezoomd, kop van voren (of ten minste het voorhoofd) rood, behalve bij de juv., vleugelboeg- en

Afb. 515. — Vindplaatsen van *Poicephalus*.
 ▼ *Poic. crassus*. ○ *Poic. Meyeri*.
 ● *Poic. Gulielmi*. ▲ *Poic. robustus*.

rand, en schenen distaal, eveneens rood (id.); slagpennen en stuurpennen leizwart, de handpennen heel fijn, de armpennen breder (vooral de binnenste) groengezoomd aan hun buitenvlag.

Snavel donker, vooral de onderkaak; poten grauwwaars; washuid lichtgekleurd.

Vleugel: 180-220; staart: 80-95; tarsus: 18-23; snavel: 28-37 mm.

Een enkele vorm in Belgisch Congo:

2 a. - *Poicephalus Gulielmi Gulielmi* JARDINNE.

Deze vorm wordt in de wouden, van Mayumbe tot Ituri, aangetroffen. Hij wordt tot in Kameroen gevonden.

Een twintigtal exemplaren.

Distr. Neder-Congo: Opper-Mayumbe (DIDERRICH). — Tussen Kaika Zobe en Dingi (COLLART). — Omgeving van Boma (COCU).

Distr. Congo Ubangi: Umangi (DE LA KÉTHULLE). — [Karawa (WALLIN). — Libenge (VACHAUDEZ)].

Distr. Uelé: Buta (HUTSEBAUT). — 40 km. van Buta (HUTSEBAUT).

Distr. Stanleystad: Stanleystad (WEYNS). — Angumu (DYLEFF).

Distr. Kivu: Beni (BORGERHOFF).

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE). — Teturi (PRIGOGINE).

Afb. 516. — *Poicephalus Meyeri* CRETZSCHM.
(VAN SOMEREN del.).

Andere vindplaatsen : Sakarumbi (ANSORGE). — Mawambi (GRAUER). — Majoja (EMIN). — Mukimbungu (LAMAN). — Moera (GRAUER). — Luki (JULLIEN). — Saidi (REHN). — Djoko Punda (SCHOUTEDEN). — Medje (CHAPIN). — Gamangui (CHAPIN). — Avakubi (CHAPIN). — Kamunionge bij Bafwase (CHAPIN). — Bangui (DYBOWSKI).

3. - *Poicephalus Meyeri* CRETZSCHMAR. — Afb. 515-517.

Deze soort, de Bosveldpapegaai van Zuid-Afrika, bewoont het gebied tussen Frans Equatoriaal Afrika, Noordoost-Afrika en Oost-Afrika, tot Angola en Transvaal. Dat uitgestrekt gebied wordt verdeeld onder verscheidene vormen; vier zullen waarschijnlijk in onze Kolonie gevonden worden.

Kop, nek, hals, bovenrug, schouder- en dekvederen, vleugels en staart zijn grauwbrown tot asbruin of donkerbruin, min of meer olijf of groen gewassen, de vederen lichter gekleurd (soms groenachtig, vooral bij de Juv.); vleugelboeg en -rand, ondervleugeldekvederen en top der schenen zijn geel; bovenkop met of zonder, min of meer brede, dwarse, gele band; romp en bovenstaartvederen groen maar min of meer met blauw gewassen; onderzijde blauwgroen, het blauw min of meer uitgesproken, de vederen basaal bruin; soms is de onderzijde gedeeltelijk geel (Juv.) (Afb. 517); onderstaartvederen basaal geel, distaal blauwgroen; stuurpennen soms (vooral bij de Juv.) distaal groengezoomd.

Snavel, oogomgeving en poten loodgraauw tot zwart.

Vleugel: 143-158; staart: 65-75; tarsus: 15-17; snavel: 18-24 mm.

De vormen die in Belgisch Kongo kunnen gevonden worden zijn moeilijk te onderscheiden; men moet vooral de kleur van de romp vergelijken, nu minder dan meer blauw gewassen, soms bepaald blauw; ook de algemene kleur, lichter of donkerder, de onderzijde min of meer blauw gewassen; ook de vleugellengte. De typische vorm is lichter gekleurd dan de andere, de romp is groen maar blauw gewassen; vleugellengte: 142-154 mm. De vorm *Neavei* is donker, de onderzijde dikwijls blauwer, de romp veeleer blauw; vleugel: 148-165 mm. De vorm *saturatus* is er nauw mee verwant, maar de romp is minder blauw; vleugel: 140-159 mm. De vorm *Reichenowi*, eindelijk, heeft een lichtblauwe romp en de onderzijde is fel blauw getint; vleugel: 152-167 mm.

Afb. 517. — *Poicephalus Meyeri* CRETZSCHM. (BREUGELMANS del.).

3 a. - *Poicephalus Meyeri Meyeri* CRETZSCHMAR.

Deze vorm wordt van Erythrea tot Soedan aangetroffen, en zou dus in het noorden van onze Kolonie kunnen voorkomen. Gedurende mijn verblijf in Mahagi, in 't jaar 1925, heb ik een troep groene Papegaaien in het Acacia-bos aan de oever van het Albert-meer gezien; ik kon echter geen exemplaar machtig worden. Zeker was het *P. Meyeri*, en naar de streek te oordelen, hoogstwaarschijnlijk de typische vorm van deze soort. Mijn vriend J. VRIJDACH, die later in dezelfde streek vertoefde, vond de soort niet.

Andere vindplaats: Bafuka (PIAGGIA).

3 b. - *Poicephalus Meyeri Neavei* GRANT.

Dit is de vorm die Katanga en N. Rhodesië bewoont en tot aan het Nyassa-meer wordt aangetroffen. Hij is nauw verwant met *saturatus*, en sommige exemplaren kunnen moeilijk van deze vorm worden onderscheiden; of is *Neavei* eenvoudig een synoniem?

GROTE meende anderzijds dat *Neavei* tot in Oost-Congo en het gebied der Grote Meren thuis hoorde; *saturatus* kwam dus in onze Kolonie niet voor. De hier vermelde *saturatus*-exemplaren komen goed overeen met vogels, in onze verzameling, uit Brits-Oost-Afrika.

Een vijftigtal exemplaren.

Distr. Tanganika: Tembwe (SCHOUTEDEN). — Kabalo (SCHOUTEDEN). — Kiambi (DE WITTE).

Distr. Opper-Katanga: Pweto (LEMAIRE). — Lukonzolwa (DE WITTE). — Musosa (BREDO). — Elisabethstad, naar Likasi (DE RIEMAECKER).

Distr. Lualaba: Kanzenze (DE BAILLET). — Funda Biabo (DE BAILLET). — Kinda (DE BAILLET). — Kanzenze (DE WITTE). — Kasaji (FISHER).

Distr. Kasai: Merode (WINDMOLDERS).

Distr. Maniema: Milumba (PILETTE). — Munie Mboka (PILETTE). — Lubilu (PILETTE).

Distr. Kivu: Manakwa (PILETTE).

Andere vindplaatsen: Z. Kalule-riv. (NEAVE). — Lufupa-riv. (NEAVE). — Dikulwe-riv. (NEAVE). — Lufua-riv. (BÖHM). — Mushoshi (MOURITZ).

3 c. - **Poicephalus Meyeri Reichenowi** NEUMANN.

Deze vorm werd uit Noord-Angola beschreven (Malanje) en zou misschien, volgens CHAPIN, in Neder-Congo of in Kwango kunnen aangetroffen worden.

Twee exemplaren uit Kasai schijnen bij *Neavei* te horen.

Afb. 518. — *Poicephalus robustus suahelicus* RCHW.
(Fot. Dierentuin Antwerpen).

3 d. - **Poicephalus Meyeri saturatus** SHARPE.

Het woongebied van deze vorm strekt zich uit van de Kenya Colony tot Uganda, de basis van het Ruwenzori-gebergte, Ruanda-Urundi en het noordwesten van het Tanganika-meer.

Een twintigtal exemplaren in onze verzameling.

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Luvungi (PAUWELS).

Ruanda-Urundi: Kibungu (VERHULST). — Kibungu (LESTRADÉ). — Rwinkwavu (LESTRADÉ).

Andere vindplaatsen: Kagera-riv. (GRAUER). — Urundi (GRAUER). — Issenje (MECKLEMBURG). — Kisenyi (ap. GROTE, onder *Neavei*) (1).

4. - **Poicephalus robustus** GMELIN. — Afb. 518.

Deze grote Papegaai wordt gevonden van Zuid- tot Oost-Afrika, het oosten van onze Kolonie, Katanga en Angola alsmede in West-Afrika tot Loango. Tot hertoe is er maar één vorm uit onze Kolonie bekend; een andere zou misschien in Neder-Congo kunnen aangetroffen worden.

(1) Zou dit geen verwarring zijn met Issenje, door REICHENOW vermeld?

4 a. - *Poicephalus robustus suahelicus* REICHENOW. — Afb. 515 en 518.

De vederen van kop, nek en hals zijn bruin, maar breed vaalbruinachtig gezoomd, met donkerder schachten; hals en kopzijden vooral zijn meestal wijnrood, soms groen gewassen; van voren is de kop (ten minste het voorhoofd) roserood; een zwarte teugelstreep; vederen van bovenrug en schouders, en dekvederen zwartbruin, min of meer grauw gewassen, met donkergroene of blauwgroene zoom; romp, bovenstaartvederen en onderzijde van het lichaam zijn geelgroen tot lichtblauwgroen; vleugelboeg en -rand en einde van de schenen rood; slagpennen en stuurpennen zwartbruin tot donkerbruin, de handpennen heel fijn, de armpennen breder groengezoomd aan de buitenvlag, de binnenste armpennen grotendeels groen, gelijk de rug.

Snavel hoornwit; poten zwart.

Vleugel: 204-230; staart: 90-106; tarsus: 20-23; snavel: 38-49 mm.

Bij de Juv. ontbreekt het rood aan de kop.

Een veertigtal exemplaren.

Deze vorm komt in Katanga en tot in Ruanda en aan het Kivu-meer voor. Zijn woongebied loopt tot Tanganyika Territory en Mashonaland.

Distr. Kivu: Baraka (PAUWELS). — Sibatwa-woud (PAUWELS). — Burunga (DERCHE). — Tussen Goma en Rutshuru (DERCHE).

Ruanda-Urundi: Rugege-woud (LESTRADÉ). — Nyabitsindi (DE WITTE).

Distr. Tanganika: Tembwe (SCHOUTEDEN).

Distr. Opper-Katanga: « Katanga » (ex DEPAUW).

Distr. Lualaba: Funda Biabo (DE BAILLET). — Kando (DE WITTE). — Kasaji (FISHER).

Andere vindplaatsen: Lukonzolwa (ASCENSO). — Marungu (BÖHM). — Luvua-riv. (BÖHM). — Pala (BÖHM). — Lufuku-riv. (BÖHM). — Dikulwe-riv. (BÖHM). — Mushoshi (MOURITZ). — Karisimbi-vulkaan (CHAPIN). — Mikeno-vulkaan (CHAPIN). — Tshumba (FRECHKOP).

WHITE vermeldde deze Papegaai uit Mwinilunga, als *P. r. angolensis*.

4 b. - *Poicephalus robustus fuscicollis* KUHLE.

Deze vorm bewoont West-Afrika en komt aan de kust van Gaboen en bij Loango voor, tot in Angola. Geen exemplaar is uit onze Kolonie bekend (1).

GENUS PSITTACUS LINNAEUS.

Kopzijden onbevederd; washuid breed; snavel even lang als hoog, afgerond, zonder zijgroeven, de onderkaak langer dan hoog; staart recht afgesneden, korter dan de halve vleugellengte.

Een enkele soort.

1. - *Psittacus erithacus* LINNAEUS.

Dit is de welbekende Grijsze Papegaai, of Jako, die zoveel Kolonialen als huisdier houden en min of meer gemakkelijk leert « spreken ». 't Is een bewoner van het woud en hij wordt van Sierra-Leone tot Kameroen en N. Angola, enerzijds, en tot de Kenya Colony en het zuidoosten van het Tanganika-meer gevonden. Soms ziet men er hele benden van, die boven het woud of over de rivieren vliegen. In onze Kolonie komt de typische vorm voor, die in Sierra-Leone en Liberia door de donkere vorm *timneh* wordt vervangen.

1 a. - *Psittacus erithacus erithacus* LINNAEUS. — Afb. 519-520.

De vederen van kop, nek, hals, borst, en soms ook buik, zijn basaal donkergrauw, maar lichtgrijs gezoomd; de bovenrug, de schouder- en dekvederen, de binnenste armpennen zijn min of meer donkergrijs (de vederen zijn eigenlijk zwart maar fijn grijsgepoederd), de zoom ietwat donkerder; de andere slagpennen zijn zwart; de romp is witachtiggrijs bevederd, gelijk normaal de buik, de schenen en min of meer het voorhoofd; de langste bovenstaartvederen, de stuurpennen en de onderstaartvederen zijn mooi rood.

(1) Het door DUBOIS onder *fuscicollis* vermeld exemplaar van deze soort kwam niet van Stanley-Pool, zoals hij noteert, maar uit Opper-Katanga en berust nog in ons Museum; het hoort bij *suahelicus*.

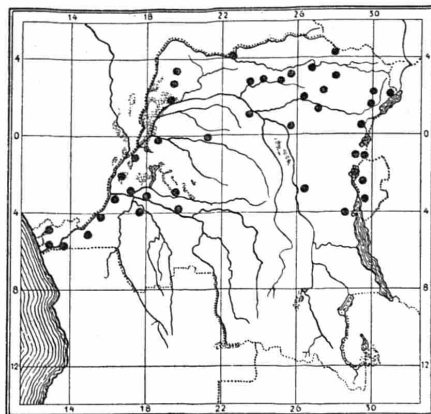
Er komen soms exemplaren voor, die rode vederen op ongewone plaatsen vertonen, b. v. tussen de rugvederen of op de kop; helemaal rode Papegaaien worden zelfs soms door Kolonialen gezien.

Snavel zwart; poten zwartgrauw; washuid en naakte oogomgeving witachtig.

Afb. 519. — *Psittacus erithacus erithacus* LINN.
(MAHIEU fot.).

Vleugel: 220-255; staart: 80-111; tarsus: 21-26; snavel: 31-39 mm.
Een zestigtal exemplaren.

Afb. 520. — Vindplaatsen van *Psittacus erithacus erithacus* LINN.

Distr. Neder-Congo: Opper-Mayumbe (DIDERRICH). — Boma (COCU). — Boma (VRIJDAGH). — Leopoldstad (HENRION). — Tumba (HENRION). — Manzadi (DARTEVELLE).

Distr. Leopold II-meer: Mpa (MAES). — Kunungu (SCHOUTEDEN). — Dwa (GWE). — [Mushie (MAES)].

Distr. Tshuapa: Eala (SCHOUTEDEN). — Eala (VERLAINE). — Lukolela (LECOCQ). — Lukolela (BOURRY). — Boende (WIJNANTS). — Bokungu (DUPUIS). — Inguo (DUPUIS).

Distr. Kasai:

Distr. Congo-Ubangi: Bomboma (VRIJDAGH). — Nieuw Antwerpen (DE LA KÉTHULLE). — [Yakoma (ARNOULD). — Libenge (VACHAUDEZ). — Karawa (WALLIN)].

Distr. Uelé: Koteli (SCHOUTEDEN). — Buta (HUTSEBAUT). — [Ibembo (HUTSEBAUT)].

Distr. Kibali-Ituri: Kilo (THÉLIE).

Distr. Kivu: Beni (BONNEVIE). — Mutiba (PILETTE). — Beni (BORGERHOFF). — [W. Kivu-meer: Mabula (WATTEYNE)].

Ruanda-Urundi: Rugege-woud (LESTRADÉ). — Moganga-woud (PAUWELS).

Distr. Stanleystad: Stanleystad (CHRISTY). — Panga (BOCK). — Stanleystad (WEYNS). — [Elisabetha (MEV. TINANT)].

Andere vindplaatsen: Manyema (KIRK). — Kibondo (BOHDORFF). — Irumu (EMIN). — Albertmeer (EMIN). — Wau-eiland (MECKLEMBURG). — Idshwi-eiland (STEGMANN). — Ipoto (EMIN). — Uere-riv. (JUNKER). — Usumbura (GRAUER). — Ten oosten van de Rutshuru-vallei (GRAUER). — Ukaika (GRAUER). — Rutshuru (ARRHENIUS). — Bafuka (PIAGGIA). — Palabala (JOHNSTON). — Msuata (JOHNSTON). — Amadi (EMIN). — Rungu (EMIN). — Simbo (GYLDENSTOLPE). — Kwamouth (SCHOUTEDEN). — Kisantu (SCHOUTEDEN). — Djamba (SCHOUTEDEN). — Avakubi (CHAPIN). — Gamangui (CHAPIN). — Medje (CHAPIN). — Kasai-riv. (SCHOUTEDEN). — Kwango (OUSTIMOVITCH). — Saidi (REHN). — N. W. Ruwenzori (MECKLEMBURG). — Mulungu (HENDRICKX). — Luluabourg (LYNES). — Luebo (LYNES). — Port Francqui (LYNES).

De grijze Papegaai werd tot ten zuidoosten van het Tanganika-meer (Kasanga) gevonden.

(Résumé en langue française des pages 417 à 524).

XV. — ORDRE DES COLUMBIFORMES (p. 417).

Cet Ordre comprend d'une part les Columbides (Pigeons, Tourterelles) et de l'autre les Pteroclidés (ou Gangas; les « Sandgrouses » des Anglais). On les différencie comme suit :

1. a. Tarse généralement nu à sa face antérieure, parfois cependant emplumé sur les deux tiers environ mais alors le plumage est en grande partie vert olivâtre. Le doigt 1 est bien développé. Le bec n'est dur qu'à son extrémité, tandis que sa base est molle Fam. *Columbidae*.
- b. Le tarse est emplumé jusqu'aux doigts à sa face antérieure. Le plumage n'est jamais vert. Le doigt 1 est rudimentaire. Le bec est dur, sans peau molle à sa base Fam. *Pteroclididae*.

FAM. PTEROCLIDAE (p. 417).

Les Gangas ou « Sandgrouses » habitent, comme l'indique leur dénomination anglaise, des régions plutôt arides (fig. 424). Ils vivent sur le sol et habitent même dans le désert, s'y trouvant parfois en bandes nombreuses et se nourrissant de plantes. Ils volent souvent à des distances considérables à la recherche d'eau. Les sexes sont différemment colorés.

Les Gangas ne sont pas connus avec certitude de nos territoires, bien que les collections rapportées par STORMS de la région du lac Tanganika renfermassent des exemplaires d'une espèce : ils provenaient peut-être de la rive orientale du lac.

CHAPIN estime que l'une ou l'autre des formes citées ci-dessous pourrait se rencontrer dans nos territoires : *Pterocles bicinctus multicolor*, connue de l'Afrique du sud à la vallée de la Loangwa, en Rhodésie du nord; — *Pter. exustus Emini* (p. 418), connue du nord-ouest du lac Victoria; — *Pter. gutturalis tanganyicae* (p. 419), connue du Tanganyika Territory et retrouvée jusqu'aux environs du lac Moéro (c'est à cette forme que se rapportent les Gangas de la collection STORMS); — *Pter. quadricinctus Lowei* (p. 420), connue du Soudan et de la vallée du Nil.

CHAPIN ne reconnaît pas les genres *Eremialector* et *Nyctiperdix*, qu'admettent d'autres auteurs. Il distingue comme suit les espèces que je viens d'indiquer :

1. a. Les rectrices médianes dépassent d'au moins 17 mm. (parfois 40 et davantage) les autres rectrices et sont rétrécies distalement. Le mâle adulte n'offre qu'une seule bande transversale noire sur la poitrine et son front n'est pas rayé en travers. La femelle a la poitrine tachée de brun foncé *Pt. exustus*.
- b. Les rectrices médianes dépassent tout au plus légèrement les autres rectrices 2.
2. a. Le front est rayé en travers de noir et de blanc 3.
- b. Le front n'est pas ainsi rayé 4.
3. a. Haut de la poitrine avec bande transversale brun rouille, suivie d'une bande blanche, puis souvent encore d'une bande noire *Pt. quadricinctus* ♂.
- b. Haut de la poitrine avec une bande transversale blanche, suivie d'une bande noire *Pt. bicinctus* ♂.
4. a. Joux et gorges blanchâtres, lavées d'ocre, bordées d'une ligne noire. Dessous non rayé en travers. Aile plus longue que 200 mm. *Pt. gutturalis* ♂.
- b. Pas de ligne noire autour de la gorge; dessous rayé de noir 5.
5. a. Aile dépassant 195 mm. Sous-caudales brun rouille, rayées ou non de noir *Pt. gutturalis* ♀.
- b. Aile n'atteignant pas 190 mm. Sous-caudales de coloration ocrée claire ou isabelle, rayées de noir 6.
6. a. Cou et haut de la poitrine unicolores ou n'offrant que quelques raies noires courtes *Pt. quadricinctus* ♀.
- b. Cou et poitrine entièrement rayés de noir en travers *Pt. bicinctus* ♀.

FAM. COLUMBIDAE (p. 420).

Cette famille comprend les Pigeons, Tourterelles, Ramiers, etc. Elle est aisément caractérisée par la membrane molle couvrant la base du bec, dont seule la pointe est cornée, et par le doigt 1 bien développé. Le plumage du corps consiste en plumes assez grandes, tombant aisément (notamment lors de la mise en peau des spécimens!) et couvertes de duvet à leur base. Le tarse n'est jamais emplumé jusqu'aux doigts à sa face antérieure. L'aile est plus ou moins pointue ou arrondie. Les deux sexes ont généralement le même plumage.

Parmi les espèces connues de nos territoires, une seule (*Streptopelia turtur*) niche en Europe et migre ensuite vers le sud, atteignant ainsi exceptionnellement notre Colonie.

La nourriture consiste surtout en élément végétal : fruits, graines, fleurs, pousses et feuilles tendres, mais parfois aussi en Insectes.

Les nids sont établis par certaines espèces sur les arbres, par d'autres sur le sol; ils consistent simplement en quelques brindilles assemblées grossièrement; les jeunes sont nourris par les parents.

Les Columbides rencontrés dans nos territoires se distinguent comme suit :

1. a. Oiseaux de plumage en grande partie vert olive ou jaune. Tarses emplumés sur plus de la moitié de leur longueur à la face antérieure; plante des doigts élargie et plus court que le doigt 3 (*Treroninae*) *Treron (Vinago)*
- b. Plumage jamais vert ni jaune. Tarse tout au plus emplumé à la base, et généralement plus long que le doigt 3 sans sa griffe. Plante des doigts non élargie (*Columbinae*) 2.
2. a. Pigeons de grande taille : l'aile dépassé 195 mm. Pas de taches métalliques ni noires sur les ailes, mais parfois de petites taches blanches; pas de collier nuchal *Columba*.
- b. De taille moyenne ou petite : l'aile généralement n'atteint pas 190 mm. Ou bien les ailes portent des taches métalliques ou noires, ou bien la nuque ? est ornée d'une bande transversale noire (parfois interrompue au milieu) ou son plumage est plus ou moins irisé ou métallisant 3.
3. a. Pas de taches métalliques ni noires sur les ailes 4.
- b. Des taches métalliques ou noires sur les ailes; rémiges partiellement d'un brun rouge 7.
4. a. Un collier noir, ou une tache de chaque côté *Streptopelia*.
- b. Pas de collier noir ni de taches latérales noires 5.
5. a. La base du cou est comme marquée de noir et de vineux *Stigmatopelia*.
- b. Base du cou non tachetée ainsi; nuque ? irisée ou métallisante 6.
6. a. Les rectrices externes sont grises distalement *Aplopelia*.
- b. Les rectrices externes sont lavées de brun rouge distalement *Turturoena*.
7. a. Dessus et dessous du corps en grande partie brun rouge à rouge brun; rectrices médianes brun rouge, comme les sous-caudales; croupion non rayé de noir *Calopelia*.
- b. Jamais brun rouge. Croupion avec deux bandes noires transversales 8.
8. a. Queue beaucoup plus longue que l'aile, les deux rectrices médianes considérablement plus longues que les autres. Poitrine blanche ou grise *Oena*.
- b. Queue jamais plus longue que l'aile; rectrices larges, les médianes jamais deux fois plus longues que les latérales 9.
9. a. La première rémige externe est fortement rétrécie distalement, son fanion externe est étroit (fig. 426). Poitrine blanche ou grise *Tympanistreria*.
- b. La première rémige se rétrécit graduellement et son fanion externe est normal. Poitrine vineuse *Turtur*.

Le genre *Oena* est représenté par une seule espèce, *Oena capensis* (p. 422, fig. 427-429), habitant la savanne boisée. C'est la Tourterelle à longue queue, dont les deux sexes sont différemment colorés; chez le mâle, le dessous du corps est blanc en grande partie, mais noir en avant, comme l'est aussi le front; chez la femelle le front est grisâtre ou blanchâtre et le dessous du corps est brun grisâtre à brun jaune en avant.

Le genre *Turtur* (p. 424, fig. 430-433) comprend trois espèces de Tourterelles que l'on distingue aisément par la coloration des taches métalliques ornant les ailes. Chez *T. chalcospilos* ces taches sont d'un beau vert doré; chez *T. afer* elles sont bleues à bleu-verdâtre, comme chez *T. abyssinicus*; chez ce dernier le bec est noirâtre, tandis que chez *T. afer* il est rouge plus ou moins intense, à extrémité claire. *Turtur abyssinicus* (p. 424) n'a pas encore été rencontrée dans nos territoires mais se trouvera peut-être en région du lac Albert. *T. chalcospilos* (p. 428) est connu du sud, du Bas-Congo au Katanga et au Ruanda. *T. afer* (p. 425) semble se rencontrer partout. Ces Tourterelles habitent surtout la savane mais *T. afer* se trouve aussi en forêts légères et même en clairières de la grande forêt.

Une seule espèce représente le genre *Tympanistreria* (p. 428, fig. 434-435). C'est la Tourterelle à front blanc, *Tymp. tympanistreria*, à première rémige curieusement rétrécie distalement. On la trouve surtout en galeries forestières ou en forêts secondaires.

Le genre *Calopelia* est représenté par une unique espèce, *C. Brehmeri*, habitant la forêt mais recherchant sa nourriture surtout sur le sol. Sa coloration est typique; les taches métalliques des ailes sont généralement cuivreuses, mais parfois vertes. Elle semble ne pas se rencontrer au sud de la cuvette centrale.

Une seule espèce également représente le genre *Stigmatopelia*, aisément reconnaissable à la coloration curieuse du cou, comme marquée de noir et de vineux; les plumes distalement. *St. senegalensis* se rencontre en savane seulement.

Le genre *Streptopelia* (p. 434, fig. 440-446) est mieux représenté, comprenant six espèces dans notre faune. On les distinguera comme suit :

1. a. Sous-caudales gris foncé. Fanion externe de la rectrice la plus externe noir comme le fanion interne (l'extrémité de la plume est claire chez les *Streptopelia*) 2.
- b. Sous-caudales grisâtre clair à blanches. Dessous du corps en grande partie blanc ou vineux clair 3.
2. a. Le collier nuchal est interrompu au milieu (il est donc représenté par une tache de chaque côté). Les rémiges secondaires internes et quelques couvertures offrent une large bordure externe d'un brun rougeâtre *Str. lugens*.
- b. Collier complet sur le dessus du cou. Rémiges secondaires et couvertures non bordées de brun rouge *Sem. semitorquata*.
3. a. Couvertures unicolores. Collier non interrompu au milieu 4.
- b. Couvertures notablement plus foncées (même noires) à la base que distalement. Collier interrompu au milieu. Dernière rectrice à fanion externe blanc *Str. turtur*.
4. a. Fanion interne de la première rémige primaire avec une encoche marginale petite mais nette au-delà de la moitié de sa longueur 5.
- b. Pas d'encoche au bord du fanion interne. Joues et front gris ou gris bleuté. Fanon externe de la rectrice extérieure noir comme le fanion interne ou tout au plus finement bordé de blanc *Str. decipiens*.
5. a. Front et dessus de la tête vineux clair, comme les côtés; tout au plus l'arrière-tête est lavée de gris. Fanion

externe de la rectrice extérieure noir comme le fanion interne ou tout au plus finement bordé de blanc ...

- b. Dessus de la tête gris, le front plus clair; joues grises ou légèrement lavées de vineux. Fanion externe de la rectrice extérieure habituellement entièrement blanc *Str. vinacea*.
 Str. capicola.

La plupart de ces *Streptopelia* habitent la savane : *capicola*, *decipiens*, *turtur*, *vinacea*. *Str. lugens* ne se rencontre qu'en forêt de montagne. *Str. semitorquata* est de loin l'espèce la plus commune et la plus répandue (voir carte p. 440), se trouvant aussi bien en forêt (mais surtout en forêts secondaires) qu'en savane. J'ai déjà noté que *Str. turtur* est un migrateur venant du nord : deux exemplaires seulement en ont jusqu'ici été trouvés dans notre Colonie.

Le genre *Aplopelia* (p. 442, fig. 447-449) n'est jusqu'ici connu de nos territoires que par une seule espèce : *Apl. simplex*, qui n'a encore été trouvée qu'en sous-bois de forêt de montagne (*s. Jacksoni*) mais qui se retrouvera en galeries forestières dans le sud, WHITE l'ayant découvert en Rhodésie du nord-ouest. Une autre espèce, *Apl. larvata*, est connue de la Rhodésie du nord : elle se distingue de la première par les sous-caudales et le dessous du corps colorés en brun rougeâtre.

Une seule espèce également représente le genre *Turturoena* (p. 445, fig. 449-450) dans nos territoires. C'est un habitant de la forêt, à collier métallisant ou irisé, dont le mâle a la tête grise en dessus, tandis que la femelle l'a d'un brun rougeâtre : *Turt. iriditorques*. Les rectrices externes sont lavées de brun rouge.

Le genre *Columba* (p. 447, fig. 451-455) est mieux représenté, quatre espèces s'en trouvant dans nos territoires. On les distingue aisément. Deux d'entre elles ont les couvertures alaires tachetées de blanc, mais chez l'une d'elles la poitrine est également tachetée (*Col. arquatrix*, dont les rectrices sont entièrement noires) tandis que chez l'autre il n'en est rien (*Col. guinea*, à rectrices gris clair à leur base). Les deux autres espèces, à couvertures non tachetées, ont l'une (*Col. uncinata*) les rectrices externes noirâtres avec bande transversale claire avant l'extrémité, et l'autre (*Col. albinucha*) les rectrices sans cette bande claire, tandis que l'arrière-tête est blanche ou gris clair. Seule *Col. uncinata* a une vaste distribution; les autres espèces ne se trouvent que dans l'est (*arquatrix* a cependant été retrouvée à Dilolo).

Le genre *Treron* (ou *Vinago*) (p. 452, fig. 456-458) est le seul représentant des *Treroninae*. Ce sont les Pigeons verts, bien connus des Coloniaux. Deux espèces en ont été trouvées au Congo belge, une troisième pourrait se rencontrer dans le sud-est du Katanga (*Tr. Delalandei*). Le *Tr. waalia*, de la région de Mahagi, est aisément reconnaissable à la coloration d'un jaune superbe de la poitrine et du ventre. Le *Tr. Delalandei* par contre est gris verdâtre en dessous. Quant à *Tr. calva*, c'est l'espèce commune partout, à dessous vert jaunâtre; elle est représentée par quatre formes, différant par la coloration des rectrices, nettement lavées de vert chez *Salvadorii*, pas chez les autres formes, dont deux ont un collier grisâtre bien net (*Granviki* et *uellensis*) et une un collier peu apparent (*calva*). Leur distribution géographique ressort de la carte donnée p. 454, fig. 457.

XVI. — ORDRE DES CUCULIFORMES (p. 457).

Cet Ordre comprend deux familles : les Cuculides et les Musophagides. Les premiers ont le doigt 4 normale dirigé en arrière et le bec relativement pointu et étroit, à bords entiers. Les seconds ont le doigt 4 mobile, pouvant être reporté en arrière, et un bec haut et court, à bords de la mandibule supérieure plus ou moins irréguliers. Les Cuculides se nourrissent d'Insectes, les Musophagides de végétaux.

FAM. CUCULIDAE (p. 457).

Cette famille englobe les divers types de Coucou, les Foliotocoles, les Coucals; etc. La patte offre deux doigts dirigés en avant, deux en arrière. Le bec est plus ou moins triangulaire, s'élargissant vers la base, à mandibule supérieure se terminant par un crochet.

Les Coucou sont célèbres par leur biologie curieuse, la femelle introduisant ses œufs dans les nids d'autres Oiseaux, qui prennent en charge les oisillons qui naissent de ces œufs étrangers. Cette biologie, bien connue de nos Coucou européens, se retrouve chez la plupart des Cuculides nichant en Afrique, mais d'autres espèces (les Coucou à bec jaune ou *Ceuthmochares* et les Coucals ou *Centropus*) construisent eux-mêmes des nids, couvent leurs œufs et élèvent leurs jeunes. Notons déjà ici que ce même parasitisme se retrouve chez les Indicateurs et chez divers Spermestides parmi les Passereaux.

La plupart des Cuculides qui se rencontrent dans nos territoires sont sédentaires. D'autres sont migrateurs, soit qu'ils nichent en Europe ou en Asie ou même à Madagascar, passant ensuite en Afrique noire, soit qu'ils se déplacent en Afrique même, du nord au sud ou inversement.

Les divers genres connus de nos régions se distinguent comme suit :

1. a. Oiseaux de grande taille (l'aile dépasse 140 mm.), à griffe du doigt 1 très longue, droite ou guère arquée : avec sa griffe le doigt 1 est plus long que le doigt 4 avec griffe également *Centropus*.
 b. Le doigt 1 avec griffe est sensiblement plus court que le doigt 4 avec griffe; sa griffe est courte et nettement arquée 2.
2. a. La tête porte une huppe bien marquée. Le dessous n'est jamais rayé en travers; le bec n'est jamais jaune; la queue est plus longue que l'aile; pas de couleur métallique *Clamator*.
 b. Pas de huppe à la tête; ou bien le dessous est rayé en travers, ou bien le bec est jaune, ou bien la queue est au plus aussi longue que l'aile, ou bien le plumage est au moins partiellement métallique 3.
3. a. Narines en fente ou ovalaires 4.
 b. Narines arrondies, en tube court 5.

4. a. Bec jaune à jaune orangé. Rectrices sans taches. Queue notablement plus longue que l'aile, qui n'atteint pas 140 mm. *Ceuthmochares*.
- b. Bec au moins en majeure partie noir. Rectrices à taches. Queue au plus aussi longue que l'aile, qui dépasse 200 mm. *Pachycoccyx*.
5. a. Dessus au moins partiellement métallisant, vert, bronzé, cuivreux ou lilas. Aile ne dépassant jamais 130 mm. *Chrysococcyx*.
- b. Dessus jamais métallisant, mais noir à gris ou brun, luisant ou non. L'aile mesure au moins 130 mm. 6.
6. a. La queue est plus longue que l'aile *Cercococcyx*.
- b. La queue est plus courte que l'aile *Cuculus*.

Le genre *Clamator* (p. 458, fig. 459-462) est représenté par trois espèces. L'une d'elles (*Cl. glandarius*) montre des taches blanches sur les couvertures alaires et son aile dépasse 180 mm. Une autre (*Cl. Levaillantii*) a le dessous grisâtre à blanc, avec larges traits noirs sur la gorge et le cou. La troisième (*Cl. serratus*) (*Cl. jacobinus*) offre tout au plus de fins traits sombres; son aile atteint au plus 165 mm., longueur que dépasse l'aile de *Cl. Levaillantii*.

Une seule espèce représente le genre *Pachycoccyx* (p. 463, fig. 460, 463). Oiseau de taille assez grande (l'aile mesure 213-230 mm.), le *P. validus* habite la savane.

Cinq Coucous congolais appartiennent au genre *Cuculus*. L'une d'elles, *C. cafer* (*clamosus*) (p. 464, fig. 464-467) a le dessus noir ou noir bleuté, le dessous noir également ou rayé de noir sur fond clair. Les autres espèces ont le dessus gris, plus ou moins foncé. Si la poitrine est d'un brun rouge mais la gorge grise, il s'agit de *C. solitarius*, les trois autres *Cuculus* ayant la poitrine grise comme la gorge, rayée ou non. Une aile courte (moins de 180 mm.) indique *C. poliocephalus*. Une aile plus longue, *C. canorus* ou *C. gularis*, le premier à mandibule supérieure sombre jusqu'à la base, et à rectrices externes n'offrant que des taches marginales et médianes blanches, le second à mandibule jaune à la base et à rectrices offrant des bandes blanches transversales. Deux de ces espèces n'apparaissent dans notre Colonie qu'en migration: *C. poliocephalus*, venant d'Asie ou de Madagascar, et *C. canorus*, notre Coucou de Belgique, venant soit d'Europe, soit d'Asie.

Le genre *Cercococcyx* (p. 470, fig. 468-469) est bien caractérisé par la longueur de la queue. Il comprend trois espèces. L'une d'elles, localisée en forêt de montagne, a le dessus rayé de brun rouille sur fond brun olive: *C. montanus*. Les deux autres ne présentent pas ces raies sur le dessus. *C. Mechowi* offre des taches marginales brun rouille au fanon externe des rémiges, taches qui manquent ou sont à peine indiquées chez *C. olivinus*. Les dimensions relatives de la queue et de l'aile diffèrent pour les trois espèces, dont le dessous est toujours rayé de noir.

Les Foliotocoles et types voisins appartiennent au genre *Chrysococcyx* (p. 473, fig. 470-478). Les mâles en présentent un plumage magnifique, vert métallique à bronzé pour le dessus, tandis que les femelles sont moins brillamment colorées, le dessous toujours rayé en travers. On reconnaît les quatre espèces comme suit:

1. a. Les rectrices extérieures sont blanches, tachées seulement vers l'extrémité. Le dessous est finement et densément rayé en travers de brun grisâtre, le mâle ayant de plus la gorge, le cou et la poitrine d'un vert bronzé foncé, la gorge jaune au milieu. Pas de raie sourcilière *Chr. flavigularis*.
- b. Si les rectrices extérieures sont blanches, elles montrent aussi des taches ou bandes transversales vers la base du fanon interne. Si le dessous est rayé en travers, les raies sont plus larges et non serrées 2.
2. a. Rectrices extérieures noires, avec taches ou bandes blanches ou brun rouille. Dessous du corps blanc, les flancs à bandes transversales chez le mâle; chez la femelle, la gorge est tachée mais le restant du dessous est rayé en travers *Chr. caprius*.
- b. Rectrices extérieures parfois (mâle de *cupreus*) noires avec taches blanches, mais alors le dessous du corps est d'un beau jaune. Sinon, rectrices blanches, avec taches distales et basales sombres. Si le dessous est rayé en travers, il en est de même pour la gorge ou bien celle-ci est blanche en entier 3.
3. a. Ou bien le dessous est jaune à partir de la poitrine (mâle); ou bien le dessous est blanc avec raies transversales vert brillant (femelle et jeune). Rectrices médianes n'offrant jamais de taches marginales brun rouille; côtés du cou jamais brun grisâtre; pas de raie sourcilière blanche *Chr. cupreus*.
- b. Ou bien le dessous est blanc, avec grande tache sombre de chaque côté de la poitrine (mâle); ou bien il est plus ou moins lavé de brun rouille et présente des raies transversales brun grises plus ou moins étroites et les côtés du cou sont brun grisâtre (femelle); chez le jeune les rectrices médianes ont le bord taché de brun rouille et le dessous montre des raies plus larges, à reflet vert brillant plus ou moins marqué. Une raie sourcilière blanche *Chr. Klaas*.

Le mâle du vrai Foliotocole, *Chr. cupreus*, est un Oiseau à plumage remarquable, le dessus d'un vert métallique, comme écailleux, le dessous en grande partie jaune. Les autres espèces sont moins richement colorées, mais sont néanmoins dotées d'un plumage nettement métallique en dessus. Le Didric (*Chr. caprius*) se reconnaît aisément aux rectrices externes noires avec taches claires. Le mâle du *Chr. flavigularis* se reconnaît aussitôt aux rectrices extérieures blanches tachées seulement vers l'extrémité distale et à la coloration du dessous, finement rayé mais sombre en avant, avec gorge partiellement d'un beau jaune. Le *Chr. Klaas* offre une raie sourcilière qu'on retrouve aussi chez *Chr. caprius*, mais s'en distingue aisément par les grandes taches latérales de la poitrine et par les rectrices extérieures blanches, tachées non seulement distalement mais sur toute leur longueur. (P. 479, fig. 477).

Le genre *Ceuthmochares* (p. 481, fig. 479) est représenté par une seule espèce, *C. aereus*, que l'on reconnaît aisément à la coloration du bec, d'un beau jaune à jaune orangé, et à la longueur de la queue, dépassant celle de l'aile. Le dessus est d'un gris foncé à reflets verts, bleutés ou violets, les rectrices notablement plus brillantes.

Le genre *Centropus* (p. 482, fig. 480-487) enfin, renferme les Coucous à éperons ou Coucals, aisément caractérisés par la longueur de la griffe du doigt I. Diverses espèces le représentent dans nos territoires. On les distinguera comme suit:

1. a. Ou bien le dessus de la tête est noir mais le dessous du corps l'est également. Ou bien le dessus de la tête montre des traits blancs nets 2.
- b. Le dessus de la tête est noir (à reflets bleus, verts ou bronzés) mais le dessous du corps n'est pas noir: tout au plus la gorge est noire, parfois de courts traits clairs sur le dessus de la tête (Juv.) 3.

2. a. Dessus de la tête et dessous entier du corps noirs, sinon le dessus de la tête montre des stries blanches en avant. Pas de raie sourciliaire blanche *Centr. Grilli*.
b. Dessus de la tête strié de blanc, le front excepté. Une raie sourciliaire blanche *Centr. superciliosus*.
3. a. Gorge noire; le dessous pour le surplus brun roussâtre *Centr. leucogaster*.
b. Gorge colorée comme le restant du dessous 4.
4. a. Le dessus de la tête et du cou seuls sont noirs. Le dessous du corps est blanc ou ocré 5.
b. Le haut du dos est également noir. Le croupion est nettement rayé en travers. Le dessous du corps est brun roussâtre *Centr. Anseli*.
5. a. Le dessus de la tête et du cou montrent un reflet vert *Centr. senegalensis*.
b. Le dessus de la tête et du cou ont un reflet bleu 6.
6. a. Les rectrices ont un reflet bronzé. Aile dépassant 210 mm., tarse dépassant 50 mm. ... *Centr. cupreicaudus*.
b. Les rectrices ont un reflet vert. Aile n'atteignant pas 200 mm.; tarse n'atteignant pas 50 mm. *Centr. monachus*.

Les cartes jointes à ce travail (fig. 481, 482, 484 et 486) montrent nettement l'aire d'habitat connue de ces diverses espèces, les unes trouvées en régions forestières, les autres en savane.

FAM. MUSOPHAGIDAE (p. 491).

Cette famille réunit une série d'Oiseaux de bonne taille, souvent remarquablement colorés, habitant les uns la forêt (parfois la forêt de montagne), les autres la savane. Ils vivent souvent en bandes, courant au long des branches des arbres, à la recherche de nourriture, celle-ci consistant surtout en éléments végétaux, fruits, graines, fleurs; bourgeons, etc. Ce sont les Touraco, Bulikoko, etc.

Le doigt 4 est mobile, pouvant être dirigé en arrière comme le doigt 1. Le bec est court mais haut, à ligne supérieure fortement arquée, la mandibule supérieure souvent carénée; les bords en sont irréguliers, comme dentelés.

Nombre d'espèces de Musophagides ont les rémiges partiellement d'un beau rouge. On a longtemps cru que cette coloration (due à la turacine, un pigment cuprique) disparaissait au contact de l'eau et l'on racontait que les Musophagides à ailes rouges se décoloraient à la pluie par exemple, la coloration rouge reparaissant ensuite. Il est actuellement bien établi qu'il n'en est rien.

Les nids sont établis sur les arbres et sont assez rudimentaires.

Huit genres sont connus de nos territoires; un neuvième pourrait s'y trouver (*Proturacus*). On les distingue comme suit:

1. a. Le dessus du corps et les ailes sont bleus à gris-bleus, sans reflets luisants ou avec très léger reflet. Une huppe noire sur le dessus de la tête. Rectrices de coloration claire en dessus, avec large bande transversale noire avant l'extrémité. Rémiges jamais rouges. Narines découvertes *Corythaëola*.
b. Coloration autre; Si les rectrices montrent une bande noire transversale, le dessus n'est ni bleu, ni vert, ni violet. S'il existe une huppe les plumes en sont tout au plus noires à l'extrémité. Narines découvertes, sauf chez *Tauraco* 2.
2. a. Plumage en grande partie vert ou bleu ou violet, luisant. Rémiges en grande partie rouges 3.
b. Plumage en grande partie gris à brun gris; tout au plus une tache verte sur la poitrine, sur fond blanc. Rémiges jamais rouges. Narines découvertes 7.
3. a. Mandibule supérieure gonflée, prolongée sur le front, arrondie en dessus. Plumage bleu ou violet, avec huppe rouge. Narines découvertes *Musophaga*.
b. Mandibule supérieure comprimée latéralement, généralement carénée, jamais prolongée sur le front. Plumage jamais entièrement bleu ou violet, mais au moins partiellement vert. Huppe jamais rouge en entier 4.
4. a. Huppe verte ou violette, métallique. Couvertures alaires partiellement bleu-violet à violet ou gris-bleu. Narines découvertes 5.
b. Huppe jamais métallique. Couvertures vertes 6.
5. a. Bec étroit, à mandibule supérieure carénée, surtout à la base. Couvertures alaires bleu-violet à violet *Ruwenzorornis*.
b. Bec plus large, la mandibule supérieure arrondie en dessus. Couvertures gris-bleu *Gallirex*.
6. a. Narines découvertes, en fente *Proturacus*.
b. Narines arrondies, cachées par les plumes *Tauraco*.
7. a. Tête partiellement dénudée (côtés et menton). Dessus du corps en grande partie gris brunâtre ou gris foncé. Dessous blanc en avant, avec tache verte plus ou moins nette à la poitrine *Gymnoschizorhis*.
b. Côtés de la tête et menton emplumés. Poitrine jamais blanche, ni avec tache verte 8.
8. a. La huppe couvre tout le dessus de la tête. Dos gris brunâtre unicolore ou peu s'en faut ... *Corythaïxoides*.
b. Une huppe de longues plumes à l'arrière de la tête. Dos gris avec traits noirs *Crinifer*.

Le genre *Tauraco* (anciennement : *Turacus*) (p. 493, fig. 489-493) renferme de beaux Oiseaux, à plumage en grande partie d'un beau vert et plumes rouges dans l'aile. Cinq espèces de Touracos sont connues de nos territoires; une cinquième s'y rencontrera peut-être aussi. Deux de ces espèces ont les joues et la gorge blanches; l'une d'elles a une huppe blanche sur la tête (*T. leucolophus*), tandis que chez l'autre (*T. erythrolophus*) la huppe est rouge; mais blanche distalement. Chez les autres espèces les côtés de la tête sont verts, avec marques blanches. *T. persa* a une huppe longue et pointue, entièrement verte; *T. macrorhynchus* a une huppe verte à plumes terminées de rouge ou de noir; *T. Schütti* a comme *T. Livingstoni* une huppe verte, marquée distalement de blanc, mais chez la première espèce les plumes de la huppe sont graduellement plus longues et la huppe est plutôt courte et conique, tandis que chez *T. Livingstoni* les plumes de la huppe sont fort inégales, les unes fort longues, les autres plutôt courtes. La distribution de ces diverses espèces est indiquée par les cartes.

On remarquera que *T. Schütti* est représenté par quatre formes distinctes, différant par la coloration du

dessus et des rectrices : violet foncé chez *Schütti* typique, bleu violet chez *Sharpei*, bleu vert pour le corps, plus ou moins violet pour les rectrices, pour *Finschi*, vert pour *Emini*.

Le genre *Proturacus* (p. 499, fig. 494) n'a encore été trouvé qu'au Cameroun mais il y a quelque possibilité qu'on le retrouve au Congo belge. L'oiseau ressemble fort au *Tauraco erythrololophus*, mais ses narines sont en fente allongée et ne sont pas recouvertes par des plumes.

Le Bulikoko bien connu des Européens (leur « Faisan bleu »), *Corythaeola cristata* (p. 499, fig. 495-496), habitant de la forêt, est aisément reconnaissable à la coloration bleu grisâtre du dessus, la queue en grande partie jaune verdâtre avec avant l'extrémité une large bande transversale noir violacé, ainsi qu'à sa huppe noire.

Le genre *Musophaga* (p. 502, fig. 497-499) ne renferme qu'une seule espèce, *M. Rossae*, le Musophage, à plumage noir violacé ou pourpré, avec huppe d'un beau rouge et bec partiellement jaune orangé, et partiellement rouge, habite la savane boisée et a une grande distribution.

Le genre *Corythaixoides* (p. 504, fig. 501) ne comprend également qu'une seule espèce, de coloration infiniment plus terne que les espèces précédentes, le plumage étant presque entièrement d'un gris brunâtre.

Deux espèces représentent le genre *Crinifer* (p. 504, fig. 500-501), chez l'une d'elles, *Crin. africanus*, le dessous des rectrices est uniformément sombre; chez *Crin. zonurus* au contraire elles présentent une large bande blanc jaunâtre. La première se rencontre dans le Bas-Congo et jusqu'en région de Bolobo; la deuxième habite le nord et l'est de la Colonie.

Le genre *Gymnoschizorhis* (p. 507, fig. 501-503), à gorge et côtés de la tête dénudés, est représenté par *G. personata Leopoldi*, connu du Ruanda-Urundi et de la région des lacs Tanganika et Moéro.

Les magnifiques *Ruwenzorornis* (p. 508, fig. 504-505) habitent la forêt de montagne de l'est de la Colonie. Trois formes du *R. Johnstoni* sont connues.

Le genre *Gallirex* (p. 509, fig. 505-506) est représenté par l'unique espèce *G. porphyreolophus*, dont la forme *chlorochlamys* a été trouvée dans l'est du Ruanda.

XVII. — ORDRE DES PSITTACIFORMES

FAM. PSITTACIDAE (p. 511).

Les Psittacides sont les seuls représentants des Psittaciformes et sont aisés à reconnaître: ce sont les Perroquets et Perruches. Le bec est typique: à mandibule supérieure fortement courbée et se terminant par un crochet pointu, tandis que la mandibule inférieure, notablement plus courte, est large et tronquée. La patte montre deux doigts dirigés en avant, deux en arrière.

Ils se nourrissent essentiellement de fruits ou de graines et sont parfois nuisibles aux plantations. Certains habitent la forêt, d'autres la savane.

Quatre genres sont cités ici. On les distinguera aisément:

1. a. Queue notablement plus longue que l'aile et étagée, les rectrices médianes beaucoup plus longues que les externes; l'aile mesure au plus 155 mm. *Psittacula*.
- b. La queue est plus courte que l'aile et les rectrices médianes ne dépassent guère les autres 2.
2. a. Bec rouge, ou bien il existe une bande nuchale noire; aile n'atteignant pas 120 mm. *Agapornis*.
- b. Bec jamais rouge, mais parfois blanc; jamais de bande nuchale noire; aile dépassant 120 mm. 3.
3. a. Coloration générale grise; pas de vert dans le plumage; la queue est rouge *Psittacus*.
- b. Plumage au moins en partie vert; queue jamais rouge *Poicephalus*.

Le genre *Psittacula* (p. 512, fig. 507), représenté par l'espèce *Krameri*, n'a pas encore été trouvé dans nos territoires mais se rencontre peut-être au voisinage du Soudan.

Les Perruches (*Agapornis*) (p. 513, fig. 508-511) ne sont encore connues que par deux espèces dont l'une, *Ag. pullaria* ne se rencontre pas en forêt dense, alors que c'est là que se trouve la seconde, *Ag. swinderniana*. Quatre autres espèces ont été signalées de régions voisines de notre Colonie et l'une ou l'autre d'entre-elles pourrait peut-être se retrouver en nos territoires. Ces six espèces se distinguent comme suit:

1. a. Un collier noir; plumage vert sombre, y compris le dessus de la tête et le front; bec gris *Ag. swinderniana*.
- b. Pas de collier noir; bec au moins en grande partie rouge; plumage clair 2.
2. a. Le front au moins est rouge ou orangé 3.
- b. Le front est brun noir ou brun rouille 5.
3. a. Dessus de la tête vert, au moins en arrière; « romp » bleu, sous-caudales vertes *Ag. pullaria*.
- b. Dessus de la tête brun olive en arrière 4.
4. a. Croupion et sous-caudales vert pur; la tête est en majeure partie rouge; le cou est jaunâtre en dessus *Ag. Lilianae*.
- b. Croupion vert mais bleu vers l'arrière, de même que les sous-caudales; dessus de la tête brun olive, le front seul est rouge orangé *Ag. Fischeri*.
5. a. Front et joues brun noirâtre, passant au brun olive sur l'arrière de la tête; haut de la poitrine jaune, passant souvent à l'orangé sur le cou; dessus du cou jaune *Ag. personata*.
- b. Front et dessus de la tête brun rouille, passant au brun olive sur l'arrière-tête; joues noirâtres; cou montrant en général une tache orangée, mais haut de la poitrine et dessus du cou verts *Ag. nigrigenis*.

Le genre *Poicephalus* (p. 517, fig. 512-517) comprend les Perroquets verts, qui sont représentés dans notre faune par quatre espèces:

1. a. Dessus au moins partiellement vert 2.

- b. Dessus brun grisâtre à cendré, ou lavé de vert olive, à coude de l'aile jaune; dessous vert à vert bleu; tête avec ou sans marques jaunes. Aile atteignant 150 mm. *P. Meyeri*.
2. a. Tête, cou et poitrine bruns; abdomen vert; sous-alaires vertes; queue n'atteignant pas 180 mm. *P. crassus*.
 b. Poitrine et ventre verts, coude de l'aile rouge; aile dépassant 180 mm. 3.
3. a. Tête entièrement verte ou avec front rouge; mandibule supérieure grise, l'inférieure sombre ... *P. Gulielmi*.
 b. Tête brunâtre, le front rouge ou non; les deux mandibules gris plomb-blanchâtre *P. robustus*.

Le *P. crassus* n'est connu que de Doruma, au voisinage du Soudan. *P. Gulielmi* se trouve du Mayumbe à l'Ituri et au Katanga. *P. Meyeri* se rencontre, sous trois formes, du nord-est de la Colonie au Katanga et au Kasai. *P. robustus*, enfin, est signalé du Katanga au Kivu et au Ruanda.

Le genre *Psittacus* (p. 522, fig. 518-519) n'a qu'un seul représentant, *Ps. erithacus*, le vulgaire Perroquet gris, bien connu des Coloniaux. Habitant de la forêt, il se rencontre en maintes régions mais ne m'est cependant pas connu du Kwango ni du Katanga.

INDELING VAN DE DERDE AFLEVERING (blz. 417-531).

SOMMAIRE DU TROISIEME FASCICULE (pp. 417-531).

(Cursief gedrukte cijfers verwijzen naar de Franse tekst).

(Les chiffres italiques renvoient aux résumés en langue française).

	Blz. Pag.
Columbiformes	417-515
Fam. Pteroclidæ	417-515
Fam. Columbidae	420-525
Cuculiformes	457-527
Fam. Cuculidae	457-527
Fam. Musophagidae	491-529
Psittaciformes	511-530
Fam. Psittacidae	511-530

CORRIGENDA BIJ DE TWEEDE AFLEVERING

(Corrections au deuxième fascicule)

Op blz. 307 werd het einde van de bepalingstabelle van de Charadriidae verkeerd afgedrukt. Ze moest als volgt luiden, vanaf n° 21.

- 22. a. De schacht van de eerste handpen is aan de bovenzijde nooit wit (wel aan de onderzijde). Een kort vlies tussen tenen 3 en 4. 23.
- b. De schacht van handpen I is wit aan de bovenzijde. 24.
- 23. a. De staart is afgerond, de middelste stuurpenen zijn dus merkkelijk langer dan de buitenste penen. Vleugel 105-114 mm. lang, Tarsus 22-25 mm. lang. *Actitis* (blz. 350).
- b. De staart is dwars afgesneden of heel weinig afgerond. Vleugel 133-152 mm. lang, Tarsus langer dan 30 mm. *Tringa* (blz. 361).
- 24. a. Tarsus ten minste 35 mm. lang. Een kort vlies tussen tenen 3 en 4. 25.
- b. Tarsus ten hoogste 31 mm. lang. Geen vlies 27.
- 25. a. Romp slechts zijdelings wit. Snavel 28-38 mm. lang, Tarsus 40-52 mm. Vleugel 149-192 mm. *Philomachus* (blz. 346).
- b. Romp helemaal wit 26.
- 26. a. Snavel 25-30 mm. lang. Vleugel ten hoogste 130 mm. Tarsus 35-39 mm. Bovenzijde met talrijke kleine, witte vlekjes. *Rhyacophilus* (blz. 358).
- b. Snavel 36-38 mm. lang. Vleugel ten minste 132 mm. *Totanus* (blz. 354).
- 27. a. Vleugel ten minste 140 mm. lang. 28.
- b. Vleugel ten hoogste 135 mm. lang. *Erolia* (blz. 343).
- 28. a. Vleugel 140-155 mm. lang. Snavel 20-23 mm., ietwat gebogen. Tarsus 22-25 mm., korter dan teen 3 met klauw. *Arenaria* (blz. 334).
- b. Vleugel 155-170 mm. lang. Snavel 32-37 mm. Tarsus 29-31 mm. *Calidris* (blz. 345).

Dus moest 22 in de plaats van 25 komen, 23 in de plaats van 26, 24 in de plaats van 22, 25 in de plaats van 23, en 26 in de plaats van 24! De woorden « Geen vlies » hadden hun plaats bij 22 b (dus 24 b), niet bij 25 b. De minimale lengte van de tarsus bij 22 b (dus 24 a) is 35 mm., niet 40.

(Dans le tableau déterminatif des Charadriidae, donné à la page 408 du deuxième fascicule, les paragraphes 22 à 26 ont été intervertis. Le texte doit être rétabli comme suit :

- 22. a. Le rachis de la première rémige primaire est blanc à la face inférieure mais pas à la face supérieure. Une courte palmure entre les doigts 3 et 4 23.
- b. Le rachis de la première rémige est blanc en dessus également 24.
- 23. a. La queue est arrondie, les plumes médianes étant nettement plus longues que les plumes externes. Aile mesurant 105-114 mm. Tarse long de 22-25 mm. *Actitis*.
- b. La queue est coupée droit ou du moins n'est guère arrondie. Aile mesurant 133-152 mm. Tarse long de 32-36 mm. *Tringa*.
- 24. a. Tarse mesurant au moins 35 mm. Une courte palmure entre les doigts 3 et 4 25.
- b. Tarse atteignant au plus 31 mm. Pas de palmure..... 27.
- 25. a. Croupion blanc latéralement. Bec long de 28-38 mm. *Philomachus*.
- b. Croupion entièrement blanc 26.
- 26. a. Bec long de 25-30 mm. Aile mesurant au plus 130 mm. Tarse 35-39 mm. Dessus semé de nombreuses petites taches blanches *Rhyacophilus*.
- b. Bec long de 36-58 mm. Aile mesurant au moins 132 mm..... *Totanus*.

Le paragraphe marqué 22 était donc en réalité 24, 23 était 25, 24 était 26, 25 était 22, et 26 était 23. De plus les mots « Pas de palmure » placés au paragraphe 25. b. (donc 22. b. actuel) devaient se trouver à 22. b. (donc 24. b.). La longueur minimum du tarse donnée au paragraphe 22. b. (donc 24. b.) devait être 35 mm. et non 40 mm.

CORRIGENDA BIJ DE EERSTE AFLEVERING

(Corrections au premier fascicule)

Op blz. 85 en 89 werd *Phaeonythia* in de plaats van *Phaeoaythia* afgedrukt.

(A la p. 189 il a été imprimé *Phoonythia* au lieu de *Phaeoaythia*).

ADDENDA

In de laatste maanden ontving het Museum te Tervuren aanzienlijke zendingen Vogels uit verscheidene gebieden van Belgisch Congo. Meer dan 51.000 exemplaren berusten nu in onze verzameling. Het scheen mij van belang hier de vindplaatsen te vermelden die in de drie eerste afleveringen van dit werk, dus in het eerste deel er van, niet voorkomen. Het bekend verspreidingsgebied van verscheidene daarin behandelde soorten wordt hierdoor aanzienlijk uitgebreid.

(En ces derniers mois, de nombreux envois d'Oiseaux sont venus enrichir le Musée de Tervueren, portant ses collections au chiffre remarquable de plus de 51.000 exemplaires. Il m'a paru intéressant de citer ici les localités de récolte qui ne se trouvent pas mentionnées dans les trois premiers fascicules (c'est-à-dire dans le premier volume) du présent ouvrage. L'habitat connu de diverses espèces s'en trouve notablement étendu).

FAM. PODICIPIDAE (blz. 14).

Polioccephalus ruficollis capensis SALV.: Mugesera-meer (LESTRADE), Astrida (LESTRADE), Lac Mohasi (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Tumbwe (id.) (*Opper-Katanga*); — Bitakongo (PRIGOGINE), Butembo (PRIGOGINE), Bilolo (DYLEFF en PRIGOGINE) (*Kivu*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Hemptinne (WINDMOLDERS) (*Kasai*).
Podiceps cristatus infuscatus SALV.: Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).

FAM. PHAETONTIDAE (p. 20).

Phaeton aethereus LINN.: Banana (PETIT) [reeds vermeld op blz. 415].

FAM. PHALACROCORACIDAE (blz. 21).

Phalacrocorax africanus africanus GMEL.: Boende (HUIJPENS), Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Dwa (GWE), Kinzia (AELGOET) (*Leopold II-meer*); — Kafubu (DE RIEMAECKER), Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Bukama (DE RIEMAECKER), Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*). — Bilolo (DYLEFF en DANDROY).

FAM. ANHINGIDAE (blz. 25).

Anhinga rufa rufa DAUD.: Butembo (GRODENT) (*Kivu*); — Lubumbashi (DE RIEMAECKER), Tussen Luombwa-riv. en Bangwelo-meer (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).

FAM. PELECANIDAE (blz. 28).

Pelecanus rufescens GMEL.: Kinzia (AELGOET) (*Leopold II-meer*).

FAM. ARDEIDAE (blz. 32).

Nycticorax leuconotus WAGL.: Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).
Nycticorax nycticorax nycticorax LINN.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Leopoldstad (DE RIEMAECKER) (*Neder-Congo*); — Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*).

- Tigriornis leucolopha* JARD.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).
- Butorides striatus atricapillus* AFZ.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*); — Bukama (DE RIEMAECKER), Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Kongolo (DE RIEMAECKER) (*Tanganika*); — Monding Luombwa-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Erythrocnus rufiventris* SUND.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Katombe (VAN ASSCHE) (*Kasai*).
- Ardeola ralloides* SCOP.: Mohasi-meer (LESTRADE), Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*); — Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*).
- Ardeola idae* HARTL.: Astrida (FAIN), Gisagara (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Merode (WINDMOLDERS) (*Kasai*).
- Mesophoyx intermedius brachyrhynchus* BREHM : Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).
- Butulcus ibis* LINN.: Leopoldstad (DE RIEMAECKER) (*Neder-Congo*); — Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER), Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
- Egretta garzetta garzetta* LINN.: LINN. (DEWIT) (*Lualaba*).
- Casmerodius albus melanorhynchus* WAGL.: Kinzia (AELGOET) (*Leopold II-meer*); — Isangi (CAMPS) (*Stanleystad*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*); — Kitenge (ROULEFF) (*Kibali-Ituri*); — Luapula-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Ardea melanocephala* VIC. CHILDR.: Boende (HUIJPENS), Lofoli (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Ngibza (DYLEFF) (*Kivu*).
- Ardea cinerea cinerea* LINN.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Katundu, Luapula-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Pyrrethodia purpurea purpurea* LINN. : Mwabu (DE RIEMAECKER), Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER), Kiwilo, Luapula-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Bukama (DE RIEMAECKER), Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Isangi (CAMPS) (*Stanleystad*).
- Botaurus stellaris* LINN.: Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).
- Ixobrychus minutus Pavesi* HARTL.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Ardeiralla Sturmii* WAGL.: Mugesera-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).

FAM. CICONIIDAE (blz. 58).

- Ibis ibis* LINN.: Kiwele, Luapula-riv. (DE RIEMAECKER), Futwe (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Butembo (DYLEFF) (*Kivu*); — Astrida (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Isangi (CAMPS) (*Stanleystad*).
- Sphenorhynchus Abdimi* LCHT.: Butembo (PRIGOGINE) (*Kivu*); — Bokaw (DUPUIS), Yalifafa (DUPUIS), Bokungu (DUPUIS), Bamanya (LEONET) (*Tshuapa*); — Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).
- Ciconia ciconia ciconia* LINN.: Bron Kafira-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Bamanya (LEONET) (*Tshuapa*).
- Ephippiorhynchus senegalensis* SHAW: Kinzia (AELGOET) (*Leopold II-meer*).
- Leptoptilos crumeniferus* LESS.: Lubombo, Kafira-bron (DE RIEMAECKER), Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Anastomus lamelligerus lamelligerus* TEMM.: Luombwa-riv. (DE RIEMAECKER), Karavia-riv. (id.) (*Opper-Katanga*); — Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*); — Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Isangi (CAMPS) (*Stanleystad*).

FAM. SCOPIIDAE (blz. 72).

- Scopus umbretta Bannermanni* GRILL.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).

FAM. PLATALEIDAE (blz. 74).

- Plegadis falcinellus falcinellus* LINN.: Sakania (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Hagedashia hagedash nilotica* NEUM.: Ruzizi-monding (DE RIEMAECKER) (*Ruanda-Urundi*); — Isangi (CAMPS) (*Stanleystad*); — Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).

Lampribis rara ROTSCH. HART. KLEINSCHM.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).
Platalea alba SCOP.: Ruzizi-monding (DE RIEMAECKER), 60 km. ten N. van Usumbura (FAIN) (*Ruanda-Urundi*). — Prof. BRIEN en Dr. BERVOETS meldden mij het voorkomen van deze vogel aan de monding van de Stroom, bij Banana, ver van de reeds vermelde vindplaatsen.

FAM. ANATIDAE (blz. 84).

Thalassornis leuconotus leuconotus EYT.: Merode (WINDMOLDERS) (*Kasai*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*).
Aythya erythrothalma WIED.: Astrida (AURELIAAN), Astrida (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Mwabu (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
Anas sparsa leucostigma RÜPP.: Lutunguru (PRIGOGINE), Bilolo (DYLEFF en DANDOX) (*Kivu*); — Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
Anas undulata undulata DUB.: Pwele, Opper-Luapula-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Karago-meer (LESTRADE), Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
Nettion punctatum BURCH.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*).
Poecilonetta erythrorhyncha GMEL.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Astrida (LESTRADE), Karago-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
Dafila acuta acuta LINN.: Boende (HUIJPENS) (*Tshuapa*).
Pteronetta Hartlaubi CASS.: Bokungu (DUPUIS), Lotakamela (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Paulis, Nawa-riv. (ABBELOOS) (*Uelé*).
Sarkidiornis melanotus PENN.: Futwe (DE RIEMAECKER), Mwabu (DE RIEMAECKER), Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Astrida (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).
Dendrocygna fulva GMEL.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Kafubu (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
Dendrocygna viduata LINN.: Katombe (VAN ASSCHE) (*Kasai*). — Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
Nettapus auritus BODD.: Astrida (AURELIAAN), Astrida (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Kafubu (DE RIEMAECKER), Tshale-meer (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Katombe (VAN ASSCHE) (*Kasai*).
Plectropterus gambensis gambensis LINN.: Mwabu (DE RIEMAECKER), Futwe (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).

FAM. SAGITTARIIDAE (blz. 110).

Sagittarius serpentarius MÜLL.: Hier kan een interessante nieuwe vindplaats vermeld worden. Dr. FAIN heeft ons namelijk een exemplaar van de Secretarismvogel uit Ruanda gezonden: het werd ingezameld tussen Nyanza en Astrida.

FAM. VULTURIDAE (*Aegyptidae*) (blz. 111).

Gypohierax angolensis GMEL.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*).
Necrosyrtes monachus monachus TEMM.: Aketi (HUTSEBAUT) (*Uelé*).
Necr. mon. pileatus BURCH.: Kafubu-riv., Elisabethstad, en monding Kapanda riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).

FAM. AQUILIDAE (*Accipitridae*) (blz. 120).

Aviceda cuculoides Verreauxi LAFR.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Lubumbashi-vallei (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*); — Costermansstad (LABO) (*Kivu*).
Avic. cuc. Batesi SWANN.: Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).
Elanus coeruleus coeruleus DESF.: Astrida (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Kabinda (WINDMOLDERS) (*Sankuru*); — Kitatumba, Matembe, Butumbu (PRIGOGINE), Beni (BRAUN DE TER MEEREN) (*Kivu*). — Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*).

- Milvus aegyptius tenebrosus* GRT. en PRD.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Bokungu, Mosanga (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Futwe, Kasepa, Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Kitega (AURELIAAN), Nyabitsinda (DE RIEMAECKER) (*Ruanda-Urundi*); — Bolobo (DE RIEMAECKER), Dwa (GWÉ) (*Leopold II-meer*); — Costermansstad (LABO); — Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).
- Milvus migrans* BODD.: Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*).
- Haliaeetus vocifer vocifer* DAUD.: Luombwa-riv., Kafubu-riv., Kasenga (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Costermansstad (LABO) (*Kivu*).
- Aquila rapax rapax* TEMM.: Merode (WINDMOLDERS) (*Kasai*); — Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*).

Afb. 521. — *Terathopius ecaudatus* GMEL.

(Foto Dierentuin Antwerpen).

- Aquila Wahlbergi* SUND.: Munama (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Butembo (DYLEFF) (*Kivu*).
- Polemaetus bellicosus* DAUD.: Kasaji (FISHER), Katentania (DE RIEMAECKER) (*Lualaba*).
- Hieraaetus dubius* SM.: Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).
- Hier. spilogaster* BONAP.: Astrida, Gisagara (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Lubumbashi-riv., Elisabethstad, Kafubu (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Stephanoaetus coronatus* LINN.: Munama (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*); — Ikela (HERROELEN), Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).
- Lophaetus occipitalis* DAUD.: Butembo (PRIGOGINE), Lutunguru (PRIGOGINE), Bilolo (DYLEFF en DANDOY) (*Kivu*); — Usumbura (SOUKA), Nyabitsinda (DE RIEMAECKER), Astrida (LESTRADE), Rugegewoud (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*).
- Dryotriorchis spectabilis Batesi* SWANN.: Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*); — Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).

- Circaetus cinerascens* MÜLL.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Kaboko (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Circaetus pectoralis* SM.: Kimilolo-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Terathopius ecautus* GMEL. (fig. 521): Elisabethstad, Kakyela (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Gymnogenys typicus typicus* SM. (fig. 522): Astrida (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Kafubu (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Kongolo (DE RIEMAECKER) (*Tanganika*).
- Gymn. typ. pectoralis* SHPE: Ibembo (HUTSEBAUT), Kule Matundu (DE RIEMAECKER) (*Uelé*); — Bokungu, Yalifafu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).

Afb. 522. — *Gymnogenys typicus* SMITH.

(Foto Dierentuin Antwerpen).

- Circus macrourus* GMEL.: Kafubu (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*); — Kibungu (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
- Circ. pygargus* LINN.: Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Circ. ranivorus aequatorialis* STRES.: Astrida (FAIN), Karago-meer (FAIN), Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*).
- Kaupifalco monogrammicus monogrammicus* TEMM.: Butembo (DYLEFF) (*Kivu*); — Kitenge bij Wamba (ROULEFF) (*Kibali-Ituri*); — Ibembo (HUTSEBAUT), Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*); — Bokungu, Lofima, Ngole (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Isangi (CAMPS) (*Stanleystad*); — Kabinda (WINDMOLDERS) (*Sankuru*).
- Kaup. mon. meridionalis* HARTL.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Tumbwe, Kafubu, Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Nyabitsinda (DE RIEMAECKER) (*Ruanda-Urundi*).
- Buteo auguralis* SALV.: Rugêge-woud (FAIN) (*Ruanda-Urundi*).
- But. oreophilus* HART. en NEUM.: Karisimbi, 2.400 m. (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Lutunguru (PRIGOGINE), Alimbongo (PRIGOGINE) (*Kivu*).

- But. rufofuscus augur* RÜPP.: Astrida (FAIN), Kibuye (FAIN), Gisagara (FAIN), Rwasenkoko (FAIN) (Ruanda-Urundi); — Butembo (PRIGOGINE), Costermansstad (LABO), Alimbongo (PRIGOGINE) (Kivu).
- But. vulpinus vulpinus* GLOG.: Butembo (DYLEFF), Lutunguru (PRIGOGINE) (Kivu); — Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (Opper-Katanga). — Paulis (ABBELOOS) (Uelé).
- Melierax metabates Mechowi* CAB.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (Opper-Katanga).
- Mel. gabar gabar* DAUD.: Kafubu, Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (Opper-Katanga); — Astrida (LESTRADE) (zwart exemplaar) (Ruanda).
- Ast. tachiro sparsinfasciatus* RCHW.: Kasaji (FISHER) (Lualaba); — Bokungu (DUPUIS) (Tshuapa).
- Astur badius polyzonoides* SM.: Kasaji (FISHER) (Lualaba); — Elisabethstad/Kambove (Opper-Katanga) (DE RIEMAECKER).
- Astr. badius sphenurus*: Kabinda (WINDMOLDERS) (Sankuru); — Katombe (VAN ASSCHE) (Kasai).
- Ast. castanilius* BONAP.: Lutunguru (PRIGOGINE) (Kivu).
- Ast. Tousseneli canescens* CHAP.: Bokungu, Lofima (DUPUIS) (Tshuapa).
- Ast. melanoleucus* SMITH: Buta (HUTSEBAUT) (Uelé); — Usumbura (SOUKA) (Ruanda-Urundi); — Elisabethstad/Likasi (DE RIEMAECKER) (Opper-Katanga); — Lutunguru (PRIGOGINE), Lowasisi (PRIGOGINE) (Kivu).
- Accipiter erythropus Zenkeri* RCHW.: Bokungu (DUPUIS) (Tshuapa); — Ibembo (HUTSEBAUT); — Paulis (ABBELOOS) (Uelé).
- Acc. minullus intermedius* ERL.: Kibungu (LESTRADE), Gakoma (AURELIAAN), Astrida (AURELIAAN) (Ruanda-Urundi); — Kasaji (FISHER) (Lualaba).
- Acc. ovampensis* GURN.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (Opper-Katanga); — Astrida (AURELIAAN), Kibungu (LESTRADE) (Ruanda-Urundi).
- Acc. rufiventris rufiventris* SM.: Congo/Nijl-kam (FAIN) (Ruanda-Urundi).

FAM. FALCONIDAE (blz. 170).

- Erythropus amurensis* RADDE: Bokungu Lokoma (DUPUIS) (Tshuapa).
- Cerchneis Naumanni Naumanni* FLEISCH.: Rwinkwavu (LESTRADE) (Ruanda-Urundi).
- Dissodectes Dickinsoni* SCLAT.: Kasepa, Lubumbashi, Elisabethstad/Kambove (DE RIEMAECKER) (Opper-Katanga).
- Diss. ardosiaceus* BONN en VIEILL.: Kasaji (FISHER) (Lualaba); — Rwinkwavu (LESTRADE) (Ruanda-Urundi).
- Tinnunculus ruficollis ruficollis* SWAINS.: Kigali (FAIN), Gahenke (LESTRADE) (Ruanda-Urundi).
- Falco Cuvieri* SM.: Kibungu (LESTRADE) (Ruanda-Urundi).
- Falc. subbuteo subbuteo* LINN.: Kasaji (FISHER) (Lualaba); — Lubumbashi, Elisabethstad/Likasi (DE RIEMAECKER) (Opper-Katanga); — Rwinkwavu, Kibungu (LESTRADE) (Ruanda-Urundi); — Mambashaba (DYLEFF et PRIGOGINE) (Kivu).
- Falc. biarmicus* TEMM.: Butembo (DYLEFF) (Kivu).

FAM. NUMIDIDAE (blz. 210).

- Guttera Edouardi Schoutedeni* CHAP.: Bokungu (DUPUIS), Wete (DUPUIS) (Tshuapa); — Dwa (GWE) (Leopold II-meer).
- Gutt. Edouardi Seth-Smithi* NEUM.: Paulis (ABBELOOS) (Uelé).
- Gutt. plumifera Schubotzi* RCHW.: Ibembo (HUTSEBAUT) (Uelé); — Ngumba (PRIGOGINE), Bilolo, Etambo (DYLEFF en DANDROY) (Kivu).
- Numida meleagris intermedia* NEUM.: Kibungu (LESTRADE) (Ruanda-Urundi).
- Numida meleagris Marchei* OUST.: Dwa (GWE) (Leopold II-meer).
- Numida meleagris major* HARTL.: Paulis (ABBELOOS) (Uelé).
- Numida meleagris marungensis* SCHAL.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Elisabethstad/Kinyama (DE RIEMAECKER), Mulando (DE RIEMAECKER), Makabo-riv. (DE RIEMAECKER), Mwabu (DE RIEMAECKER) (Opper-Katanga); — Kabinda (WINDMOLDERS) (Sankuru).

FAM. PHASIANIDAE (blz. 219).

- Excalfactoria Adansoni* VERR.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Kiabo (DEWIT) (*Lualaba*); — Katombe (VAN ASSCHE) (*Kasai*).
- Francolinus Coqui Lynesi* SCLAT.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER), Lubumbashi-riv. (DE RIEMAECKER), Elisabethstad/Kinyama (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Franc. Coqui ruandae* SOM.: Rwinkwavu (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
- Franc. Shelleyi Whytei* NEUM.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Franc. Levallanti kikuyuensis* GRT.: Astrida (FAIN), Gahenke (LESTRADE), Kibungu (LESTRADE), Nsinda (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
- Franc. icterorhynchus Dybowskii* OUST.: Paulis, Nawa-riv. (ABBELOOS) (*Uelé*).
- Franc. squamatus Schütti* CAB.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).
- Franc. squamatus Zappeyi* MEARNs; Congo/Nijl-kam (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Lofoli (PRIGOGINE) (*Kivu*).
- Franc. nobilis* RCHW.: Rugege-woud (FAIN); Rwasenkoko (FAIN), Kamobuga (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Lundjulu (PRIGOGINE) (*Kivu*).
- Pternistes afer Cranchi* LEACH: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Kabinda (WINDMOLDERS) (*Sankuru*); — Lubudi (DE RIEMAECKER), Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Ptern. afer nyanzae* CON.: Kibga (HENDRICKX), Gabiro (HENDRICKX), Astrida (FAIN) (*Ruanda-Urundi*).
- Ptern. afer Harterti* RCHW.: Ngweshe (HENDRICKX), Biegaberg (HENDRICKX) (*Kivu*).
- Afropavo congensis* CHAP.: Angumu (OFFERMAN) (*Stanleystad*); — Bokungu (DUPUIS), Bokaw (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Lundjulu (PRIGOGINE) (*Kivu*).

FAM. TURNICIDAE (blz. 253).

- Turnix lepurana sylvatica* SM.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Katombe (VAN ASSCHE) (*Kasai*).

FAM. RALLIDAE (blz. 256).

- Rallus caerulescens* GMEL.: Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*). — Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).
- Porzana marginalis* HARTL.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Butembo (DYLEFF) (*Kivu*).
- Limnecorax flavirostra* SWAINS.: Bakwanga (WINDMOLDERS) (*Kasai*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Luombwa-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*); — Astrida (AURELIAAN), Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Bitakongo (PRIGOGINE) (*Kivu*); — Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).
- Crecopsis egregia* PET.: Ikela (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Eunta bij Kabinda (WINDMOLDERS) (*Sankuru*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Astrida (FAIN) (*Ruanda-Urundi*).
- Crex crex* LINN.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Lubumbashi (DE RIEMAECKER), Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Sarothrura Lynesi* GRT. en PRD.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).
- Sar. pulchra centralis* NEUM.: Merode (WINDMOLDERS) (*Kasai*); — Bokungu (DUPUIS), Wete (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*); — Ngumba (PRIGOGINE) (*Kivu*).
- Sar. rufa rufa* VIEILL.: Merode (WINDMOLDERS), Luluaburg (WINDMOLDERS) (*Kasai*). — Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).
- Himantornis haematopus Whitesidei* SHPE: Bokaw (DUPUIS) (*Tshuapa*); — W. Ruwenzori (BRAUN DE TER MEEREN) (*Kivu*).
- Gallinula angulata* SUND.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*); — Kigali (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Bamanya (LEONET) (*Tshuapa*).

Gall. chloropus meridionalis BREHM: Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*); — Tshagelele (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*).

Porphyryla Alleni THOMS.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Paulis, Nawa-riv. (ABBELOOS) (*Uelé*); — Kisale-meer (DE RIEMAECKER) (*Lualaba*); — Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*).

Porphyrio madagascariensis LATH.: Tshangalele (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*).

Fulica critata GMEL.: Karago-meer (FAIN), Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).

FAM. HELIORNITHIDAE (blz. 280).

Podica senegalensis camerunensis SJÖST.: Boende (HUIJPENS), Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Dwa (GWE) (*Leopold II-meer*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).

FAM. GRUIDAE (blz. 284).

Bugeranus carunculatus GMEL.: Malombu, Bushibila-riv. (DE RIEMAECKER), Lubombo, bron der Kafira-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).

FAM. OTIDIDAE (blz. 288).

Lissotis melanogaster RÜPP.: Astrida (FAIN), Astrida (AURELIAAN), Migongo (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Merode (WINDMOLDERS) (*Kasai*); — Dwa (GWE) (*Leopold II-meer*).

Neotis cafra Jacksoni BANN.: Astrida (FAIN), Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*).

FAM. BURHINIDAE (*Oedinemidae*) (blz. 294).

Oedinemus senegalensis SWAINS.: Nyanza (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Angodia (HUTSEBAUT) (*Uelé*).

Oed. capensis capensis LICHT.: Kalule Z. (DE RIEMAECKER), Elisabethstad/Kinyama (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).

FAM. PARRIDAE (*Jacaniidae*) (blz. 298).

Actophilornis africanus GMEL.: Lubumbashi-riv. (DE RIEMAECKER), Luombwa-riv. (DE RIEMAECKER) (*Tanganika*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Nawa-riv., Paulis (ABBELOOS), Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*); — Katombe (VAN ASSCHE) (*Kasai*).

Microparra capensis SM.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).

FAM. ROSTRATULIDAE (blz. 302).

Rostratula benghalensis benghalensis LINN.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*); — Mohasi-meer (LESTRADE), Mugesera-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).

FAM. CHARADRIIDAE (blz. 304).

Charadrius asiaticus PALL.: Lubudi (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*); — Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).

Charadrius marginatus Mechowi CAB.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).

Charadrius dubius curonicus GMEL.: Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).

Char. Forbesi SHELL.: Yalikomba (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Ibembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).

Char. tricolor tricolor VIEILL.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Astrida (AURELIAAN) (*Ruanda-Urundi*).

Stephanibyx lugubris LESS.: Merode (WINDMOLDERS) (*Kasai*).

Stephanibyx coronatus coronatus BODD.: Futwe (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*); — Usumbura (DE RIEMAECKER) (*Ruanda-Urundi*).

- Anomalophrys superciliosus* RCHW.: Bokungu (DUPUIS), Wete (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Astrida (LESTRADE), Astrida, Gisagara (FAIN) (*Ruanda-Urundi*).
- Hoplopterus armatus* BURCH.: Futwe (DE RIEMAECKER), Kafubu-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*).
- Afribyx senegalus* SM.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Futwe (DE RIEMAECKER), Lubombo (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*).
- Xiphidiopterus albiceps* GOULD: Kinzia (AELGOET) (*Leopold II-meer*); — Kongolo (DE RIEMAECKER) (*Tanganika*).
- Hemiparra crassirostris leucoptera* RCHW.: Mwabu (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*).
- Himantopus himantopus* LINN.: Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Butembo (PRIGOGINE) (*Kivu*).
- Pisobia minuta* LEISL.: Butembo (PRIGOGINE) (*Kivu*).
- Philomachus pugnax* LINN.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Luombwa-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*); — Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).
- Crocethia alba* PALL.: Lubumbashi (DE RIEMAECKER).
- Actitis hypoleucos* LINN.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Rukeshwanga (PRIGOGINE), Manzia (PRIGOGINE), Natanda (DYLEFF) (*Kivu*); — Astrida (FAIN), Mohasi-meer (LESTRADE), Karago-meer (FAIN) (*Ruanda-Urundi*).
- Totanus stagnatilis* BECHST.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
- Rhyacophilus glareola* LINN.: Katombe (VAN ASSCHE); — Kamizi (WINDMOLDERS), Bokwanga (WINDMOLDERS) (*Kasai*); — Kabinda (WINDMOLDERS) (*Sankuru*); — Astrida (FAIN), Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Butembo (PRIGOGINE) (*Kivu*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*); — Albertstad (DE RIEMAECKER) (*Tanganika*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Dwa (GWE) (*Leopold II-meer*); — Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).
- Tringa ocropus* LINN.: Kibungu (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*); — Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*). — Ihembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*); — Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).
- Numenius arquata orientalis* BREHM: Yalifafu (DUPUIS) (*Tshuapa*).
- Capella gallinago gallinago* LINN.: Mohasi-meer (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
- Cap. media* LATH.: Elisabethstad (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*); — Costermansstad (BABILON) (*Kivu*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).
- Cap. nigripennis* BONAP.: Karago-meer (FAIN) (*Ruanda-Urundi*).

FAM. GLAREOLIDAE (blz. 371).

- Cursorius Temmincki Temmincki* SWAINS.: Lubumbashi (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*).
- Rhinoptilus chalcopterus albofasciatus* SHPE: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Elisabethstad (DE RIEMAECKER), Kifumanshi-riv. (DE RIEMAECKER) (*Opper-Katanga*).
- Galachrysis cinerea cinerea* FRAS.: Boende (HUIJPENS) (*Tshuapa*).
- Glareola pratincola Fülleborni* NEUM.: Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*). — Yoloko (DUPUIS), Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Futwe (DE RIEMAECKER) (*Opper Katanga*); — Bakwanga (WINDMOLDERS) (*Kasai*).
- Glareola Nordmanni* FISCH.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).

FAM. LARIDAE (blz. 384).

- Chlidonias leucoptera* TEMM.: Kagaro-meer (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Butembo (PRIGOGINE) (*Kivu*).

FAM. COLUMBIDAE (blz. 420).

- Turtur afer kilimensis* MEARNS: Dwa (GWE) (*Leopold II-meer*); — Nkungu (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
- Turtur chalcospilos chalcospilos* WAGL.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).
- Calopelia Brehmeri* HART.: Ihembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).
- Tympanistria tympanistria Fraseri* BP.: Kasaji (FISHER) (*Lualaba*).
- Stigmatopelia senegalensis aequatorialis* ERL.: Nkungu (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).

- Streptopelia lugens lugens* RPP.: Rugege-woud (FAIN) (*Ruanda-Urundi*).
Strept. capicola tropica RCHW.: Gisagara (FAIN) (*Ruanda-Urundi*); — Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).
Strept. semitorquata semitorquata RPP.: Dwa (GWE) (*Leopold II-meer*); — Yangambi (GERMAIN) (*Stanleystad*); — Butembo (DYLEFF) (*Kivu*).
Aplopelia simplex Jacksoni SHPE: Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).
Turturoena iriditorques CASS.: Iembo (HUTSEBAUT) (*Uelé*).
Columba uncinata CASS.: Bokungu (DUPUIS), Bokaw (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Lutunguru (PRIGOGINE), Bitakengo (PRIGOGINE) (*Kivu*); — Kasaji (FISHER) (*Lualaba*); — Djapanda (DYLEFF) (*Kibali-Ituri*).
Col. albinucha SASSI: Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).
Col. guinea guinea LINN.: Nyundo (FAIN) (*Ruanda-Urundi*).
Col. arquatrix arquatrix TEMM.: Lutunguru (PRIGOGINE), Manzia (PRIGOGINE), Goma/Sake (FAIN) (*Ruanda-Urundi*).
Treron calva calva TEMM. en KNIP.: Yangambi (GERMAIN) (*Stanleystad*); — Lutunguru (PRIGOGINE), Etembo (DYLEFF en DANDROY) (*Kivu*); — Yalifafu (DUPUIS) (*Tshuapa*); — Katombe (VAN ASSCHE) (*Kasai*).

FAM. CUCULIDAE (blz. 457).

- Clamator Levaillanti* SWAINS.: Ntaga (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*). — Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*); — Etembo (DYLEFF en DANDROY) (*Kivu*).
Pachycoccyx Audeberti validus RCHW.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*).
Cuculus solitarius STEPH.: Bokungu (DUPUIS) (*Tshuapa*). — Nshiri (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
Cercococcyx Mechowi CAB.: Yalifafu (DUPUIS) (*Tshuapa*). — Bilolo en Etembo (DYLEFF en DANDROY) (*Kivu*).
Cerc. montanus CHAP.: Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).
Cerc. olivinus SASSI: Lutunguru (PRIGOGINE) (*Kivu*).
Chrysococcyx cupreus SHAW.: Bilolo en Etembo (DYLEFF en DANDROY) (*Kivu*). — Businga (COLLARD).
Chrys. caprius BODD.: Businga (COLLARD).
Ceuthmochares aereus VIEILL.: Bilolo (DYLEFF en DANDROY), Sele (DYLEFF en DANDROY) (*Kivu*). — Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*).
Centropus monachus occidentalis NEUM.: Banana (MARÉE) (*Neder-Congo*). — Businga (COLLARD).
Centropus leucogaster Neumanni ALEX.: Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*).
Centropus senegalensis senegalensis LINN.: Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*).
Centropus Grilli HARTL.: Rwinkwavu (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).

FAM. MUSOPHAGIDAE (blz. 491).

- Touraco Schütti Eminii* REICHW.: Paulis (ABBELOOS) (*Uelé*).
Corythaela cristata VIEILL.: Bilolo (DYLEFF en DANDROY) (*Kivu*). — Businga (COLLARD).
Gymnoschorhis personata Leopoldi: Rusoforo (LESTRADE), Rujambara (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).
Musophaga Rossae Rossae GOULD: Migongo (LESTRADE), Rusumu/Kagera (LESTRADE) (*Ruanda-Urundi*).

LIJST DER NEDERLANDSE NAMEN
MET VERWIJS NAAR DE WETENSCHAPPELIJKE BENAMING

	Bladz.		Bladz.
Aalscholvers (<i>Phalacrocoracidae</i>)	21	Dikkop (<i>Oedicnemus</i>)	294
Abdim's Ooievaar (<i>Sphenorhynchus Abdimi</i>)	61	Dodaars (<i>Polioccephalus ruficollis</i>)	15
Afrikaanse Lepelaar (<i>Platalea alba</i>)	81	Driebandstrandloper (<i>Charadrius Forbesi, tricol-</i>	
Afrikaanse Meeuw (<i>Hydrocoleus cirrocephalus</i>) ...	388	laris)	311, 316
Afrikaanse Snip (<i>Capella nigripennis</i>)	370	Driestrepige Renvogel (<i>Rhinoptilus cinctus</i>)	378
Afrikaanse Sperwer (<i>Astur tachiro</i>)	167	Drietenige Strandloper (<i>Crocethia alba</i>)	349
Albatrossen (<i>Diomedidae</i>)	19	Duikers (<i>Colymbiformes</i>)	14
Angolaanse Gier (<i>Gypohierax angolensis</i>)	112	Dwarsgestreepte Eend (<i>Thalassornis leuconotus</i>)	89
Asgrauwe Franjepoot (<i>Phalaropus fulicarius</i>) ...	371	Dwarsgestreepte Reiger (<i>Tigriornis leucolopha</i>) ...	37
Avondvalk (<i>Erythropus vespertinus</i>)	172	Dwergarend (<i>Hieraetus pennatus</i>)	142
Aziatische Strandloper (<i>Charadrius asiaticus</i>)	308	Dwergeend (<i>Nettapus auritus</i>)	106
		Dwerggans (<i>Nettapus auritus</i>)	106
Bananeneter (<i>Musophaga Rossae</i>)	502	Dwergparra (<i>Microparra capensis</i>)	301
Belkraan (<i>Bugeranus carunculatus</i>)	285	Dwergreiger (<i>Ixobrychus minutus</i>)	55
Bergduikeend (<i>Erimaturia maccoa</i>)	84	Dwergvalk (<i>Polihierax semitorquata</i>)	171
Bergwoud-Toerako (<i>Ruwenzorornis</i>)	508	Dwergzeewaluw (<i>Sterna albifrons</i>)	394
Blauwe Fazant (<i>Corythaeola cristata</i>)	500		
Blauwe Havik (<i>Gymnogenys typicus</i>)	151	Edelvalk (<i>Falco biarmicus</i>)	177
Blauwe Kwak (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	35	Egretreigers (<i>Egretta, Casmerodius, Mesophoyx...</i>)	45
Blauwe Reiger (<i>Ardea cinerea</i>)	50	Egyptische Gier (<i>Neophron percnopterus</i>)	116
Blauwgevekte Tortelduifje (<i>Turtur afer</i>)	425	Egyptische Gans (<i>Alopochen aegyptiaca</i>)	100
Boelikoko (<i>Corythaeola cristata</i>)	500	Egyptische Renvogel (<i>Pluvianus aegyptius</i>)	374
Bokje (<i>Lymnocyptes minimus</i>)	365	Eenden (<i>Anatidae</i>)	84
Boomvalk (<i>Falco subbuteo</i>)	179	Europese Jakhalsvogel (<i>Buteo vulpinus</i>)	160
Bontbekpluvier (<i>Charadrius hiaticula</i>)	311	Europese Lepelaar (<i>Platalea leucorodia</i>)	81
Bonte Strandloper (<i>Erolia alpina</i>)	343		
Bontkievit (<i>Hoplopterus armatus</i>)	326	Flamingo's (<i>Phoenicopteridae</i>)	81
Bosruiter (<i>Rhyacophilus glareola</i>)	358	Fluiteend (<i>Dendrocygna fulva</i>)	105
Bredekoparend (<i>Polemaetus bellicosus</i>)	140	Foliotocool (<i>Chrysococcyx cupreus</i>)	476
Bruinarend (<i>Aquila Wahlbergi</i>)	139	Franjepoten (<i>Phalaropus</i>)	370
Bruineend (<i>Aythya erythrophthalma</i>)	89	Frankolijnen (<i>Francolinus</i>)	226
Bruine Keukendief (<i>Circus aeruginosus</i>)	153	Fregatvogel (<i>Fregata aquila</i>)	28
Bruine Malgas (<i>Sula leucogaster</i>)	21	Futen (<i>Podicipidae</i>)	16
Bruinuilarend (<i>Circaetus cinereus</i>)	149	Fuut (<i>Podiceps cristatus</i>)	16
Bulikoko (<i>Corythaeola cristata</i>)	500		
Button-Quails (<i>Turnix</i>)	253	Gambische Gans (<i>Plectropterus gambensis</i>)	108
		Ganzen (<i>Anatidae</i>)	84
Cape Gannet (<i>Morus capensis</i>)	21	Gaper (<i>Anastomus lamelligerus</i>)	68
Cape Pigeon (<i>Daption capensis</i>)	19	Geelbekeend (<i>Anas undulata</i>)	93
Congolese Pauw (<i>Afropavo congensis</i>)	250	Geelbekkoekoek (<i>Ceuthmochares aereus</i>)	481
Cuvier's Boomvalk (<i>Falco Cuvieri</i>)	178	Geelbekmalmok (<i>Thalassornis chlororhynchus</i>) ...	19
		Geelbekwouw (<i>Milvus aegyptius</i>)	132
Diederik (<i>Chrysococcyx caprius</i>)	473	Geelborststrandloper (<i>Charadrius pecuarius</i>)	312
Dikbekkoekoek (<i>Pachycoccyx validus</i>)	463	Geelbuikduif (<i>Treron waalia</i>)	452

	Bladz.		Bladz.
Geelsnavelige Koekoek (<i>Ceuthmochares aereus</i>) ...	481	Jabiroe (<i>Ephippiorhynchus senegalensis</i>)	66
Gekroonde Kievit (<i>Stephanibyx coronatus</i>)	320	Jagers (<i>Stercorarius</i>)	385
Gestreepte Reiger (<i>Butorides striatus</i>)	39	Jakhalsvogels (<i>Buteo</i>)	158
Geoorde Fuut (<i>Proctopus nigricollis</i>)	16	Jako (<i>Psittacus erithacus</i>)	522
Gestreepte Nieuwjaarsvogel (<i>Clamator Levailanti</i>)	461	Jaksnip (<i>Lymnocyptes minimus</i>)	365
Gevlekte Eend (<i>Nettion punctatum</i>)	97	Jan-van-Gent (<i>Sula bassana</i>)	21
Gewone Hagedash (<i>Hagedashia hagedash</i>)	76	Kanoet (<i>Calidris canutus</i>)	345
Gewone Helmloerie (<i>Touraco Livingstoni</i>)	497	Kaapse Slobeend (<i>Spatula capensis</i>)	100
Gewone Nieuwjaarsvogel (<i>Clamator Levailanti</i>)	461	Kaapse Zeeduif (<i>Daption capensis</i>)	19
Gewone Parelhoenders (<i>Numida meleagris</i>)	215	Kaapse Aalscholver (<i>Phalacrocorax capensis</i>)	24
Gewone Ruiter (<i>Actitis hypoleucos</i>)	350	Keerkringvogels (<i>Phaetontidae</i>)	20
Gewone Strandloper (<i>Charadrius marginatus</i>)	312	Kemphaan (<i>Philomachus pugnax</i>)	346
Gewone Trapvogel (<i>Lissotis melanogaster</i>)	289	Keukendieven (<i>Circus</i>)	153
Gieren (<i>Vulturidae</i>)	111	Kievitten (<i>Stephanibyx</i>)	320
Gierparelhoenders (<i>Acryllium vulturinum</i>)	215	Klaas' Goudkoekoek (<i>Chrysococcyx Klaas</i>)	479
Glanzende Sikkelibis (<i>Plegadis falcinellus</i>)	75	Kleine Aalscholver (<i>Phalacrocorax africanus</i>)	23
Goochelarend (<i>Terathopius ecaudatus</i>)	150	Kleine Blauwe Valk (<i>Melierax gabar</i>)	161
Goudkoekoeken (<i>Chrysococcyx</i>)	476	Kleine Egretreiger (<i>Egretta garzetta</i>)	46
Goudpluvier (<i>Pluvialis apricaria</i>)	318	Kleine Flamingo (<i>Phoeniconaias minor</i>)	84
Grauwe Keukendief (<i>Circus pygargus</i>)	154	Kleine Gebande Sperwer (<i>Astur badius</i>)	164
Grauwe Ruiter (<i>Terekia cinerea</i>)	353	Kleine Gevlekte Arend (<i>Aquila pomarina</i>)	138
Griël (<i>Oedinemus</i>)	294	Kleine Mantelmeeuw (<i>Larus fuscus</i>)	387
Grijze Papegaai (<i>Psittacus erithacus</i>)	522	Kleine Pluvier (<i>Charadrius dubius</i>)	310
Grijze Pelikaan (<i>Pelecanus rufescens</i>)	31	Kleine Rode Valk (<i>Cerchneis Naumanni</i>)	173
Grijze Strandloper (<i>Squatarola squatarola</i>)	319	Kleine Sperwer (<i>Accipiter minullus</i>)	168
Grijze Toerako (<i>Corythaixoides, Crinifer</i>)	504	Kleine Strandloper (<i>Pisobia minuta</i>)	341
Grijze Valk (<i>Dissodectes</i>)	175	Kleine Zwarte Ooievaar (<i>Sphenorhynchus Abdimi</i>)	61
Groene Duiven (<i>Trexon</i>)	452	Kleine Zwartvleugelijke Kievit (<i>Stephanibyx lugu-</i>	
Groene Loeries (<i>Tauraco</i>)	493	<i>bris</i>)	321
Groene Papegaaien (<i>Poicephalus</i>)	517	Kleine Waterhoen (<i>Porzana parva, Gallinula angu-</i>	
Groene Toerako's (<i>Tauraco</i>)	493	<i>lata</i>)	262, 275
Groengevlekte Tortelduifje (<i>Turtur chalcospilos</i>)	427	Kleine Waterhoentje (<i>Porzana pusilla</i>)	261
Groenkuifloerie (<i>Tauraco persa</i>)	496	Kleine Wulp (<i>Numenius phaeopus</i>)	363
Groenpotige Ruiter (<i>Totanus nebularius</i>)	355	Kleinste Strandloper (<i>Pisobia Temmincki</i>)	343
Grote Aalscholver (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	24	Kluut (<i>Recurvirostra avocetta</i>)	341
Grote Albatros (<i>Diomedea exulans</i>)	19	Knobbeleend (<i>Sarkidiornis melanotus</i>)	103
Grote Egretreiger (<i>Casmerodius albus</i>)	48	Knoet Strandloper (<i>Calidris canutus</i>)	345
Grote Flamingo (<i>Phoenicopterus ruber</i>)	82	Koekals (<i>Centropus</i>)	482
Grote Gebande Uilarend (<i>Circaetus cinerascens</i>)	148	Koekoeken (<i>Cuculidae</i>)	457
Grote Gevlekte Koekoek (<i>Clamator glandarius</i>) ...	458	Koereiger (<i>Bubulcus ibis</i>)	127
Grote Jager (<i>Stercorarius pomarinus</i>)	387	Koetfuten (<i>Podica</i>)	280
Grote Rode Valk (<i>Cerchneis ruficoloides</i>)	173	Kraanvogels (<i>Gruidae</i>)	284
Grote Trapvogel (<i>Neotis cafra</i>)	292	Krabreiger (<i>Ardeola ralloides</i>)	40
Grote Zeezwaluw (<i>Sterna sandvicensis</i>)	396	Krokodilwachter (<i>Pluvianus aegyptius</i>)	374
Grote Zwartvleugelige Kievit (<i>Stephanibyx mela-</i>		Krombekstrandloper (<i>Erolia ferruginea</i>)	343
<i>nopterus</i>)	323	Kroonarend (<i>Stephanoaetus coronatus</i>)	143
Grote Witvalk (<i>Melierax metabates</i>)	162	Kroonkievit (<i>Stephanibyx coronatus</i>)	320
Grote Wulp (<i>Numenius arquata</i>)	363	Kroonkraan (<i>Balearica regulorum</i>)	286
Grutto (<i>Limosa limosa</i>)	362	Kuifarend (<i>Lophaetus occipitalis</i>)	144
Hadada-ibis (<i>Hagedashia hagedash</i>)	76	Kuifeend (<i>Aythya fuligula</i>)	91
Hagedash (<i>Hagedashia hagedash</i>)	76	Kuifibissen (<i>Lamprbis</i>)	78
Hagedisvalk (<i>Kaupifalco monogrammicus</i>)	156	Kuifparelhoenders (<i>Guttera</i>)	212
Hamerkopvogel (<i>Scopus umbretta</i>)	71	Kwakkels (<i>Excalfactoria, Coturnix</i>)	221, 222
Heilige Ibis (<i>Threskiornis aethiopica</i>)	79	Kwakken (<i>Nycticorax</i>)	35
Helmgans (<i>Sarkidiornis melanotus</i>)	103	Kwartelkonig (<i>Crex crex</i>)	265
Helmvogels (<i>Tauraco</i>)	493	Kwartels (<i>Excalfactoria, Coturnix</i>)	221, 222
Hoenderjager (<i>Hieraetus spilogaster</i>)	142	Lachzeezwaluw (<i>Gelochelidon nilotica</i>)	397
Hoendervogels (<i>Galliformes</i>)	209		

	Bladz.		Bladz.
Langbeen-Korhaan (<i>Lissotis melanogaster</i>)	289	Reuzenreiger (<i>Ardea goliath</i>)	51
Langstaartige Edelparkiet (<i>Psittacula krameri</i>) ...	512	Reuzenster (<i>Hydroprogne caspia</i>)	397
Langstaartige Halsbandparkiet (<i>Psittacula krameri</i>)	512	Reuzentoerako (<i>Corythaëola cristata</i>)	500
Langstaartige Jager (<i>Stercorarius longicaudus</i>)	385	Reuzenzeewaluw (<i>Hydroprogne caspia</i>)	397
Langstaartige Tortelduifje (<i>Oena capensis</i>)	422	Reuzentrapvogel (<i>Choriotis kori</i>)	292
Lelkievit (<i>Afrybyx senagallus</i>)	328	Ringnekparkiet (<i>Agapornis swinderniana</i>)	516
Lepelaars (<i>Platalea</i>)	81	Ringnekstrandloper (<i>Charadrius hiaticula</i>)	311
Lepelbek (<i>Spatula clypeata</i>)	99	Ringnektortelduiven (<i>Streptopelia</i>)	434
Livingstone's Loerie (<i>Tauraco Livingstoni</i>)	494	Rode Valk (<i>Cerchneis tinnunculus</i>)	173
		Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>)	54
Malgas (<i>Morus capensis</i>)	21	Roodbekeend (<i>Poecilometta erythrorhyncha</i>)	98
Malmok (<i>Thalassarche melanophrys</i>)	19	Roodkoppige Parkiet (<i>Agapornis pullaria</i>)	514
Maraboe (<i>Leptoptilos crumeniferus</i>)	69	Roodkuifloerie (<i>Tauraco erythrolophus</i>)	393
Meerkoet (<i>Fulica cristata</i>)	279	Roodnekvalk (<i>Tinnunculus ruficollis</i>)	177
Meeuwen (<i>Laridae</i>)	384	Roodpootvalk (<i>Erythropus vespertinus</i>)	172
Meitjie (<i>Chrysococcyx Klaas</i>)	479	Roofarend (<i>Aquila rapax</i>)	138
Metaalkoekoeken (<i>Chrysococcyx</i>)	473	Roofmeeuwen (<i>Stercorarius</i>)	385
Middelste Jager (<i>Stercorarius parasiticus</i>)	386	Rooipoot-Elsie (<i>Himantopus himantopus</i>)	337
Moerasruiter (<i>Totanus stagnatilis</i>)	357	Rooipotigen (<i>Pelecaniformes</i>)	20
Moerasnipp (<i>Lymnecryptes minimus</i>)	365	Rüppell's Gier (<i>Gyps Rüppelli</i>)	118
Mongoolse Strandloper (<i>Charadrius mongolus</i>) ...	315	Roze Pelikaan (<i>Pelecanus rufescens</i>)	31
Monnikgier (<i>Necrosyrtes monachus</i>)	115		
Muloba (<i>Phalacrocorax africanus</i>)	23	Sanderling (<i>Crocethia alba</i>)	349
Musophaginen (<i>Musophagidae</i>)	491	Sandgrouses (<i>Pterocles</i>)	417
		Schaarbek (<i>Rynchops flavirostris</i>)	398
Nijlgans (<i>Alophoceros aegyptiacus</i>)	100	Schettervogel (<i>Crinifer africanus</i>)	505
Nimmerzat (<i>Ibis ibis</i>)	59	Schoenbek (<i>Balaeniceps rex</i>)	57
Nonnetjeend (<i>Dendrocygna viduata</i>)	105	Scholester (<i>Haematopus ostralegus</i>)	336
		Schoorsteenveger (<i>Threskiornis aethiopica</i>)	79
Oeverloper (<i>Actitis hypoleucos</i>)	350	Schreeuwarend (<i>Haliaeetus vocifer</i>)	134
Oestervanger (<i>Haematopus ostralegus</i>)	336	Sekretarisvogel (<i>Sagittarius serpentarius</i>)	111
Ombervogel (<i>Scopus umbretta</i>)	71	Sikkelibissen (<i>Plataleidae</i>)	74
Ooievaars (<i>Ciconiidae</i>)	64	Slanghalsvogel (<i>Anhinga rufa</i>)	25
Openbekoievaar (<i>Anastomus lamelligerus</i>)	68	Slechtvalk (<i>Falco peregrinus</i>)	179
Ossenpikker (<i>Buphaga</i>)	42	Slangvogel (<i>Anhinga rufa</i>)	25
		Slobeend (<i>Spatula clypeata</i>)	99
Paddenvreter (<i>Circus ranivorus</i>)	155	Smient (<i>Mareca penelope</i>)	94
Painted Snipe (<i>Rostratula benghalensis</i>)	302	Snipkwartels (<i>Turnix</i>)	253
Parkieten (<i>Agapornis</i>)	513	Snippen (<i>Capella</i>)	367
Parelhoenders (<i>Numididae</i>)	209	Spoorkievitten (<i>Hoplopterus</i>)	326
Parra (<i>Actophilornis africanus</i>)	299	Spoorkoekoeken (<i>Centropus</i>)	482
Pelikanen (<i>Pelecanus</i>)	28	Spoorwiekgans (<i>Plectropterus gambensis</i>)	108
Petrels (<i>Hydrobatidae</i>)	18	Sperwers (<i>Astur, Accipiter</i>)	164, 163
Pijlstaarsteend (<i>Dafila acuta</i>)	98	Squacco-reiger (<i>Ardeola ralloides</i>)	40
Pluvieren (<i>Charadrius enz.</i>)	307	Steenloper (<i>Arenaria interpres</i>)	336
Poelsnip (<i>Capella media</i>)	369	Steltkluit (<i>Himantopus himantopus</i>)	337
Porseleinhoentje (<i>Porzana porzana</i>)	261	Stepparend (<i>Aquila nipalensis</i>)	137
Prachtkoekoeken (<i>Chrysococcyx</i>)	473	Steppenkeukendief (<i>Circus macrourus</i>)	153
Purperkoet (<i>Porphyrio madagascariensis</i>)	279	Sternen (<i>Sterna</i>)	393
Purperreiger (<i>Pyrrherodia purpurea</i>)	52	Stormvogels (<i>Procellariiformes</i>)	17
Purpervlekkige Renvogel (<i>Rhinoptilus chalcopetrus</i>)	377	Stormzwaluwen (<i>Hydrobatidae</i>)	18
		Strandlopers (<i>Charadrius enz.</i>)	307
Ralsnip (<i>Rostratula benghalensis</i>)	302	Strandpluvier (<i>Charadrius alexandrinus</i>)	308
Ralvogels (<i>Rallidae</i>)	256	Struisvogels (<i>Struthio</i>)	13
Regenwulp (<i>Numenius phaeopus</i>)	363	Sultaanshoen (<i>Porphyrio madagascariensis</i>)	279
Reigers (<i>Ardeidae</i>)	32		
Renvogels (<i>Cursoriinae</i>)	372	Teeleend (<i>Nettion capense</i>)	95
		Toerako's (<i>Tauraco</i>)	493
		Torenvalk (<i>Cerchneis tinnunculus</i>)	173

	Bladz.		Bladz.
Trappen (<i>Otididae</i>)	288	Witwangzeezwaluw (<i>Chlidonias hybrida</i>)	391
Trapvogels (<i>Otididae</i>)	288	Wolnekoievaar (<i>Dissoura episcopus</i>)	53
Tshofu (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	24	Woudeend (<i>Pteronetta Hartlaubi</i>)	102
Tureluur (<i>Totanus totanus</i>)	358	Wouwaapje (<i>Ixobrychus minutus</i>)	55
Tweestrepige Renvogel (<i>Rhinoptilus africanus</i>) ...	377	Wouwen (<i>Milvus</i>)	131
Uilarenden (<i>Circaetus</i>)	147	Wratkraanvogel (<i>Bugeranus carunculatus</i>)	285
		Wulpen (<i>Numenius</i>)	362
Vaal Keukendief (<i>Circus macrourus</i>)	153	Zadelbekoievaar (<i>Ephippiorhynchus senegalensis</i>)	11
Veereiger (<i>Bubulcus ibis</i>)	40	Zandhoenders (<i>Pteroclididae</i>)	417
Visarend (<i>Pandion haliaetus</i>)	126	Zeezwaluwen (<i>Chlidonias, Sterna</i>)	390, 393
Vledermuisvalk (<i>Machaerhampus alcinus</i>)	130	Zilverpluvier (<i>Squatarola squatarola</i>)	319
Vleiloeries (<i>Centropus</i>)	482	Zilverreigers (<i>Egretta, Casmerodius, Mesophoyx,</i> <i>Bubulcus</i>)	45
Vorkstaartpluvieren (<i>Glaucoceryle</i>)	379	Zoetwaterduikers (<i>Podicipidae</i>)	14
Vosgans (<i>Alopochen aegyptiaca</i>)	100	Zomertaling (<i>Querquedula querquedula</i>)	94
Vruchtduiven (<i>Treron</i>)	452	Zwaluwpluvieren (<i>Galachrysis</i>)	381
		Zwaluwstaart (<i>Chelictinia Riocouri</i>)	130
Waterhoen (<i>Gallinula chloropus</i>)	276	Zwartborstuilarend (<i>Circaetus pectoralis</i>)	149
Waterhoentjes (<i>Porzana</i>)	259	Zwarte Eend (<i>Anas sparsa</i>)	92
Waterploeër (<i>Rynchops flavirostris</i>)	398	Zwarte Gier (<i>Torgos tracheliotus</i>)	118
Watersnip (<i>Capella gallinago</i>)	367	Zwarte Koekoek (<i>Cuculus cafer</i>)	464
Wespendief (<i>Pernis apivorus</i>)	126	Zwarte Ooievaar (<i>Ciconia nigra</i>)	66
Wintertaling (<i>Nettion crecca</i>)	95	Zwarte Ooievaar (Kleine) (<i>Sphenorhynchus Abdi-</i> <i>mi</i>)	61
Witgatje (<i>Tringa ocropus</i>)	361	Zwarte Parelhoen (<i>Phasidus niger</i>)	211
Witborstjakhalsvogel (<i>Buteo rufofuscus</i>)	159	Zwarte Reiger (<i>Melanophoyx ardesiacea</i>)	45
Witkopgier (<i>Trigonoceps occipitalis</i>)	120	Zwarte Ruiter (<i>Totanus erythropus</i>)	354
Witkopkievit (<i>Xiphidiopterus albiceps</i>)	331	Zwarte Sperwer (<i>Astur melanoleucus</i>)	166
Witkopvisarend (<i>Haliaetus vocifer</i>)	134	Zwarte Wouw (<i>Milvus migrans</i>)	134
Witkuifloerie (<i>Tauraco leucolophus</i>)	494	Zwarte Zeezwaluw (<i>Chlidonias nigra</i>)	392
Witkruiftoerako (<i>Tauraco leucolophus</i>)	494	Zwartkopreiger (<i>Ardea melanocephala</i>)	50
Witruiggier (<i>Pseudogyps africanus</i>)	118	Zwartvleugelige Kievit (<i>Stephanibyx</i>)	321, 323
Witte Ooievaar (<i>Ciconia alba</i>)	64	Zwartwangparkiet (<i>Agapornis nigrigenis</i>)	514
Witte Pelikaan (<i>Pelecanus onocrotalus</i>)	30	Zwemlobduikers (<i>Podicipidae</i>)	15
Witte Valk (<i>Elanus coeruleus</i>)	129		
Witvalk (<i>Melierax metabates</i>)	162		

NOTA. — De Nederlandse naam van twee *Circus*-soorten werd op blz. 153 foutief afgedrukt: men leest er Keukendief in de plaats van Kuikendief. Dezelfde fout komt in bovenstaande lijst voor. Men leze dus Bruine-, Grauwe-, Steppen-, Vaal-Kuikendief, niet Keukendief.

Deze missing werd slechts opgemerkt wanneer de lijst reeds door de drukpers was; dank zij de bereidwilligheid van de drukkerij kan deze nota nog tijdig ingelast worden.

LISTE DES NOMS FRANÇAIS
AVEC RENVOI AUX DÉNOMINATIONS SCIENTIFIQUES

	Pages		Pages
Aigles vrais (<i>Aquila</i>)	194	Bécassine des marais (<i>Capella gallinago</i>)	410
Aigle batailleur (<i>Polemaetus bellicosus</i>)	194	Bécassine double (<i>Capella media</i>)	410
Aigle bateleur (<i>Terathopius ecaudatus</i>)	194	Bécassine peinte (<i>Rostratula benghalensis</i>)	407
Aigle à longue queue (<i>Urotriorchis macrourus</i>) ...	195	Bihoreaux (<i>Nycticorax</i>)	185
Aigle couronné (<i>Stephanoaetus coronatus</i>)	194	Blongios (<i>Ixobrychus minutus</i>)	185
Aigle de Wahlberg (<i>Aquila Wahlbergi</i>)	194	Blongios de Sturm (<i>Ardeiralla Sturmii</i>)	185
Aigle huppard (<i>Lophaaetus occipitalis</i>)	194	Bondrée apivore (<i>Pernis apivorus</i>)	194
Aigle huppé (<i>Stephanoaetus coronatus</i>)	194	Boulikoko (<i>Corythaeola cristata</i>)	500
Aigle hurleur (<i>Haliaeetus vocifer</i>)	194	Busards (<i>Circus</i>)	194
Aigle pêcheur (<i>Haliaeetus vocifer</i>)	194	Busard à tête rousse (<i>Circus ranivorus</i>)	194
Aigle ravisseur (<i>Aquila rapax</i>)	194	Busard blafard (<i>Circus macrourus</i>)	194
Aigle serpenteur (<i>Sagittarius serpentarius</i>)	194	Busard Harpaye (<i>Circus aeruginosus</i>)	194
Aigrettes (<i>Casmerodius, Egretta</i>)	185	Busard Montagu (<i>Circus pygargus</i>)	194
Aigrette blanche (<i>Casmerodius, Mesophoyx, Egretta</i>)	185	Buses (<i>Buteo</i>)	194
Aigrette garde-bœufs (<i>Bubulcus ibis</i>)	185	Buse à queue rousse (<i>Buteo rufofuscus, B. auguralis</i>)	194
Aigrette garzette (<i>Egretta garzetta</i>)	185	Burse cendrée (<i>Pernis apivorus</i>)	194
Aigrette noire (<i>Melanophoyx ardesiacea</i>)	185	Buse criarde (<i>Elanus coeruleus</i>)	194
Albatros (<i>Diomedidae</i>)	182	Buse des Chauve-Souris (<i>Machaerhamphus alcinus</i>)	194
Anastome à lames (<i>Anastomus lamelligerus</i>)	182	Buse des déserts (<i>Buteo vulpinus</i>)	194
Autour africain (<i>Hieraetus africanus</i>)	194	Buse des montagnes (<i>Buteo oreophilus</i>)	194
Autour à flancs roux (<i>Astur castanilius</i>)	195	Buse unibande (<i>Kaupifalco monogrammicus</i>)	194
Autour à gorge tachée (<i>Kaupifalco monogrammicus</i>)	194	Butor (<i>Botaurus stellaris</i>)	185
Autour à longue queue (<i>Urotriorchis macrourus</i>)	195	Butor à huppe blanche (<i>Tigriornis leucolopha</i>) ...	185
Autour à poitrine rousse (<i>Astur Tousseneli</i>)	195	Caille arlequin (<i>Excalfactoria Adansoni</i>)	402
Autour chanteur (<i>Melierax metabates</i>)	195	Caille bleue (<i>Excalfactoria Adansoni</i>)	402
Autour gabar (<i>Melierax gabar</i>)	195	Caille ordinaire (<i>Coturnix</i>)	402
Autour noir (<i>Astur melanoleucus</i>)	195	Canard à bec jaune (<i>Anas undulata</i>)	189
Autruche (<i>Struthio camelus</i>)	181	Canard à dos blanc (<i>Thalassornis leuconotus</i>)	189
Avocette (<i>Recurvirostra avocetta</i>)	409	Canard à queue dressée (<i>Erismatura maccoa</i>)	189
Balbusard (<i>Pandion haliaetus</i>)	193	Canard des forêts (<i>Pteronetta Hartlaubi</i>)	189
Barge (<i>Limosa limosa</i>)	409	Canard de Hartlaub (<i>Pteronetta Hartlaubi</i>)	189
Bec en ciseaux (<i>Rynchops flavirostris</i>)	412	Canard fauve (<i>Dendrocygna fulva</i>)	189
Bec ouvert (<i>Anastomus lamelligerus</i>)	186	Canard nain (<i>Nettapus auritus</i>)	189
Bécasseaux (<i>Pisobia, Erolia</i>)	409	Canard noir (<i>Anas sparsa</i>)	189
Bécasseau cocorli (<i>Erolia ferruginea</i>)	409	Canard pilet (<i>Dafila acuta</i>)	189
Bécasseau de Temminck (<i>Pisobia Temmincki</i>)	409	Canard siffleur (<i>Dendrocygna viduata; Mareca penelope</i>)	189
Bécasseau maubèche (<i>Calidris canutus</i>)	409	Canard zébré (<i>Thalassornis leuconotus</i>)	189
Bécasseau minute (<i>Pisobia minuta</i>)	409	Canard spatule (<i>Spatula clypeata</i>)	189
Bécasseau Sanderling (<i>Crocethia alba</i>)	409	Canepetière (<i>Eupodotis senegalensis</i>)	406
Bécasseau variable (<i>Erolia alpina</i>)	409	Chevalier aboyeur (<i>Totanus nublarius</i>)	409
Bécassine africaine (<i>Capella nigripennis</i>)	410	Chevalier à pattes vertes (<i>Totanus nebularius</i>) ...	409

	Pages		Pages
Chevalier arlequin (<i>Totanus erythropus</i>)	409	Eperviers (<i>Accipiter</i>)	195
Chevalier combattant (<i>Philomachus pugnax</i>)	409	Faisan bleu (<i>Corythaeola cristata</i>)	500
Chevalier cul blanc (<i>Tringa ocropus</i>)	409	Faucon à cou roux (<i>Tinnunculus ruficollis</i>)	196
Chevalier gambette (<i>Totanus totanus</i>)	409	Faucon africain (<i>Falco Cuvieri</i>)	196
Chevalier guignette (<i>Actitis hypoleucos</i>)	409	Faucon ardoisé (<i>Dissodectes</i>)	196
Chevalier stagnatile (<i>Totanus stagnatilis</i>)	409	Faucon blanc (<i>Elanus coeruleus</i>)	196
Chevalier sylvain (<i>Rhyacophilus glareola</i>)	409	Faucon chicqure (<i>Tinnunculus ruficollis</i>)	196
Cigogne à cou laineux (<i>Dissoura episcopus</i>)	186	Faucon coucou (<i>Aviceda cuculoides</i>)	196
Cigogne blanche (<i>Ciconia alba</i>)	186	Faucon d'Abyssinie (<i>Falco biarmicus</i>)	196
Cigogne d'Abdim (<i>Sphenorhynchus Abdimi</i>)	186	Faucon de Cuvier (<i>Falco Cuvieri</i>)	196
Cigogne épiscopale (<i>Dissoura episcopus</i>)	186	Faucon des clochers (<i>Cerchneis tinnunculus</i>)	196
Cigogne noire (<i>Ciconia nigra</i> ; <i>Sphenorhynchus</i> <i>Abdimi</i>)	186	Faucon des roches (<i>Cerchneis rupicola</i>)	196
Circaètes (<i>Circaetus</i>)	194	Faucon gris (<i>Dissodectes</i>)	196
Circaète à poitrine noire (<i>Circaetus pectoralis</i>) ..	194	Faucon hobereau (<i>Falco subbuteo</i>)	196
Circaète brun (<i>Circus cinereus</i>)	194	Faucon lanier (<i>Falco biarmicus</i>)	196
Circaète cendré (<i>Circaetus cinerascens</i>)	194	Faucon nain (<i>Polihierax semitorquatus</i>)	196
Combattant (<i>Philomachus pugnax</i>)	409	Faucon pélerin (<i>Falco peregrinus</i>)	196
Cormorans (<i>Phalacrocorax</i>)	183	Faucon rouge (<i>Cerchneis Naumanni</i>)	196
Coucal à gorge noire (<i>Centropus leucogaster</i>)	529	Faux Flamant rose (<i>Ibis ibis</i>)	186
Coucal à sourcils blancs (<i>Centropus superciliosus</i>)	529	Flamants roses (<i>Phoenicopteridae</i>)	187
Coucal à tête bleue (<i>Centropus monachus</i>)	529	Foliotocole (<i>Chrysococcyx cupreus</i>)	528
Coucal de Grill (<i>Centropus Grilli</i>)	529	Fou brun (<i>Sula leucogaster</i>)	182
Coucal du Gabon (<i>Centropus Anseli</i>)	529	Fou de Bassam (<i>Sula bassana</i>)	182
Coucal du Sénégal (<i>Centropus senegalensis</i>)	529	Fou du Cap (<i>Morus capensis</i>)	182
Coucous (<i>Cuculidae</i>)	527	Foulque (<i>Fulica cristata</i>)	405
Coucou à bec jaune (<i>Ceuthmochares aereus</i>)	528	Francolins (<i>Francolinus</i>)	403
Coucou à gorge jaune (<i>Chrysococcyx flavigularis</i>)	528	Frégate (<i>Fregata aquila</i>)	183
Coucou à gros bec (<i>Pachycoccyx validus</i>)	528		
Coucou à longue queue (<i>Cercococcyx</i>)	528	Gallinacés	401
Coucou bronzé (<i>Chrysococcyx</i>)	528	Gargas (<i>Pterocles</i>)	525
Coucou criard (<i>Cuculus cafer</i>)	528	Garde-bœufs (<i>Bubulcus ibis</i>)	185
Coucou d'Afrique (<i>Cuculus gularis</i>)	528	Goeland brun à pattes jaunes (<i>Larus fuscus</i>)	185
Coucou d'Andalousie (<i>Clamator glandarius</i>)	528	Glaréoles (<i>Galachrysia</i>)	410
Coucou de Cafre (<i>Clamator Levaillanti</i>)	528	Glaréole grise (<i>Galachrysia cinerea</i>)	410
Coucou d'Europe (<i>Cuculus canorus</i>)	528	Glaréole ordinaire à collier (<i>Galachrysia nuchalis</i>)	410
Coucou Didric (<i>Chrysococcyx caprius</i>)	528	Grand Cormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	183
Coucou émeraude (<i>Chrysococcyx cupreus</i>)	528	Grande Aigrette (<i>Casmerodius albus</i>)	185
Coucou Foliotocole (<i>Chrysococcyx cupreus</i>)	528	Grande Outarde (<i>Neotis cafra</i>)	406
Coucou jacobin (<i>Clamator serratus jacobinus</i>) ..	528	Gravelot à collier (<i>Charadrius hiaticula</i>)	409
Coucou Klaas (<i>Chrysococcyx Klaas</i>)	528	Gravelot à collier interrompu (<i>Charadrius alexan-</i> <i>drinus</i>)	409
Coucou noir (<i>Cuculus cafer</i>)	528	Gravelot asiatique (<i>Charadrius asiaticus</i>)	409
Coucou olivâtre (<i>Cercococcyx olivinus</i>)	528	Gravelot petit (<i>Charadrius dubius</i>)	409
Coucou solitaire (<i>Cuculus solitarius</i>)	528	Gravelot varié (<i>Charadrius pecuarius</i>)	409
Coupeur d'eau (<i>Rynchops flavirostris</i>)	412	Grèbe castagneux (<i>Poliiocephalus ruficollis</i>)	181
Courlis cendré (<i>Numenius arquata</i>)	409	Grèbe d'Europe (<i>Poliiocephalus ruficollis</i>)	181
Courlis corlieu (<i>Numenius phaeopus</i>)	409	Grèbe huppé (<i>Podiceps cristatus</i>)	181
Courvite africain (<i>Cursorius Temmincki</i>)	410	Grèbe oreillard (<i>Proctopus nigricollis</i>)	181
Courvite à ailes bronzées (<i>Rhinoptilus chalcopte-</i> <i>rus</i>)	410	Grébifoulque (<i>Podica</i>)	405
Crabier (<i>Ardeola ralloides</i>)	185	Grue caronculée (<i>Buggeranus carunculatus</i>)	406
Cresserelles (<i>Cerchneis</i>)	196	Grue couronnée (<i>Balearica regulorum</i>)	406
Cresserelle à pieds rouges (<i>Erythropus vespertinus</i>)	196	Guifettes (<i>Chlidonias</i>)	411
Cresserelle des clochers (<i>Cerchneis tinnunculus</i>) ..	196	Guignettes (<i>Actitis hypoleucos</i>)	409
Cresserin (<i>Falco Naumanni</i>)	196		
		Hagedash (<i>Hagedashia hagedash</i>)	189
Didric (<i>Chrysococcyx caprius</i>)	528	Hemipodes (<i>Turnix</i>)	409
Echasse blanche (<i>Himantopus himantopus</i>)	409	Hérons (<i>Ardeidae</i>)	185
		Héron à tête noire (<i>Ardea melanocephala</i>)	185

	Pages		Pages
Héron cendré (<i>Ardea cinerea</i>)	185	Pélican blanc (<i>Pelecanus onocrotalus</i>)	183
Héron de nuit (<i>Nycticorax</i>)	185	Pélican gris (<i>Pelecanus rufescens</i>)	183
Héron garde-bœufs (<i>Bubulcus ibis</i>)	185	Pélican rose (<i>Pelecanus rufescens</i>)	183
Héron géant (<i>Ardea goliath</i>)	185	Perdrix à gorge nue (<i>Pternistes</i>)	403
Héron pourpré (<i>Pyrroherodia purpurea</i>)	185	Perdrix à pattes rouges (<i>Pternistes</i>)	403
Héron strié (<i>Butorides striatus</i>)	185	Perdrix de mer (<i>Glareola</i>)	410
Hirondelles de mer (<i>Sterna</i>)	411	Perdrix de mer à collier (<i>Glareola</i>)	410
Huitrier (<i>Haematopus ostraelegus</i>)	409	Perdrix de mer à ailes noires (<i>Glareola</i>)	410
Huppard (<i>Lophaetus occipitalis</i>)	194	Perroquet gris (<i>Psittacus erithacus</i>)	410
Ibis (<i>Plataleidae</i>)	187	Perroquet vert à calotte rouge (<i>Poicephalus Gu-</i> <i>lielmi</i>)	531
Ibis falcinelle (<i>Plegadis falcinellus</i>)	187	Perroquet vert à cou brun (<i>Poicephalus robustus</i>)	531
Ibis bronzé (<i>Hagedashia hagedash</i>)	187	Perroquet vert à front jaune (<i>Poicephalus Meyeri</i>)	531
Ibis hagedash (<i>Hagedashia hagedash</i>)	187	Perruches : voir Inséparables (<i>Agapornis</i>)	530
Ibis huppé (<i>Lampribus</i>)	187	Petite Aigrette (<i>Egretta garzetta</i>)	185
Ibis sacré (<i>Threskiornis aethiopica</i>)	187	Petite Outarde (<i>Lissotis melanogaster</i>)	406
Inséparables (<i>Agapornis</i>)	530	Petit Cormoran (<i>Phalacrocorax africanus</i>)	185
Inséparables à collier noir (<i>Agapornis swinder-</i> <i>niana</i>)	530	Petit Epervier (<i>Accipiter minullus</i>)	195
Inséparables à tête rouge (<i>Agapornis pullaria</i>)	530	Petite Cigogne noire (<i>Sphenorhynchus Abdimi</i>)	186
Inséparables à longue queue (<i>Psittacula Krameri</i>)	530	Petite Poule d'eau (<i>Gallinula angulata</i>)	405
Jabirou (<i>Ephippiorhynchus senegalensis</i>)	186	Petite Sarcelle (<i>Nettapus auritus</i>)	189
Jacana (<i>Actophilornis africanus</i>)	407	Petite Poule Sultane (<i>Porphyryla Alleni</i>)	405
Jaquet (<i>Lymnocyptes minimus</i>)	410	Petit Serpenteaire (<i>Gymnogenys typicus</i>)	194
Marabout (<i>Leptoptilos crumeniferus</i>)	186	Petrels (<i>Hydrobatidae</i>)	181
Marouettes (<i>Porzana</i>)	404	Phaetons (<i>Phaeontidae</i>)	183
Marouette noire (<i>Limnocolax flavirostris</i>)	404	Phalaropes (<i>Phalaropus fulicarius</i>)	410
Milans (<i>Milvus</i>)	194	Pigeons (<i>Columbidae</i>)	525
Morillon huppé (<i>Aythya fuligula</i>)	189	Pigeon gris (<i>Aplopelia</i>)	526
Morillon à iris blanc (<i>Aythya nyroca</i>)	189	Pigeon vert commun (<i>Treeron calva</i>)	527
Mouette africaine (<i>Hydrocoleus cirrocephalus</i>)	411	Pigeon vert à ventre jaune (<i>Treeron waalia</i>)	527
Musophage (<i>Musophaga Rossae</i>)	530	Pintade casquée (<i>Numida meleagris</i>)	401
Naucler d'Afrique (<i>Chelictinia Riocouri</i>)	194	Pintade à collier (<i>Acryllium vulturinum</i>)	401
Oedicnème du Cap (<i>Oedicnemus capensis</i>)	406	Pintade de forêt (<i>Guttera</i>)	401
Oedicnème du Sénégal (<i>Oedicnemus senegalensis</i>)	406	Pintade de savane (<i>Numida meleagris</i>)	401
Oedicnème vermiculé (<i>Oedicnemus vermiculatus</i>)	406	Pintade huppée (<i>Guttera</i>)	401
Oie armée (<i>Plectropterus gambensis</i>)	189	Pintade noire (<i>Phasidus niger</i>)	401
Oie caronculée (<i>Sarkidiornis melanotus</i>)	189	Plongeon des marais (<i>Poliocephalus ruficollis</i>)	181
Oie casquée (<i>Sarkidiornis melanotus</i>)	189	Pluviers	409
Oie d'Égypte (<i>Alopochen aegyptiaca</i>)	189	Pluvier à caroncule (<i>Afribyx senegallus</i>)	409
Oie de Gambie (<i>Plectropterus gambensis</i>)	189	Pluvier argenté (<i>Squatarola squatarola</i>)	409
Oiseaux des Tempêtes (<i>Phaetontidae</i>)	182	Pluvier à collier (<i>Charadrius hiaticula, dubius</i>)	409
Oiseaux des Tropiques (<i>Phaetontidae</i>)	182	Pluvier à collier triple (<i>Charadrius tricollaris,</i> <i>Forbesi</i>)	409
Oiseau-Serpent (<i>Anhinga rufa</i>)	183	Pluvier à front blanc (<i>Charadrius marginatus</i>)	409
Ombrette (<i>Scopus umbretta</i>)	186	Pluvier à poitrine brune (<i>Anomalophrys superci-</i> <i>liosus</i>)	409
Outardes (<i>Otididae</i>)	406	Pluvier à tête blanche (<i>Xiphidiopterus albiceps</i>)	409
Outarde canepetière (<i>Eupodotis senegalensis</i>)	406	Pluvier d'Égypte (<i>Pluvianus aegyptius</i>)	409
Outarde commune (<i>Lissotis melanogaster</i>)	406	Pluvier du Sénégal (<i>Stephanibyx lugubris</i>)	409
Outarde de Cafrerie (<i>Neotis cafra</i>)	406	Pluvier doré (<i>Pluvialis apricaria</i>)	409
Outarde géante (<i>Choriotis kori</i>)	406	Pluvier pâtré (<i>Charadrius pecuarius</i>)	409
Outarde à ventre noir (<i>Lissotis melanogaster</i>)	406	Poule d'eau (<i>Gallinula chloropus</i>)	405
Paon congolais (<i>Afropavo congensis</i>)	403	Poule de Pharaon (<i>Porphyrio madagascariensis</i>)	406
Parra (<i>Actophilornis africanus</i>)	407	Poule des rochers (<i>Ptilopachus petrosus</i>)	402
Parra nain (<i>Microparra capensis</i>)	407	Poule Sultane (<i>Porphyrio madagascariensis</i>)	405
		Puffins (<i>Procellariidae</i>)	182
		Râles (<i>Rallidae</i>)	405
		Râle à gorge grise (<i>Canirallus oculeus</i>)	404

	Pages		Pages
Râle des genêts (<i>Crex crex</i>)	404	Touraco gris strié (<i>Crinifer africanus</i>)	530
Râle des prés (<i>Crecoptis egregia</i>)	404	Tourlourette (<i>Tympanistria tympanistria</i>)	526
Râle géant (<i>Himantornis haematopus</i>)	405	Tournepieuvre (<i>Arenaria interpres</i>)	409
Râle noir (<i>Limnecorax flavirostris</i>)	405	Tourterelle à collier (<i>Streptopelia</i>)	526
Râle rayé (<i>Crecoptis egregia</i>)	404	Tourterelle à cravate noire (<i>Oena capensis</i>)	526
Râle pygmée (<i>Sarothrura</i>)	405	Tourterelle à longue queue (<i>Oena capensis</i>)	526
Râle nain (<i>Sarothrura</i>)	405	Tourterelle à nuque bronzée (<i>Turturoena iridi-</i> <i>torques</i>)	527
Rhynchée peinte (<i>Rostratula benghalensis</i>)	407	Tourterelle à taches bleues (<i>Turtur afer</i>)	526
Sanderling (<i>Crocethia alba</i>)	409	Tourterelle à taches vertes (<i>Turtur chalcospilos</i>)	526
Sarcelle d'été (<i>Querquedula querquedula</i>)	189	Tourterelle à tête blanche (<i>Tympanistria tympa-</i> <i>nistria</i>)	526
Sarcelle d'hiver (<i>Nettion crecca</i>)	189	Tourterelle grise (<i>Aplopelia</i>)	526
Sarcelle de Madagascar (<i>Nettapus auritus</i>)	189	Tourterelle maillée (<i>Stigmatopelia senegalensis</i>)	
Secrétaire (<i>Sagittarius serpentarius</i>)	190	Vanneaux	409
Serpentaire (<i>Sagittarius serpentarius</i>)	190	Vanneau à ailes noires (<i>Stephanibyx melanopte-</i> <i>rus</i>)	409
Serpentaire petit (<i>Gymnogenys typicus</i>)	194	Vanneau à éperons (<i>Hoplopterus</i>)	409
Souchet spatule (<i>Spatula clypeata</i>)	189	Vanneau armé du Sénégal (<i>Afribyx senegallus</i>) ...	409
Spatule d'Afrique (<i>Platalea alba</i>)	187	Vanneau à tête blanche (<i>Xiphidiopterus albiceps</i>)	409
Spatule d'Europe (<i>Platalea leucorodia</i>)	187	Vanneau couronné (<i>Stephanibyx coronatus</i>)	409
Sternes (<i>Sterna</i>)	411	Vanneau du Sénégal (<i>Stephanibyx lugubris</i>)	409
Sterne caspien (<i>Hydroprogne caspia</i>)	402	Vautours (<i>Vulturidae</i>)	191
Sterne Hansel (<i>Gelochelidon nilotica</i>)	412	Vautour à dos blanc (<i>Pseudogyps africanus</i>)	191
Sterne royal (<i>Sterna maxima</i>)	412	Vautour à tête blanche (<i>Trigonoceps occipitalis</i>)...	191
Tantale ibis (<i>Ibis ibis</i>)	186	Vautour d'Angola (<i>Gypohierax angolensis</i>)	191
Touracos (<i>Tauraco</i>)	529	Vautour de Rüppell (<i>Gyps Rüppelli</i>)	191
Touraco à bec noir (<i>Tauraco Schütti</i>)	529	Vautour égyptien (<i>Neophron percnopterus</i>)	191
Touraco à crête rouge (<i>Tauraco macrorhynchus</i>)	529	Vautour géant (<i>Torgos tracheliotus</i>)	191
Touraco à huppe rouge (<i>Tauraco erythrolophus</i>)	529	Vautour moine (<i>Necrosyrtes monachus</i>)	191
Touraco à huppe verte (<i>Tauraco persa</i>)	529	Vautour noir (<i>Torgos tracheliotus</i>)	191
Touraco de Livingstone (<i>Tauraco Livingstoni</i>) ...	529	Vautour pêcheur (<i>Gypohierax angolensis</i>)	191
Touraco géant (<i>Corythaecola cristata</i>)	530		
Touraco gris uniforme (<i>Corythaixoides concolor</i>)	530		

INDEX VOOR HET EERSTE DEEL

Cursief gedrukte cijfers verwijzen naar de Franse tekst.
(Les chiffres italiques renvoient aux résumés en langue française).

	Blz.	Pag.		Blz.	Pag.
<i>Abdimi</i> LICHT. (<i>Sphenorhynchus</i>)	61-186		<i>albidorsalis</i> HART. (<i>Sterna</i>)	395-410	
<i>Abdimia</i> BONAP. (= <i>Sphenorhynchus</i>)	61-186		<i>albifrons</i> NM. (<i>Pteronetta</i>)	102	
<i>abyssinicus</i> NEUM. (<i>Falco</i>)	178-196		<i>albifrons</i> (<i>Sterna</i>)	394-411	
<i>abyssinicus</i> SHPE (<i>Turtur</i>)	425-526		<i>albinucha</i> SASSI (<i>Columba</i>)	447-527	
<i>Accipiter</i> BRISS.	168, 538-195		<i>albipectus</i> STRES. (<i>Podica</i>)	282-405	
Accipitridae	120-191		<i>albofasciatus</i> STEPH. (<i>Rhinoptilus</i>)	377-410	
<i>Acentortyx</i> CHAP.	225-402		<i>albugularis</i> HARTL. (<i>Francolinus</i>)	228-403	
<i>Acryllium</i> GRAY	215-401		<i>albus</i> LINN. (<i>Casmerodius</i>)	49-185	
<i>Actitis</i> ILL.	350, 541-409		<i>alcinus</i> WEST. (<i>Machaerhamphus</i>)	130-194	
<i>Actophilornis</i>	299, 540-407		<i>alexandrinus</i> LINN. (<i>Charadrius</i>)	308-409	
<i>Actophilus</i> OBERH. (= <i>Actophilornis</i>)	299		<i>Alleni</i> THOMS. (<i>Porphyryla</i>)	277-405	
<i>acuta</i> LINN. (<i>Dafila</i>)	98-189		<i>alopex</i> HEUGL. (<i>Cerchneis</i>)	172-196	
<i>Adamatornis</i>	479		<i>Alopochen</i> STEJN.	100-189	
<i>Adansoni</i> VERR. (<i>Excalfactoria</i>)	221-402		<i>alpina</i> LINN. (<i>Erolia</i>)	343-409	
<i>aegyptiacus</i> LINN. (<i>Alopochen</i>)	100-189		<i>ambigua</i> BOC. (<i>Streptopelia</i>)	436-526	
<i>aegyptius</i> (Milvus)	132-194		<i>amurensis</i> RADDE (<i>Erythropus</i>)	172-196	
<i>aegyptius</i> LINN. (<i>Pluvianus</i>)	374-410		<i>anaesthetus</i> SCAP. (<i>Sterna</i>)	394-410	
<i>Aenigmatolimnas</i> (= <i>Porzana</i>)	260		<i>Anas</i> LINN.	91-189	
<i>aereus</i> VIEILL. (<i>Ceuthmochares</i>)	481-528		<i>Anastomus</i> BONN.	67, 534-186	
<i>aequatorialis</i> STRES. (<i>Circus</i>)	155-194		Anatidae	84-187	
<i>aequatorialis</i> ERL. (<i>Stigmatopelia</i>)	433		<i>Anderssoni</i> GURN. (<i>Machaerhamphus</i>)	130-194	
<i>Aerospiza</i> ROB. (= <i>Astur</i>)	167-195		<i>angolae</i> MEINERTZH (<i>Pluvianus</i>)	375-410	
<i>aeruginosus</i> LINN. (<i>Circus</i>)	153-194		<i>angolensis</i> BOC. (<i>Capella</i>)	370-410	
<i>aethereus</i> LINN. (<i>Phaeton</i>)	20-182		<i>angolensis</i> ROTSCH. (<i>Francolinus</i>)	230-403	
<i>aethiopica</i> LINN. (<i>Threskiornis</i>)	79-187		<i>angolensis</i> GMEL. (<i>Gypohierax</i>)	112-191	
<i>afer</i> MÜLL. (<i>Pternistes</i>)	246-403		<i>angulata</i> SUND. (<i>Gallinula</i>)	275-405	
<i>afer</i> LINN. (<i>Turtur</i>)	425-526		<i>Anhinga</i> BRISS.	25, 533-183	
<i>Afraetus</i> ROB. (= <i>Aquila</i>)	139-194		Anhingidae	25-183	
<i>Afribyx</i> MATTH.	328-409		<i>Anomalaetus</i>	141-194	
<i>africana</i> TEMM. (<i>Coturnix</i>)	222-409		<i>Anomalophrys</i> STEPH.	325-409	
<i>africanus</i> LATH. (<i>Crinifer</i>)	505-530		<i>Anous</i> STEPH.	390-411	
<i>africanus</i> GMEL. (<i>Actophilornis</i>)	299-407		<i>Ansellii</i> SHPE (<i>Centropus</i>)	404	
<i>africanus</i> STEPH. (<i>Francolinus</i>)	228-403		Anseriformes	84-187	
<i>africanus</i> CASS. (<i>Hieraaetus</i>)	140-194		<i>antiquorum</i> TEMM. (<i>Phoenicopterus</i>)	82	
<i>africanus</i> GMEL. (<i>Phalacrocorax</i>)	23-183		<i>apivorus</i> LINN. (<i>Pernis</i>)	126-193	
<i>africanus</i> SALV. (<i>Pseudogyps</i>)	117-191		<i>Aplopelia</i> BP.	442, 541-526	
<i>africanus</i> TEMM. (<i>Rhinoptilus</i>)	377-410		<i>apricaria</i> LINN. (<i>Pluvialis</i>)	318-409	
<i>Afropavo</i> CHAP.	249-403		<i>Aquila</i> BRISS.	137-194	
<i>Afropelia</i> ROB. (= <i>Streptopelia</i>)	434		<i>aquila</i> LINN. (<i>Fregata</i>)	28-183	
<i>Afroxyechus</i> MATH. (= <i>Charadrius</i>)	307-409		Aquillidae	120-191	
<i>Agapornis</i> SELBY	513-530		<i>Ardea</i> LINN.	50, 534-185	
<i>alba</i> PALL. (<i>Croceothia</i>)	349-409		Ardeidae	32-184	
<i>alba</i> SCOP. (<i>Platalea</i>)	81-187		<i>Ardeiralla</i> STEPH.	54, 534-185	

	Blz. Pag.		Blz. Pag.
<i>Ardenna</i> REHB. (= <i>Puffinus</i>)	19	<i>Bubulcus</i> GRAY	42, 534-185
<i>Ardeola</i> BOIE	40, 534-185	<i>Buffoni</i> VIEILL. (<i>Tauraco</i>)	496-529
<i>Ardeomega</i> BONAP. (<i>Ardea</i>)	51	<i>Bugeranus</i> GLOG.	284, 540-405
<i>ardesiaca</i> WAGL. (<i>Melanophoyx</i>)	45-185	Burhinidae	294-406
<i>Ardetta</i> auct. (= <i>Ixobrychus</i>)	55	<i>Butastur</i> HODGS.	155-194
<i>ardosiaceus</i> BONN. V. (<i>Dissodectes</i>)	175-196	<i>Buteo</i> CUV.	158, 537-194
<i>Arenaria</i> BRISS.	334-409	<i>Bulleri</i> SCL. PRD. (<i>Ptilopachus</i>)	225-402
<i>arenaria</i> auct. (<i>Crocethia</i>)	349-409	<i>Butorides</i> BLYTH	38, 534-185
Arenariinae	334-408	<i>caerulescens</i> GMEL. (<i>Rallus</i>)	258-404
<i>arenicola</i> HART. (<i>Streptopelia</i>)	441	<i>cafer</i> auct. (<i>Clanator</i>)	461-528
<i>armatus</i> BRUCH. (<i>Hoplopterus</i>)	326-409	<i>cafer</i> LIGHT. (<i>Cuculus</i>)	464-528
<i>arquata</i> LINN. (<i>Numenius</i>)	363-410	<i>cafra</i> LIGHT. (<i>Neotis</i>)	292-406
<i>arquatrix</i> TEMM. (<i>Columba</i>)	447-527	<i>Caltherodias</i> ROB. (<i>Nycticorax</i>)	36
<i>Arthuri</i> GURN. (<i>Cerchneis</i>)	173-196	<i>Calidris</i> ANON.	345-409
<i>ascensionis</i> MATTH. (<i>Phaeton</i>)	20-182	<i>calidus</i> LATH. (<i>Falco</i>)	179-196
<i>asiaticus</i> PALL. (<i>Charadrius</i>)	308-409	<i>Callewaerti</i> CHAP. (<i>Numida</i>)	217-401
<i>Astur</i> LACEP.	164, 538-195	<i>Calopelia</i> SALV.	430, 541-526
<i>atlantis</i> DWIGHT (<i>Larus</i>)	388-411	<i>calva</i> TEMM. (<i>Treron</i>)	453-527
<i>atricapillus</i> AFZ. (<i>Butorides</i>)	38-185	<i>camelus</i> LINN. (<i>Struthio</i>)	13-181
<i>atrifrons</i> WAGH. (<i>Charadrius</i>)	315-409	<i>camerunensis</i> SJÖST. (<i>Podica</i>)	281-405
<i>Audeberti</i> SCHLEG. (<i>Pachycoccyx</i>)	463-528	<i>canescens</i> CHAP. (<i>Astur</i>)	167-195
<i>augur</i> RPP. (<i>Buteo</i>)	159-195	<i>Canirallus</i> BP.	258-404
<i>auguralis</i> SALV. (<i>Buteo</i>)	158-194	<i>canorus</i> LINN. (<i>Cuculus</i>)	466-528
<i>auritus</i> BODD. (<i>Nettapus</i>)	106-189	<i>canutus</i> LINN. (<i>Calidris</i>)	345-409
<i>australis</i> SHPE (<i>Ceuthmochares</i>)	482-528	<i>Capella</i> FRENZ.	365, 541-410
<i>australis</i> LINN. (<i>Treron</i>)	453-527	<i>capense</i> GMEL. (<i>Nettion</i>)	95-189
<i>Aviceda</i> SW.	127, 535-193	<i>capensis</i> LINN. (<i>Daption</i>)	19-182
<i>avocetta</i> LINN. (<i>Recurvirostra</i>)	341-409	<i>capensis</i> SM. (<i>Microparra</i>)	301-407
<i>Ayresi</i> GURN. (<i>Hieraaetus</i>)	141-195	<i>capensis</i> LIGHT. (<i>Morus</i>)	21-182
<i>Aythya</i> BOIE	89-189	<i>capensis</i> LIGHT. (<i>Oedicnemus</i>)	295-406
<i>badius</i> GMEL. (<i>Astur</i>)	164-195	<i>capensis</i> LINN. (<i>Oena</i>)	422-526
<i>balaenarum</i> STRICKL. (<i>Sterna</i>)	394-410	<i>capensis</i> auct. (<i>Phaeomythia</i>)	89-189
Balaenicipidae	56-185	<i>capensis</i> SALV. (<i>Polioccephalus</i>)	15-181
<i>Balaeniceps</i> GOULD.	56-185	<i>capensis</i> SPARRM. (<i>Phalacrocorax</i>)	24-183
<i>Balearica</i> BRISS.	256-405	<i>capensis</i> EYT. (<i>Spatula</i>)	100-189
<i>Bangs</i> OBERH. (<i>Cuculus</i>)	467	<i>capicola</i> F. HARTL. (<i>Streptopelia</i>)	434-526
<i>Bannermani</i> BATES (<i>Proturacus</i>)	499-530	<i>caprius</i> BODD. (<i>Chrysococcyx</i>)	473-528
<i>Bannermani</i> GRT. (<i>Scopus</i>)	74-186	<i>carbo</i> LINN. (<i>Phalacrocorax</i>)	24-183
<i>barbaru</i> ANTIN. (<i>Streptopelia</i>)	442-526	<i>carunculatus</i> GMEL. (<i>Bugeranus</i>)	285-405
<i>Barrowi</i> GRAY (<i>Eupodotis</i>)	292-406	<i>Casmerodius</i> GLOG.	48, 534-185
<i>Bates</i> SWANN (<i>Aviceda</i>)	128-194	<i>caspia</i> PALL. (<i>Hydroprogne</i>)	396-412
<i>Bates</i> SWANN (<i>Urotriorchis</i>)	163-195	<i>Cassinaetus</i> SCLAT. (= <i>Hieraaetus</i>)	146-194
<i>Bates</i> SHPE (<i>Dryotriorchis</i>)	146-194	<i>castanilius</i> BP. (<i>Astur</i>)	165-195
<i>Baza</i> HODGS. (= <i>Aviceda</i>)	127-193	<i>castanotus</i> HGL. (<i>Polihierax</i>)	171-196
<i>Beaudouini</i> VERR. DES M. (<i>Circaetus</i>)	147-194	<i>castro</i> HARC. (<i>Oceanodroma</i>)	18-182
<i>bellicosus</i> DD. (<i>Polemaetus</i>)	140-194	<i>centralis</i> NM. (<i>Sarothrura</i>)	270-405
<i>benghalensis</i> LINN. (<i>Rostratula</i>)	302-407	<i>Centropus</i> ILL.	482, 542-529
<i>biarmicus</i> TEMM. (<i>Falco</i>)	177-196	<i>Cerchneis</i> BOIE	172, 538-196
<i>bicalcaratus</i> LINN. (<i>Francolinus</i>)	229-403	<i>Cercococcyx</i> CAB.	470, 542-528
<i>bicinctus</i> TEMM. (<i>Pterocles</i>)	418	<i>Cerconetes</i> ROB. (= <i>Erismatura</i>)	88
<i>Böhmi</i> RCHW. (<i>Sarothrura</i>)	267	<i>Ceuthmochares</i> CAB. HEINE	481, 542-528
<i>Bonaparti</i> BP. (<i>Sarothrura</i>)	272-405	<i>Chapini</i> GRT. en PRD. (<i>Francolinus</i>)	239-403
<i>Botaurus</i> STEPH.	54, 534-185	<i>Chaetopus</i> SW. (= <i>Francolinus</i>)	288
<i>Boweni</i> BANN. (<i>Glareola</i>)	381-410	<i>chaoecospilos</i> WAGL. (<i>Turtur</i>)	428-526
<i>brachyptera</i> BREHM (<i>Gallinula</i>)	276-405	<i>chalconotus</i> TEMM. (<i>Rhinoptilus</i>)	377-410
<i>brachyrhynchus</i> BREHM (<i>Mesophoyx</i>)	48-185	Charadriidae	304-407
<i>Bredoi</i> VERH. (<i>Ruwenzorornis</i>)	509-530	Charadriiformes	301-407
<i>Brehmeri</i> HARTL. (<i>Calopelia</i>)	431-526	Charadriinae	307-407
<i>brevirostris</i> RCHW. (<i>Hagedashia</i>)	76-187	<i>Charadrius</i> LINN.	307, 540-408

	Blz. Pag.		Blz. Pag.
<i>Chelictinia</i> LESS.	130-194	<i>crumeniferus</i> LESS. (<i>Leptoptilos</i>)	69-186
<i>Chicqueva</i> BONAP. (= <i>Falco</i>)	177-196	Cuculidae	457-527
<i>Chizaerhis</i> WAGL. (= <i>Crinifer</i>)	504-530	Cuculiformes	457-527
<i>Chlidonias</i> RAFIN. 390,	541-401	Cuculinae	458-528
<i>chlorochlamys</i> SHELL. (<i>Gallirex</i>)	511	<i>cuculoides</i> SW. (<i>Aviceda</i>)	127-193
<i>chloropus</i> LINN. (<i>Gallinula</i>)	276-405	<i>Cuculus</i> LINN. 464,	542-528
<i>chlororhynchus</i> GMEL. (<i>Thalassarche</i>)	19-182	<i>Cuncuma</i> HODGS.	134-194
<i>chobiensis</i> ROB. (<i>Treron</i>)	454-527	<i>cuprea</i> ROB. (<i>Lampromorpha</i>)	473-528
<i>Choriolis</i> GRAY	293-406	<i>cupreicaudus</i> RCHW. (<i>Centropus</i>)	484-529
<i>Chrysococcyx</i> BOIE	473, 542-528	<i>cupreipennis</i> RCHW. (<i>Lampribis</i>)	78-187
<i>Ciconia</i> BRISS. 64,	534-186	<i>cupreus</i> SHAW. (<i>Chrysococcyx</i>)	476-528
<i>ciconia</i> LINN. (<i>Ciconia</i>)	64-186	<i>curonicus</i> GMEL. (<i>Charadrius</i>)	310-409
Ciconiidae	58-185	Cursoriinae	372-410
Ciconiiformes	32-183	<i>Cursorius</i> LATH. 372,	541-410
<i>cinctus</i> HGL. (<i>Rhinoptilus</i>)	378-410	<i>Cuvieri</i> SM. (<i>Falco</i>)	178-196
<i>cinerascens</i> MÜLL. (<i>Circaetus</i>)	148-194	<i>Cymochorea</i> COUES (= <i>Oceanodroma</i>)	18
<i>cinerea</i> LINN. (<i>Ardea</i>)	50-185	<i>Dafila</i> STEPH. 98,	535-189
<i>cinerea</i> FRAS. (<i>Galachrysis</i>)	382-410	<i>Daption</i> STEPH.	19-182
<i>cinerea</i> GLD. (<i>Terekia</i>)	353-409	<i>decipiens</i> F. HARTL. (<i>Streptopelia</i>)	436-526
<i>cinereus</i> VIEILL. (<i>Circaetus</i>)	149-194	<i>Delalandei</i> BP. (<i>Treron</i>)	456-527
<i>Circaetus</i> VIEILL. 147,	537-194	<i>Delegorguei</i> DELEG. (<i>Coturnix</i>)	223-402
<i>Circus</i> LACEP. 153,	537-194	<i>Delegorguei</i> DELEG. (<i>Turturoena</i>)	446-526
<i>Cirripidesmus</i> BONAP. (= <i>Charadrius</i>)	307	<i>Demigretta</i> auct. (= <i>Leptorodas</i>)	47
<i>cirrocephalus</i> VIEILL. (<i>Hydrocoleus</i>)	388-410	<i>Dendrocygna</i> SW. 105,	535-189
<i>clamans</i> BREHM. (<i>Haliaeetus</i>)	137-194	<i>Dendroperdix</i> ROB. (= <i>Francolinus</i>)	240
<i>Clamator</i> KAUP. 458,	542-528	<i>Denhami</i> CHILDR. (<i>Neotis</i>)	293-405
<i>clamosus</i> AUCT. (<i>Cuculus</i>)	464-528	<i>Dialiptila</i> SALV. (= <i>Columba</i>)	449
<i>Clayi</i> WHITE (<i>Francolinus</i>)	237-403	<i>Dickinsoni</i> SCL. (<i>Dissodectes</i>)	176-196
<i>Clayi</i> WHITE (<i>Treron</i>)	455-527	<i>Diomedea</i> LINN.	19-181
<i>clypeata</i> LINN. (<i>Spatula</i>)	99-189	Diomedeidae	19-181
<i>Coccytes</i> GLOG. (= <i>Clamator</i>)	458-528	<i>Dissodectes</i> SCL. 175,	538-196
<i>coeruleus</i> DESF. (<i>Elanus</i>)	129-193	<i>Dissoura</i> CAB.	63-186
<i>Columba</i> LINN. 447,	542-527	<i>Dryotriorchis</i> SHELL. 146,	537-194
Columbidae	420-525	<i>dubius</i> SCOP. (<i>Charadrius</i>)	310-409
Columbiformes	417-525	<i>dubius</i> SM. (<i>Hieraaetus</i>)	141-194
Columbinae	421, 422-525	<i>Dybowskii</i> OUST. (<i>Francolinus</i>)	233-403
Colymbiformes	14-181	<i>ecaudatus</i> GN. (<i>Terathopius</i>)	150-194
<i>Colymbus</i> BRISS. (= <i>Podiceps</i>)	14-181	<i>Edouardi</i> HARTL. (<i>Guttera</i>)	213-401
<i>concolor</i> SM. (<i>Corythaixoides</i>)	504-530	<i>efulnensis</i> STEPH. (<i>Centropus</i>)	486-529
<i>Coqui</i> SM. (<i>Francolinus</i>)	230-403	<i>egregia</i> PET. (<i>Crecopsis</i>)	264-404
<i>congensis</i> CHAP. (<i>Afropavo</i>)	250-403	<i>Egretta</i> BP. 45,	534-185
<i>coronatus</i> BODD. (<i>Stephanibyx</i>)	320-409	<i>egretta</i> auct. (= <i>albus</i> LINN.)	49
<i>coronatus</i> LINN. (<i>Stephanoaetus</i>)	143-194	<i>Elanus</i> SAV. 129,	536-193
<i>Corythaeola</i> HEINE	499, 542-530	<i>elegans</i> SM. (<i>Sarothrura</i>)	268-405
<i>Corythaixoides</i> SM.	504-530	<i>Elisabethae</i> SOM. (<i>Sarothrura</i>)	272-405
<i>coturnix</i> BONN.	222-402	<i>Emini</i> NEUM. (<i>Francolinus</i>)	234-403
<i>coturnix</i> LINN. (<i>Coturnix</i>)	222-402	<i>Emini</i> RCHW. (<i>Pterocles</i>)	418-525
<i>Cranchi</i> LEACH (<i>Pternistes</i>)	247-403	<i>Emini</i> NEUM. (<i>Ptilopachus</i>)	225-403
<i>crassirostris</i> HARTL. (<i>Hemiparra</i>)	333-409	<i>Emini</i> ZEDL. (<i>Rhinoptilus</i>)	378-410
<i>crassus</i> SHPE (<i>Poicephalus</i>)	517-531	<i>Ephippiorhynchus</i> BP. 66,	534-186
<i>crecca</i> LINN. (<i>Nettion</i>)	95-189	<i>episcopus</i> BODD. (<i>Dissoura</i>)	63-186
<i>Crecopsis</i> STEPH. 264,	539-404	<i>Eremialector</i> SCLAT. (= <i>Pterocles</i>)	418-525
<i>Crex</i> BECHST. 265,	539-404	<i>Erismatura</i> BP.	87-189
<i>crex</i> LINN. (<i>Crex</i>)	265-404	<i>erithacus</i> LINN. (<i>Psittacus</i>)	522-531
<i>Crinifer</i> JAR.	504-530	<i>Erlangeri</i> NEUM. (<i>Hagedashia</i>)	77-187
<i>cristata</i> VIEILL. (<i>Corythaeola</i>)	500-530	<i>Erlangeri</i> RCHW. (<i>Turtur</i>)	428-526
<i>cristata</i> GMEL. (<i>Fulica</i>)	279-405	<i>Erolia</i> VIEILL.	343-409
<i>cristatus</i> LINN. (<i>Podiceps</i>)	17-181	Erolinae	341-409
<i>Crocethia</i> BILLB.	349-409	<i>Erythrocnus</i> SHPE	40, 534-185

	Blz. Pag.		Blz. Pag.
<i>erythrolophus</i> VIEILL. (<i>Tauraco</i>)	493-529	<i>goliath</i> CRETZSCHM. (<i>Ardea</i>)	51-185
<i>erythroptalma</i> WD. (<i>Phaeonythia</i>)	89-189	<i>Granti</i> HARTL. (<i>Francolinus</i>)	240-403
<i>Erythropus</i> BREHM	172-196	<i>Granviki</i> GROTE (<i>Treeron</i>)	455-527
<i>erythropus</i> (<i>Accipiter</i>)	168-529	<i>gravis</i> O'REILLY (<i>Puffinus</i>)	19-182
<i>erythropus</i> PALL. (<i>Totanus</i>)	354-409	<i>Grilli</i> HARTL. (<i>Centropus</i>)	485-529
<i>erythrorhyncha</i> GMEL. (<i>Poecilometta</i>)	89-189	<i>griseostriatus</i> GRT. (<i>Francolinus</i>)	232-403
<i>Erythroscelus</i> KAUP (= <i>Totanus</i>)	354	<i>griseus</i> LINN. (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	35-185
<i>Eupodella</i> MATH. (<i>Charadrius</i>)	307	<i>griseus</i> GMEL. (<i>Puffinus</i>)	19-182
<i>Eupodotis</i> LESS.	291-406	Gruidae	284-405
<i>Excalfactoria</i> BP.	220, 539-402	Gruiformes	283-405
<i>exulans</i> LINN. (<i>Diomedea</i>)	19-182	<i>guinea</i> LINN. (<i>Columba</i>)	449-527
<i>exustus</i> TEMM. (<i>Pterocles</i>)	418-525	<i>guineae</i> BANN. (<i>Sterna</i>)	394-411
<i>falcinellus</i> LINN. (<i>Plegadis</i>)	75-187	<i>gularis</i> STEPH. (<i>Cuculus</i>)	467-528
<i>Falco</i> LINN.	177, 538-196	<i>gularis</i> BOSC (<i>Leptorodas</i>)	47-185
Falconidae	109-195	<i>Gulielmi</i> JARD. (<i>Poicephalus</i>)	518-531
Falconiformes	109-189	<i>Gurneyi</i> ROB. (<i>Proctopus</i>)	16-181
<i>ferruginea</i> PONT. (<i>Erolia</i>)	345-409	<i>Guttera</i> WAGL.	212, 542-401
<i>Finschi</i> BOC. (<i>Francolinus</i>)	262, 232-409	<i>gutturalis</i> SM. (<i>Pterocles</i>)	419-525
<i>Finschi</i> RCHW. (<i>Tauraco</i>)	498-529	<i>Gymnogenys</i> LESS.	151, 537-194
<i>Fischeri</i> RCHW. (<i>Agapornis</i>)	514-530	<i>Gymnoschizorhis</i> SCHAL.	506-530
<i>flavirostra</i> SW. (<i>Limnocorax</i>)	262-404	<i>Gypohierax</i> RPP.	112, 535-191
<i>flavicularis</i> SHELL. (<i>Chrysococcyx</i>)	478-528	<i>Gyps</i> SAV.	118-191
<i>flavirostris</i> VIEILL. (<i>Rynchops</i>)	398-412	Haematopinæ	336-409
<i>Flecki</i> RCHW. (<i>Centropus</i>)	488-529	<i>Haematopus</i> LINN.	336-409
<i>Forbesi</i> SHELL. (<i>Charadrius</i>)	311-409	<i>haematopus</i> HARTL. (<i>Himantornis</i>)	273-405
<i>Francolinus</i> STEPH.	226, 539-402	<i>hagedash</i> LATH. (<i>Hagedashia</i>)	76-187
<i>Fraseri</i> BP. (<i>Tympanistria</i>)	429	<i>Hagedashia</i> BP.	75, 534-187
<i>Fregata</i> LACEP. en DD.	28-183	<i>haliaetus</i> LINN. (<i>Pandion</i>)	126-193
Fregatidae	28-183	<i>Haliaeetus</i> SAV.	134-194
<i>Fulica</i> LINN.	279, 540-405	<i>Harterti</i> RCHW. (<i>Pternistes</i>)	247-403
<i>fulicarius</i> LINN. (<i>Phalaropus</i>)	371-410	<i>Hartlaubi</i> HGL. (<i>Lissotis</i>)	291-406
Fulicinae	279-405	<i>Hartlaubi</i> CASS. (<i>Pteronetta</i>)	102-189
<i>fuligula</i> LINN. (<i>Aythia</i>)	91-189	<i>Helenaegialus</i> MATH. (<i>Charadrius</i>)	307
<i>fulva</i> GMEL. (<i>Dendrocygna</i>)	105-189	Heliornithidae	280-405
<i>Fülleborni</i> NEUM. (<i>Glareola</i>)	381-410	<i>Helotarsus</i> SM. (= <i>Terathopius</i>)	149
<i>fuscata</i> LINN. (<i>Sterna</i>)	395-411	<i>Hemerodromus</i> HEUGL.	378
<i>fuscicollis</i> KUKL. (<i>Poicephalus</i>)	522-531	<i>Hemiparra</i> FIL.	332, 541-409
<i>fuscus</i> LINN. (<i>Larus</i>)	387-411	<i>hiaticula</i> LINN. (<i>Charadrius</i>)	311-409
<i>fuscus</i> VIEILL. (<i>Ptilopachus</i>)	224-402	<i>Hieraetus</i> KAUP.	140, 536-194
<i>gabar</i> DD. (<i>Melierax</i>)	161-195	<i>Hierspiza</i> KAUP. (= <i>Accipiter</i>)	168-195
<i>gabonensis</i> LAFR. (<i>Cuculus</i>)	465-528	<i>Hierofalco</i> CUV. (= <i>Falco</i>)	177-196
<i>Galachrysis</i> GRAY	381, 541-410	<i>Hildebrandti</i> CAB. (<i>Francolinus</i>)	232-403
Galliformes	209-401	<i>Himantopus</i> BRISS.	337, 541-409
<i>Gallinago</i> KOCH. (= <i>Capella</i>)	365-410	<i>himantopus</i> LINN. (<i>Himantopus</i>)	337-409
<i>gallinago</i> LINN. (<i>Capella</i>)	367-410	<i>Himantornis</i> HARTL.	273, 539-405
<i>Gallinula</i> BRISS.	295, 539-405	<i>hirundo</i> LINN. (<i>Sterna</i>)	395-411
Gallinulinae	275-405	<i>Hoplopterus</i> BONAP.	326, 540-409
<i>Gallirex</i> LESS.	510-530	<i>hybrida</i> PALL. (<i>Chlidonias</i>)	391-411
<i>gambensis</i> LINN. (<i>Plectropterus</i>)	108-189	<i>hybrida</i> RCHW. (<i>Hemiparra</i>)	334-409
<i>Ganga</i> ROB. (= <i>Pterocles</i>)	418-402	<i>Hydrobates</i> BOIE	18-182
<i>garzetta</i> LINN. (<i>Egretta</i>)	46-185	Hydrobatidae	18-181
<i>Gelochelidon</i> BREHM	397-412	<i>Hydrochelidon</i> BOIE (= <i>Chlidonias</i>)	390-411
<i>gibbericeps</i> RCHW. (<i>Balearica</i>)	288-406	<i>Hydrocoleus</i> KAUP.	388-411
<i>glandarius</i> LINN. (<i>Clamator</i>)	458-528	<i>Hydroprogne</i> KAUP.	396-412
<i>Glareola</i> BRISS.	379, 541-410	<i>hypoleucos</i> LINN. (<i>Actitis</i>)	350-409
<i>glareola</i> LINN. (<i>Rhynchophilus</i>)	358-409	<i>hypopinarus</i> CAB. HEINE (<i>Clamator</i>)	460-528
Glareolidae	371-410	<i>Ibis</i> CUV. (= <i>Threskiornis</i>)	79-187
Glareolinae	372-410	<i>Ibis</i> LACEP.	59, 534-186
<i>Glottis</i> KOCH. (= <i>Totanus</i>)	355	<i>ibis</i> LINN. (<i>Ibis</i>)	59-186

	Blz. Pag.		Blz. Pag.
<i>ibis</i> LINN. (<i>Bubulcus</i>)	42-185	<i>leucorhoa</i> VIEILL. (<i>Oceanodroma</i>)	18-182
<i>icterorhynchus</i> HGL. (<i>Francolinus</i>)	233-403	<i>leucorodia</i> LINN. (<i>Platalea</i>)	81-187
<i>idae</i> HARTL. (<i>Ardeola</i>)	41-185	<i>leucostigma</i> RPP. (<i>Anas</i>)	92-189
<i>Iliornis</i> KAUP.	357	<i>Levillanti</i> LICHT. (<i>Anhinga</i>)	26-183
<i>inermis</i> DUB. (<i>Numida</i>)	218-401	<i>Levillanti</i> SW. (<i>Clamator</i>)	461-528
<i>infelix</i> (<i>Calopelia</i>)	431-526	<i>Levillanti</i> VAL. (<i>Francolinus</i>)	236-403
<i>infuscatus</i> SALV. (<i>Podiceps</i>)	17-181	<i>Lilianae</i> SHELL. (<i>Agapornis</i>)	514-530
<i>intercedens</i> RCHW. (<i>Pternistes</i>)	248-403	<i>Limnecorax</i> PET.	262, 539-404
<i>intermedius</i> MENZB. (<i>Buteo</i>)	161-195	<i>limosa</i> BRISS.	362-409
<i>intermedius</i> HARTL. (<i>Chrysococcyx</i>)	477-528	<i>limosa</i> LINN. (<i>Limosa</i>)	362-409
<i>intermedius</i> SHPE (<i>Ceuthochares</i>)	481-528	<i>Lissotis</i> RCHB.	289, 540-406
<i>intermedius</i> WAGL. (<i>Mesophoyx</i>)	48-185	<i>lividicollis</i> GHIGI (<i>Guttera</i>)	213-401
<i>intermedia</i> NEUM. (<i>Numida</i>)	217-401	<i>Livingstoni</i> GRAY (<i>Tauraco</i>)	494-530
<i>interpres</i> LINN. (<i>Arenaria</i>)	336-409	<i>loandae</i> GRT. (<i>Centropus</i>)	490-529
<i>iriditorques</i> CASS. (<i>Turturoena</i>)	445-526	<i>loangwae</i> GRT. PRD. (<i>Pternistes</i>)	248-483
<i>Ixobrychus</i> BILLB.	55, 534-185	<i>Lobivanellus</i> SHPE	328-409
Jacaniidae	298-407	<i>logonensis</i> RCHW. (<i>Streptopelia</i>)	437-526
<i>jacobinus</i> BODD. (<i>Clamator</i>)	459-528	<i>longicauda</i> VIEILL. (<i>Stercorarius</i>)	385-411
<i>Jacksoni</i> SHPE (<i>Aplopelia</i>)	443-526	<i>longipes</i> BUT. (<i>Haematopus</i>)	337-409
<i>Jacksoni</i> SHPE (<i>Cuculus</i>)	465-528	<i>Lophoaetus</i> KAUP.	144, 536-194
<i>Jacksoni</i> BANN. (<i>Neotis</i>)	292-406	<i>lucidus</i> LICHT. (<i>Phalacrocorax</i>)	24-183
<i>Johnstoni</i> SHELL. (<i>Francolinus</i>)	232-403	<i>lugens</i> BÖHM (<i>Sarothrura</i>)	269-405
<i>Johnstoni</i> SHPE (<i>Ruwenzorornis</i>)	508-530	<i>lugens</i> RPP. (<i>Streptopelia</i>)	437-526
<i>Kathleenae</i> WHITE (<i>Guttera</i>)	214-401	<i>lugubris</i> LESS. (<i>Stephanibyx</i>)	321-409
<i>Kaupifalco</i> BP.	156, 537-194	<i>lugubris</i> LICHT. (<i>Phalacrocorax</i>)	25-183
<i>kasaiicus</i> WHITE (<i>Francolinus</i>)	231-403	<i>Lymnocyptes</i> KAUP.	365-410
<i>kikuyuensis</i> GRT. (<i>Francolinus</i>)	237-403	<i>Lynesi</i> SCL. (<i>Francolinus</i>)	231-403
<i>kilimensis</i> MEARNS (<i>Turtur</i>)	425-526	<i>Lynesi</i> GRT. PRD. (<i>Sarothrura</i>)	270-405
<i>kiuensis</i> NEUM. (<i>Ruwenzorornis</i>)	510-530	<i>maibirae</i> JACKS. (<i>Cuculus</i>)	466-528
<i>Klaas</i> STEPH. (<i>Chrysococcyx</i>)	479-528	<i>maccoa</i> EYT. (<i>Erismatura</i>)	94-189
<i>Klaasi</i> auct. (<i>Chrysococcyx</i>)	479-528	<i>Machaerhamphus</i> WEST.	130-194
<i>kori</i> BURCH. (<i>Choriotis</i>)	293-406	<i>macrorhynchus</i> FRAS. (<i>Tauraco</i>)	495-530
<i>Krameri</i> SCOP. (<i>Psittacula</i>)	512-530	<i>macrourus</i> GMEL. (<i>Circus</i>)	153-194
<i>lamelligeris</i> TEMM. (<i>Anastomus</i>)	67-186	<i>macrourus</i> HARTL. (<i>Urotriorchis</i>)	163-195
<i>Lampribis</i> ELL.	78, 535-187	<i>maculosus</i> TEMM. (<i>Oedicnemus</i>)	296-406
<i>Lampromorpha</i> auct. (= <i>Chrysococcyx</i>)	473	<i>madagascariensis</i> LATH. (<i>Porphyrio</i>)	279-405
Laridae	384-410	<i>major</i> HARTL. (<i>Numida</i>)	218-401
Larifformes	384-410	<i>Manueli</i> WHITE (<i>Pternistes</i>)	248-403
Larinae	384, 387-410	<i>Marchei</i> OUST. (<i>Numida</i>)	218-401
<i>Larus</i> LINN.	387-410	<i>Mareca</i> STEPH.	94-189
<i>larvata</i> TEMM. (<i>Aplopelia</i>)	445-526	<i>marginalis</i> HARTL. (<i>Porzana</i>)	260-404
<i>lateralis</i> SM. (<i>Afribyx</i>)	329-409	<i>marginatus</i> VIEILL. (<i>Charadrius</i>)	319-409
<i>Lathamii</i> HARTL. (<i>Francolinus</i>)	235-403	<i>marungensis</i> RCHW. (<i>Numida</i>)	219-401
<i>Leopoldi</i> SHELL. (<i>Gymnoschizorhis</i>)	507-530	<i>marungensis</i> RCHW. (<i>Tauraco</i>)	494-530
<i>Leptodas</i> HEMPR. EHR.	47-185	<i>maxima</i> BODD. (<i>Sterna</i>)	395-411
<i>Leptophaeton</i> ROB. (= <i>Phaeton</i>)	20	<i>Mechovi</i> CAB. (<i>Charadrius</i>)	312-409
<i>Leptoptilos</i> LESS.	69, 534-186	<i>Mechowi</i> CAB. (<i>Melierax</i>)	163-195
<i>lepturus</i> LACEP. en DD. (<i>Phaeton</i>)	20-182	<i>Mechowi</i> CAB. (<i>Cercococcyx</i>)	470-528
<i>lepurana</i> SM. (<i>Turnix</i>)	255-403	<i>Mesophoyx</i> SHPE	48-185
<i>leucogaster</i> LEACH (<i>Centropus</i>)	485-529	<i>media</i> LATH. (<i>Capella</i>)	369-410
<i>leucogaster</i> BODD. (<i>Sula</i>)	21-182	<i>Megacerchneis</i> ROB. (= <i>Cerchneis</i>)	173
<i>leucolophus</i> HGL. (<i>Tauraco</i>)	494-530	<i>melanocephala</i> VIG. CH. (<i>Ardea</i>)	51-185
<i>leucolopha</i> JARD. (<i>Tigriornis</i>)	37-185	<i>melanogaster</i> RPP. (<i>Lissotis</i>)	289-406
<i>leuconotus</i> WAGL. (<i>Nycticorax</i>)	36-185	<i>melanoleucus</i> SM. (<i>Astur</i>)	166-195
<i>leuconotus</i> EYT. (<i>Thalassornis</i>)	89-189	<i>Melanolophus</i>	459
<i>leucopareia</i> (<i>Chlidonias</i>)	391-411	<i>Melanopelargus</i> REHB. (= <i>Circonia</i>)	66
<i>Leucopoliis</i> BONAP. (<i>Charadrius</i>)	307	<i>Melanophoyx</i> SHPE	44-185
<i>leucoptera</i> TEMM. (<i>Chlidonias</i>)	391-411	<i>melanophrys</i> TEMM. (<i>Thalassarche</i>)	19-182
<i>leucoptera</i> RCHW. (<i>Hemiparra</i>)	334-409	<i>melanoptera</i> SW. (<i>Sterna</i>)	394-411

	Blz.	Pag.		Blz.	Pag.
<i>melanopterus</i> CRETZSCHM. (<i>Stephanibyx</i>)	323-409	<i>nilotica</i> NEUM. (<i>Hagedashia</i>)	77-187
<i>melanorhynchus</i> WAGL. (<i>Casmerodius</i>)	49-185	<i>nipalensis</i> HODGS. (<i>Aquila</i>)	137-194
<i>melanotus</i> PENN. (<i>Sarkidiornis</i>)	103-189	<i>Nisaeetus</i> ROB. (= <i>Hieraetus</i>)	142
<i>meleagris</i> LINN. (<i>Numida</i>)	216-401	<i>Nisastur</i> BLYTH (= <i>Astur</i>)	142
<i>Melierax</i> GRAY	161, 538-195	<i>nobilis</i> RCHW. (<i>Francolinus</i>)	238-403
<i>Meriani</i> (= <i>Tauraco erythrolyphus</i>)	495	<i>Nordmanni</i> FISCH. (<i>Glareola</i>)	379-410
<i>meridionalis</i> BREHM (<i>Gallinula</i>)	276-405	<i>Notococcyx</i> ROB. (= <i>Cuculus</i>)	469
<i>meridionalis</i> HARTL. (<i>Kaupifalco</i>)	158-194	<i>Notonetta</i> ROB. (= <i>Nettion</i>)	95
<i>Mesophox</i> SHPE	48, 534-185	<i>Numenius</i> BRISS.	362, 541-410
<i>metabates</i> HGL. (<i>Melierax</i>)	162-195	<i>Numida</i> LINN.	215, 538-401
<i>Metallococcyx</i> auct. (= <i>Chrysococcyx</i>)	473-528	<i>Numididae</i>	210-401
<i>Meyeri</i> CRETZSCHM. (<i>Poicephalus</i>)	519-531	<i>nuchalis</i> GRAY (<i>Galachrysis</i>)	382-410
<i>Microcarbo</i> BP. (= <i>Phalacrocorax</i>)	23	<i>nyanzae</i> CON. (<i>Pternistis</i>)	248-403
<i>Micronetta</i> ROB. (= <i>Nettion</i>)	97	<i>Nycticorax</i> FOERST.	35, 533-183
<i>Microparra</i> CAB.	201-406	<i>nycticorax</i> LINN. (<i>Nycticorax</i>)	35-185
<i>microscelis</i> GRAY (<i>Dissoura</i>)	63-186	<i>Nyctiperdix</i> ROB. (= <i>Pterocles</i>)	418
<i>migrans</i> BODD. (<i>Milvus</i>)	134-194	<i>Nyroca</i> FLEM. (= <i>Aythia</i>)	89-189
<i>Milvus</i> CUV.	131, 536-194	<i>nyroca</i> GÜLD. (<i>Nyroca</i>)	89-189
<i>minimus</i> BRÜNN. (<i>Lymnocyptes</i>)	365-410	<i>obscura</i> NEUM. (<i>Porzana</i>)	261-404
<i>minor</i> GEOEFR. (<i>Phoeniconaias</i>)	83-187	<i>oceanicus</i> KUHL. (<i>Oceanites</i>)	18-181
<i>minor</i> ZEDL. (<i>Stephanibyx</i>)	323-409	<i>Oceanites</i> KEYS. en BL.	18-181
<i>minullus</i> DAUD. (<i>Accipiter</i>)	168-195	<i>Oceanodroma</i> RCHB.	18-182
<i>minuta</i> LEISL. (<i>Pisobia</i>)	341-409	<i>occidentalis</i> NEUM. (<i>Centropus</i>)	486-529
<i>minutus</i> LINN. (<i>Ixobrychus</i>)	55-185	<i>occipitalis</i> DD. (<i>Lophoaeetus</i>)	144-194
<i>mitrata</i> PALL. (<i>Numida</i>)	219-401	<i>occipitalis</i> BURCH. (<i>Trigonoceps</i>)	120-191
<i>monachus</i> RPP. (<i>Centropus</i>)	486-529	<i>ochropus</i> auct. (<i>Tringa</i>)	361-409
<i>monachus</i> TEMM. (<i>Necrosyrtes</i>)	115-191	<i>ocropus</i> LINN. (<i>Tringa</i>)	361-409
<i>mongolus</i> PALL. (<i>Charadrius</i>)	315-409	<i>oculeus</i> HARTL. (<i>Canirallus</i>)	259-404
<i>monogrammicus</i> TEMM. (<i>Kaupifalco</i>)	156-194	<i>Oedicnemidae</i>	294-406
<i>montanus</i> CHAP. (<i>Cercococcyx</i>)	471-528	<i>Oedicnemus</i> TEMM.	294-406
<i>Moquini</i> BP. (<i>Haematopus</i>)	337-409	<i>oedicnemus</i> LINN. (<i>Oedicnemus</i>)	296, 540-406
<i>Morus</i> VIEILL.	21-182	<i>Oena</i> SW.	422-526
<i>multicolor</i> HART. (<i>Pterocles</i>)	418-403	<i>olivacea</i> (<i>Lampribus</i>)	78-187
<i>Musophaga</i> ISERT.	502-530	<i>olivinus</i> SASSI. (<i>Cercococcyx</i>)	472-528
<i>Musophagidae</i>	491-530	<i>onocrotalus</i> LINN. (<i>Pelecanus</i>)	30-183
<i>mulemae</i> GRT. (<i>Francolinus</i>)	237	<i>Onychoprion</i> WAGL. (= <i>Sterna</i>)	395
<i>Nahani</i> DUB. (<i>Acentrotyx</i>)	225-403	<i>oreophilus</i> H. NM. (<i>Buteo</i>)	159-195
<i>nana</i> SUND. (<i>Turnix</i>)	254-403	<i>orientalis</i> BREHM. (<i>Numenius</i>)	363-410
<i>natalensis</i> SM. (<i>Francolinus</i>)	238-403	<i>orientalis</i> CAB. (<i>Aquila</i>)	137-194
<i>Naumanni</i> FLEISCH. (<i>Cerchneis</i>)	173-196	<i>ostraelegus</i> LINN. (<i>Haematopus</i>)	336-409
<i>Neavei</i> PRD. (<i>Francolinus</i>)	238-403	<i>Ortygornis</i> RCHB. (= <i>Francolinus</i>)	230
<i>Neavei</i> GRT. (<i>Poicephalus</i>)	520-531	<i>Otididae</i>	288-406
<i>nebularius</i> GN. (<i>Totanus</i>)	355-409	<i>ovampensis</i> GURN. (<i>Accipiter</i>)	169-196
<i>Necrosyrtes</i> GLOG.	114, 535-191	<i>Oxylophus</i> ROB. (= <i>Clamator</i>)	461
<i>Neonius</i> ROB. (= <i>Astur</i>)	166	<i>Pachycoccyx</i> CAB.	463, 542-528
<i>Neophron</i> SAV.	116-191	<i>Palaeornis</i> (= <i>Psittacula</i>)	512-530
<i>Neotis</i> SHPE	292, 540-406	<i>pallidiceps</i> NEUM. (<i>Corythaixoides</i>)	504-530
<i>Nettapus</i> BRANDT	106, 535-189	<i>Pandion</i> SAV.	125-193
<i>Nettion</i> KAUP.	95, 535-189	<i>paradisaea</i> PONT. (<i>Sterna</i>)	396-411
<i>Neumanni</i> ALEX. (<i>Centropus</i>)	186-529	<i>Paranectris</i> ROB. (= <i>Puffinus</i>)	19
<i>niger</i> auct. (= <i>Limnocorax flavirostra</i>)	262-404	<i>parasitus</i> (<i>Milvus</i>)	132-194
<i>niger</i> BONN. V. (<i>Melierax</i>)	162-195	<i>Paridae</i>	298-407
<i>niger</i> CASS. (<i>Phasidus</i>)	211-403	<i>parva</i> SCOP. (<i>Porzana</i>)	262-404
<i>nigra</i> LINN. (<i>Chlidonias</i>)	392-411	<i>Pavoncella</i> LEACH (= <i>Philomachus</i>)	346-409
<i>nigra</i> LINN. (<i>Ciconia</i>)	66-186	<i>Payesi</i> HARTL. (<i>Ixobrychus</i>)	56-185
<i>nigricollis</i> BREHM (<i>Proctopus</i>)	16-181	<i>pecuarius</i> TEMM. (<i>Charadrius</i>)	315-409
<i>nigrigenis</i> SCLAT. (<i>Agapornis</i>)	514-530	<i>pectoralis</i> SM. (<i>Circaetus</i>)	149-194
<i>nigripennis</i> BP. (<i>Capella</i>)	370-410	<i>pectoralis</i> SHPE. (<i>Gymnogenys</i>)	152-194
<i>nilotica</i> GMEL. (<i>Gelochelidon</i>)	397-411	<i>pelagicus</i> LINN. (<i>Hydrobates</i>)	18-182

	Blz.	Pag.		Blz.	Pag.
Pelecanidae		28-183	<i>pomarina</i> BREHM. (<i>Aquila</i>)		138-194
Pelecaniformes		20-182	<i>pomarinus</i> TEMM. (<i>Stercorarius</i>)		387-411
<i>Pelecanus</i> LINN.	30,	533-183	<i>Porphyrio</i> BRISS.	278,	540-405
<i>penelope</i> LINN. (<i>Mareca</i>)		94-189	<i>porphyreolophus</i> VIG. (<i>Gallirex</i>)		510-530
<i>pennatus</i> GMEL. (<i>Hieraaetus</i>)		142-194	<i>Porphyryla</i> BLYTH	277,	539-405
<i>perconfusus</i> COLL. HART. (<i>Falco</i>)		179-196	<i>Porphyriops</i> (= <i>Gallinula</i>)		275
<i>percnopterus</i> LINN. (<i>Neophron</i>)		116-191	<i>Porzana</i> VIEILL.	259,	539-404
<i>peregrinus</i> TUNST. (<i>Falco</i>)		179-196	<i>porzana</i> LINN. (<i>Porzana</i>)		261-404
<i>permista</i> RCHW. (<i>Streptopelia</i>)		437-526	<i>pratincta</i> LINN. (<i>Glareola</i>)		381-410
<i>Pernis</i> CUV.		126-193	Procellariiformes		17-181
<i>persa</i> LINN. (<i>Tauraco</i>)		496-530	Procellariidae		18-181
<i>personata</i> RCHW. (<i>Agapornis</i>)		514-530	<i>Proctopus</i> KAUP		18-181
<i>personata</i> RPP. (<i>Gymnoschizorhis</i>)		506-530	<i>Proturacus</i> BATES		499-530
<i>Petersi</i> HARTL. (<i>Podica</i>)		283-405	<i>Psammoaetus</i> ROB. (= <i>Aquila</i>)		138
<i>Petiti</i> OUST. (<i>Himantornis</i>)		274-405	<i>Pseudocarbo</i> ROB. (= <i>Phalacrocorax</i>)		24
<i>petrosus</i> GMEL. (<i>Ptilopachus</i>)		225-403	<i>Pseudocircus</i> ROB. (= <i>Circus</i>)		153
<i>Phaeoaythya</i> DELAC. (nec. <i>Phaeonythia</i>)		89-189	<i>Pseudogyps</i> SALV.	117-191	
<i>phaeonota</i> GRAY (= <i>Columba</i>)		449-527	<i>Pseudotantalus</i> RIDG. (= <i>Ibis</i>)		59-186
<i>Phaeopus</i> CUV. (= <i>Numenius</i>)		363	Psittacidae		511-530
<i>phaeopus</i> LINN. (<i>Numenius</i>)		363-410	Psittaciformes		511-530
<i>Phaeton</i> LINN.	20,	533-182	<i>Psittacula</i> CUV.		512-530
Phaetontidae		20-182	<i>Psittacus</i> LINN.		522-531
Phalacrocoracidae		21-182	<i>Pternistis</i> WAGL.	245,	539-403
<i>Phalacrocorax</i> BRISS.	22,	533-183	<i>Pteroaetus</i> KAUP (= <i>Aquila</i>)		139-194
Phalaropidae		370-410	<i>Pterocles</i> TEMM.		418-525
<i>Phalaropus</i> BRISS.		370-410	Pteroclididae		417-525
Phasianidae		219-402	<i>Pteronetta</i> SALV.	102,	535-189
<i>Phasidus</i> CASS.		211-401	<i>Pterolestes</i> ROB. (= <i>Buteo</i>)		159
<i>Philomachus</i> ANON.	346,	541-409	<i>Ptilopachus</i> SW.		224-402
<i>Phoeniconaias</i> GRAY		83-187	<i>Puffinus</i> BRISS.		19-182
Phoenicophaginae		481-528	<i>pugnax</i> LINN. (<i>Philomachus</i>)		346-409
Phoenicopteridae		81-187	<i>pulchra</i> GRAY (<i>Sarothrura</i>)		270-405
Phoenicopteriformes		81-187	<i>pullaria</i> LINN. (<i>Agapornis</i>)		515-530
<i>Phoenicopterus</i> LINN.		82-187	<i>punctatum</i> BURCH. (<i>Nettion</i>)		97-189
<i>pica</i> HART. (<i>Clamator</i>)		460-528	<i>punctulatus</i> GRAY (<i>Pternistis</i>)		247-403
<i>pileatus</i> BURCH. (<i>Necrosyrtes</i>)		115-191	<i>purpurea</i> LINN. (<i>Pyrrherodia</i>)		52-185
<i>piscator</i> BODD. (<i>Crinifer</i>)		505-530	<i>pusilla</i> PALL. (<i>Porzana</i>)		261-404
<i>Piscatrix</i> RCHB. (<i>Sula</i>)		21	<i>pygargus</i> LINN. (<i>Circus</i>)		154-194
<i>Pisobia</i> BILLB.	341,	541-409	<i>Pygargus</i> KOCH (= <i>Circus</i>)		154
<i>Platalea</i> LINN.	80,	535-186	<i>Pyrrherodia</i> F. HARTL.	52,	534-185
Plataleidae		74-186	<i>quadricinctus</i> TEMM. (<i>Pterocles</i>)		420-525
<i>Plectropterus</i> STEPH.	107,	535-189	<i>Querquedula</i> STEPH.		94-189
<i>Plegadis</i> KAUP.	75,	534-187	<i>querquedula</i> LINN. (<i>Querquedula</i>)		94-189
<i>Plotus</i> LINN. (= <i>Anhinga</i>)		26	Rallidae		256-404
<i>plumbescens</i> SHPE (<i>Aptopelia</i>)		443-526	Rallinae		258-404
<i>plumifera</i> CASS. (<i>Guttera</i>)		215-401	Ralliiformes		256-404
<i>Pluvialis</i> BRISS.		318-409	<i>ralloides</i> SCOP. (<i>Ardeola</i>)		40-185
<i>Pluvianus</i> VIEILL.		374-410	<i>Rallus</i> LINN.	258,	535-404
<i>Podica</i> LESS.	280,	540-405	<i>ranivorus</i> (<i>Circus</i>)		155-194
<i>Podiceps</i> LATH.	16,	533-181	<i>rara</i> R. Ht. NM. (<i>Lampribis</i>)		78-187
Podicipidae		14-181	<i>rapax</i> TEMM. (<i>Aquila</i>)		139-191
<i>Poecilonetta</i> EYT.	98,	535-189	<i>raptor</i> BREHM (<i>Aquila</i>)		139-194
<i>Poicephalus</i> SW.		517-531	<i>Recurvirostra</i> LINN.		341-409
<i>poiocephalus</i> SW. (<i>Hydrocoleus</i>)		388-411	Recurvirostrinae		337-409
<i>Polemaetus</i> HEINE	140,	536-194	<i>regulorum</i> BENN. (<i>Balearica</i>)		287-408
<i>Polihierax</i> KAUP		171-196	<i>Reichenowi</i> NM. (<i>Poicephalus</i>)		521-531
<i>Poliocephalus</i> SELBY	15,	533-181	<i>Reichenowi</i> SHPE (<i>Sarothrura</i>)		268-405
<i>poliocephalus</i> LATH. (<i>Cuculus</i>)		468-528	<i>rex</i> GOULD (<i>Balaeniceps</i>)		57-185
<i>Polyboroides</i> SM. (= <i>Gymnogenys</i>)		151	<i>Rhinoptilus</i> STRICKL.	375,	541-410
<i>polyzonoides</i> SM. (<i>Astur</i>)		164-195	<i>Rhodesi</i> F. DAV. (<i>Cerchneis</i>)		175-196

	Blz. Pag.		Blz. Pag.
<i>Rhyacophilus</i> KAUP	358, 541-409	<i>senegalensis</i> SHAW (<i>Ephippiorhynchus</i>)	61-186
<i>Rhynchodon</i> ROB. (= <i>Falco</i>)	179	<i>senegalensis</i> VIEILL. (<i>Eupodotis</i>)	291-405
<i>Riocouri</i> VIEILL. (<i>Chelictinia</i>)	130-194	<i>senegalensis</i> VIEILL. (<i>Oedicnemus</i>)	296-406
<i>roseus</i> GMEL. (<i>Pelecanus</i>)	30-183	<i>senegalensis</i> VIEILL. (<i>Podica</i>)	281-405
<i>roseus</i> PALL. (<i>Phoenicopterus</i>)	82-187	<i>senegalensis</i> BRISS. (<i>Stigmatopelia</i>)	432-526
<i>robustus</i> (<i>Poicephalus</i>)	521-531	<i>senegallus</i> LINN. (<i>Afribyx</i>)	328-409
<i>Rochii</i> HARTL. (<i>Cuculus</i>)	468-530	<i>sephaena</i> SM. (<i>Francolinus</i>)	240-403
<i>Rossae</i> GOULD (<i>Musophaea</i>)	502-530	<i>serpentarius</i> MILL. (<i>Sagittarius</i>)	111-190
<i>Rostratula</i> VIEILL.	302, 540-407	<i>serratus</i> SPARRM. (<i>Clamator</i>)	460-528
Rostratulidae	302-407	<i>Sethsmithi</i> NEUM. (<i>Guttera</i>)	214-401
<i>ruandae</i> SOM. (<i>Francolinus</i>)	231-403	<i>Sharpei</i> RCHW. (<i>Tauraco</i>)	498-529
<i>ruber</i> LINN. (<i>Phoenicopterus</i>)	82-187	<i>Sharpei</i> ROB. (<i>Chrysococcyx</i>)	476-528
<i>rufa</i> LAC. DD. (<i>Anhinga</i>)	26-183	<i>Shelleyi</i> GRT. (<i>Francolinus</i>)	241-403
<i>rufa</i> VIEILL. (<i>Sarothrura</i>)	271-405	<i>simplex</i> HART. (<i>Aplopelia</i>)	443-526
<i>rufescens</i> SW. (<i>Cerchneis</i>)	175-196	<i>Smutsornis</i> ROB. (= <i>Rhinoptila</i>)	377
<i>rufescens</i> GMEL. (<i>Pelecanus</i>)	31-183	<i>solitarius</i> STEPH. (<i>Cuculus</i>)	469-528
<i>ruficollis</i> SW. (<i>Tinnunculus</i>)	177-196	<i>sparsa</i> EYT. (<i>Anas</i>)	92-189
<i>ruficollis</i> PALL. (<i>Poiocephalus</i>)	15-181	<i>sparsifasciatus</i> RCHW. (<i>Astur</i>)	167-195
<i>rufinus</i> CRETZSCHM. (<i>Buteo</i>)	159-194	<i>Spatula</i> BOIE	99-189
<i>rufipennis</i> SUND. (<i>Bulastur</i>)	155-194	<i>spectabilis</i> SCHLEG. (<i>Dryotriorchis</i>)	146-194
<i>rufiventris</i> SM. (<i>Accipiter</i>)	169-195	<i>Sphenorhynchus</i> LIGHT.	61, 534-186
<i>rufiventris</i> SUND. (<i>Erythrocnus</i>)	40-185	<i>sphenurus</i> RPP. (<i>Astur</i>)	165-195
<i>rufofuscus</i> FORST. (<i>Buteo</i>)	159-194	<i>spilogaster</i> BP. (<i>Hieraaetus</i>)	142-194
<i>rufopictus</i> RCHW. (<i>Pternistis</i>)	248-403	<i>spinus</i> LINN. (<i>Hoplopterus</i>)	326-409
<i>rupicoloides</i> SM. (<i>Cerchneis</i>)	173-196	<i>Spizaetus</i> VIEILL. (= <i>Stephanoaetus</i>)	143
<i>Rüppelli</i> BREHM (<i>Gyps</i>)	118-191	<i>squamatus</i> CASS. (<i>Francolinus</i>)	242-403
<i>Ruwenzorornis</i> NEUM.	508-530	<i>Squatarola</i> CUV.	318-409
Rynchopinae	398-412	<i>squatarola</i> LINN. (<i>Squatarola</i>)	319-409
<i>Rynchops</i> LINN.	398-412	<i>stagnatilis</i> BECHST. (<i>Totanus</i>)	357-409
Sagittariidae	110-190	<i>stellaris</i> LINN. (<i>Botaurus</i>)	54-185
<i>Sagittarius</i> HERM.	110, 535-190	<i>Stephanibyx</i> RCHB.	319, 540-409
<i>Salvadorii</i> auct. (<i>Treron</i>)	455-527	<i>Stephanoaetus</i> SCL.	143, 536-194
<i>Salvadorii</i> DUB. (<i>Treron</i>)	454-527	Stercorariinae	385-411
<i>Samaliyae</i> WHITE (<i>Aplopelia</i>)	443-526	<i>Stercorarius</i> BRISS.	385-411
<i>sandvicensis</i> LATH. (<i>Sterna</i>)	396-411	<i>Sterna</i> LINN.	393-411
<i>Sarciophorus</i> STRICKL.	323-410	Sterninae	384, 390
<i>Sarkidiornis</i> EYT.	103, 535-189	<i>Sternula</i> BOIE (= <i>Sterna</i>)	394
<i>Sarothrura</i> HEINE	266, 539-403	<i>Stictoenas</i> RCHB. (= <i>Columba</i>)	447
<i>saturatus</i> SHPE (<i>Poicephalus</i>)	521	<i>Stigmatopelia</i> SUND.	432, 541-526
<i>savannicola</i> GROTE (<i>Poicephalus</i>)	504	<i>stolidus</i> LINN. (<i>Anous</i>)	390-411
<i>savannae</i> BATES (<i>Streptopelia</i>)	442-526	<i>Strasseni</i> RCHW. (<i>Numida</i>)	219-401
<i>Schalowi</i> RCHW. (<i>Tauraco</i>)	494-529	<i>Streptopelia</i> BP.	434, 541-526
<i>schistacea</i> HEMPR. EHR. (<i>Leptodas</i>)	48-185	<i>streptophorus</i> GRT. (<i>Francolinus</i>)	245-403
<i>Schlegeli</i> HGL. (<i>Francolinus</i>)	232-403	<i>striatus</i> LINN. (<i>Butorides</i>)	38-185
<i>Schoenocrex</i> ROB. (= <i>Porzana</i>)	261	<i>Struthio</i> LINN.	13-181
<i>Schoutedeni</i> CHAP. (<i>Guttera</i>)	213-401	Struthionidae	13-181
<i>Schubotzi</i> RCHW. (<i>Francolinus</i>)	236-403	Struthioniformes	13-181
<i>Schubotzi</i> RCHW. (<i>Guttera</i>)	215-401	<i>Sturmi</i> WAGL. (<i>Ardeiralla</i>)	55-185
<i>Schuetti</i> RCHW. (<i>Francolinus</i>)	244-403	<i>suahelicus</i> RCHW. (<i>Poicephalus</i>)	522-531
<i>Schütti</i> RCHW. (<i>Tauraco</i>)	497, 498-529	<i>subbuteo</i> LINN. (<i>Falco</i>)	179-198
<i>Sclateri</i> MATH. en IR. (<i>Chlidonias</i>)	391-411	<i>Sula</i> BRISS.	21-182
<i>Scleroptila</i> BLYTH	228, 236, 241	<i>sula</i> LINN. (<i>Sula</i>)	21-182
Scolopacinae	365	Sulidae	21-182
Scopidae	71-186	<i>superciliosus</i> RCHW. (<i>Anomalophrys</i>)	325-409
<i>Scopus</i> BRISS.	72, 534-186	<i>superciliosus</i> HEMPR. EHR. (<i>Centropus</i>)	489-529
<i>Seebohmi</i> SHPE (<i>Rhinoptilus</i>)	378-410	<i>Surniculoides</i> ROB. (= <i>Cuculus</i>)	464
<i>semitorquata</i> RPP. (<i>Streptopelia</i>)	439-526	<i>Swainsoni</i> SM. (<i>Pternistes</i>)	249-403
<i>semitorquata</i> SM. (<i>Polihierax</i>)	171-196	<i>swinderniana</i> KUHL (<i>Agapornis</i>)	516-530
<i>senegalensis</i> LINN. (<i>Centropus</i>)	487-529	<i>sylvatica</i> DESF. (<i>Turnix</i>)	255-403

	Blz.	Pag.		Blz.	Pag.
<i>tachiro</i> DAUD. (<i>Astur</i>)	167-195		<i>Turtur</i> BODD.	424, 541-526	
<i>tanganjicae</i> GRT. PRD. (<i>Cerchneis</i>)	175-196		<i>turtur</i> LINN. (<i>Streptopelia</i>)	441-526	
<i>tanganyicae</i> RCHW. (<i>Pterocles</i>)	429-525		<i>Turturoena</i> BP.	445, 541-526	
<i>Tauraco</i> LACEP.	493, 542		<i>Tympanistria</i> RCHB.	428, 541-526	
<i>tectus</i> BODD. (<i>Sarciophorus</i>)	325-409		<i>tympanistria</i> TEMM. et KNID (<i>Tympanistria</i>)	429-526	
<i>telephonus</i> HEINE (<i>Cuculus</i>)	467-528		<i>Typhon</i> RCHB. (= <i>Ardea</i>)	51	
<i>Temmincki</i> SW. (<i>Cursorius</i>)	372-410		<i>typicus</i> SM. (<i>Gymnogenys</i>)	152-194	
<i>Temmincki</i> LEISL. (<i>Pisobia</i>)	343-409		<i>uellensis</i> RCHW. (<i>Treron</i>)	455-403	
<i>tenebrosus</i> GRT. PRD. (<i>Milvus</i>)	132-194		<i>ugandae</i> NEUM. (<i>Agapornis</i>)	515-530	
<i>Terathopius</i> LESS.	149, 537-194		<i>uluensis</i> GRT. (<i>Francolinus</i>)	228-403	
<i>Terekia</i> BP. (= <i>Xenus</i>)	353-409		<i>umbretta</i> GMEL. (<i>Scopus</i>)	72-186	
<i>testacea</i> PALL. (<i>Erolia</i>)	345-409		<i>undulata</i> DUB. (<i>Anas</i>)	93-189	
<i>Thalassarche</i> RCHB.	19-182		<i>unicincta</i> CASS. (<i>Columba</i>)	450-527	
<i>Thalasseus</i> BOIE (= <i>Sterna</i>)	396		<i>Urotiorchis</i> SHPE	163-195	
<i>Thalassidroma</i> VIG.	18-182		<i>validus</i> RCHW. (<i>Pachycoccyx</i>)	463-528	
<i>Thalassornis</i> EYT.	88-189		Vanellinae	319-409	
<i>Threskiornis</i> GRAY	79-187		<i>varius</i> VIEILL. (<i>Charadrius</i>)	315-409	
<i>Tichornis</i> KAUP (= <i>Cerchneis</i>)	173		<i>vermiculatus</i> CAB. (<i>Oedicnemus</i>)	297-406	
<i>Tigriornis</i> SHPE	36, 534-185		<i>Verreauxi</i> LESS. (<i>Aquila</i>)	139-194	
<i>Tinnunculus</i> VIEILL.	177, 538-196		<i>Verreauxi</i> LAF. (<i>Aviceda</i>)	128-194	
<i>tinnunculus</i> LINN. (<i>Cerchneis</i>)	173-196		<i>Verreauxi</i> SCHLEG. (<i>Tauraco</i>)	495-529	
<i>Titihoua</i> ROB. (= <i>Stephanibyx</i>)	321		<i>vespertinus</i> LINN. (<i>Erythropus</i>)	172-196	
<i>Torgos</i> KAUP	118-191		<i>viduata</i> LINN. (<i>Dendrocygna</i>)	105-189	
<i>toruensis</i> NEUM. (<i>Numida</i>)	219-401		<i>vinacea</i> GMEL. (<i>Streptopelia</i>)	442-527	
<i>Totanus</i> BECHST.	354, 541-409		<i>Vinago</i> CUV. (= <i>Treron</i>)	452-527	
<i>totanus</i> LINN. (<i>Totanus</i>)	358-409		<i>vocifer</i> DD. (<i>Haliaeetus</i>)	134-194	
<i>Tousseneli</i> VERR. DES M. (<i>Astur</i>)	167-195		<i>vulpinus</i> GLOG. (<i>Buteo</i>)	160-194	
<i>tracheliotus</i> (<i>Torgos</i>)	118-191		Vulturidae	111-190	
<i>Treron</i> VIEILL.	452, 542-527		<i>vulturinum</i> HARDW. (<i>Acryllium</i>)	215-401	
Treroninae	421, 452-527		<i>waalia</i> MEYER (<i>Treron</i>)	456-527	
<i>tricoloris</i> VIEILL. (<i>Charadrius</i>)	316-409		<i>Wahlbergi</i> SUND. (<i>Aquila</i>)	139-194	
<i>Trionocephs</i> LESS.	119-191		<i>Whitesidei</i> SHPE (<i>Himantornis</i>)	274-405	
<i>Tringa</i> LINN.	361, 541-409		<i>Whytei</i> NEUM. (<i>Francolinus</i>)	242-403	
Tringinae	350-409		<i>Wittei</i> CHAP. (<i>Francolinus</i>)	228-403	
<i>Tringoides</i> BONAP. (= <i>Actitis</i>)	350-409		<i>Xenus</i> KAUP (<i>Terekia</i> BP.)	353	
<i>tropica</i> RCHW. (<i>Streptopelia</i>)	433-526		<i>Xiphidiopterus</i> RCHB.	331, 541-409	
<i>tropicalis</i> RCHW. (<i>Accipiter</i>)	168-195		<i>Zappeyi</i> MEARNS (<i>Francolinus</i>)	244-403	
<i>tundrae</i> LOWE (<i>Charadrius</i>)	312-409		<i>Zenkeri</i> RCHW. (<i>Accipiter</i>)	168-195	
<i>Turacus</i> CUV. (= <i>Tauraco</i>)	493		<i>Zenkeri</i> RCHW. (<i>Agapornis</i>)	516-530	
Turnicidae	253-403		<i>Zenkeri</i> RCHW. (<i>Tauraco</i>)	496-529	
Turniciformes	253-403		<i>zonurus</i> RPP. (<i>Crinifer</i>)	505-530	
<i>Turnix</i> BONN.	253, 539-403				

DE VOGELS VAN BELGISCH CONGO EN VAN RUANDA-URUNDI

(LES OISEAUX DU CONGO BELGE ET DU RUANDA-URUNDI)

INHOUDSTABEL VAN DE DERDE AFLEVERING (blz. 417-564).

(Table du troisième fascicule : pp. 417-564).

Cursief gedrukte cijfers verwijzen naar de Franse tekst.
(Les chiffres italiques renvoient aux résumés en langue française).

	Blz.	Pag.
XV. — Ordo Columbiformes		417-525
Fam. Pteroclidæ		417-525
Gen. <i>Pterocles</i>		418-525
Fam. Columbidae		420-525
Subfam. Columbinae		422-526
Gen. <i>Oena</i> SWAINS		422-526
<i>Turtur</i> BODD.		424-526
<i>Tympanistria</i> REICH.		426-526
<i>Calopelia</i> SALVAD.		430-526
<i>Stigmatopelia</i> SUND.		432-526
<i>Streptopelia</i> BONAP.		434-526
<i>Aplopelia</i> BONAP.		442-527
<i>Turturoena</i> BONAP.		445-527
<i>Columba</i> LINN.		447-527
Subfam. Treroninae		452-526
Gen. <i>Treron</i> VIEILL.		452-527
XVI. — Ordo Cuculiformes		457-527
Fam. Cuculidae		457-527
Subfam. Cuculinae		458-528
Gen. <i>Clamator</i> KAUP (<i>Coccytes</i> auct.)		458-528
<i>Pachycoccyx</i> CAB.		463-528
<i>Cuculus</i> LINN.		464-528
<i>Cercococcyx</i> CAB.		470-528
<i>Chrysococcyx</i> BOIE (<i>Lampromorpha</i> auct., <i>Metallococcyx</i> auct.)		473-528
Subfam. Phoenicophainaе		481-528
Gen. <i>Ceuthmochares</i> CAB. en HEINE		481-528
Subfam. Centropodinae		482-528
Gen. <i>Centropus</i> ILL.		482-528
Fam. Musophagidae		491-529
Gen. <i>Tauraco</i> LACÉP. (<i>Turacus</i> auct.)		493-529
<i>Proturacus</i> BATES		499-530
<i>Corythaeola</i> HEINE.		499-530
<i>Musophaga</i> ISERT.		502-530
<i>Corythaioides</i> SMITH		504-530

	Blz. Pag.
<i>Crinifer</i> JAR. (<i>Chizaerhis</i> auct.)	504-530
<i>Gymnoschizorhis</i> SCHAL.	506-530
<i>Ruwenzorornis</i> NEUM.	508-530
<i>Gallirex</i> LESS.	510-530
XVII. — Ordo Psittaciformes	511-530
Fam. Psittacidae	511-530
Gen. <i>Psittacula</i> CUV. (<i>Palaeornis</i> auct.)	512-530
<i>Agapornis</i> SELBY	513-530
<i>Poicephalus</i> SWAINS.	517-530
<i>Psittacus</i> LINN.	522-531
Résumé en langue française des pages 417 à 524	525
Corrigenda bij de eerste en tweede afleveringen	532
Addenda bij het eerste deel (afl. 1-3) (<i>Addenda au premier volume</i>)	533
Lijst der Nederlandse namen, met verwijs naar de wetenschappelijke benaming	543
(<i>Liste des noms néerlandais, avec renvoi aux dénominations scientifiques</i>)	543
Liste des noms français, avec renvoi aux dénominations scientifiques	547
(<i>Lijst der Franse namen, met verwijs naar de wetenschappelijke benaming</i>)	547
Index voor het eerste deel (<i>Index du premier volume</i>)	551

